Pr. Prof. Univ. Dr.

NICU MOLDOVEANU

O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ SLUJIRII LUI DUMNEZEU ȘI MUZICII BISERICEȘTI

– Omagiu la împlinirea a 80 de ani de viață –

2020 - ANUL OMAGIAL
AL PASTORAȚIEI
PĂRINȚILOR ȘI COPIILOR

PREOT ZAHARIA MATEI

Pr. Prof. Univ. Dr.

NICU MOLDOVEANU

O VIAȚĂ ÎNCHINATĂ SLUJIRII LUI DUMNEZEU ȘI MUZICII BISERICEȘTI

– Omagiu la împlinirea a 80 de ani de viață –

BASILICA
BUCUREȘTI
2020

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
ZAHARIA, MATEI
Pr. Prof. Univ. Dr. Nicu Moldoveanu: o viaţă închinată slujirii lui Dumnezeu și muzicii bisericești : omagiu la împlinirea a 80 de ani de viaţă / pr. Zaharia Matei. - Bucureşti : Basilica, 2020
ISBN 978-606-29-0404-3
929
2

© Editura *BASILICA* a Patriarhiei Române – 2020
ISBN 978-606-29-0404-3

www.editurapatriarhiei.ro
editura@patriarhia.ro

Tipărit la TIPOGRAFIA CĂRŢILOR BISERICEŞTI
Telefon: 021.335.21.29; 021.335.21.28; Fax: 021.335.19.00
e-mail: magazin@editurapatriarhiei.ro, tipografia@patriarhia.ro

Editor:
Preot Mihai Hau

Redactor coordonator:
Preot Cristian Antonescu

Redactor:
Constantin-Ciprian Blaga

Layout și copertă
Constantina Cristea

Preot Profesor Nicu Moldoveanu

CUVÂNT ÎNAINTE

PĂRINTELE NICU MOLDOVEANU – TALENTAT PROFESOR ȘI COMPOZITOR DE MUZICĂ BISERICEASCĂ

Daniel
Patriarhul României

Volumul prezent este dedicat părintelui profesor Nicu Moldoveanu la împlinirea a 80 de ani de viață. Muzicolog, bizantinist, talentat profesor de muzică bisericească, compozitor și dirijor, părintele Nicu Moldoveanu a cultivat și a făcut roditor talentul său muzical spre slava lui Dumnezeu și spre bucuria Bisericii noastre. Activitatea sa bogată de peste cincizeci de ani constituie un aport misionar important în peisajul învățământului teologic românesc, părintele contribuind mult la îmbogățirea și înnobilarea patrimoniului muzical bisericesc românesc și la înfrumusețarea slujbelor liturgice cu valoroase cântări psaltice, adevărate comori ale Bisericii noastre. Cântarea bisericească exprimă bucuria prezenței lui Dumnezeu în Biserică și în creație, dar și rugăciunea de laudă pe care Biserica o aduce lui Dumnezeu. În acest sens, părintele Dumitru Stăniloae spune: *„cântarea este modul cel mai propriu de a vorbi despre Dumnezeu sau lui Dumnezeu [...]. Prin ea dăm un coeficient nemărginit admirației, măreției Lui, bunătății Lui care întrece cuvintele noastre simplu rostite, exprimăm apofaticul, dar și mulțumirea nețărmurită față de El, pe care nu o putem exprima prin simple cuvinte”*[1].

[1] Pr. Dumitru Stăniloae, „Cântarea liturgică comună, mijloc de întărire a unității în dreapta credință”, în vol. *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, p. 689.

Cultivând dinamica tradiției ortodoxe, părintele profesor Nicu Moldoveanu a îmbinat în chip armonios exigența profesorului de la catedră cu bucuria împărtășirii responsabile a muzicii bisericești celor care urmau să devină slujitori ai sfintelor altare, dar și credincioșilor mireni. De asemenea, părintele Nicu Moldoveanu a reușit să asigure o reală îmbogățire a procesului educativ muzical prin editarea materialului didactic, tipărind cărți de strană, repertorii și antologii corale. Totodată, i-a stimulat pe cei mai talentați tineri spre îmbrățișarea unei cariere didactice în domeniu. S-a remarcat și prin pregătirea și organizarea concertelor corale, încât acestea au fost mult apreciate.

Așadar, trebuie subliniat faptul că *părintele profesor Nicu Moldoveanu a contribuit la formarea a numeroși discipoli, care au devenit, cu timpul, profesori în facultățile de teologie și în seminariile teologice de pe tot cuprinsul țării noastre*.

De asemenea, un domeniu de seamă în care s-a impus părintele profesor Nicu Moldoveanu este domeniul *cercetării muzicologiei bizantine*. Prin muncă asiduă și acribie, părintele Nicu Moldoveanu, plin de entuziasmul și elanul tinereții, a reușit să alcătuiască, în anii '70 ai secolului al XX-lea, *primul catalog analitic al manuscriselor muzicale vechi bizantine din țara noastră*. În timpul studiilor efectuate la Viena, părintele profesor Nicu Moldoveanu s-a preocupat de cercetarea manuscriselor muzicale vechi românești aflate în Biblioteca Națională din capitala Austriei. Cu multă rigoare științifică a publicat și *numeroase volume de muzicologie bisericească, monografii, studii, articole și medalioane în care ne sunt înfățișate până în detaliu chipurile și operele muzicale ale unor reputați protopsalți și compozitori români de muzică psaltică și corală bisericească*, precum: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Ioniță și Mihalache Năpârcă, Ștefanache Popescu, Ion Popescu Pasărea, Anton V. Uncu, Ciprian Porumbescu, Gheorghe Cucu, Paul Constantinescu. În mod deosebit, a consacrat dascălului și mentorului său de suflet, profesorul, dirijorul și compozitorul Ni-

colae Lungu, câteva studii și lucrarea monografică apărută la Editura *BASILICA* a Patriarhiei Române, în anul 2013.

Amintim și faptul că în ultimii ani, părintele Nicu Moldoveanu s-a îngrijit de publicarea a *trei volume de poezii religioase* apărute la aceeași editură.

Experiența și vasta sa activitate didactică muzicală, componistică și de cercetare, precum și reputația sa în lumea eclesiastică și laică au făcut ca în anul 1998 părintele profesor Nicu Moldoveanu să fie primit în rândul membrilor Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, în cadrul secției de Muzicologie, fapt care a produs o bucurie deosebită atât învățământului teologic românesc, cât și Bisericii Ortodoxe Române.

Având deplina încredințare asupra competențelor sale în domeniul cercetării muzicologice, am încredințat părintelui profesor Nicu Moldoveanu coordonarea lucrărilor de alcătuire a unui *Dicționar de muzică bisericească românească*, împreună cu câțiva ierarhi și profesori, colegi sau colaboratori și ucenici ai săi, care a fost publicat la Editura *BASILICA* a Patriarhiei Române în anul 2013. În mod special, este demnă de amintit contribuția sa la îmbogățirea *repertoriului liturgic de strană, prin alcătuirea slujbelor unor sfinți cinstiți în Biserica Ortodoxă Română,* dar și a altor numeroase cântări psaltice. Totodată, el a îmbogățit *repertoriul coral bisericesc* cu unele compoziții originale, consemnate în dicționarele și lexicoanele de specialitate. Aceste compoziții au intrat deja în practica formațiilor psaltice și corale bisericești și laice din țara noastră.

Prin întreaga sa activitate, părintele profesor Nicu Moldoveanu împlinește cu multă dăruire o lucrare de apostolat în domeniul muzicii bisericești românești, arătând că misiunea profesorului de muzică bisericească este aceea de a arăta valoarea eternă a muzicii bizantine, ca legătură dintre Liturghia din biserică și Liturghia din ceruri. De aceea, cu multă bucurie, binecuvântăm apariția acestui volum oma-

gial, în care este evidențiată, cu prețuire și admirație, personalitatea părintelui profesor Nicu Moldoveanu la împlinirea celor 80 de ani de viață.

La ceas aniversar, îl felicităm pe părintele profesor Nicu Moldoveanu și ne rugăm Mântuitorului Iisus Hristos să-i dăruiască ani mulți și binecuvântați, plini de lumina și bucuria îngerilor din ceruri, care, prin cântări de laudă, preamăresc neîncetat iubirea și slava Preasfintei Treimi!

PĂRINTELE PROFESOR NICU MOLDOVEANU, STRĂLUCIT DASCĂL AL FRUMUSEȚII ARMONIILOR MUZICALE ÎN BISERICA NOASTRĂ

ÎPS Casian Crăciun

Părintele Profesor Nicu Moldoveanu urcă pe scara vieții în demnitatea octogenarilor fără a purta semnele văzute ale vârstei și păstrează vie vigoarea spirituală dublată de forța lăuntrică a creației, îndeosebi în cea mai aleasă pasiune a sa pentru muzica noastră bisericească tradițională.

Preocupat de tânăr de însușirea tainelor cântării sacre în biserică și de pedagogia împărtășirii către ucenici a autenticului și a nuanțelor românești din bogăția tezaurului muzicii bizantine, a urcat, treaptă cu treaptă, etapele devenirii profesorale, impunându-se nu doar la catedra universitară teologică, ci și în lumea artiștilor de marcă: dirijor, compozitor și cercetător al celor mai semnificative izvoade muzicale vechi românești, grecești ori slavone, din bibliotecile românești și străine.

Se cuvine a aprecia valoarea intrinsecă a personalității preacucerniciei sale înrădăcinată în mirifica lume de altădată a satului, cu oameni harnici, truditori ai pământului Bărăganului ialomițean, dinspre Dunărea de Jos. De mic a fost pătruns de dragostea pentru sfintele slujbe din biserică și așa a luat hotărârea de școlire în Seminarul teologic, atunci când românii plăteau tributul scump al libertății în temnițe, erau supuși colectivizării forțate și ideologiei ateo-secularizate.

A beneficiat de dascăli deosebiți la seminar și la facultate, unde l-a remarcat, între alți profesori din strălucita generație a părinților Stăniloae, Coman, Branișteș, marele și neuitatul profesor, dirijor și compozitor Nicolae Lungu.

Tenacitatea-i binecunoscută, hărnicia și neodihna în lucrarea temeinic săvârșită, sobrietatea unită cu bunătatea lăuntrică sunt exprimate în disponibilitatea sa pentru formarea liturgică și muzicală a atâtor generații de studenți. Și-a format, ca dascăl de vocație, ucenici, astăzi, la rândul lor, profesori la școlile teologice din toată țara. Astfel, părintele profesor a făcut din viața sa un dar prețios închinat Domnului, cultului liturgic și culturii muzicale, drept pentru care este demn de toată aprecierea și admirația. A urcat toate treptele slujirii atât la Sfântul Altar, cât și la Catedră, fără a părăsi genurile creației muzicale îndătinate din viața poporului român, asemenea maestrului său Nicolae Lungu, pe care l-a urmat cu vrednicie, recunoscut ca atare în ceata înțelepților compozitori și dirijori din țară și din străinătate.

Mai mult ca oricând, în contemporaneitate lipsesc reperele statornice, demne și consacrate, trup și suflet, idealului educației, în cazul nostru celei religioase, fără de care nu sesizăm bogăția valorilor în care pulsează viața bimilenară a unui popor creștin, harnic și darnic, ospitalier și creator, deschis spre comunicare și cooperare cu lumea mare.

Din fericire, Biserica Ortodoxă Română a rămas reperul sacru și cetatea de apărare a ființei neamului, ocrotind, ca o mamă bună, pe toți fiii ei, pe care i-a hrănit neîncetat cu „laptele matern" al iubirii de Dumnezeu și de aproapele.

Școala vieții trece neapărat prin Biserică, iar cei care o urmează în familie și în societate sunt la rândul lor buni dascăli și sacerdoți în mijlocul poporului. Iată de ce, chiar și în perioadă de încercare, fiii Bisericii găsesc povață și alinare, iar cea mai apropiată formă de mângâiere a sufletului este și rămâne rugăciunea comună, la sfintele slujbe.

În acest sens, rugăciunea cântată produce efecte spirituale de pacificare lăuntrică, iar în afară oferă armonie și bucurie. Cel ce cântă Domnului „cântare nouă" (*Psalmul* 32, 3) se roagă de două ori!

Rugăciunea armonizată prin cântare „înaripează sufletul și-l ridică la Dumnezeu", cum învață regretatul episcop și compozitor Nifon Niculescu al Dunării de Jos.

Ne amintim de duhovnicești îndemnuri ale Sf. Vasile cel Mare, prin care își chema fiii sufletești la cântarea psalmilor pentru lucrare „înnoitoare a învățăturii Domnului, spre a înnoi tinerețile (spirituale – *n.n.*) cu cele ale vulturului". La rândul său, Sf. Ignatie al Antiohiei admiră și propune creștinilor la rugăciune „melodia bineplăcută lui Dumnezeu", „jertfa buzelor ce se mărturisesc Lui", pentru a fi cu toții, în unitate sfântă, „un singur cor". Exemplele pot urma.

Ceea ce este de remarcat, atât din experiența foarte bogată a cultului liturgic-muzical al Ortodoxiei românești, cât și din creația psalților, compozitorilor, dirijorilor și cercetătorilor în domeniu este fidelitatea față de scopul înalt, duhovnicesc, misionar, taumaturgic al rugăciunii, unirea noastră cu Dumnezeu pentru mai multă comuniune, întreținută și prin armonia muzicii bisericești.

În acest înțeles, pe linia celor mai autentici sacerdoți ai cultului muzical la români, părintele profesor Nicu Moldoveanu se dovedește a fi, pe de-o parte, succesor demn al predecesorilor săi, dar și creator în interiorul tradiției îndătinate, echilibrate și mereu actualizate, spre a atinge „corzile" sensibile ale sufletului rugătorului, tot mai agresat de zgomotul contemporan chiar și în unele genuri muzicale care ar trebui să unifice, să pacifice și nu să îndepărteze semenii unii de alții.

Preacucernicia sa a studiat temeinic tainele muzicii psaltice tradiționale bizantine, cercetând cu migăloasă atenție cele mai vechi manuscrise, izvoare și mărturii din bibliotecile noastre, dar și din faimoasa bibliotecă a orașului muzicii, Viena!

Nu a rămas doar un executant al muzicii clasice bizantine, aspect extrem de important în domeniu, ci a urcat spre înțelesurile pedagogiei misionare și catehetice românești, așa cum ne-a cerut cel mai mare savant ierarh al secolului al XIX-lea, episcopul Melchisedec Ștefănescu al Dunării de Jos și al Romanului în *Memoriul pentru cântările bisericești în România*

(1881). El cerea, pe bună dreptate, grija pentru „unitatea cântării în toate bisericile României, în locul arbitrariului și bunului plac al cântăreților, stabilindu-se cărți ca model, cu care toți să se conformeze în toată țara și să se înființeze școli speciale pentru formarea de cântăreți buni”[1].

În istoria muzicii bisericești din România, diacronic și sincronic, se observă ca un fir roșu grija ierarhilor, a mănăstirilor și a psalților de seamă (Macarie și Anton Pann) pentru românirea, adică adaptarea muzicii bizantine, prin acel „Bizanț după Bizanț”, spre folosul real duhovnicesc și pe înțelesul rugătorului.

Episcopul Melchisedec ne spune că Dumnezeu înțelege bine românește! Părintele profesor Nicu Moldoveanu a îmbrățișat ambele aspecte ale problematicii muzicale în Biserica noastră, așa cum a cerut neîncetat Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Pe de o parte a păstrat vechile cărți de muzică și manualele, unele cursuri universitare ale strălucitilor săi înaintași la catedră, iar pe de altă parte, datorită marii deschideri spre rolul muzicii bisericești în misiunea liturgică a Bisericii noastre, păstorită de vrednicii Patriarhi Justinian, Teoctist, și mai ales, Preafericitul Părinte Daniel, părintele profesor a diortosit, a îmbunătățit și a clarificat unele aspecte mai greu de înțeles astăzi, publicând la editurile Patriarhiei aproape toate cărțile muzicale necesare cântării bisericești la Sfintele Taine, îndeosebi la Sfânta Liturghie și la Ierurgii. A făcut, astfel, un mare dar preoților și cântăreților, așa cum cerea marele Melchisedec, pentru uniformizarea liturgică începută cu multă trudă de Patriarhul Justinian, prin a cărui metodă pastorală s-a păstrat și s-a consolidat unitatea bisericească în timpul de prigoană ateo-comunistă. Dar părintele profesor a mers mai departe, prin compoziții și armonizări plăcute și mult îndrăgite de slujitori, cântăreți și poporul rugător.

De o mare însemnătate este însă contribuția profesorului Nicolae Lungu, secondat de ucenicul său, părintele Nicu Moldoveanu și de alți

[1] PS Melchisedec Ștefănescu, *Cuvinte vii*, Ed. Filocalia, 2014, p. 381.

colegi profesori, în păstrarea autenticului popular, a creației liturgice specifice poporului român: colindele și datinile la diferite sărbători mai mari.

Cine își mai poate închipui că în plin regim ateu la București și la Sibiu, precum și la cele șase seminarii din România, profesorii noștri de muzică, sprijiniți de vrednicii lor ierarhi, dirijau coruri și de aproape două sute de tineri la concertele – singurele din România! – de colinde? Acolo veneau patriarhul și elita compozitorilor laici să-și înmoaie sufletul în dulceața armoniilor îngerești ale colindelor.

Ca unul ce am trăit aceste realități și am făcut parte din corul dirijat de dascălii mei de la Buzău și de la București, trebuie să mărturisesc, spre a ruga și generațiile de acum să nu întrerupă specificul nostru identitar și armonia fără de care ne împrăștiem!

Dar marele merit al părintelui profesor Nicu Moldoveanu este acela de maestru pentru ucenicii săi. Cu adevărat s-a împlinit testamentul lui Melchisedec! În toată țara, muzica psaltică și cea corală s-au impus îndeosebi prin profesorii tineri, marea majoritate ucenicii părintelui profesor Nicu Moldoveanu.

Urmând sfatul înțelept și inițiativa lăudabilă a întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, de a încuraja rugăciunea cântată pentru armonizarea și uniformizarea slujirii liturgice și misionare în Biserică prin concursurile devenite normă, atât pentru cântarea psaltică, cât și cea corală, părintele profesor a cules și sfinția sa roadele unei munci susținute și ale dragostei față de muzica bisericească, pe care a așezat-o mereu pe „altarul" sufletului său sensibil, chiar dacă uneori ne-a arătat și binefacerea sobrietății, semn al demnității și simțului practic, toate bine armonizate în personalitatea omului lui Dumnezeu, devotat Bisericii și Neamului său.

Inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel de a se întocmi un *Dicționar de muzică bisericească românească* (Editura Basilica, București, 2013) de către o comisie sinodală, dar compusă mai ales din dascălii noștri de muzică bisericească, în frunte cu părintele profesor Nicu Moldoveanu și neuitatul nostru dascăl și prieten al său, părintele

profesor Nicolae D. Necula, mărturisește pe deplin, spre binele nostru, al tuturor celor din Biserică, rostul sacru, liturgic, misionar și cultural-artistic al muzicii bisericești și importanța maeștrilor ei de ieri și de astăzi.

Vă dorim, părinte profesor, viață lungă și cât mai multe armonii muzicale și artistice, spre ajutorul nostru, al tuturor, și vă mulțumim pentru mistuirea pe „altarul" frumuseții rugătoare!

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Volumul de față reprezintă un gest de pioasă recunoștință față de părintele profesor Nicu Moldoveanu cu ocazia împlinirii venerabilei vârste de optzeci de ani. Profesor de Teologie apreciat și admirat de către colegi și de către studenții îndrumați în cei peste patruzeci de ani de activitate, cu o operă muzicală vastă, compozitor, dirijor, muzicolog bizantinist și preot devotat, părintele Nicu Moldoveanu și-a creat, prin strădaniile și eforturile sale, un titlu de glorie, cărțile de psaltichie și antologiile publicate fiind răspândite în toate eparhiile și comunitățile românești din țară și de peste hotare. Totodată, cu multă dăruire sufletească și cu mult discernământ, părintele profesor a reușit să creeze un învățământ muzical bisericesc temeinic, pregătindu-și discipoli care să continue munca pe care a depus-o în slujba învățământului teologic românesc și a Bisericii noastre.

Gândul că dascălii de Teologie, asemenea părinților, merită cinstiți și prețuiți pentru faptul că ne-au dăltuit și ne-au orientat pe drumul slujirii lui Dumnezeu, m-a făcut să-mi asum, cu deplină responsabilitate, alcătuirea acestui volum monografic, care să pună în lumină personalitatea părintelui profesor Nicu Moldoveanu, mentorul meu și al multor preoți și profesori de muzică bisericească din învățământul teologic universitar și seminarial din țara noastră, care s-au format sub îndrumarea sa la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București. De aceea, întâi de toate, mulțumesc Preamilostivului

Dumnezeu, Care mi-a dăruit puterea și dragostea de a duce la bun sfârșit această lucrare. Totodată, doresc să îndrept un gând curat și smerit, plin de gratitudine și de recunoștință, către Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, atât pentru binecuvântarea acordată în vederea editării și tipăririi acestei lucrări monografice, cât și pentru elogiosul cuvânt de prețuire față de părintele profesor Nicu Moldoveanu, cuvânt care deschide acest volum, arătând încă o dată dragostea și cinstirea pe care Preafericirea Sa le arată permanent dascălilor de Teologie. De asemenea, adresez mulțumiri înaltpreasfințitului părinte Casian, arhiepiscopul Dunării de Jos, pentru dragostea și amabilitatea părintească cu care a alcătuit cuvântul de omagiere a părintelui Nicu Moldoveanu, în calitate de fost ucenic și colaborator apropiat, și părintelui profesor Ioan Chirilă, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan", a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, pentru cuvântul alcătuit și rostit cu prilejul decernării titlului de *Profesor Honoris Causa* al Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan", a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, părintelui profesor Nicu Moldoveanu. În continuare, aduc mulțumiri părintelui Mihai Hau, consilier patriarhal coordonator al Editurilor Patriarhiei Române, părintelui Costel Ursu, consilier patriarhal în cadrul Tipografiei Cărților Bisericești, părintelui Cristian Antonescu, redactor coordonator, domnului Constantin-Ciprian Blaga, redactor în cadrul Departamentului „Carte Teologică", care s-a preocupat direct de publicarea acestui volum monografic în cele mai bune condiții, doamnei tehnoredactor Constantina Cristea, întregii echipe redacționale a Editurii *BASILICA* și tuturor ostenitorilor care au făcut ca această carte să vadă lumina tiparului. Adresez cuvinte de recunoștință tuturor celor care m-au sprijinit în strângerea unor date și informații, în special părintelui Gheorghe Mirel-Mircea, paroh al Bisericii din localitatea Scânteia, județul Ialomița, și familiei părintelui profesor Nicu Moldoveanu. Nu în ultimul rând, țin să mulțumesc colegului și prietenului Dumitru-Robert Dragne pentru redactarea partiturilor

muzicale introduse în volum și părintelui Cristian-Alexandru Mirea, fost student al părintelui profesor Nicu Moldoveanu, pentru sprijinul financiar acordat.

Cu prilejul împlinirii venerabilei vârste de optzeci de ani, în numele meu, al colegilor de la Catedra de Muzică bisericească a Facultății de Teologie Ortodoxă din București și al tuturor ucenicilor preacucerniciei sale, adresez părintelui profesor Nicu Moldoveanu felicitări, rugându-l pe Dumnezeu să îl binecuvânteze cu ani buni, cu sănătate, cu bucurii și cu frumoase realizări editoriale.

La mulți și binecuvântați ani, părinte profesor!

AUTORUL

CAPITOLUL I:
VATRA, ȘCOALA ȘI BISERICA SATULUI

I.1. *Obârșia și vatra satului*

Comuna Scânteia, fostă Brătianu, este situată pe drumul ce leagă Slobozia de Brăila. Comunitatea de localnici de aici s-a format la sfârșitul secolului al XIX-lea, în anii 1894-1895, pe baza legii însurățeilor, prin contopirea sătenilor originari din sate brăilene (Filiu, Cioara, Zăvoaia) și buzoiene (Bozioru, Brăești, Bălănești)[1].

Potrivit relatării învățătorului Mihail M. Ionescu, „primele așezăminte ale comunei au fost chiar la întretăierea șoselelor naționale Călărași-Brăila și Piua Petrii-Buzău, pe Valea Lata-Sărata, și li s-au zis «Târle la Gologan», fiindcă aici fusese un cioban cu oi multe, anume Gologan”[2]. Primii care s-au așezat în această parte din Câmpia Bărăganului au fost *condruțeștii, albeștii* și *drăgulinii*.

În anul 1895, în timpul guvernării lui Ion C. Brătianu, aici au fost împroprietăriți tineri din județele Brăila și Buzău. Datorită acestui fapt, așezarea denumită la început Satul Nou, căpătând contur, va

[1] În acest sens, a se vedea: Ștefan Grigorescu, *Protopopiatul Slobozia*, Ed. Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2014, p. 321.

[2] Mihail M. Ionescu, „Comuna Brătianu, Județul Ialomița”, în Pr. Marcel-Mihail Neacșu, Pr. Adrian Lucian Scărlătescu, *Iazu, File de cronică*, Ama Aediting, București, 2017, p. 302.

deveni comuna Brătianu, în semn de omagiu față de marele om politic al României moderne[3].

Cu timpul, satul a fost populat de locuitori din zona Brăilei, numiți *cojani*, și de locuitori din regiunea Buzăului, numiți *munteni*. Acestora li s-au adăugat familii de români veniți de peste munți, din Ardeal, din Mărginimea Sibiului și din județul Saac sau Săcuieni, din Estul Transilvaniei, pentru a duce un trai mai bun. Au fost primiți cu multă dragoste de românii stabiliți aici[4]. Aceștia au adus cu ei și denumirile străzilor din satele de unde proveneau. Astfel, cei stabiliți de la biserică spre Nord erau *cojanii* (iar străzile purtau denumirile: a Cioranilor, a Găițelor), iar cei din partea de miazăzi erau *muntenii* (străzile lor purtând următoarele denumiri: a Bălăneștilor, a Goideștilor, a Boziorenilor).

Până la Primul Război Mondial, cele două grupări se deosebeau atât prin îmbrăcăminte, cât și prin modul în care își construiau locuințele. Același învățător arăta:

> „*Cojanii* se îmbrăcau cu pantaloni și haină, iar *muntenii* cu cioareci și cojocel, încins cu chimir. Casele cojănești se înveleau cu scândură sau tablă, pe când cele muntenești cu șindrilă, lăsând fumul în pod pentru a o întări și, totodată, a afuma șuncile la Crăciun”[5].

Deseori, între cele două grupări apăreau conflicte. După război, *muntenii* și *cojanii* au devenit mai prietenoși, au început să se înrudească unii cu alții, lucru care a dus, în cele din urmă, la o uniformizare a populației comunei Brătianu. Din punct de vedere al tipului de organizare, de la formarea satului și până în anul 1922, localitatea Brătianu

---

[3] Totuși, oamenii au continuat să numească această comună Gologanu, după numele ciobanului care s-a stabilit aici.

[4] Pr. Nicu Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață* (manuscris dactilografiat), p. 14.

[5] M.M. Ionescu, „Comuna Brătianu, Județul Ialomița”, în Pr. M.-M. Neacșu, Pr. A.L. Scărlătescu, *Iazu, File de cronică*, p. 303.

a depins de comuna Iazu, fiind administrată printr-un delegat. După această dată, comuna Brătianu, dobândind o mai mare însemnătate, a fost administrată de consilii comunale și primari, conform legislației în vigoare.

Atât școala, cât și biserica au fost împroprietărite cu pământ. Biserica a fost împroprietărită cu 2000 m^2 în sat, cu 5 hectare în câmp, iar 3 hectare au fost acordate pentru cimitir. La momentul formării satului Brătianu nu exista școală, nici dascăli care să lumineze mințile elevilor. Aceștia erau nevoiți să meargă în comuna învecinată, Iazu, situată la 3 kilometri depărtare, pentru a putea studia. Lecțiile erau predate de către părintele Andrei Petrescu și domnișoara Irina, devenită ulterior Irina Rădulescu[6].

În anul 1900 a fost înființată prima școala din satul Brătianu. Această școală își avea sediul în casa lui Grigore Bărăgan[7], iar primul său dascăl, trimis de Ministerul Instrucțiunii Publice, a fost tânărul Nedelcu Lixianu, absolvent al Școlii Normale, care va îndeplini cu deplină conștiinciozitate responsabilitatea încredințată. Odată cu creșterea numărului locuitorilor satului Brătianu, a crescut și numărul elevilor, drept pentru care au fost înființate încă două posturi. Au fost numiți ca suplinitori Dițescu Andrei și Dițescu Ioana. Învățătorul Nedelcu Lixianu a activat până în anul 1916, an în care va fi recrutat în armată și trimis pe frontul de la Turtucaia, de unde nu se va mai întoarce[8]. Cu acesta a învățat și Grigore Moldoveanu, tatăl părintelui Nicu Moldoveanu.

---

[6] M.M. Ionescu, „Comuna Brătianu, Județul Ialomița", în Pr. M.-M. Neacșu, Pr. A.L. Scărlătescu, *Iazu, File de cronică*, p. 304.

[7] Pr. M.-M. Neacșu, Pr. A.L. Scărlătescu, *Iazu, File de cronică*, p. 304.

[8] Constantin Zagoriț, *Turtucaia*, 1929, pp. 559-560. Pentru alte amănunte legate de biografia învățătorului Lixianu Nedelcu, a se vedea: Constantin Kiriițescu, *Istoria Războiului pentru întregirea României, 1916-1919*, vol. I, Ed. Casei Școalelor, București, [2]1925, p. 380. Demn de menționat este faptul că ulița principală care traversa satul Brătianu de la Sud la Nord, pe care au fost construite biserica, școala și primăria, a purtat, până în anul 1948, numele acestui brav erou și învățător (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 15).

În timpul războiului, orele au fost suplinite de Ioana Dițescu, pentru că învățătorii Nedelcu Lixianu și Andrei Dițescu erau pe front. În plus, din cauza faptului că erau mulți elevi, iar localul lui Constantin Croitoru, care ținea loc de școală, devenise neîncăpător, germanii l-au obligat pe părintele Manea Georgescu să găzduiască clasele a IV-a și a V-a și să se ocupe de predarea orelor. Însă, timp de trei luni, părintele Manea Georgescu nu a putut să îndeplinească această sarcină, întrucât a fost nevoit să oficieze și slujbele religioase din parohia Iazu, preotul de acolo fiind refugiat[9].

În anul 1925, după cum este consemnat în *Anuarul Socec*, comuna Iazu ținea de județul Ialomița (Plasa Țăndărei), format acum din satele Iazu și Brătianu, având împreună peste 3.000 de locuitori. În numărul din 15 iulie 1931 al *Monitorului Oficial* sunt menționate separat comunele Brătianu, cu sătucul de pe „deal" (Bucu-Mătășești), și Iazu, cu sătucul Victoria-Mărășești.

În cartea amintirilor sale, părintele Nicu Moldoveanu descrie amănunțit comuna în care s-a născut:

> „Când eram copil, fiecare dintre aceste două sate, Brătianu și Iazu, aveau câte un cătun la distanță de 1-2 kilometri, care au durat până aproape de anii '60-'70 ai veacului trecut, locuitorii retrăgându-se în satele principale. Scânteia avea sătucul Bucu-Mătășești, situat în partea de Sud, pe drumul ce duce spre comuna Gheorghe Lazăr și gara Bucu, aflată și ea între Slobozia și Țăndărei. Noi îi ziceam sătucul Cocoțați, căci cele câteva zeci de case se grupau pe o câmpie mai înaltă cu câțiva metri, căreia noi îi ziceam impropriu deal, dincolo de întinsul islaz în pantă, unde pășteau zilnic vitele satului (oi, capre, cai, boi, vaci etc.) și care primăvara era o frumusețe, o masă imensă de verdeață plină de floricele de toate culorile și unde ne duceam, când eram mai liberi, noi, copiii, și încingeam câte o joacă de uitam să mai revenim acasă până se însera bine. De fapt, era singura zonă înverzită, o masă compactă de

[9] M.M. Ionescu, „Comuna Brătianu, Județul Ialomița", în Pr. M.-M. Neacșu, Pr. A.L. Scărlătescu, *Iazu, File de cronică*, p. 305.

iarbă, care deși păscută zilnic, creștea toată vara [...]. Satul Iazu, care este la o distanță de 3 kilometri la Vest de Brătianu (Scânteia), avea și el un cătun adăpostit după o perdea de salcâmi și se numea Victoria-Mărășești, unde s-au așezat, primind proprietate de casă cu pământul aferent, cei care au luptat la Mărășești-Oituz, în Primul Război Mondial. Ne duceam câteodată în acea plantație de salcâm și la marginea ei sau în locuri goale încingeam câte un foc cu vreascuri uscate de salcâm și coceam porumb, după Sfântul Ilie, când se coceau și pepenii. La fel s-a întâmplat și cu locuitorii acestui cătun prin anii '60-'70, s-au retras toți în Iazu sau în alte localități din țară"[10].

Viața la țară în acele vremuri era destul de grea, adesea stând sub semnul monotoniei. Munca pământului era foarte aspră, dar esențială pentru traiul oamenilor. Nu existau drumuri asfaltate și, din această cauză, de toamna și până primăvara drumurile erau pline de noroi sau zăpadă, iar vara pline de praf. Însă, cu toate acestea, atmosfera era una pitorească, iar oamenii viețuiau în liniște, muncind cu sârguință pentru a-și asigura cele necesare traiului.

I.2. *Biserica și preoții satului*[11]

În ceea ce privește viața spirituală a locuitorilor satului Brătianu, de la înființarea acestei așezări și până în anul 1902 nu a existat

[10] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 15-16.

[11] Preoții care au slujit de-a lungul timpului la Biserica din comuna Brătianu (Scânteia), județul Ialomița, sunt: Manea Georgescu (1898-1932); Ioan D. Leonte (1930-1982), înmormântat în cimitirul comunal; Ilarie Iordănescu (1939-1942); Velicu Caraivan (1942-1970), trecut la cele veșnice în anul 1975, la parohia Năvodari, din Dobrogea, unde se transferase prin anii 1970 sau 1975, fiindcă soția era profesoară la Constanța; Mănăilă Leu (1979-2010), înmormântat în cimitirul comunal; Mirel-Mircea Gheorghe (1997 – prezent); Ioan-Daniel Matei (2010 – prezent). De asemenea, se cunosc și numele unor cântăreți care au activat la această biserică: Sterie Popescu, Teodor Popescu, Tudor Albu, Ștefan Uncu, Nicolae Leonte, Nicolae Manea și alții (M.M. Ionescu, „Comuna Brătianu, Județul Ialomița", în Pr. M.-M. Neacșu, Pr. A.L. Scărlătescu, *Iazu, File de cronică*, pp. 305-306).

acolo un locaș de cult. Pentru a putea participa la cultul divin public, oamenii mergeau la biserica din comuna Iazu. În anul 1901, în timpul păstoririi mitropolitului primat Iosif Gheorghian (1886-1893; 1896-1909), cu sprijinul credincioșilor satului și la insistențele lui Iancu Poenaru Bordea și ale părintelui Manea Georgescu, primul preot al comunei, s-au început lucrările de zidire a bisericii pe terenul propriu. Antreprenorul lucrărilor a fost Lazăr Teodorescu, din comuna Grivița, iar pictura a fost realizată de pictorul I.D. Teodorescu, din orașul Buzău.

În anul 1901, părintele Manea Georgescu a construit o clopotniță din lemn, meșter fiind Constantin Râureanu. Tot în anul 1901 s-a făcut cărămida în sat, iar piatra pentru temelie a fost adusă de la Hârșova[12]. Biserica a fost construită de zidari veniți de la Buzău, iar lucrările au fost încheiate în anul 1902, când a fost sfințită biserica, în ziua prăznuirii Sf. Arhangheli Mihail și Gavriil. Pe acest vrednic slujitor al bisericii satului, părintele Nicu Moldoveanu îl portretizează astfel:

> „În anul 1898, după formarea satului, alcătuit jumătate din băștinași, jumătate din munteni veniți din județele limitrofe nordice (Brăila, Buzău, Saac sau Săcuieni și altele), a fost numit primul preot, în persoana părintelui Manea Georgescu, al cărui tablou înrămat s-a păstrat multă vreme în Sfântul Altar. Era o figură impresionantă de preot pravoslavnic, cu barbă și coadă, a cărui figură degaja evlavie și respect deosebit. Manea Georgescu, primul preot al satului Golanu, devenit Brătianu (Scânteia), a fost găsit întrei cei douăzeci și opt de absolvenți, din anul 1882, ai Seminarului Teologic din Buzău, ceea ce înseamnă că s-a născut cel mai devreme în anul 1867, în părțile Buzăului. Nu se știe când și unde și-a dat obștescul sfârșit, după ce a plecat de aici

[12] Șt. Grigorescu, *Protopopiatul Slobozia*, p. 324.

Biserica „Sfinții Voievozi” din comuna Scânteia, a cărei târnosire s-a făcut în anul 1902

prin anii 1932-1933, când a venit alt preot, Ioan D. Leonte (1908-1982)”[13].

În lista de pe monumentul eroilor satului Brătianu, cel dintâi nume menționat este cel al locotenentului Nedelcu Lixianu, primul învățător. Mulți dintre cei care au slujit comunismul nu au avut respect față de cei care au murit pentru poporul nostru, manifestându-și disprețul și josnicia prin aceea că încercau să profaneze monumentele ridicate spre cinstirea eroilor. Astfel, își amintește părintele profesor: „Eram copil, când am văzut într-o zi, prin anii 1948-1949, că un individ bătea cu barosul în crucea din ciocul aquilei până a căzut la pământ. Rușine pentru întreaga nație română! Mă mir cum de a rămas nevătămat vulturul de bronz până astăzi”[14].

Cât privește rolul părintelui Manea Georgescu la zidirea locașului de cult, părintele Nicu Moldoveanu mărturisește următoarele:

„Meritul primului și vrednicului preot Manea Georgescu este că a avut inițiativa construirii bisericii aici, în satul nou de atunci, la începutul veacului al XX-lea, aducând zidari din părțile Buzăului, care au scos pământ de la marginea de Sud a satului, l-au frământat, au făcut cărămizile, le-au ars acolo și au construit locașul ortodox de cult, care, îngrijit și mereu întărit de către urmașii-slujitori ai părintelui Manea Georgescu, se păstrează și astăzi pe același loc. Piatra de temelie fusese adusă de la Hârșova, iar zidirea locașului a fost supravegheată de arhitectul constructor Lazăr Teodorescu din satul Grivița, județul Ialomița, iar zidarii din părțile Buzăului. A fost pictată de către zugravi veniți tot de prin zona Buzăului, fiind gata de târnosire în ziua de 8 noiembrie (de Sf. Arhangheli Mihail și

[13] Constantin Coman, Pr. Nicoale Moraru, *Seminarul Teologic „Chesarie Episcopul” (1825-1846) din Buzău*, Ed. Arhiepiscopiei Buzăului și Vrancei, Buzău, 2016, p. 274.

[14] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 25.

Gavriil), anul 1902, când s-a născut tatăl meu, în vremea celei de-a doua arhipăstoriri a mitropolitului Ungrovlahiei Iosif Gheorghian (1886-1893; 1896-1909). Nu știu din ce cauză nu s-a păstrat prima pisanie, căci îmi aduc aminte când eram copil și apoi chiar cântăreț, am reținut din aceasta și numele mitropolitului de atunci. Atunci de ce nu i s-a păstrat numele și în a doua pisanie din 1967? Este o enigmă sau o neglijență?"[15].

În anul 2011, biserica a fost dotată și cu încălzire centrală. Preotul Manea Georgescu a slujit aici până în anul 1933, când a plecat, în urma pensionării pentru limită de vârstă. În anul 1932 a fost numit al doilea preot, Ioan D. Leonte[16], care a slujit singur între anii 1933-1940. În anul 1940 a fost numit coslujitor preotul Ilarie Iordănescu, care a stat doar doi ani, până în anul 1942, când a fost numit în locul său preotul Velicu V. Caraivan. În decursul vremii, biserica satului a suferit unele avarii, fiind necesare lucrări de restaurare, precum cele din anii 1942 și 1963. În anul 1963 s-au desfășurat lucrări de renovare a picturii, realizată în tehnica *al fresco*, de către pictorul bucureștean Nicolae Brana. În același timp, a fost spălată catapeteasma. Costurile pe care le-au implicat lucrările de restaurare au fost suportate de către credincioșii parohiei, la care s-a adăugat și ajutorul substanțial al Patriarhului Justinian Marina, în valoare de 40.000 lei, din totalul de 124.000 lei[17]. Acest detaliu este menționat în pisania din anul 1966:

„Acest sfânt locaș a fost zidit în anul mântuirii 1900-1902, prin danii de la credincioșii satului, sub păstorirea părintelui Manea

[15] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 24.

[16] De numele preotului Ioan D. Leonte este legată și copilăria părintelui Nicu Moldoveanu, care își amintește de el ca de un părinte bun și vrednic slujitor al Sfântului Altar. A trăit între anii 1909-1982. A trecut la cele veșnice în data de 23 iunie, fiind înmormântat în cimitirul cel nou.

[17] Șt. Grigorescu, *Protopopiatul Slobozia*, p. 324.

Georgescu, arhitect constructor fiind Lazăr Teodorescu. S-a renovat exteriorul în anii 1942-1943 și s-a pictat interiorul din nou în tehnica frescă, de către pictorul Nicolae Brana, în anii 1963-1966, atât prin bunăvoința și contribuția credincioșilor parohiei, cât și cu prețiosul sprijin dat de Arhiepiscopia Bucureștilor, sub oblăduirea Preafericitului Părinte Justinian, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, paroh fiind părintele Leonte D. Ioan, iar coslujitor părintele Velicu Caraivan"[18].

Resfințirea locașului de cult a avut loc la data de 28 mai 1967, fiind săvârșită de către episcopul Antim Târgovișteanul, vicar patriarhal, viitorul arhiepiscop al Dunării de Jos, trecut la Domnul în anul 1992 și înmormântat în Catedrala din Galați[19].

Clopotnița actuală datează din anul 1990 și a fost realizată prin strădania părintelui Mănăilă Leu. În perioada 1998-2003 s-au derulat lucrări de consolidare a bisericii, sub îndrumarea preoților Gheorghe-Mirel Mircea și Mănăilă Leu, iar între anii 2002-2004 s-a realizat o nouă pictură, în tehnica *a secco*, potrivit Pisaniei:

„Cu vrerea Tatălui, cu puterea Fiului, cu ajutorul Sfântului Duh, ziditu-s-a acest sfânt locaș de închinare, cu hramul «Sfinții Voievozi Mihail și Gavriil», la anul mântuirii 1902. Între anii 2001-2003 s-au efectuat ample lucrări de consolidare și restaurare a sfântului

[18] Șt. Grigorescu, *Protopopiatul Slobozia*, pp. 324-325.

[19] Părintele Nicu Moldoveanu își amintește faptul că la sfințirea bisericii au participat diaconul Costel Dumitrescu, de la Catedrala Patriarhală (decedat de mulți ani, în floarea vârstei), cântărețul Ștefan Uncu, care locuia în curtea Bisericii Icoanei și cântase la strana Bisericii din Scânteia-Brătianu în tinerețe, dar venise la București, cântăreț la Patriarhie și în corul Operei Naționale, Nicolae D. Necula, devenit profesor și decan al Facultății de Teologie Ortodoxă din București (1944-2017), și Marin-Marcel Croitoru, fiu al satului, ajuns protoiereu de Giurgiu, trecut la Domnul după anul 1990. Răspunsurile liturgice au fost cântate la strană omofon (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 25).

lăcaș. Prin contribuția materială a credincioșilor parohiei și osârdia preotului paroh Gheorghe Mirel-Mircea și a preotului II Leu Mănăilă, biserica a fost împodobită cu pictură din nou în tehnica *a secco*, realizată de către pictorul Virgil Cristea. Slujba de resfințire s-a săvârșit la data de 20 august 2006, de către preasfințitul părinte Damaschin Coravu, episcopul Sloboziei și al Călărașilor, în fruntea unui sobor de preoți și diaconi".

În anul 2010 a fost numit coslujitor preotul Matei Ion Daniel, transferat de la Biserica Gura Văii.

Foarte frumos evocă părintele Nicu Moldoveanu chipurile a doi slujitori ai bisericii și enoriașilor satului Brătianu, alături de care și-a petrecut o bună parte a copilăriei și a adolescenței sale. Astfel, despre părintele Ioan D. Leonte (căruia prietenii îi spuneau Jean) și despre bunătatea și omenia acestui slujitor al lui Dumnezeu aflăm următoarele:

„se născuse în Dobrogea, la Beibugeac, Sarinasuf, în anul 1907. A învățat la Seminarul Teologic din Constanța, care, pe când trecea în clasa a VIII-a, s-a desființat, elevii fiind repartizați la alte seminarii din țară. Elevul I.D. Leonte a fost repartizat la Seminarul din Dorohoi, după care a frecventat Facultatea de Teologie din Cernăuți, din Bucovina, atunci românească, iar în anul 1940 ruptă în două, partea de nord intrând sub stăpânirea Ucrainei, după ce fusese, din anul 1775, sub stăpânire austro-ungară, iar partea de sud a revenit Moldovei. Căsătorindu-se cu fiica învățătorului Simionescu din satul vecin, Cioara-Radu Vodă (astăzi Bărăganul), Ecaterina Simionescu, a fost repartizat preot în satul vecin, Brătianu (astăzi Scânteia). Au avut trei băieți: Antonie, decedat din pruncie, Nicolae (1936 – după 2000) și Glicherie (Rely) (1938-2017), fiind înmormântat la Glina, lângă București. A fost căsătorit cu asistenta medicală Gabriela, care locuia în București. Deși a absolvit Seminarul Teologic din Buzău și Facultatea de Teologie din București, a frecventat și Facultatea de

Matematică din Galați sau Iași, profesând în mediul laic, ca profesor de matematică la un liceu din capitală, de unde s-a și pensionat, la vârsta respectivă. Țin minte că în anii în care părintele Leonte era protoiereu la Fetești (Plasa Țăndărei) venea acasă, zilnic sau săptămânal, cu șareta trasă de un cal frumos, căci atunci nu erau mașini. Mai târziu, prin anii '60, și-a cumpărat o frumoasă motocicletă, pe care o conducea și dânsul, dar și fiii săi, până și-au cumpărat și ei motociclete și apoi automobile. Părintele Ioan D. Leonte era un foarte bun predicator și cântăreț, un tenor secund puțin nazal, care executa axioanele praznicale din *Buchetul muzical* al lui Neagu Ionescu de la Buzău, tipărit la București în anul 1900, pe care l-am apucat și eu și de pe care am cântat, împreună cu preoții, apoi singur, aceste frumoase, dar nu lipsite de dificultăți, axioane praznicale compuse de Macarie Ieromonahul, născut la Perieții Ialomiței (1770-1836). Preotul Leonte era un foarte bun gospodar, priceput la orice meșteșug. Avea atelier de lemnărie, utilat cu toate uneltele posibile, unde mulți ani, alături de sfinția sa, am trudit și eu, ca seminarist și student, în calitate de cântăreț și nedespărțit de familia excepțională a acestui preot de mare omenie. Eram precum fiul lor. La înmormântarea sa am slujit ca diacon, împreună cu protoiereul de atunci, Cosma Drăghicescu, și cu mulți preoți din satele vecine, când am și rostit un necrolog, tipărit atunci în revista *Glasul Bisericii*, într-un număr din anul 1982. Își doarme somnul de veci, împreună cu maica preoteasă, Ecaterina, în cimitirul nou al satului, din capătul uliței bisericii, în centrul satului, cimitir pentru care părintele s-a zbătut mult, reușind să păstreze și cimitirul vechi din marginea de Sud-Est a satului. Despre mama preoteasă Ecaterina, ce să zic? Era o desăvârșită gospodină și o doamnă de toată isprava. Tot aici a fost înhumat și fiul lor cel mare, Nicolae, iar celălalt fiu, Glicherie, mort de curând, a fost înhumat la Cimitirul Glina, de lângă București"[20].

[20] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 27-28.

Despre cel de-al doilea preot al bisericii, părintele Nicu Moldoveanu ne prezintă următoarele informații:

„Părintele Velicu (Vicea) Caraivan era român din Cadrilater. A rămas aici, în România, atunci când s-a făcut schimbul de populații între români și bulgari, în anul 1940, multe sate rămânând în Bulgaria, inclusiv părinții. Căsătorit cu profesoara Victoria, licențiată în Litere, cununați de familia preotului Leonte, s-au stabilit în comuna Brătianu, care, între timp, s-a extins, astfel încât era nevoie de doi preoți. N-au avut locuință personală în parohie, ci au locuit cu chirie când într-o casă, când în alta, după ce, la început locuiseră în aceeași casă cu familia preotului Leonte. Era un preot foarte bun, cu voce baritonală, slujea frumos și se comporta civilizat. Citea foarte multă literatură laică și teologică de calitate. Doamna preoteasă era, cum spuneam, profesoară de Limba română și Muzică, singura licențiată între cadrele didactice existente până prin anii '60, când s-a transferat la Constanța, iar părintele Vicea a fost nevoit ca mulți ani să facă naveta, până s-a transferat și el la Năvodari, prin anii 1965-1970. A murit prin anul 1975. Aveau doi băieți botezați de familia Leonte: Antonie și Glicherie, care locuiesc astăzi la Constanța, fiind căsătoriți, probabil cu copii și nepoți. Antonie a jucat fotbal profesionist la vechea echipă Farul Constanța, iar Glicherie este profesor. Preoteasa Victoria Caraivan organiza din când în când serbări cu piese de teatru pentru școlari, jucate de noi, elevii mai silitori, pe scena Căminului Cultural din salonul lui Târlă, care era fotograf, meserie pe care a transmis-o și fiilor săi. Părintele Velicu Caraivan a trecut la cele veșnice înaintea părintelui Leonte, deși era mai tânăr cu vreo zece ani decât acesta. Preoteasa a murit mult mai târziu, la Constanța, unde locuia de prin anii '60 ai veacului al XX-lea. După părintele Velicu a venit preot în satul meu, alături de părintele Leonte, un

fost coleg de facultate, Mănăilă Leu[21], care s-a pensionat, iar în anul 2016 a murit"[22].

I.3. *Copilăria și familia părintelui Nicu Moldoveanu*

În atmosfera pitorească a satului Brătianu (denumit de comuniști, în anul 1948, comuna Scânteia)[23], cu oameni credincioși și harnici, vedea lumina zilei, la data de 20 octombrie 1940, părintele Nicu Moldoveanu[24]. Părinții săi, Grigore (1902-1988) și Ioana (1908-1992), erau

[21] În ziua de 22 ianuarie 2016 a trecut la cele veșnice, la vârsta de 74 de ani, preotul pensionar din parohia Scânteia (Brătianu), județul Ialomița. A fost prohodit în biserica satului, în ziua de duminică, 24 ianuarie 2016, de către un sobor mare de preoți (peste 50) și înmormântat în cimitirul cel nou al comunei, alături de preotul Ioan D. Leonte, cel care, acum mai bine de 40 de ani, s-a zbătut să deschidă acest cimitir, situat în partea de răsărit a localității, în capătul uliței bisericii, la jumătatea satului. Preotul Mănăilă Leu a venit aici prin anii '79-'80, din altă parohie vecină, dar situată în Eparhia Buzăului sau Galațiului, recăsătorindu-se, după divorțul de prima soție, cu fiica unor enoriași din Scânteia, Leontina Decu. Leontina a lucrat la primăria comunei Scânteia. Au trei copii, toți la casele lor (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 29).

[22] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 28-29.

[23] În anul 1948, numele comunei Brătianu a fost schimbat de către autoritățile comuniste în Scânteia, de la oficiosul Partidului Muncitoresc, devenit mai târziu Comunist Român. Astăzi, comuna Scânteia face parte din județul Ialomița. În trecut, această localitate a fost afiliată subdiviziunii administrative Plasa Călărași și subdiviziunii administrative Plasa Țăndărei. Din anul 1948, județul a primit titulatura de raionul Slobozia din regiunea București. Ulterior, în anul 1960, s-a revenit la vechea titulatură și așa a rămas până în zilele noastre: comuna Scânteia (cu satul Iazu), din județul Ialomița (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 8).

[24] Pentru întocmirea biografiei părintelui Nicu Moldoveanu, am întrebuințat următoarele surse bibliografice: Pr. Nicolae D. Necula, „Preotul profesor dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani", în vol. *Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. Vasile Stanciu, Pr. Stelian Ionașcu (eds), Ed. Basilica, București, 2010, pp. 63-69; Gheorghe C. Ionescu, *Lexicon al celor care, de-a lungul veacurilor, s-au ocupat cu muzica de tradiție bizantină în România*, Ed. Diogene, București, 1994, pp. 241-244.; Pr. Mircea Păcurariu, *Dicționarul teologilor români*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996, pp. 284-285; Pr.

agricultori, buni români și creștini practicanți. Părintele Nicu Moldoveanu a fost al șaptelea dintre cei unsprezece copii ai lor (doi băieți: Gheorghe – primul născut, iar Nicu, al șaptelea, și nouă fete: Georgeta, Maria, Elena, Aurelia, Agripina, Constanța, Zenovia, Leontina și Valentina-Cristina). Ultimele două surori, Leontina și Valentina-Cristina, născute după Al Doilea Război Mondial și după seceta și foametea din anii 1945-1947, au murit la vârsta de 2-3 ani, din pricina tusei convulsive care bântuia atunci Bărăganul. Tatăl său, Grigore, era din părțile Moldovei, iar mama sa, din ținutul Buzăului, fiind pe linie paternă din neamul Căpățână, iar pe linie maternă din neamul Drăgulin.

Trecuse un an de la declanșarea celui de-Al Doilea Război Mondial, care avea să marcheze profund soarta și istoria României. Atât în timpul războiului, cât și în perioada de după război aveau să urmeze ani grei pentru țara noastră. În pofida vitregiilor vremii, cinstea, hărnicia și credința curată și statornică a părinților Grigore și Ioana le-au fost împărtășite și celor unsprezece copii. Despre vrednicia și credința curată a părinților săi, părintele Nicu Moldoveanu mărturisește:

> „Părinții mei erau oameni credincioși și frecventau biserica satului în duminici și sărbători, totdeauna împreună, iar noi îi însoțeam, ori toți, ori pe rând.

N.D. Necula, „Conferința de cântare bisericească, ritual și tipic", în: *Studii Teologice*, XXXIII (1981), 7-10, pp. 596-598; ***, „Prezentare biografică și bibliografie selectivă a profesorilor Facultății de Teologie și Institutului Teologic de-a lungul existenței sale de o sută de ani", în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 1-2, pp. 115-116; *Who's who in Romania*, București, 2002, p. 420; Pr. V. Stanciu, „Muzicianul preot prof. univ. Nicu Moldoveanu la 60 de ani", în: *Renașterea*, 9-10/2000, p. 10; Pr. N.D. Necula, „Preot prof. dr. Nicu Moldoveanu la a 60-a aniversare. Model de slujire a muzicii bisericești", în: *Vestitorul Ortodoxiei*, XII (2000), 256, pp. 4-5; Ghe.C. Ionescu, *Muzica bizantină în România. Dicționar cronologic*, Ed. Sagittarius, București, 2003, pp. 502-505; Pr. V. Stanciu, „Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 65 de ani", în: *Renașterea*, 10/2005, p. 8; Viorel Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon*, vol. VI, Ed. Muzicală, București, 2003, pp. 215-222.

Grigore Moldoveanu, tatăl părintelui Nicu Moldoveanu

Tata a fost, mai ales în a doua parte a vieții, unul dintre consilierii de bază ai parohiei și chiar un conștiincios paracliser al bisericii satului. În tinerețe a funcționat ca agent agricol la primărie, fără leafă, dar s-a descurcat, astfel încât să ne fie și nouă bine, adică să avem hrana cea de toate zilele, la care mama avea un rol principal. Tata avea un scris frumos și clar și minte ageră. Știa unde se află orice ogor și al cui este și ce trebuie semănat într-o parte sau alta. Iubea istoria și geografia și îi plăcea să fie curat întotdeauna. Mama era o femeie foarte credincioasă, dar nu habotnică, cu multă frică de Dumnezeu și cu evlavie deosebită pentru Maica Domnului, a cărei epistolie o citea și o lua mereu de la început. Citea și alte cărți sfinte. Era mică la trup și ageră la minte"[25].

[25] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 33.

Ioana Moldoveanu, mama părintelui Nicu Moldoveanu

Părinții s-au străduit să le insufle dragostea față de Dumnezeu, față de Biserică, față de neam și față de țară.

După cum am amintit mai sus, părintele Nicu Moldoveanu s-a născut în data de 20 octombrie 1940. Nașterea sa a fost înregistrată în data de 23 octombrie 1940, conform registrului Stării Civile 115/1940, fiind al șaptelea fiu al familiei. A fost botezat de preotul Ioan Leonte, nașă fiind Smaranda Gh. Șfințeș, din comuna Brătianu. A primit numele Nicu, după numele fiului nașei.

Simțindu-se atras de viața bisericească a comunității, în duminici și sărbători îi ajuta cu multă dăruire pe preoții satului, Ioan D. Leonte și Velicu (Vicea) Caraivan, la activitățile și slujbele bisericești. Din mărturiile surorii mai mici, Constanța, aflăm că în vremea copilăriei, fratele mai mare, Niculiță, era preocupat de studiu. Moștenea de la tatăl său înclinația către studiu, potrivit propriei mărturii:

„în lungile nopți de iarnă, când crivățul, viscolind și troienind zăpada, adesea ne acoperea căsuța noastră modestă, tata ne citea din manualul său de istorie antică despre daci și romani, despre geți și traci și despre toate popoarele migratoare care au trecut pe acest pământ al nostru, pustiind totul, unele rămânând aici mai mult timp, altele trecând mai departe, spre Apus și Miazăzi. Îmi amintesc și acum că acea carte din care ne citea tata era foarte frumos tipărită, cu poze foarte clare, ce reprezentau corăbii la care vâsleau câte opt sau zece sclavi (galerele romane)”[26].

Datorită firii sale echilibrate, fără a se pripi și chibzuind bine lucrurile vieții cu multă răbdare și înțelepciune, Nicu avea și rolul de sfetnic al surorilor sale. Deseori, le aduna pe toate în jurul lui pentru a rosti împreună rugăciunile sau pentru a intona cântări liturgice, pricesne și colinde.

În ciuda clipelor frumoase petrecute în sânul familiei, vremurile erau destul de grele, generate de urmările celui de-Al Doilea Război Mondial și de foametea și seceta din anii 1945-1947. Pentru a putea agonisi câțiva bănuți (20-30 lei pe săptămână), necesari procurării de haine, încălțăminte și rechizite pentru școală, micuțul Nicu era nevoit să muncească, împreună cu surorile sale și cu alți săteni la orezăriile de la Mărculești, situate la vreo 20-30 km distanță de satul Brătianu. Despre regimul și programul de lucru de acolo povestește în amintirile și impresiile sale de viață[27]. Însă, singura cale de a scăpa de aceste greutăți ale vieții era cartea. Fiind un elev premiant, avea să fie apreciat de către învățătorii și profesorii săi.

[26] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 38.

[27] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 43-45.

CAPITOLUL II:
STUDIILE ȘI DEBUTUL CARIEREI

II.1. *Cursurile ciclului primar și ale ciclului gimnazial*

Părintele Nicu Moldoveanu a urmat cursurile ciclului primar și ale ciclului gimnazial în localitatea natală, în perioada 1947-1954, în anii cei mai grei ai istoriei poporului român, umilit de regimul comunist ateu.

La acea vreme, învățământul de bază era de șapte ani: ciclul I (clasele 1-4) și ciclul II (clasele 5-7). Examenele se susțineau la sfârșitul unui ciclu, iar examenul final la sfârșitul clasei a șaptea.

Începând din anul 1947, ca urmare a planului de colectivizare a țării, mii de țărani și oameni înstăriți aveau să sufere și să plătească cu viața, în urma confiscării abuzive a proprietăților și bunurilor agonisite prin muncă cinstită. Foarte mulți preoți și oameni de cultură, precum și numeroși oameni simpli aveau să fie încercați cu cele mai crunte suferințe, în închisori și la Canalul Dunăre-Marea Neagră. În acest context, în clasele I și a II-a părintele Nicu Moldoveanu a învățat cu soția învățătorului Andreiescu, care era și muzician, iar în clasele a III-a și a IV-a cu învățătoarea Dumitra Soare. La gimnaziu îi va avea ca profesori pe Gheorghe Soare, Lucia Ionescu, Elena Taman, Ion Slujitoru, Maria Bercaru, Benea, Micu și Ancuța Roșca, devenită preoteasă ceva mai târziu.

Părintele Nicu Moldoveanu alături de colegii de clasă în cursul anului școlar 1953-1954

Cu Victoria Caraivan, una dintre preotesele satului, licențiată în Litere, urma orele de educație muzicală. Aceasta, observând talentul său muzical, l-a numit dirijor al corului de copii din școală. De asemenea, părintelui Nicu Moldoveanu avea să i se încredințeze și conducerea

corului parohiei, alcătuit din copii și adulți. Împreună cu aceștia, părintele profesor cânta în fiecare an Prohodul Domnului, în cadrul Deniei din Vinerea Mare a Săptămânii Pătimirilor.

Încurajat de părintele Ioan Leonte, avea să-și înceapă ucenicia la strana bisericii satului. Iubea nespus cultul divin și făcea ascultare față de acest păstor de suflete. Despre pasiunea sa pentru cântarea bisericească ne vorbește părintele profesor în cartea amintirilor sale:

> „Trebuie să spun că-mi plăcea să merg la biserică, iar sâmbăta eram prezent în clopotniță pentru a bate toaca și a trage clopotele. Toți colegii și profesorii știau asta. Unii probabil apreciau, alții dezaprobau [...]. Dumnezeu știe! La biserică spuneam Crezul și cântam la strană. Așa m-a remarcat părintele Ioan D. Leonte, iar când am terminat școala, m-a chemat în Sfântul Altar, m-a pus să scriu o pagină și m-a întrebat dacă nu vreau să fiu cântăreț. Am răspuns afirmativ. Atunci m-a chemat la el acasă și mi-a dat *Gramatica muzicii psaltice,* tipărită în anul 1951. Era netăiată și mi-a spus să iau un cuțit și s-o tai. La început am rămas descumpănit. Cum s-o tai și de ce? Păcat de carte! După ce am răsfoit-o și nu se desfăceau paginile, am priceput ce vrea părintele. Așa se tipărea atunci. Nu exista tehnica de astăzi. Și mi-a zis părintele: «Citește prefața, iar când ajungi la semnele psaltice, te voi ajuta eu să le înțelegi». În iarna aceea, mi-am copiat toate semnele psaltice pe un carnețel și încercam să le aplic singur, buchisind în casă sau în biserică toată ziulica. Când s-a apropiat vacanța de Crăciun, a venit și Glicherie, fiul părintelui, acasă. M-a chemat părintele în casă și m-a pus să cânt, de pe *Catavasierul* lui Ion Popescu-Pasărea, «Catavasiile Crăciunului» pe glasul I și, spre bucuria mea, m-am descurcat foarte bine, ceea ce m-a încurajat atât de mult încât, când m-am dus la Seminar, eu știam să cânt pe ambele notații. Era un mare avantaj, care va da roade mai târziu. Îmi amintesc că în Postul Mare preoții făceau repetiție cu un grup de fete și când aveau nevoie de vocea a

II-a mă chemau pe mine și pe Ionel Mocanu să secundăm, mai ales la «Hristos a înviat» sau «Îngerul a strigat». Aveam această ușurință fără să ne învețe nimeni"[28].

Dar cum întotdeauna Dumnezeu alege din rândul tinerilor vrednici slujitori, se cade să pomenim aici un moment remarcabil din viața părintelui Nicu Moldoveanu, care poate fi pus sub semnul providenței dumnezeiești. În anul 1955, de Duminica Tomii, tânărul Nicu, care dirija un cor de fete din satul său, a participat împreună cu acest cor la târnosirea noii biserici din satul Poșta-Dumitrești, unde era paroh părintele Petrescu. Aici, episcopul Teoctist Botoșăneanul, care avea să păstorească, din demnitatea de patriarh, Biserica Ortodoxă Română între anii 1986-2007, cu ochiul său cunoscător, i-a remarcat talentul, zelul și dragostea pentru cântarea bisericească și, astfel, le-a trasat preoților din comuna Scânteia sarcina de a-l îndemna pe tânărul dirijor să se înscrie la examenul de admitere la Seminarul Teologic, care funcționa provizoriu la Curtea de Argeș[29].

Episodul acesta memorabil este relatat de părintele profesor astfel:

„De Duminica Tomii, în anul 1954, a venit episcopul vicar patriarhal Teoctist Arăpașu să sfințească o bisericuță în satul Poșta-Dumitrești

[28] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 61.

[29] Seminarul Central din București a fost desființat de regimul comunist prin Reforma învățământului din anul 1948. În anul 1949, Patriarhul Justinian a reușit, grație proniei cerești și tactului său diplomatic, să reînființeze Seminarul, cursurile fiind ținute la Mănăstirea Plumbuita. Între anii 1950-1957 a funcționat la Curtea de Argeș, pentru Mitropolia Bucureștilor și pentru Eparhia Râmnic-Argeș (care în anul școlar 1957-1958 s-a mutat la Craiova-Mofleni). În anul 1957 va reveni la București, în clădirea în care va funcționa Institutul Teologic, redevenit din 1990 Facultate de Teologie Ortodoxă. În anul 1971, Seminarul s-a mutat în clădirea din curtea Mănăstirii Radu Vodă, unde funcționase Internatul Teologic (Pr. N. Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, Ed. Basilica, București, 2010, p. 340; *Dicționarul de muzică bisericească românească*, Ed. Basilica, București, 2013, pp. 705-707).

și noi am dat răspunsurile. La urmă a întrebat de unde este băiatul care dirija corul. Preoții din Scânteia au răspuns cu mândrie că este din parohia lor. Episcopul i-a întrebat de ce nu mă îndeamnă să vin la seminar. Ei au răspuns că s-ar putea să mă duc la Liceul Militar. Atât le-a trebuit. «Cum să meargă la Liceul Militar și să nu vină la Seminar?», a întrebat episcopul. Preoții s-au pierdut în explicații, care l-au enervat de-a dreptul pe episcopul Teoctist și le-a poruncit – așa mi-au spus preoții când au venit acasă – să mă convingă să mă duc la seminar neapărat, că altfel se supără arhiereul pe ei”[30].

Fiind premiant în clasa în care învăța, la sfatul unui inspector școlar, s-a înscris la examenul de admitere la Liceul Militar din Predeal, în urma căruia a fost declarat admis, însă impedimentul pentru înscriere l-a constituit statura. Astfel, spre bucuria sa și a mamei care dorea să-l vadă preot, se va pregăti să susțină examenul la seminarul teologic.

Cu puțin timp înainte de a susține examenul de admitere la seminar s-a întâmplat un lucru minunat, un adevărat semn ceresc, care avea să-i marcheze viața, fapt relatat în cartea amintirilor sale:

„Aveam aproape 14 ani, terminasem școala elementară și începusem să cânt la strana bisericii din satul meu, așa cum puteam la vârsta mea. Într-o noapte, într-o mică încăpere improvizată lângă o magazioară de cereale, pe care o luminam până să mă culc cu o lumânare mai groasă, într-un pat improvizat (asta numai pe timp de vară), am visat un vis extraordinar de frumos. Se făcea că Mântuitorul Iisus Hristos era de vârsta mea și dormise într-un pat ca al meu și dimineața L-am chemat să ne jucăm, dar a zis că nu poate călca pe pământ cu picioarele goale. L-am înțeles și m-am trezit foarte bucuros de această fericită întâmplare. I-am povestit mamei visul, iar dânsa, o femeie foarte credincioasă, dar nu habotnică, m-a

[30] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 61-62.

ascultat cu mare atenție și, foarte bucuroasă, mi-a zis: «Nicule, foarte frumos vis, să-ți ajute Mântuitorul Iisus Hristos să ajungi preot, pentru că eu cred că Dumnezeu ți-a trimis un semn»"[31].

Acest semn avea să se adeverească, fiindcă băiatul cel mic al familiei Moldoveanu, slujitorul lui Hristos în biserica din satul Scânteia (Brătianu), avea să urmeze drumul studiilor teologice.

Tot acum s-a mai întâmplat un lucru interesant, care trebuie menționat aici și poate fi pus, fără îndoială, sub semnul proniei divine. Exista atunci posibilitatea ca tânărul absolvent de gimnaziu să aleagă între Seminarul de la Buzău și cel de la București, strămutat pentru un timp la Curtea de Argeș de către Patriarhul Justinian Marina din rațiuni strategice[32]. Seminarul de la Buzău era mult mai aproape de localitatea natală, dar intra în aria canonică a Arhiepiscopiei Bucureștilor. Singura posibilitate de a susține examenul de admitere la Seminarul din Buzău era obținerea unei adeverințe din partea preotului Todericță din

[31] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 63-64.

[32] După cum arată părintele Nicu Moldoveanu, Seminarul bucureștean a fost mutat la Curtea de Argeș „dintr-o strategie, pe care am înțeles-o mult mai târziu, a Patriarhului Justinian, care a vrut să lase impresia autorităților comuniste că le face jocul de a exila Seminarul bucureștean la Curtea de Argeș, dar patriarhul urmărea altceva pentru moment și va reuși să realizeze ceea ce avea de gând. Existase și aici Seminar încă din anul 1836, dar vechiul Seminar argeșean era ocupat de o școală silvică, iar clădirea mare din curtea Mănăstirii lui Manole, zidită de Sf. Neagoe Basarab la începutul secolului al XVI-lea, era ocupată de sindicatele muncitorești. Așa că, pentru a elibera clădirile mănăstirii și a o proteja și pe aceasta, a mutat Seminarul de la București aici, la Curtea de Argeș, în anul 1950, scoțând sindicaliștii din clădire pentru totdeauna, iar în toamna anului 1957 a reușit să readucă această școală teologică în capitală, nu în clădirea Seminarului Central sau a Seminarului «Nifon Mitropolitul», cum ar fi fost normal și cinstit în fața lui Dumnezeu, ci în cea a Institutului Teologic, împreună cu studenții teologi, cu care am împărțit spațiul vreo cincisprezece ani. Strategia Patriarhului reușise, totuși, căci nu a mai îndrăznit nimeni să ocupe clădirea. Mult mai târziu, după anul 1977, a deschis aici un Seminar regional pentru zona Transilvaniei" (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 70).

parohia învecinată, Cioara Doicești (devenită Bărăganu), din județul Brăila, care se afla în Eparhia Buzăului. Ironia sorții a făcut ca preotul Toderiță, în pofida rugăminților mamei sale, ale preoților Ioan Leonte și Pricop Radian și ale altor persoane, să nu-i elibereze acea recomandare pentru înscrierea la examenul de admitere la Seminarul din Buzău. Însă, Dumnezeu pe toate le lucrează spre binele celor care Îl laudă și Îl slăvesc pe El. Drumul către București avea să-i ofere mai multe perspective, căci aici avea să-și desăvârșească studiile teologice și tot aici avea să se stabilească pentru totdeauna, ca dascăl de Teologie și slujitor al Sfântului Altar.

II.2. *Studiile la Seminarul Teologic din București*

Îndemnul ierarhului Teoctist a rodit, iar între anii 1956-1961, tânărul Nicu Moldoveanu a frecventat cursurile Seminarului Teologic din București. Examenul de admitere a avut loc în clădirea Institutului Teologic (astăzi Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul"), președintele comisiei fiind episcopul Teoctist Arăpașu. Din comisie au făcut parte următorii profesori: Chiril Popescu (pentru proba de Muzică bisericească), Ilie Remus (pentru Limba și literatura română), arhimandritul Nicodim Sachelarie (pentru cunoștințe religioase) și părintele Nicolae Ciudin, directorul Seminarului (pentru Limba rusă). Părintele Nicu Moldoveanu relatează acel moment unic și emoționant din viața sa astfel:

> „În toamna anului 1956, luna septembrie, am venit cu mama la București, în Gara de Nord, cu trenul, apoi cu tramvaiul 12, în clădirea actualei Facultăți de Teologie Ortodoxă de pe strada Sfânta Ecaterina, numărul 2, unde urma să susțin, timp de o săptămână, examenul de admitere la Seminarul Teologic, care, din anul 1950, a fost mutat la Curtea de Argeș, în clădirile din incinta frumoasei mănăstiri a Sf. Neagoe Basarab. Am venit, având la noi ca merinde, într-o legăturică dintr-un

ștergar de bumbac, așezată cu grijă într-un coșuleț de papură, un puișor de găină fript, puțină brânză de la vacile noastre și o pâinică rumenită pe vatra cuptorului de lângă fântână, care, încins cu paie sau coceni, funcționa aproape zilnic, căci eram multe guri la masă în fiecare zi. Am fost cazați – candidați și părinți sau însoțitori – în clădirea Institutului Teologic, cum era atunci, în dormitoarele de la etaj. Pe vremea aceea, cât timp am învățat la seminar și la institut, la parter erau clasele de curs și de seminarii, la etaj erau dormitoarele, iar la subsol bucătăria și alte depozite. Mai târziu s-a făcut clădirea nouă pentru internat. În curte mai existau niște clădiri vechi: una adăpostea infirmeria și cabinetul medical, iar în subsolul ei se păstrau murăturile și cartofii internatului, în alta, care există și astăzi, era biblioteca, iar alta, în fața bibliotecii, în care ne păstram noi, cadrele didactice hirotonite, hainele clericale pe care le îmbrăcam când intram la cursuri sau seminarii. Le păstram în această încăpere ca să nu le murdărim prin tramvaie sau troleibuze. Aici, după vizita medicală, am intrat câte unul în fața comisiei pentru a susține proba la muzică, fiind examinați de către profesorul Chiril Popescu (1897-1992), profesor la seminar și asistent la institutul teologic (1954-1961). După proba de verificare a auzului muzical cu un vechi armoniu, profesorul mi-a cerut să cânt «Primăvară dulce», de la starea a III-a a Prohodului. Probabil îmi verifica întinderea vocii, care era deja schimbată, căci cântam de câțiva ani la strană și pregăteam cu fetele din sat, în fiecare an, Prohodul Domnului. Au urmat celelalte examene scrise și orale la cunoștințe religioase, la Limba și literatura română și la Limba rusă, cu profesori diferiți: arhimandritul Nicodim Sachelarie, profesorul Ilie Remus și părintele Nicolae Ciudin, care avea să ne fie și director la Curtea de Argeș. A dat Dumnezeu să fiu admis ca bursier, căci altfel n-aș fi putut să urmez Seminarul Teologic. Mi-ar fi părut rău pentru că spulberam un vis de o viață al mamei, dar și al meu și al preoților din sat și al multor săteni care mă apreciau”[33].

[33] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 69-70.

PATRIARHIA BISERICII ORTODOXE ROMÎNE

Viza Departamentului Cultelor

Loc pentru fotografie

Mitropolia Ungrovlahiei

Școala de Cîntăreți Bisericești și Seminarul Teologic din București

DIPLOMĂ

Noi, Justinian Patriarhul României, Mitropolit al Ungrovlahiei și Arhiepiscop al Bucureștilor.

Conferim tînărului Moldoveanu Gr. Nicu născut în anul 1940 luna oct. ziua 20 în comuna Scîntei raionul Slobozia regiunea București diploma de absolvire a Seminarului Teologic din București pe baza examenului ținut în sesiunea iunie din anul 1961

Candidatul a obținut mediu 9,22 (nouă și douăzeci și două), fiind declarat reușit al 2lea din 32 candidați.

Această diplomă dă titularului toate drepturile prevăzute în Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Romîne, în Regulamentul Școlilor de Învățămînt Teologic și în celelalte regulamente bisericești.

Drept care i s-a eliberat această diplomă investită cu pecetea Arhiepiscopiei și cu semnătura noastră.

† Justinian

PATRIARHUL ROMÎNIEI

PREȘEDINTELE COMISIUNII,

DIRECTORUL ȘCOLII,

Semnătura absolventului,

Nr. 103

Data

Diploma de absolvire a Seminarului Teologic din București

În anul 1955, patriarhul Justinian a reușit să extindă perioada de studii seminariale la cinci ani. După primul an de studii, seminarul a fost mutat la București, iar cu acest prilej s-a reînnoit și corpul didactic[34]. În funcția de director a fost numit părintele profesor Nicolae Buzescu.

II.3. *Studiile teologice universitare și doctorale*

După absolvirea Seminarului Teologic din București, părintele Nicu Moldoveanu a frecventat, între anii 1961-1965, cursurile Institutului Teologic de Grad Universitar din București. Aici a beneficiat de îndrumarea profesorilor din perioada de aur a învățământului teologic

[34] Printre cadrele didactice care au activat la Seminarul Teologic în perioada în care a studiat părintele Nicu Moldoveanu, se numără: părintele Nicolae Ciudin (1904-1984), care preda Limba franceză și Limba rusă; profesorul Constantin Pârvu (1927-2017), care preda Noul Testament și Istoria bisericească universală; profesorul Dumitru Radu (1926-2014), titularul catedrei de limbi clasice; profesorul Adrian Popescu (1927-2015), care preda Geografie; profesorul Chiril Popescu (1897-1992), care preda Muzică psaltică și liniară; profesorul Ioan Cristescu (1902-1962), care preda Muzică psaltică și liniară; arhimandritul Nicodim Sachelarie, titularul catedrei de Vechiul Testament și Tipic bisericesc; părintele Nicolae C. Buzescu (1907-1992), care preda Limba franceză și Filosofie; părintele Nicolae Ciudin (1904-1984), titularul catedrei de Vechiul Testament; profesorul Vasile Nicolau, care preda Limba și literatura română; profesorul Ștefan Constantinescu, titularul catedrei de limbi clasice; părintele Alexandru Severin (1901-1962), care preda Limba rusă; profesorul Constantin Drăgușin (1931-2014), care preda Muzică liniară și era pedagog; arhimandritul Gherontie Ghenoiu, spiritual și profesor de tipic (fost slujitor la Catedrala Patriarhală și retras la Schitul Balamuci, unde a trecut la Domnul); arhimandritul Justinian Dalea (1914-1998), spiritual și profesor de Catehetică și Omiletică și slujitor la Catedrala Patriarhală [a păstorit românii din America, iar când s-a întors în țară a murit la Văratec (1998)]; părintele Alexandru-Armand Munteanu (†2010), fost preot la Biserica „Doamna Oltea", inspector general bisericesc și vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor; părintele Lucian Gafton, fiul fostului episcop de Râmnic, Iosif Gafton (a fost și asistent universitar la Institutul Teologic din București, unde a predat Limba greacă); părintele Gheorghe Sârbu, spiritual.

Locul ștampilei

STUDENȚII AU URMĂTOARELE OBLIGAȚII:

— Să-și îndeplinească toate îndatoririle prevăzute în planul de învățămînt, în termenele stabilite.

— Să frecventeze toate formele de studiu prevăzute în planul de învățămînt, slujbele religioase, ansamblul coral, etc.

— Să promoveze lucrările de seminar, colocviile și examenele, în termenele prevăzute în program.

— Să respecte organele de conducere și cadrele didactice.

— Să păstreze disciplina orelor de curs, seminar, etc.

— Să respecte întru totul Regulamentul interior al instituției, ordinea și disciplina universitară.

— Să participe activ la viața grupei de studenți din care face parte.

— Să respecte Regulamentul de ordine interioară al internatului, cantinei, bibliotecii, etc.

— Să se comporte cu băgare de seamă față de bunurile instituției.

— În viața publică și particulară, studentul trebuie să fie model de conduită și disciplină.

.....

Semnătura student .....

INSTITUTUL TEOLOGIG DE GRAD UNIVERSITAR DIN BUCUREȘTI

CARNETUL Nr. 210-

Student Moldoveanu Nicu *născut în anul* 1940 *luna* oct. *ziua* 20 *în Comuna* Scărteia *Raionul* Slobozia *Regiunea* Bucuresti *fiul lui* Grigore *și al* Joanei *de profesie* agricultore *cu domiciliul în Comuna* Scărteia *Raionul* Slobozia *Regiunea* Bucuresti *în baza diplomei Nr.* 464 *eliberată de* Tem Teol. Buc. *la* 4 sept 1961 *s-a înscris la Institut în anul de studii* I *la data de* 1 oct. 1961

Este recomandat de Eparhia Bucureștilor

RECTOR, Pr. Prof. N. Nicolae

Prim secretar, [illegible]

Carnetul de student al părintelui Nicu Moldoveanu din perioada studiilor la Institutul Teologic de Grad Universitar din București

bucureștean[35]: părintele Ioan Gh. Coman, părintele Ene Braniște, părintele diacon Nicolae Nicolaescu, părintele Ioan Rămureanu, părintele Vladimir Prelipceanu, părintele diacon Nicolae Balcă, părintele Liviu Stan, profesorul Alexandru Elian, profesorul Nicolae Chițescu, părintele Petru Rezuș, părintele Mircea Chialda, părintele Alexandru Ciurea, părintele Gheorghe Moisescu (detașat ca preot la parohia ortodoxă română din Viena între anii 1960-1974[36]), părintele Ioan Vesa, părintele Ioan Bria, părintele Constantin Drăgușin, profesorul Ștefan Alexe și părintele Lucian Gafton. Cel care avea să-i marcheze întreaga viață, precum și activitatea muzicală și didactică a fost profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae C. Lungu (1900-1993), conferențiar la Catedra de

[35] Redăm aici lista completă a profesorilor care au predat la Institutului Teologic din București, devenit ulterior Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul", în perioada studenției părintelui Nicu Moldoveanu: părintele Ioan Gh. Coman, specialitatea Patrologie, rector în două mandate (1955-1963), după episcopul Teoctist Arăpașu (1950-1954); părintele diacon Nicolae Nicolaescu, specialitatea Studiul Noului Testament, rector în două mandate (1963-1972); părintele Vladimir Prelipceanu, specialitatea Studiul Vechiului Testament și Limba ebraică; părintele Liviu Stan, specialitatea Drept bisericesc; părintele diacon Nicolae Balcă, specialitatea Catehetică și Omiletică, cu noțiuni de psihologie și pedagogie; părintele Mircea Chialda, specialitatea Studiul Vechiului Testament și Limba ebraică; părintele Petru Rezuș, specialitatea Teologie Fundamentală; părintele Ioan Rămureanu (Pulpea), specialitatea Istoria bisericească universală și seminarii de limbi clasice; părintele Alexandru I. Ciurea, specialitatea Istoria Bisericii Ortodoxe Române și Istoria Artelor, spiritual foarte mulți ani și prorector pentru foarte scurt timp; părintele diacon Emilian Vasilescu, Istoria și Filosofia Religiilor; profesorul Alexandru Elian, specialitatea Bizantinologie (din 1956 la doctorat, iar din 1971 și la licență); profesorul Nicolae Chițescu, specialitatea Teologie Dogmatică și Simbolică; profesorul Ioan Negrescu, specialitatea Paleoslavă și Limba rusă; profesorul Ioan Vesa, spiritual și seminarii la Limba latină; părintele Ștefan Alexe, Patrologie și Limbi clasice; părintele Ioan Bria, Dogmatică, Omiletică și Ecumenism; părintele Lucian Gafton, Limbi clasice; profesorul Constantin Drăgușin, Muzică bisericească și ritual, Ansamblu coral și seminarii de Limba franceză. Acestor iluștri profesori li s-a adăugat, mai târziu, părintele Dumitru Stăniloae (care va fi doar îndrumător de Doctorat), eliberat din închisoare în anul 1964.

[36] Pr. M. Păcurariu, *Dicționarul Teologilor Români*, Ed. Andreiană, Sibiu, 2014, p. 407.

muzică bisericească și ansamblu coral[37]. După ani și ani, ucenicul avea să evoce profilul sufletesc al marelui muzician și profesor lângă care a rămas și căruia i-a fost urmaș fidel până când și-a dat obștescul sfârșit, la data de 17/18 iulie 1993:

> „Greu de spus ce am admirat mai mult la dascălul meu: seriozitatea, răbdarea, munca fără preget, conștiinciozitatea, simțul datoriei, spiritul civic, ponderația în toate (nu fuma, nu bea, nu clevetea), credința în Dumnezeu, iubirea și respectul față de familie, față de prieteni, față de ucenici și, în general, față de toți cei care i-au cerut vreodată ajutorul"[38].

---

[37] Discipolul și succesorul la Catedra de Muzică bisericească i-a închinat mentorului Nicolae Lungu pagini de o deosebită emoție sufletească, în lucrarea monografică intitulată *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu* (Ed. Basilica, București, 2013, 229 pp.), în cuprinsul căreia se găsesc și numeroase fotografii de pe paginile de titlu ale cărților de muzică bisericească și laică tipărite de profesorul Nicolae Lungu. Din relatările părintelui Nicu Moldoveanu aflăm că Nicolae Lungu a fost elev bursier al Seminarului Central din București între anii 1912-1920, dar și al Școlii Normale de învățători, iar în anul 1921 s-a înscris la Facultatea de Teologie a Universității din București și la Conservatorul de Muzică, pe care le-a urmat concomitent. A fost ucenic al profesorului, dirijorului și compozitorului Dimitrie G. Kiriac și a activat ca membru și dirijor al faimoasei Corale „Carmen", înființată de profesorul Dimitrie G. Kiriac în anul 1901. A dirijat corurile mai multor biserici din București, iar apoi a devenit cântăreț și dirijor de cor la Biserica Amzei, unde slujea unul dintre iluștrii săi dascăli de Teologie, părintele Ioan Mihălcescu. Între 1934-1935 a fondat Societatea Corală România, pe care a condus-o până în anul 1947, când a fost desființată, odată cu alte corale din țară, de către regimul comunist. Însă, la sfârșitul anului 1947, beneficiind de sprijinul Patriarhului Justinian Marina, pe atunci mitropolit al Moldovei, Nicolae Lungu, împreună cu 40 de membri ai Coralei România, avea să înlocuiască vechea formație corală bărbătească a Catedralei Patriarhale, înființându-se astfel Corala Patriarhiei Române. În anul 1949, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Patriarhul Justinian Marina, a hotărât ca în cele două Institute Teologice din țară, de la București și de la Sibiu, să fie înființată câte o catedră pentru disciplina Cântare bisericească. Titularii acestor catedre care au obținut recunoașterea Departamentului Cultelor au fost profesorii Nicolae Lungu (la București) și părintele Gheorghe Șoima (la Sibiu).

[38] Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, Ed. Basilica, București, 2013, p. 23.

Prezența maestrului Nicolae Lungu în viața părintelui Nicu Moldoveanu a fost providențială. Sub directa sa îndrumare, acesta și-a dăltuit întreaga carieră didactică, componistică și dirijorală. Profesorul a intuit talentul, seriozitatea și iscusința ucenicului și, prin urmare, inspirat fiind, l-a inițiat în tainele artei muzicale și bisericești, sprijinindu-l și pregătindu-l pentru a prelua frâiele învățământului muzical bisericesc de la Institutul Teologic de Grad Universitar din București.

Tabloul de absolvire al promoției 1961-1965

PATRIARHIA ROMÂNĂ

Viza Departamentului Cultelor

Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române

Diplomă de Licență în Teologie

Noi, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în numele Sf. Sinod, Pe temeiul procesului verbal nr. 892 din 25 iunie 1965 încheiat de Rectoratul Institutului Teologic de grad universitar din București din care se constată că D. l. Moldoveanu Nicu a trecut examenul de licență, subiectul tezei fiind: „Dezvoltarea cântării corale în Biserica Ortodoxă Română în secolul al XX-lea" și ai obținut calificativul „Foarte bine" media 9.44

Conferim D. lui Moldoveanu Nicu de cetățenie română și de religie creștină ortodoxă, născut în anul 1940 luna oct. ziua 20 în comuna Sciuteia raionul Slobozia Diploma de Licență în Teologie, pentru a se bucura de toate drepturile prevăzute de legile Țării și de Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

PREȘEDINTELE SF. SINOD, Patriarh, † Justinian

CHIRIARHUL LOCULUI, ARHIEPISCOP MITROPOLIT, † Justinian

RECTORUL INSTITUTULUI, Prof. N. I. Nicolescu

SEMNĂTURA TITULARULUI, Nicu Moldoveanu

Nr. 817 Institutului

București, anul 1965 luna oct. ziua 30

nr. 62/1967

Diploma de Licență în Teologie a părintelui Nicu Moldoveanu

Un prim pas important în acest demers inițiatic a fost alegerea și întocmirea lucrării de licență la disciplina Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea științifică a profesorului Nicolae Lungu, cu titlul *Cântarea corală în Biserica Ortodoxă Română în secolul al XX-lea*[39]. Lucrarea a fost susținută în vara anului 1965, primind calificativul excelent.

[39] O sinteză a lucrării de licență avea să fie publicată de către părintele Nicu Moldoveanu în revista *Studii Teologice*. Pentru textul integral al lucrării, a se vedea: Pr. N. Moldoveanu, „Cântarea corală în Biserica Ortodoxă Română în secolul al XX-lea", în: *Studii Teologice*, XX (1968), 3-4, pp. 273-295.

În vara anului 1965, părintele Nicu Moldoveanu s-a căsătorit cu tânăra Steliana Popescu, a doua fiică a părintelui Paul Popescu și a preotesei Aurelia[40], absolventă a Școlii Tehnice Comerciale „Nicolae Kretzulescu" din București. Căsătoria civilă a avut loc în data de 25 august 1965, iar cununia religioasă în data de 14 noiembrie, în ajunul postului Nașterii Domnului[41].

Au fost cununați de către familia părintelui Ioan Popa, care a slujit la Biserica Udricani, unde teologul Nicu Moldoveanu era cântăreț. În anul 1965, când părintele Ioan Popa s-a transferat la Biserica Icoanei, părintele Nicu Moldoveanu avea să-l urmeze, fiind numit cântăreț la

[40] Pr. N. Moldoveanu, *Cartierul „Sf. Elefterie" – Cotroceni*, Ed. Basilica, București, 2012, p. 286. Tatăl socru, preotul Paul Popescu, a urmat cursurile Facultății de Teologie din București în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Pentru a nu fi convocat în armată și trimis pe front, a fost hirotonit preot și a fost trimis în parohia Râșca Dângău, de lângă comuna Călățele, județul Huedin, din Transilvania, unde i-a păstorit pe credincioșii de aici până în anul 1960, când s-a transferat, la cerere, la parohia Predești, din județul Prahova. A trecut la cele veșnice în anul 1963, din cauza unei insuficiențe renale, și a fost înmormântat la Cimitirul Bălăneanu. După moartea preotului Paul Popescu, soția sa, preoteasa Aurelia Popescu, a locuit împreună cu fiica sa, Steliana, și cu ginerele său, părintele Nicu Moldoveanu, în casa de pe strada Ceair, devenită apoi Căpitan Vasilescu Iosif, iar ulterior Măgura Vulturului (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 154). Familia părintelui Nicu Moldoveanu a locuit, începând din anul 1972, în cartierul Drumul Taberei, iar din anul 1995 într-una dintre casele parohiale ale Bisericii „Sfântul Elefterie Nou", unde s-a transferat în data de 1 august 1995. Doamna preoteasă Aurelia a trecut la cele veșnice în anul 2002. Am cunoscut-o personal. Era o doamnă distinsă, ospitalieră, cu suflet bun și cu foarte multă bunăcuviință. Actualmente, părintele Nicu Moldoveanu și soția sa locuiesc, din noiembrie 2016, într-un apartament situat într-un bloc de pe strada Sibiu, din cartierul Drumul Taberei.

[41] Au slujit preoții Nicolae Nicola, de la Biserica Icoanei, și Tătaru, de la „Popa Tatu", diaconul Constantin Diaconescu, colegul de seminar și facultate, coristul de Operă Ștefan V. Uncu, fratele părintelui arhidiacon Anton V. Uncu, care venea și cânta, împreună cu tânărul cântăreț Nicu Moldoveanu, la strana Bisericii Icoanei, și tinerii teologi Nicolae D. Necula, viitor profesor și decan al Facultății de Teologie din București și preot slujitor la Biserica Icoanei, Dumitru Costică, preot la Câmpina și protoiereu, precum și alți studenți teologi (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 158).

Părintele Nicu Moldoveanu
și soția sa în ziua nunții

Părintele Nicu Moldoveanu alături de soție și de copii

această biserică, începând din data de 1 august. Aici, a fost hirotonit diacon onorific și a fost numit dirijor al corului. Dumnezeu le-a dăruit doi copii: Ioan[42] și Irina[43].

---

[42] În prezent, părintele Ioan Moldoveanu este titularul catedrei de Istoria Bisericii Ortodoxe Române, decan al Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul" din București și slujitor la paraclisul Ambasadei Greciei la București, cu binecuvântarea Patriarhului Ecumenic și a Patriarhului Bisericii Ortodoxe Române (Pr. N. Moldoveanu, *Cartierul „Sf. Elefterie – Cotroceni"*, vol. II, Ed. Basilica, București, 2014, p. 54). Au mai avut un băiețel, pe nume Ciprian, care s-a născut prematur, iar după ce a fost botezat de surorile din spital, a murit.

[43] A urmat studii de Jurnalistică și Teologie, fiind licențiată în Teologie. Apoi, a urmat studii de doctorat la catedra de Teologie Istorică, specialitatea Bizantinologie. A devenit bibliotecar șef la aceeași facultate. Din nefericire, în urma unei suferințe cum-

În toamna anului 1965, părintele Nicu Moldoveanu s-a înscris la concursul de admitere pentru cursurile de doctorat[44], fiind declarat admis la secția Teologie practică, specializarea Muzică bisericească și ritual. Numărându-se printre cei zece doctoranzi admiși, a lucrat sub directa îndrumare a profesorului Nicolae Lungu, publicând primele studii de muzicologie bizantină și câteva prelucrări și compoziții muzicale. Începând cu anul 1966, doctoranzii susțineau examene doar la disciplinele înrudite cu disciplina de studiu la care candidatul avea teza, nu la toate disciplinele teologice, așa cum se obișnuia în anii precedenți. Astfel, în perioada studiilor doctorale, părintele Nicu Moldoveanu a susținut examene la Muzică bisericească, Liturgică, Omiletică, Catehetică și Pedagogie, Psihologie, Filosofie, Drept bisericesc și Dogmatică, cea din urmă fiind disciplină obligatorie în cadrul studiilor doctorale[45].

La data de 1 noiembrie 1968, părintele profesor a susținut examenul aprofundat de admisibilitate în fața unei comisii alcătuite din profesorii secției Teologie practică a Institutelor Teologice de Grad Universitar din

---

plite, a trecut la cele veșnice, în plină tinerețe, la vârsta de numai 28 de ani, în ziua de 27 decembrie 2001, lăsând un gol imens în inimile părinților, fratelui, întregii familii și a tuturor celor care i-au fost colegi și prieteni. Slujba de prohodire s-a desfășurat la Biserica „Sfântul Elefterie Nou", fiind oficiată de către preasfințitul Vincențiu Ploiești eanul, episcop vicar patriarhal, și de un sobor numeros de preoți și diaconi. La sfârșitul slujbei, părintele Nicolae D. Necula, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din București, a rostit un emoționant cuvânt pentru mângâierea familiei părintelui Nicu Moldoveanu și a tuturor celor prezenți. A fost înmormântată în Cimitirul Dudești Cioplea II.

[44] Începând din anul 1963, Institutul Teologic din București a obținut dreptul de a acorda titlul de *Doctor în Teologie* și de a organiza cursuri pentru doctoranzi în cadrul fiecărei catedre (Pr. Viorel Ioniță, „Institutul Teologic de grad universitar din București 1948-1981", în: *Biserica Ortodoxă Română*, 9-10/1981, p. 1098). Restructurându-se cursurile de magisteriu, care au fost contopite cu cele de la cursurile de licență, la toate disciplinele de la cursurile de licență au fost organizate cursuri pentru doctorat, fapt care a sporit prestigiul academic al Institutului Teologic (Pr. V. Ioniță, „Institutul Teologic de grad universitar din București 1948-1981", p. 1104).

[45] De asemenea, în vederea susținerii examenului de admisibilitate, era obligatoriu să fie publicate două sau trei referate.

București și Sibiu, la care s-au adăugat profesorii de Teologie Dogmatică de la București (părintele Dumitru Stăniloae și profesorul Nicolae Chițescu). După susținerea acestui examen, doctorandul Nicu Moldoveanu a trecut într-o nouă etapă de cercetare și de pregătire a materialului documentar în vederea redactării tezei de doctorat.

În legătură cu alegerea subiectului tezei de doctorat, părintele profesor ne oferă o informație importantă:

> „Când mă frământam să-mi fixez subiectul tezei, de mare folos mi-au fost sfaturile părintelui Dumitru Fecioru, care se transferase de la Cancelaria Sfântului Sinod, pentru a ieși cu o pensie mai bună, la catedra de Patrologie de la Institutul Teologic Universitar, de unde se retrăsese, mai forțat, mai ajutat de autorități, părintele Ioan G. Coman, marele patrolog, ginerele fostului și ultimului decan al Facultății de Teologie în vremea când se afla în clădirea Universității din București, părintele Petre Vintilescu. Părintele Dumitru Fecioru a publicat în revistele bisericești fișele și descrierea multor manuscrise vechi bisericești și a tradus din limba greacă mai multe cărți, sub titlul generic *Izvoarele Ortodoxiei*. Eu aveam de gând să încropesc o istorie a muzicii bisericești la români, ceea ce, de altfel, am făcut până la vârsta maturității științifice (2010), tipărind-o la 70 de ani, cu materialele adunate o viață. Atunci, părintele Dumitru Fecioru mi-a spus: «Este prea vast subiectul. Lasă că-l vei realiza mai târziu. Ocupă-te acum, pentru început, de izvoarele muzicii psaltice în Biserica Ortodoxă Română, adică de manuscrisele muzicale vechi bizantine existente în bibliotecile mari, de stat și mănăstirești, din România». L-am ascultat și bine am făcut, căci atunci s-a născut, pe lângă teza de doctorat cu subiect absolut inedit, și *Catalogul general al manuscriselor muzicale bizantine*, achiziționat din anii 1971-1972 de către Biblioteca Centrală de Stat din București, astăzi Biblioteca Națională Română, în forma dactilografită”[46].

[46] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 135-136.

Astfel, a început o perioadă de cercetare asiduă a tuturor manuscriselor vechi bizantine aflate pe teritoriul României. În vederea întocmirii *Catalogului general al manuscriselor vechi-bizantine din România* a fost nevoie de susținerea morală și de recomandarea conducerii Bibliotecii de Stat a României. Pentru studierea acestor manuscrise era nevoie de aprobări de la Departamentul Cultelor, de la bibliotecile mari de stat și mănăstirești din țară, toate acestea la intervenția Bibliotecii Centrale de Stat din strada Ion Ghica, numărul 4.

În anii 1971 și 1972, părintele Nicu Moldoveanu a cercetat și a catalogat aceste manuscrise vechi bizantine. Catalogul rezultat, dactilografiat de către o doamnă de la Biblioteca Centrală de Stat, a fost achiziționat de către această bibliotecă.

În ceea ce privește susținerea tezei de doctorat, era obligatorie publicarea acesteia. Lucrarea părintelui profesor, intitulată *Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrise muzicale bizantine (grecești, românești și româno-grecești) până la începutul secolului al XIX-lea*, a fost publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 1974, însumând 150 pagini[47].

Absolvent al cursurilor de doctorat, specializarea Muzică bisericească și ritual,[48] tânărul asistent Nicu Moldoveanu avea să susțină teza de doctorat, sub îndrumarea profesorului Nicolae Lungu, în data de 22 octombrie 1974, obținând astfel titlul de *Doctor în Teologie*[49].

---

[47] Dactilografierea tezei de doctorat, în vederea publicării și susținerii acesteia, a fost făcută de către soția părintelui Nicu Moldoveanu, doamna Steliana Moldoveanu, retrasă de la Casa de Pensii a clerului de pe strada Maria Rosetti, cu ajutorul unei mașini de scris, marca „Consul", cumpărată atunci cu bani împrumutați de la părintele D. Rădună (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 136).

[48] În anul 1963, printre disciplinele de doctorat a fost introdusă Muzica bisericească și ritual. Astfel, tânărul Nicu Moldoveanu devenea primul *Doctor în Teologie* la specialitatea Muzică bisericească și ritual (Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, p. 121).

[49] Odată cu tânărul doctorand Nicu Moldoveanu, și-a susținut teza de doctorat, în data de 22 octombrie 1974, și doctorandul Gîrma Wolde Kirkos, din Etiopia [Cezar

REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Patriarhia Română

Viza Departamentului Cultelor

Nr. 325/1975
Sf. Sinod

SFÎNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Diplomă de Doctor în Teologie

Noi, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, în numele Sf. Sinod,

Pe temeiul procesului-verbal Nr. 18 din 22 OCTOMBRIE 1974 încheiat de Rectoratul Institutului Teologic de grad universitar din București, din care se constată că Diac. MOLDOVEANU NICU a trecut examenul de doctorat la data de 22 OCTOMBRIE 1974 subiectul tezei fiind „IZVOARE ALE CÎNTĂRII PSALTICE ÎN BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ (MANUSCRISELE MUZICALE VECHI BIZANTINE DIN ROMÂNIA - GRECEȘTI, ROMÂNEȘTI ȘI ROMÂNO-GRECEȘTI), PÎNĂ LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA."

cu specializare în CÎNTARE BISERICEASCĂ, RITUAL ȘI TIPIC și că a obținut calificativul „EXCEPȚIONAL" (9.55)

Conferim Diac. Moldoveanu Nicu, de cetățenie ROMÂNĂ și religie creștină ortodoxă, născut în anul 1940 luna OCTOMBRIE ziua 20 în comuna SCÎNTEIA - SLOBOZIA județul IALOMIȚA Diploma de Doctor în Teologie, pentru a se bucura de toate drepturile prevăzute de legile Țării și de Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române.

PREȘEDINTELE SF. SINOD
PATRIARH

PREȘEDINTELE COMISIEI DE EXAMEN

RECTORUL INSTITUTULUI

SEMNĂTURA TITULARULUI

București, anul 1974 luna OCT. ziua 24

Nr. 17
Institutului

Diploma de Doctor în Teologie a părintelui Nicu Moldoveanu

Teza de doctorat[50] a părintelui profesor Nicu Moldoveanu i-a avut coordonatori științifici pe profesorul Nicolae Lungu și pe părintele Gheorghe Șoima de la Sibiu. Comisia de doctorat a fost prezidată de episcopul vicar patriarhal Antonie Plămădeală, devenit ulterior episcop al Buzăului (1980-1982) și mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului (1982-2005). Din comisie au făcut parte și părintele Ene Branișteș, părintele Alexandru Moisiu, profesorul Iorgu Ivan (în locul părintelui Liviu Stan, care trecuse la cele veșnice), părintele Dumitru Călugăr (în locul părintelui diacon Nicolae Balcă, care ieșise la pensie), părintele Dumitru Stăniloae și profesorul Nicolae Chițescu.

Pentru elaborarea tezei de doctorat, părintele Nicu Moldoveanu a studiat, între anii 1970-1975, Paleografia muzicală bizantină cu profesorii Gheorghe Ciobanu[51] și părintele arhidiacon Grigore Panțîru[52].

Vasiliu, „Doctorii în Teologie proclamați de Facultatea de Teologie (1881-1948) și de Institutul din București (1948-1981)", în: *Biserica Ortodoxă Română*, 9-10/1982, pp. 884-898].

[50] Teza a fost publicată în revista *Biserica Ortodoxă Română* [XCII (1974), 1-2, 153 pp.].

[51] S-a născut în comuna Pădureni (Ilfov), în data de 4 februarie 1909, și a murit la București, în data de 29 iunie 1995. Gheorghe Ciobanu a absolvit Seminarul Central din București și Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică din București. A studiat paleografia muzicală cu părintele Ioan D. Petrescu Visarion, iar în anul 1972 a devenit *Doctor în Muzicologie* la Conservatorul din Cluj-Napoca. A fost cântăreț bisericesc, profesor de muzică la Seminarul Central, la Institutul Militar de Muzică din București, cercetător științific, șef serviciu sector muzical la Institutul de folclor București, lector și conferențiar la Conservatorul din Iași. Muzicolog bizantinist și folclorist, Gheorghe Ciobanu a publicat numeroase studii și volume în care a cercetat domeniile folcloristicii și ale bizantinologiei muzicale (Pr. N. Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, pp. 414-417).

[52] Arhidiaconul Grigore Panțîru s-a născut în comuna Tamași (Bacău) și a murit la București, în data de 18 decembrie 1981. A studiat la Conservatorul din Iași și la Conservatorul din București, iar apoi la Facultățile de Teologie din București și din Chișinău. A fost profesor la mai multe școli și seminarii din țară și a slujit ca diacon la Biserica „Sfântul Spiridon Nou" din București. Este autorul unor importante studii și volume de muzicologie bizantină, dintre care menționăm: *Notația*

Cele peste 250 de manuscrise muzicale în notație veche bizantină nu puteau fi catalogate și analizate fără o bună cunoaștere a semiografiei vechi. Descifrarea manuscriselor vechi bizantine reprezintă și astăzi o piatră de încercare pentru cercetători. Era prima teză de doctorat în Teologie la disciplina Muzică bisericească și ritual. În urma susținerii tezei de doctorat și a mediei generale obținute la examenul de admisibilitate, comisia a acordat calificativul „excepțional" [53].

Apreciind la justa valoare teza de doctorat a ucenicului său, profesorul Nicolae Lungu consemna:

> „Dintre cei care s-au învrednicit de harul muzicii – și numărul lor este apreciabil –, singurul care și-a dus munca și osteneala până la capăt, cu o voință și o tenacitate de toată lauda, încheind cu o teză de doctorat – prima de acest fel la specialitatea respectivă – pentru obținerea titlului științific suprem, este părintele diacon Nicu Moldoveanu. De altfel, el s-a învrednicit ca, imediat după terminarea cursurilor de doctorat, în anul 1968, să fie însărcinat cu funcția de asistent la Secția practică – specialitatea Cântare bisericească și ritual – de la Institutul Teologic din București, sarcină pe care și-o onorează cu toată conștiinciozitatea, bucurându-se de stima și respectul unanim al studenților, precum și de simpatia, ajutorul și încurajarea tuturor membrilor corpului didactic, pe care i-a avut îndrumători, începând de la colegii săi de acum, asistenți, și până la profesorii plini [...]. Lucrarea deschide noi drumuri de cercetare a manuscriselor muzicale bizantine din țara noastră și constituie un stimulent pentru cei ce vor

---

și ehurile muzicii bizantine, Ed. Muzicală, București, 1971; *Lecționarul evanghelic de la Iași (nr. 160/IV-34, sec. XI)*, Ed. Muzicală, București, 1982 (Pr. N. Moldoveanu, *Istoria muzicii bisericești la români*, pp. 412-413).

[53] Evenimentul a fost consemnat în studiul părintelui Petru Rezuș, intitulat: „P.C. Asistent Constantin Cornițescu, P.C. Pr. Ilie Moldovan, P.C. Diac. Asistent Nicu Moldoveanu și Dl. Gîrmă Wolde Kirkos (Etiopia), declarați «Doctori în Teologie»" [în: *Studii Teologice*, XXVII (1975), 1-2, pp. 128-129].

să-și închine viața și munca acestei nobile arte. Alături de regretatul mare muzicolog I.D. Petrescu-Visarion și de părintele diacon Grigore Panțîru, care au dat lucrări de mare valoare în acest domeniu, părintele diacon Nicu Moldoveanu se înscrie ca al treilea cleric al Bisericii Ortodoxe Române care ne înfățișează lucrarea de față și, alături de ea, pe cele amintite mai înainte”[54].

[54] Nicolae Lungu, „Prefață”, în Pr. N. Moldoveanu, *Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrise muzicale bizantine (grecești, românești și româno-grecești) până la începutul secolului al XIX-lea*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1974, p. 135.

CAPITOLUL III:
ACTIVITATEA DIDACTICĂ

III.1. *Aspecte preliminare*

Odată cu reorganizarea învățământului teologic universitar în Patriarhia Română, în urma instaurării regimului comunist, Facultatea de Teologie a fost îndepărtată abuziv din cadrul Universității din București și a rămas sub directa coordonare a Patriarhiei Române. Deschiderea oficială a cursurilor Institutului Teologic de Grad Universitar din București a avut loc în data de 30 ianuarie 1949, în localul Seminarului Central din bulevardul George Coșbuc, numărul 81, în prezența Patriarhului Justinian Marina, a ministrului Cultelor, Stanciu Stoian, a celor 400 de preoți din cuprinsul mitropoliilor Ungrovlahiei și Moldovei, prima serie de preoți care participa la cursurile misionare și de îndrumare a clerului, precum și a studenților din anii II, III și IV[55].

Sediul Institutul Teologic a funcționat aici provizoriu, până în luna octombrie a aceluiași an, când va fi transferat pe strada Sfânta Ecaterina,

[55] Pr. Mihail Săsăujan, „Institutul Teologic de Grad Universitar din București (1948-1989)", în *Istoricul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian" a Universității din București (1881-2013)*, Ed. Basilica, București, 2013, pp. 76-77. La scurt timp, sediul fostului Seminar Central a fost repartizat Ministerului Apărării Naționale. Aici va funcționa, până în anul 1989, Academia Tehnică Militară, iar după Revoluția din Decembrie 1989 va primi apelativul „Ferdinand I", așa cum se numește și astăzi.

numerele 2-6, în localul fostei Școli Normale de băieți, unde se găsește și astăzi. În contextul deja existent, era nevoie de o concentrare a întregului corp didactic în vederea creșterii nivelului de pregătire a studenților.

Până în anul 1949, în învățământul teologic universitar nu a existat o catedră de muzică bisericească, trei fiind motivele acestei absențe. În primul rând, la Facultatea de Teologie se punea accent pe pregătirea teologică teoretică a viitorilor preoți, în detrimentul nevoilor practice și reale ale pastorației, între care cântarea bisericească deținea un rol foarte important. Al doilea motiv pentru care muzica bisericească nu figura ca obiect de studiu în programa de învățământ este legat de faptul că această disciplină se studia în cei opt ani de seminar suficient de bine, absolvenții având o temeinică pregătire muzicală. În al treilea rând, cei care doreau să continue și să-și desăvârșească cunoștințele muzicale o puteau face fie la Academia de Muzică religioasă, fie la Conservator. Totuși, consiliul profesoral al Facultății de Teologie din București, în ședința de lucru din data de 23 noiembrie 1947, la propunerea părintelui Petre Vintilescu (†1972), titularul catedrei de Liturgică și Pastorală, aprobă înființarea unui curs de „Psaltichie și tipic" pentru studenții care aveau la bază liceul. Se simțea nevoia predării cântării bisericești pentru aceștia, absolvenții de seminar fiind deja pregătiți[56].

Odată cu trecerea învățământului teologic sub directa îndrumare a Bisericii Ortodoxe Române, cântarea bisericească nu mai putea lipsi din programa analitică. Prima mențiune despre existența unei catedre care are ca obiect cântarea bisericească apare în Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale din data de 31 ianuarie 1949, unde, în lista corpului didactic apare și profesorul Nicolae Lungu, în calitate de titular al Conferinței de Muzică bisericească și ritual[57].

---

[56] Pr. N.D. Necula, „Conferința de Cântare bisericească, Ritual și Tipic", p. 596, *apud* Toma G. Bulat, Pr. Alexandru I. Ciurea, „75 de ani de la întemeierea Facultății de Teologie din București", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXV (1957), 11-12, p. 1203.

[57] T.G. Bulat, Pr. Al.I. Ciurea, „75 de ani de la întemeierea Facultății de Teologie din București", p. 1215.

În primul *Regulament de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ pentru pregătirea personalului bisericesc și de recrutare a corpului didactic din Patriarhia Română*, elaborat în data de 14 iunie 1952, catedra poartă titulatura Cântare bisericească și ritual[58]. Cu aceeași titulatură apare și în *Regulamentul învățământului teologic* din anul 1956[59]. În *Regulamentul învățământului teologic* din anul 1966 apare cu denumirea puțin modificată și îmbogățită, respectiv Cântare bisericească, ritual și tipic[60].

Profesorul Nicolae Lungu este numit, la data de 31 ianuarie 1949, primul titular al catedrei de Muzică bisericească și ritual[61]. Așa cum era firesc, profesorul Nicolae Lungu a fost nevoit să își apropie colaboratori destoinici pentru a gestiona cât se poate de bine activitatea didactică. Pentru întărirea și eficientizarea lucrării catehetice și misionare a clericilor, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în frunte cu Patriarhul Justinian Marina, a dispus, începând din anul 1949, alcătuirea și tipărirea cărților de psaltichie cu cântări pe dublă notație, psaltică și liniară. Profesorului Nicolae Lungu, care era dirijorul Coralei Patriarhiei și profesor la Institutul Teologic, i-a revenit sarcina dificilă de a duce la îndeplinire hotărârile Sfântului Sinodul în ceea ce privește uniformizarea cântării bisericești în Biserica Ortodoxă Română. Ajutat de câțiva

---

[58] În acest sens, a se vedea: *Legiuirile Bisericii Ortodoxe Române sub Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian 1948-1953,* Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1953, p. 136.

[59] ***, „Regulament de organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ pentru pregătirea personalului bisericesc și de recrutare a corpului didactic din Patriarhia Română. Prima parte", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXIV (1956), 6-7, p. 653.

[60] ***, „Regulament de organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ pentru pregătirea personalului bisericesc și de recrutare a corpului didactic din Patriarhia Română. Partea a II-a", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXXIV (1966), 7-8,p. XVII.

[61] În acest sens, a se vedea: T.G. Bulat, Pr. Al.I. Ciurea, „75 de ani de la întemeierea Facultății de Teologie din București", p. 1225. Tot în anul 1966 s-au organizat cursurile de Doctorat pe cele patru secții separat: Biblică, Istorică, Sistematică și Practică, iar doctoranzii susțineau numai examen de sfârșit de an, nu și colocvii. Toate acestea se încheiau cu examenul de admisibilitate, care preceda susținerea tezei de doctorat.

colaboratori avizați în domeniul muzicii bisericești și al practicii liturgice, precum părintele Grigore Costea, profesorul și compozitorul Ion Croitoru, părintele Ene Branișteș și profesorul Chiril Popescu, Nicolae Lungu va duce la îndeplinire cu succes această acțiune de uniformizare a cântărilor de strană[62].

În anul 1951 a fost tipărită prima lucrare teoretico-muzicală în dublă notație, intitulată *Gramatica muzicii bisericești – studiu comparativ pe ambele notații.* După aproape 70 de ani de la apariție, această lucrare este și astăzi manualul de referință pentru învățământul teologic universitar și seminarial din țara noastră.

La vremea aceea, Nicolae Lungu beneficia de o vastă experiență în domeniul redactării manualelor de muzică. Era un foarte bun metodist, motiv pentru care a deținut și funcția de inspector general pentru învățământul muzical în perioada 1941-1944.

În paralel cu activitatea de predare a muzicii psaltice la Institutul Teologic, profesorul Nicolae Lungu desfășura și o frumoasă activitate corală cu noul cor bărbătesc pe care l-a organizat după cele mai înalte standarde ale artei corale. Acest cor concura cu alte formații experimentate, precum Corala preoților din Capitală sau Corala Patriarhiei. Orele de muzică psaltică au fost predate studenților de către asistenții săi. Astfel, din data de 15 octombrie 1950 până în data de 1 ianuarie 1954, la Institutul Teologic de Grad Universitar din București, Anton V. Uncu[63], arhidiaconul Catedralei

[62] În legătură cu chestiunea uniformizării cântărilor de strană în Biserica Ortodoxă Română, poate fi urmărit studiul profesorului Nicolae C. Lungu, intitulat: „Problema transcrierii și uniformizării cântărilor psaltice în Biserica noastră" [în: *Studii Teologice*, VIII (1956), 3-4, pp. 241-249].

[63] A publicat, în anul 1947, la Tipografia Cărților Bisericești, un *Antologhion* în notație psaltică și, la recomandarea lui Ion Popescu-Pasărea, a funcționat ca profesor de psaltichie, între anii 1936-1948, la Seminarul Nifon din București. Pentru alte informații privind activitatea părintelui arhidiacon Anton V. Uncu, a se vedea: Pr. N. Moldoveanu, „Profesorul, protopsaltul și clericul Anton V. Uncu", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCVIII (1980), 9-10, pp. 1011-1015 + 20 pagini muzicale; Pr. N. Moldoveanu, „Clericul profesor protopsalt și compozitor Anton V. Uncu (1908-1976)", în

Patriarhale, a predat orele de psaltichie, în cadrul cărora se punea mare accent pe cântarea uniformizată, îndeosebi pe cântările Sfintei Liturghii. Apoi, de la 1 ianuarie 1954 până la 1 octombrie 1955 și de la 1 octombrie 1955 până la 1 ianuarie 1962,[64] seminariile de muzică psaltică au fost susținute de profesorul Chiril Popescu, ajuns la vârsta pensionării, dar destul de viguros în actul predării muzicale[65]. Succesorul celor doi corifei ai psaltichiei a fost tânărul asistent Constantin Drăgușin, fost pedagog[66] și profesor suplinitor la Seminarul Teologic din București. El a activat la Institutul Teologic de Grad Universitar din București de la 1 ianuarie 1962 până la 1 octombrie 1968[67]. Asistenții catedrei de Muzică bisericească aveau și obligația de a supraveghea modul în care se desfășurau slujbele la Biserica „Sfânta Ecaterina".

III.2. *Titularizarea pe postul de asistent universitar*

În anul 1968, după retragerea profesorului Constantin Drăgușin și imediat după susținerea examenului de admisibilitate, părintele Nicu Moldoveanu a fost numit asistent în cadrul Secției practice, la disciplina

---

Pr. Ioan Moldoveanu (coord.), *Profesorii noștri, învățătorii noștri*, vol. II, Ed. Basilica, București, 2020, pp. 491-497.

[64] T.G. Bulat, Pr. Al.I. Ciurea, „75 de ani de la întemeierea Facultății de Teologie din București", p. 1227.

[65] Pentru informații privind viața și activitatea profesorului Chiril Popescu, a se vedea: Pr. Ioan Isăroiu, „Chiril Popescu – pedagog, compozitor și interpret", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CXX (2002), 9-12, pp. 241-246; Pr. Nicolae Giolu, „Profesorul, compozitorul și protopsaltul Chiril Popescu", în Pr. Ioan Moldoveanu (coord.), *Profesorii noștri, învățătorii noștri*, vol. II, pp. 513-522. La vârsta de 75 de ani, profesorul Chiril Popescu încă mai preda psaltichia la Seminarul Teologic din incinta Mănăstirii Radu Vodă (între anii 1971-1976).

[66] Cu privire la viața și activitatea muzicală a părintelui profesor Constantin Drăgușin, a se vedea: Pr. Zaharia Matei, „Preotul, profesorul, dirijorul și compozitorul Constantin Drăgușin – o viață închinată muzicii corale religioase românești", în vol. *Icoană. Mărturisire creștină. Totalitarism*, Presa Universitară Clujeană, 2017, pp. 621-639.

[67] Pr. N.D. Necula, „Conferința de Cântare bisericească, Ritual și Tipic", p. 597.

Muzică bisericească și ritual. Vestea numirii sale a fost o adevărată surpriză, dar mai ales un act al proniei cerești. Iată ce ne mărturisește părintele profesor în acest sens:

„Nici nu știam că, începând de la 1 octombrie 1968, am fost numit asistent universitar la Institutul Teologic de Grad Universitar din București pentru Secția practică (adică pentru Muzică bisericească, Liturgică, Omiletică și Drept bisericesc), dar cu răspundere specială pentru Muzica bisericească – omofonă și corală –, ajutându-l pe profesorul Nicolae Lungu, care era deja pensionar, dar și pentru îndrumarea studenților la strană, în duminici și sărbători, la Biserica «Sfânta Ecaterina». Cum am aflat? Într-o bună zi, aflându-mă, spre sfârșitul lunii septembrie 1968 (terminasem cursurile de doctorat și îmi susținusem toate lucrările publicabile), pe la Institutul Teologic, m-am întâlnit cu Nicolae Grosu, director la Seminarul Teologic și fost secretar șef la Institutul Teologic, care mi-a zis: «Să trăiești, domnule asistent universitar». Desigur că eram curios și l-am întrebat despre ce vorbește? Mi-a spus că era de față în dimineața aceea, când Patriarhul Justinian semnase numirea mea, fără să mă mai întrebe dacă vreau sau dacă am cerut așa ceva, deoarece îi spusese profesorul Nicolae Lungu că mă preferă pe mine dintre toți cei care nădăjduiau să fie nominalizați”[68].

Despre activitatea susținută la începutul carierei sale academice, părintele Nicu Moldoveanu relatează următoarele:

„Dar, mai înainte, în anul 1968, când am sfârșit cursurile de doctorat, am fost numit asistent la Secția practică, specialitatea Muzică bisericească și ritual, pe lângă profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu, cu care lucram asiduu la pregătirea corului studenților teologi,

[68] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, pp. 128-129.

revenindu-mi și sarcina specială de a organiza și controla studenții, pe ani și pe grupe, la slujbele bisericești de peste săptămână, precum și în duminici și sărbători, la Biserica «Sfânta Ecaterina», care, din anul 1960, devenise paraclisul studenților teologi, dar și al seminariștilor, până în anul 1972, când s-au mutat la Mănăstirea «Radu Vodă», în fostul internat. Astăzi, Seminarul funcționează în clădire nouă" [69].

Părintele Nicu Moldoveanu alături de profesorul Nicolae Lungu

[69] Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 117.

Obținerea titlului academic de *Doctor în Teologie* i-a conferit părintelui Nicu Moldoveanu și dreptul de a promova pe postul de lector. Astfel, în anul 1975 a fost titularizat în postul de lector universitar și va prelua întreaga catedră de Muzică bisericească și ritual. Era anul în care magistrul său de suflet, profesorul Nicolae Lungu, ajuns la venerabila vârstă de 75 de ani, se retrăgea la pensie, rămânând profesor consultant, director și dirijor al Coralei Patriarhiei.

La numai un an diferență, în 1976, datorită calităților muzicale de excepție, dar și activității științifice și didactice desfășurate până atunci, precum și zelului și implicării continue în viața liturgică a Institutului Teologic din București, a promovat în postul de conferențiar universitar. Preluând frâiele învățământului teologic muzical din capitală, a continuat drumul trasat de vrednicul său înaintaș, care poate fi considerat pionierul învățământului muzical teologic.

Despre prietenia dintre maestru și ucenic avea să ne dea mărturie părintele Nicu Moldoveanu în monografia pe care i-a închinat-o cu câțiva ani în urmă:

> „Bazându-mă pe amintirile personale, încă vii, dar și pe ale altora, care ne-am bucurat de prietenia, erudiția muzicală și de omenia marelui profesor, dirijor și compozitor Nicolae C. Lungu, mi-am luat sarcina de a realiza monografia de față. Cu slabele-mi puteri, întărite însă de sincerele sentimente ce le-am avut întotdeauna, am încercat să prezint personalitatea complexă a maestrului care surprinde pe omul, pe profesorul de care m-am apropiat din prima clipă în care l-am cunoscut, cât și pe dirijorul și compozitorul, de la care am sorbit cu nesaț seva cunoștințelor în domeniul muzical, până în clipa când am fost ales să preiau și să conduc destinele învățământului teologic muzical de la Institutul Teologic de Grad Universitar din București. Am fost mulți ani alături de maestrul Lungu, chiar atunci când depășise vârsta de 70 de ani, rugându-l să mai rămână la catedră pentru a putea lucra împreună, deși câteodată îmi spunea că are de

gând să se retragă. A mai rămas la catedră, chiar dacă se pensionase, până la vârsta de 75 de ani, continuând, ca profesor consultant, până după 80 de ani, la cursurile de doctorat, unde am funcționat paralel, căci ajunsesem conferențiar din anul 1976"[70].

În același cuvânt, părintele Nicu Moldoveanu evocă foarte frumos momentul în care profesorul Nicolae Lungu s-a oferit să țină orele de seminar pentru a-i da posibilitatea ucenicului să-și pregătească examenul de admisibilitate care trebuia susținut la încheierea cursurilor de doctorat:

„Merită evocat momentul în care mi-am susținut examenul de admisibilitate, pe 1 noiembrie 1968. Deoarece am fost numit asistent universitar începând cu 1 octombrie 1968, eram oarecum obligat să închei cursurile de doctorat prin acest examen final, premergător susținerii tezei de doctorat. Îmi amintesc cu recunoștință că profesorul Lungu, care m-a propus Patriarhului Justinian pentru această funcție didactică, mi-a spus: «Nicule, stai toată luna asta, octombrie, la bibliotecă, pregătește-ți examenul și lasă că-ți suplinesc eu orele de seminar». Așa am și făcut. De la 1 noiembrie 1968 mi-am luat orele de seminar în primire, colaborând perfect cu mentorul meu la ansamblul coral. La început, orele mele se desfășurau atât la clasă, cât și la paraclisul institutului, organizând și pregătind studenții la cântarea de strană"[71].

III.3. *Studii la Academia de Muzică din Viena*

După doisprezece ani de activitate susținută la Institutul Teologic din București, în anul universitar 1980-1981, părintele diacon Nicu

[70] Pr. N. Moldoveanu, „Cuvântul autorului", în Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, pp. 22-23.

[71] Pr. N. Moldoveanu, „Cuvântul autorului", în Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, pp. 23-24.

2

Lichtbild des(r) Inhabers / Inhaberin

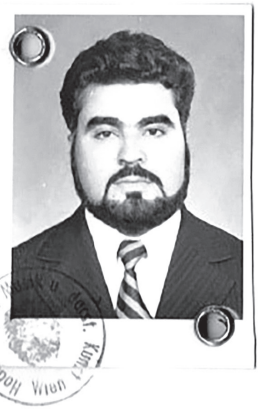

Eigenhändige Unterschrift

Nicu Moldoveanu

Achtung!

Zulassung zur Diplomprüfung / Lehramtsprüfung / Lehrbefähigungsprüfung nur nach Absolvierung sämtlicher Lehrveranstaltungen!

3

T S 9 1 — Kenn Nr.

8017147 — Matr. Nr.

HOCHSCHULE
FÜR MUSIK UND DARSTELLENDE KUNST
IN WIEN

Ausländer

STUDIENBUCH

für MOLDOVEANU
(Familienname in Blockschrift)

Nicu
(Vorname)

geb. am: 20. Oktober 1940

in Sântioa

Land: Rumänien

Staatsangehörigkeit: Rumänien

Wien, am 15. Dez. 1980

Hochschule für Musik u. darst. Kunst Wien R.S.

Carnetul de bursier al părintelui Nicu Moldoveanu din perioada studiilor
la Academia de Muzică și de Arte Reprezentative

Moldoveanu a luat drumul Vienei, orașul luminilor și al muzicii, beneficiind de o bursă de studii din partea Patriarhiei Ecumenice, cu sprijinul părintelui Ioan Bria, aflat la Geneva.

În Austria, a urmat cursurile secției de dirijat coral și compoziție de la Hochschule für Musik und darstellende Kunst (Academia de Muzică și de Arte Reprezentative), unde i-a avut ca îndrumători pe profesorii Alexander Kollo și Günter Teuring. Aici, a avut posibilitatea de a-și îmbogăți cunoștințele muzicale în arta dirijatului și în domeniul compoziției muzicale. Profesorul Nicolae Lungu, la fel de generos și de părintesc, la rugămintea discipolului său, a suplinit catedra de Muzică bisericească, deși avea vârsta de 80 de ani. Despre acest moment important și memorabil din cariera sa muzicală, părintele profesor consemna următoarele:

> „Îmi amintesc cu multă plăcere de momentul când, în anul 1980, deși avea 80 de ani, l-am rugat să mă suplinească împreună cu părintele Nicolae Necula, la catedra de Muzică bisericească, pentru că urma să plec la Viena cu o bursă de studii muzicale, acordată de Patriarhia Ecumenică, prin mijlocirea mitropolitului Damaskinos Papandreou de Adrianopole (1935-2011), care i-a păstorit pe creștinii din Elveția timp de trei decenii, având centru la Geneva, unde l-am vizitat, la reședința sa, chiar în anul 1981. De altfel, îl cunoșteam, căci a fost în câteva rânduri la Institutul Teologic de Grad Universitar din București, cu diverse ocazii. Profesorul Nicolae Lungu era un om discret și binevoitor, care încuraja orice acțiune frumoasă și folositoare. În corespondența noastră, niciodată nu mi-a spus să vin cât mai repede acasă, ci, dimpotrivă, m-a îndemnat să rămân la Viena cât este necesar și cât am asigurată bursa. N-am stat decât un an, căci familia și rezolvarea multor îndatoriri la catedră reclamau prezența mea acasă”[72].

[72] Pr. N. Moldoveanu, „Cuvântul autorului”, în Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, p. 24.

În acest răstimp, sub îndrumarea maestrului Nicolae Lungu și a părintelui Nicolae Necula, concertul de colinde a fost dirijat de studentul Constantin Stoica, din anul al IV-lea[73], iar cel de la sărbătoarea Sfinților Trei Ierarhi a fost dirijat de studentul Petre Matei, din anul al II-lea[74].

Într-o ilustrată trimisă din Viena studentului Petre Matei, părintele Nicu Moldoveanu i se adresa cu următoarele cuvinte pline de dragoste și de îndemn părintesc:

> „Dragă Petrică, îți mulțumesc pentru urările făcute cu prilejul marelui praznic al Învierii Domnului și îți doresc sănătate, minte luminată, dragoste de muzică și mult succes în toate. Te rog pe tine și, prin tine, pe colegii tăi să țineți steagul sus și să păstrați atmosfera muzicală pe care am lăsat-o eu la Institut. Am auzit că ai dirijat frumos și te felicit călduros. Continuă pe această linie și va fi foarte bine. Vă îmbrățișez pe toți! Profesorul vostru, Nicu Moldoveanu, care vă dorește foarte mult ".

---

[73] C. Vasiliu, „Serbarea colindelor la Institutul Teologic din București", în: *Studii Teologice*, XXXIII (1981), 1-2, pp. 154-156. Menționăm faptul că părintele Constantin Stoica a fost preot la Biserica „Pitar Moș" din București, membru fondator al coralei bărbătești ortodoxe *Te Deum Laudamus* și preot la Paris. Din nefericire, a trecut la cele veșnice în data de 7 martie 2016, fiind înmormântat la Cimitirul Bellu din București.

[74] Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, p. 122. A se vedea și cronica evenimentului, semnată de părintele Nicolae D. Necula: „Sărbătorirea Sfinților Trei Ierarhi la Institutul Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXXIII (1981), 3-4, pp. 286-289. Părintele Petre Matei este fratele subsemnatului. A obținut titlul de *Doctor în Teologie* în anul 2002, sub îndrumarea științifică a părintelui Nicu Moldoveanu, căruia i-a rămas discipol apropiat. A activat, între anii 1985-1995, ca profesor la Seminarul Teologic Ortodox „Chesarie Episcopul" din Buzău, unde a predat, pe lângă Noul Testament, Muzica psaltică, Muzica liniară și Ansamblu coral. A fost secretar eparhial în timpul păstoririi arhiepiscopului Epifanie Norocel și dirijor al Coralei Episcopiei. A beneficiat de o bursă de studii la Atena, din partea Sfântului Sinod, între anii 1993-1994, iar în anul 1995 a fost numit, prin Decizie Patriarhală, de către Patriarhul Teoctist Arăpașu, preot al Comunității Românilor Ortodocși din Insula Cipru, unde slujește cu deosebită cinste și astăzi.

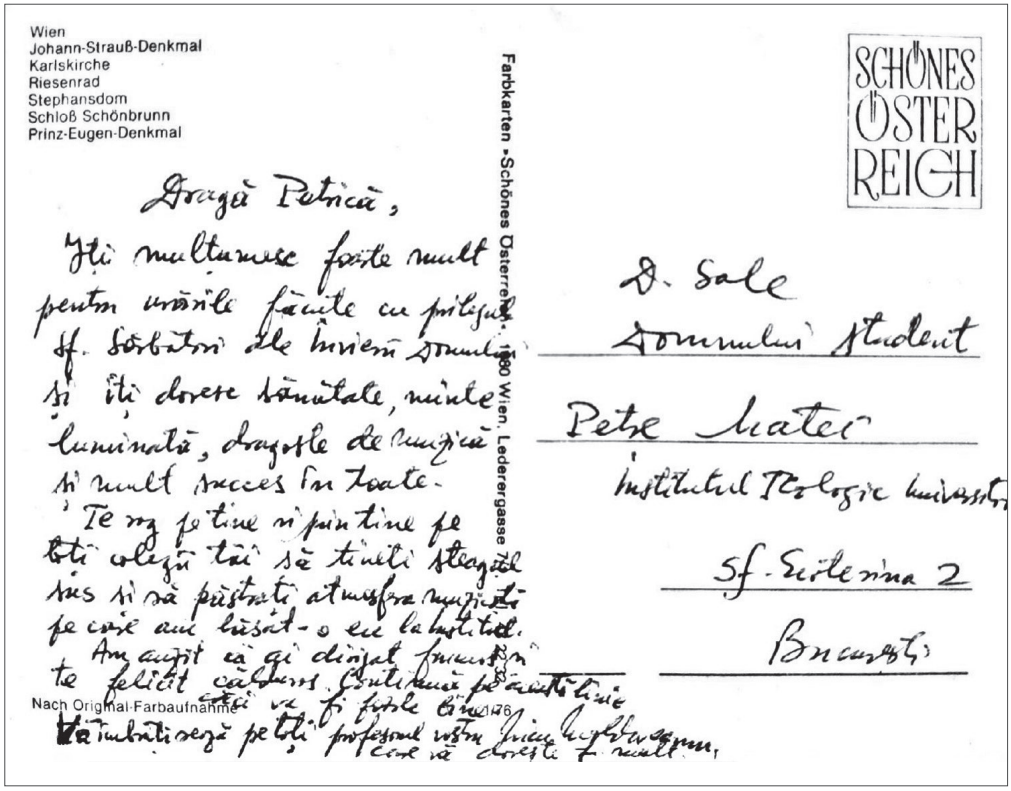
Wien
Johann-Strauß-Denkmal
Karlskirche
Riesenrad
Stephansdom
Schloß Schönbrunn
Prinz-Eugen-Denkmal

Farbkarten „Schönes Österreich", 1190 Wien, Lederergasse 76

Nach Original-Farbaufnahme

SCHÖNES ÖSTERREICH

Dragă Petrică,

Îți mulțumesc foarte mult pentru urările făcute cu prilejul sf. Sărbători de Înviere și îți doresc sănătate, minte luminată, dragoste de muncă și mult succes în toate.

Te rog pe tine și prin tine pe toți colegii tăi să țineți steagul sus și să păstrați atmosfera minunată pe care am lăsat-o eu la Institut.

Am auzit că ați dirijat [illegible] te felicit cordial. Sunteți pe [illegible] și va fi foarte bine.

Vă îmbrățișez pe toți, profesorul vostru Nicu Moldoveanu, care vă dorește [illegible] mult.

D. Sale
domnului student
Petre Matei
Institutul Teologic Universitar
Sf. Ecaterina 2
București

Ilustrată trimisă de către părintele Nicu Moldoveanu, care se afla în Viena, studentului Petre Matei

Reîntors în țară, în vara anului 1981[75], părintele profesor și-a reluat activitatea la catedră, împlinind cu multă dăruire și responsabilitate această frumoasă și nobilă misiune de modelare a tinerilor studenți

[75] În toamna anului 1981, odată cu deschiderea noului an universitar 1981-1982, la 14 octombrie, părintele Nicu Moldoveanu se găsea la pupitrul corului facultății [Pr. N.D. Necula, „Deschiderea oficială a cursurilor la Institutul Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 1-2, pp. 139-141].

teologi, rămânând fidel și continuând munca predecesorului său, profesorul Nicolae Lungu.

Corul studenților teologi a participat, în continuare, la toate festivitățile și evenimentele organizate în cadrul Institutului Teologic din București, precum aniversarea Centenarului Facultății de Teologie și Institutului de Grad Universitar.

III.4. *Activitatea didactică în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul", în calitate de profesor universitar, conducător de doctorat și director al departamentului de Teologie practică*

Momentul crucial al Revoluției din Decembrie 1989 a restabilit un drept pierdut de învățământul teologic universitar în urmă cu patruzeci și unu de ani, la instaurarea regimului comunist. Institutul Teologic de Grad Universitar revenea, în anul 1990, la titulatura pe care o avea la înființare: Facultatea de Teologie Ortodoxă. Astfel, membrii Consiliului profesoral, printre care se număra și părintele Nicu Moldoveanu, sub președinția părintelui rector Dumitru Popescu, s-au întrunit în ședința de lucru din data de 3 ianuarie 1990 și au hotărât să solicite forurilor de conducere de la acea dată și rectoratului reintegrarea Facultății de Teologie Ortodoxă în cadrul Universității din București. După un șir de demersuri inițiate în acest sens, în luna mai a anului 1990, conducerea Institutului Teologic este înștiințată de către rectorul Universității, profesorul Nicolae Cristescu, că Ministerul Învățământului a aprobat structura Universității din București, valabilă începând cu anul universitar 1990-1991, iar între facultăți este menționată și Facultatea de Teologie Ortodoxă. Odată cu anul universitar 1991-1992, Facultatea a reintrat oficial în Universitate[76]. După unsprezece ani, la propunerea Consiliului

[76] Pr. M. Săsăujan, „Institutul Teologic de Grad Universitar din București (1948-1989)", în *Istoricul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian" a Universității din București (1881-2013)*, pp. 122-123.

UNIVERSITATEA BUCURESTI
S E R V I C I U L
ORGANIZARE-SALARIZARE-PERSONAL

DECIZIA NR. 2210 / 29.10 1995

Rectorul Universităţii Bucureşti, prof.univ.dr.Emil Constantinescu, numit prin Ordinul ministrului învăţământului nr.4943/1992;

Având în vedere reglementările Statutului personalului didactic şşi hotărârea Senatului Universităţii Bucureşti din data de 13.06.1995

In conformitate cu prevederile Legii nr.1/1970, ale Legii nr.12/71971, ale HGR nr.482/1995;

In temeiul dispoziţiilor art.161 din Legea nr.28/1978,

D E C I D E:

Art.1. Incepând cu data de 02.10.1995, dl.(d-na) MOLDOVEANU NICU, se numeşte, prin concurs, în funcţia PROFESOR UNIVERSITAR la Catedra de PRACTICĂ, poz.___, a Facultăţii de TEOLOGIE ORTODOXĂ şi primeşte un salariu brut indexat de [illegible] lei, corespunzător tranşei peste 25 ani vechime în învăţământ, plus 2 lei, 25 % spor vechime.

Art.2. Serviciul Organizare-Salarizare-Personal şi Facultatea de TEOLOGIE ORTODOXĂ vor duce la îndeplinire prezenta decizi

R E C T O R,
Prof.univ.dr. Emil Constantinescu

Vizat:
SERV.OSP
AL/CC 5 ex.

1 ex stat

Decizia de numire a părintelui Nicu Moldoveanu ca profesor universitar

Facultății de Teologie Ortodoxă, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în ședința de lucru din 19-21 februarie, a aprobat ca facultatea să poarte numele „Justinian Patriarhul”[77].

În anul 1995, părintele Nicu Moldoveanu a devenit profesor universitar[78], conducător de doctorat și șef de catedră, activând până în anul 2008. La 1 octombrie 2009, a fost pensionat pentru limită de vârstă.

Din anul 1998, părintele Nicu Moldoveanu este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Așa cum am menționat mai sus, după anul 1990, Facultatea de Teologie Ortodoxă din București a cunoscut mai multe transformări. S-au înființat noi specializări: Litere și Asistență socială. Din anul 1995, au fost înființate alte două specializări: Patrimoniu cultural (Conservare-Restaurare) și Limbi clasice (greacă și latină). Din anul 1996, Facultatea are o nouă specializare: Pictură bisericească, devenită Artă sacră[79]. Toate aceste specializări, alături de specializarea Teologie Pastorală, aveau prevăzute în programa analitică disciplinele Muzică bisericească și ritual și Ansamblu coral.

Astfel, a fost necesară prezența unor asistenți universitari, care să deservească orele de seminar ale acestor specializări. Printre aceștia, s-au

---

[77] Pr. M. Săsăujan, „Institutul Teologic de Grad Universitar din București (1948-1989)”, în *Istoricul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” a Universității din București (1881-2013)*, pp. 127.

[78] Din pricina contextului istoric, părintele Nicu Moldoveanu a rămas în postul de conferențiar timp de două decenii. Avea toate condițiile academice întrunite pentru a deveni profesor universitar. Numirea în funcția de profesor universitar a avut loc în anul 1995, când, prezentându-i dosarul de promovare domnului Ciurel, secretarul Universității, acesta l-a prezentat rectorului Emil Constantinescu, care l-a supus spre aprobare Senatului Universității. Astfel, a fost aprobată numirea părintelui în postul de profesor universitar. Unul dintre referate a fost întocmit de profesorul muzicolog Viorel Eugen Cosma († 15 august 2017) (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 137).

[79] Pr. M. Săsăujan, „Institutul Teologic de Grad Universitar din București (1948-1989)”, în *Istoricul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian” a Universității din București (1881-2013)*, p. 126.

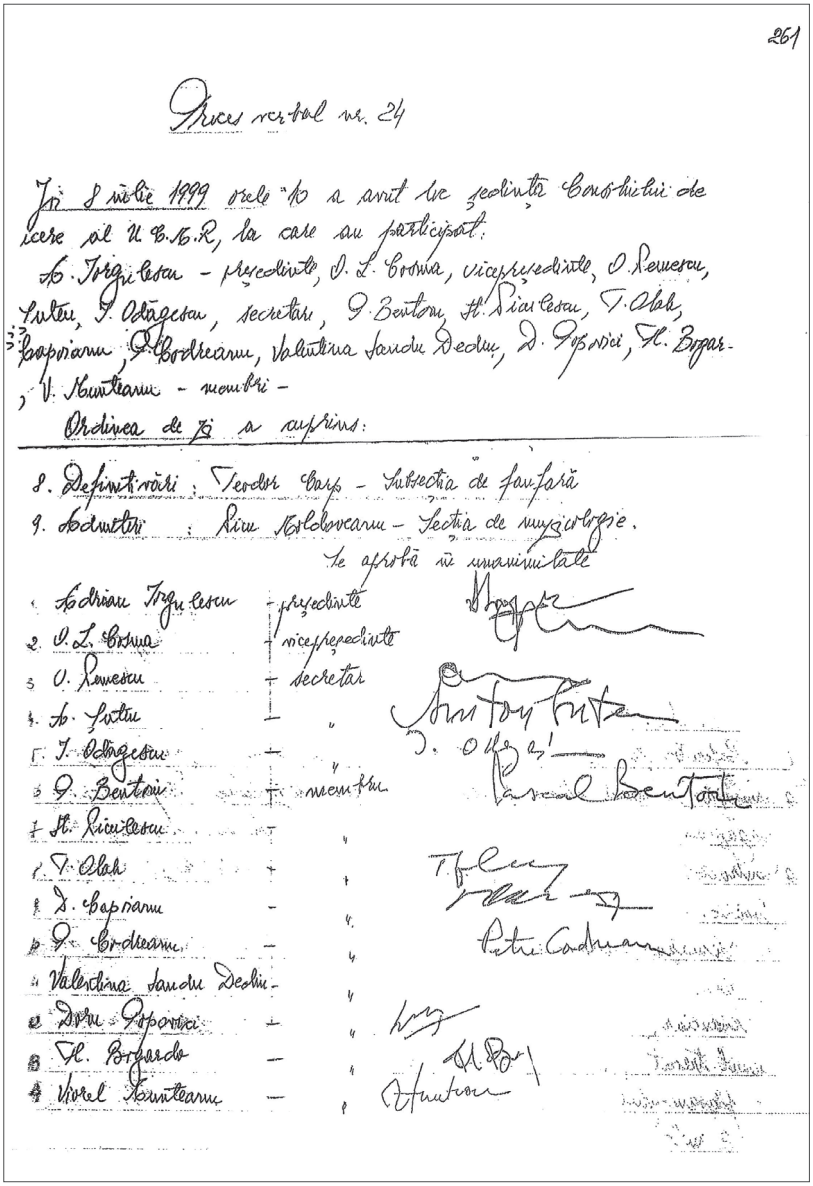

261

Proces verbal nr. 24

Joi 8 iulie 1999 orele 10 a avut loc ședința Comitetului de lucru al U.C.M.R, la care au participat:

A. Trigulescu – președinte, O. L. Cosma, vicepreședinte, O. Lemeșcu, Lutu, I. Odăgescu, secretar, G. Bentoiu, Al. Riciulescu, T. Olah, Capriamu, G. Cordreanu, Valentina Sandu Dediu, D. Popovici, Al. Bogar, V. Munteanu – membri –

Ordinea de zi a cuprins:

8. Definitivări: Teodor Carp – Subsecția de fanfară
9. Admiteri: Nicu Moldoveanu – Secția de muzicologie.

Se aprobă în unanimitate

1. Adrian Trigulescu – președinte
2. O. L. Cosma – vicepreședinte
3. O. Lemeșcu – secretar
4. A. Lutu – "
5. I. Odăgescu – "
6. G. Bentoiu – membru
7. Al. Riciulescu – "
8. T. Olah – "
9. I. Capriamu – "
10. G. Cordreanu – "
11. Valentina Sandu Dediu – "
12. Dan Popovici – "
13. Al. Bogar – "
14. Viorel Munteanu – "

Procesul verbal care atestă admiterea părintelui Nicu Moldoveanu ca membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România

UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Calea Victoriei 141, Bucureşti/ Tel: +40-21-317.79.66/ Fax: +40-21-.3057997/ E-mail: ucmr@itcnet.ro

ADEVERINŢĂ
Nr. 81 din 3.12.2009

Adeverim prin prezenta că domnul/~~doamna~~ **Moldoveanu Nicu** domiciliat/~~domiciliată~~ în Bucureşti str.Dr. Mihail Obedenaru nr. 1, bl ...../.....sc...../...ap...../..... sector 5 judeţul.....actul de identitate CI seria RD nr. 580636 CNP 1401020400171 eliberat la data de 26.06.2008 de către SPCEP S5, are calitatea de membru definitiv al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România.

Uniunea a dobândit calitatea de persoană juridică de utilitate publică prin Decretul 271/ 1950.

Certificăm corectitudinea şi legalitatea datelor înscrise în prezenta adeverinţă.

Preşedinte UCMR
Octavian Lazăr COSMA

UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
PRESEDINTE

UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

CARNET DE MEMBRU

Nr. 585
Nume Moldoveanu
Prenume Nicu
C.N.P. 1401020400171
Preşedinte

UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
PRESEDINTE

Adeverinţa de membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România a părintelui Nicu Moldoveanu

numărat Costică Crăciun (astăzi, arhiepiscopul Casian al Dunării de Jos), Macedonie Petrescu (în prezent, arhiepiscopul Teodosie al Tomisului), preotul Constantin Basica (astăzi, preot la Biserica „Sfântul Dumitru – Colentina"), preotul Nicolae Aurel (fost consilier mitropolitan, astăzi preot la Biserica Mărcuța din București), arhidiaconul Gabriel Constantin Oprea de la Mănăstirea Stavropoleos din București (în prezent, conferențiar la Universitatea Națională de Muzică din București, secția Muzică religioasă), preotul Marian Fârtat (astăzi, slujitor la Biserica „Sfântul Ioan" din cartierul Pantelimon). Toți aceștia au fost asistenți suplinitori pentru orele de muzică bisericească.

Părintele Victor Frangulea (profesor la Seminarul Teologic din București, lector universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București și la Facultatea de Teologie din Târgoviște, preot la Biserica Popa Nan din București) a devenit primul lector titular după anul 1989, ocupând acest post până în anul 2005. Ulterior, postul de lector universitar a fost ocupat de către părintele Stelian Ionașcu (profesor la Seminarul Teologic din București, paroh la Biserica Izvorul Nou din București și, din anul 2009, director al Coralei Nicolae Lungu a Patriarhiei Române). În data de 5 iulie 2019, acesta a promovat în postul de conferențiar universitar.

Alături părintele Stelian Ionașcu, activează la disciplina Muzică bisericească și ansamblu coral: părintele Zaharia Matei (dirijor al Coralei Bărbătești Ortodoxe *Te Deum Laudamus* și preot slujitor la Biserica Așezămintele Brâncovenești „Domnița Bălașa", titular din anul 1999), părintele Nicolae Giolu (paroh al Bisericii „Sfinții Împărați Constantin și Elena – Vergu", din București, titular din anul 1999) și părintele Alexandru-Marius Dumitrescu (paroh la Biserica Popa Nan din București și fost consilier cultural la Arhiepiscopia Bucureștilor, titular din anul 2003).

Părintele Nicu Moldoveanu împărțise studenții în două categorii: coriști și începători. Studenții de la cor erau selectați în luna octombrie a fiecărui an universitar. Cei care nu erau membrii ai corului studiau la clasă, împreună cu părinții asistenți, repertoriul psaltic de strană.

Cât privește predarea cursurilor de muzică psaltică, părintele profesor insista asupra noțiunilor mai complexe, precum ftoralele și scările

Părintele Nicu Moldoveanu alături de titularii catedrelor de Muzică bisericească
din învățământul teologic universitar la Conferința Națională de la Mănăstirea Sâmbăta de Sus
(25 septembrie 2008)

Părintele Nicu Moldoveanu alături de colegii Catedrei de Teologie Practică
a Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul" din București
(2008)

muzicale, care puteau pune în dificultate execuția anumitor cântări bisericești. Analiza totul până la detaliu, deslușind punctele nevralgice din cadrul acestor cântări. Insista pe repertoriul psaltic mai pretențios.

În general, absolvenții de seminar erau buni cunoscători ai cântării de strană, iar părintele profesor supraveghea buna desfășurare a slujbelor bisericești care aveau loc la Biserica „Sfânta Ecaterina" cu prilejul deschiderii cursurilor, hramurilor facultății sau cu prilejul prăznuirii Sf. Mare Mucenic Dimitrie, când studenții erau rânduiți să susțină slujba privegherii la Catedrala Patriarhală.

După anul 1989, grupele studenților absolvenți de liceu studiau mai întâi elementele teoretico-muzicale și apoi cântările psaltice cu asistenții universitari aflați sub îndrumarea părintelui Nicu Moldoveanu. Astfel, activitatea muzicală în învățământul teologic universitar bucureștean se desfășura în foarte bună ordine și în concordanță cu programele analitice aprobate.

În anul 1992, sub îngrijirea părintelui profesor, a apărut o primă culegere de cântări psaltice realizată în dublă notație, psaltică și liniară, intitulată *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, o carte mult așteptată, care cuprindea cântările Sfintei Liturghii pe glasurile V și VIII, melodii tradiționale uniformizate, cântări speciale din cadrul slujbelor oficiate de-a lungul celor trei perioade ale anului bisericesc, axioanele praznicale compuse de Macarie Ieromonahul și alte axioane duminicale, precum și diferite cântări calofonice.

În decursul anilor, părintele Nicu Moldoveanu a reușit, cu multă trudă, să editeze toate cărțile de cântări bisericești în dublă notație, rămânând fidel maestrului Nicolae Lungu, în timpul căruia s-au tipărit primele cărți uniformizate, continuând și desăvârșind munca începută de acest mare profesor. De asemenea, a contribuit la formarea și promovarea discipolilor săi, pe care i-a îndrumat la cursurile de doctorat, mulți dintre aceștia beneficiind de sprijinul său la numirea în posturile didactice.

În ceea ce privește relația sa cu colegii de catedră, se poate spune că a fost întotdeauna un om echilibrat, cultivând permanent colegialitatea și buna înțelegere. Chiar și atunci când unele discuții păreau controversate

și mai aprinse între ceilalți colegi de catedră sau în Consiliul Facultății, intervenea mereu cu calm și înțelepciune, readucând liniștea.

Părintele Vasile Gordon, fostul titular al catedrei de Omiletică și Catehetică din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din București, student al părintelui Nicu Moldoveanu între anii 1977-1981, într-un cuvânt elogios închinat părintelui cu prilejul împlinirii frumoasei vârste de 70 de ani, evoca trăsăturile sale intelectuale și umane astfel:

> „În calitate de șef al Catedrei practice, timp de peste cincisprezece ani, părintele Moldoveanu s-a dovedit un om echilibrat, mereu atent la cultivarea colegialității și a bunei înțelegeri. În orice comunitate, indiferent de timp și loc, apar adesea neînțelegeri și, nu de puține ori, își fac loc ispitele gâlcevii și ale neputințelor de tot felul. Părintele profesor, având în fire echilibrul, pacea și răbdarea, a căutat întotdeauna o cale pentru a fi depășite clipele tensionate, atât la catedră, cât și în Consiliul Facultății, al căror membru a fost, fără întrerupere, până la pensionare. După ce asculta răbdător opiniile unora sau altora, exprimate câteodată în decibeli care, cu siguranță, jenau urechea sa fină de muzician, intervenea împăciuitor: «Haideți, oameni buni, să trecem peste asta! Ia zi, frate, ce propui? Părinte decan, cum se poate rezolva [...]»? Socotim însă că meritul cel mai însemnat al părintelui profesor, pe lângă cel de împăciuitor, este acela că a promovat cadre didactice tinere corespunzătoare. Cu recomandarea și semnătura cucerniciei sale, disciplina pe care a slujit-o are acum titulari foarte bine pregătiți și cu frumoase însușiri de caracter. Acest aspect este valabil, de fapt, și pentru alte facultăți și seminarii teologice din țară, la care cei mai mulți dintre profesorii de muzică sunt tineri pregătiți și titularizați de părintele profesor. Trebuie să notăm, de asemenea, că, în calitate de șef al catedrei, tot cu acordul său au fost titularizate majoritatea cadrelor didactice de la celelalte discipline (Liturgică, Drept și Omiletică), între care și semnatarul acestor rânduri”[80].

[80] Pr. Vasile Gordon, „Părintele Profesor Nicu Moldoveanu – slujitor devotat al muzicii bisericești tradiționale”, în vol. *Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 75.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel alături de părintele Nicu Moldoveanu
și de alte cadre didactice ale Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul”
din București la deschiderea anului universitar 2007-2008

Aprecierea și dragostea colegilor de la facultate s-a manifestat și cu prilejul aniversărilor părintelui profesor. Astfel, cu ocazia împlinirii a 60 de ani de viață, în ziua de 20 octombrie, în cadrul ședinței solemne de Consiliu Profesoral, părintele Nicolae D. Necula, la acea dată decan al Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul", evoca cu aleasă emoție personalitatea sa:

> „Asociind, la realizările sale pe linie didactică, pe cele familiale și, mai ales, pastorale, fiind un desăvârșit slujitor bisericesc și preot cu aleasă vocație, avem imaginea unui model de profesor, preot și părinte demn de urmat de către cei la a căror dăltuire sufletească se osteneşte de câteva decenii. Ne folosim de acest prilej aniversar pentru a ne exprima prețuirea, aprecierea și dragostea colegială pe care le nutrim față de părintele Nicu Moldoveanu și pentru a-i ura ca Dumnezeu să-i dăruiască sănătate deplină, cu mulți ani și bucurii, putere de muncă și noi împliniri în câmpul Teologiei și al muzicii bisericești românești, bucurându-se de căldura și ocrotirea celor dragi ai familiei sale și ai comunității academice a Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București, care îi adresează din suflet un călduros și sincer: La mulți ani!"[81].

Pentru a fi evidențiată atmosfera familială și prietenia părinților profesori, este demn de amintit faptul că în ultimii ani de profesorat ai părintelui Nicu Moldoveanu, la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București s-au organizat două pelerinaje, primul la Muntele Athos, la sfârșitul lunii octombrie 2004, iar al doilea în Egipt, în anul 2006, după Sfintele Paști, la care a participat și părintele Nicu Moldoveanu, ca mentor și decan de vârstă al tuturor celor prezenți. Au fost vizitate unele dintre cele mai alese locuri ale viețuiri filocalice ortodoxe răsăritene, iar părintele profesor s-a putut bucura de dragostea și prețuirea cu care era înconjurat.

---

[81] Pr. N.D. Necula, „Pr. prof. dr. Nicu Moldoveanu – la a 60-a aniversare. Model de slujire a muzicii bisericești", în: *Vestitorul Ortodoxiei*, 1 noiembrie 2000, p. 5.

Părintele Nicu Moldoveanu alături de unele cadre didactice ale Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul” din București în pelerinaj la Sfântul Munte Athos și în Egipt

III.5. *Activitatea dirijorală la pupitrul corului studenților teologi*

Înainte de anul 1989, la Institutul Teologic de Grad Universitar din București, corul era format din voci bărbătești, studenții fiind recrutați, prin concurs, de la patru dintre cele șase seminarii teologice din țară: București, Buzău, Neamț și Craiova.

Concertele de colinde și de Sfinții Trei Ierarhi erau așteptate cu multă bucurie, atât de studenți și profesori, cât și de publicul numeros care participa la aceste evenimente.

Spectatorii se înghesuiau în sala de festivități și în holul de sus al facultății, pentru a asculta vocile minunate și încântătoare ale teologilor, conduși cu multă măiestrie de către părintele Nicu Moldoveanu.

Concertele corale erau susținute, de regulă, la deschiderea anului universitar, cu prilejul sărbătorilor Nașterii Domnului, Anului Nou și Bobotezei, precum și în ziua de prăznuire a Sfinților Trei Ierarhi[82].

[82] Un exemplu de concert în cinstea Sfinților Trei Ierarhi, ocrotitorii învățământului teologic, este cel din 30 ianuarie 1978. După Sfânta Liturghie, oficiată de episcopul Roman Ialomițeanul și de părinții profesori la Paraclisul „Sfânta Ecaterina", și parastasul pentru ctitorii, profesorii și studenții trecuți la cele veșnice, a urmat un program festiv în sala de festivități a Institutului Teologic. După cuvântarea părintelui Mircea Chialda, rectorul Institutului, părintele Nicolae D. Necula a susținut prelegerea cu titlul: „Aspecte ale artei pastorale la Sfinții Trei Ierarhi". Apoi, corul studenților, dirijat de părintele diacon Nicu Moldoveanu, a prezentat un program artistic ce a cuprins următoarele creații muzicale: „Veniți toți", cântarea psaltică pe glasul I, armonizată de Nicolae Lungu; „Doamne pe noi miluiește-ne", din repertoriul clasic rus, solist: studentul Stoica Constantin din anul I; „Acestea zice Domnul", cântarea psaltică în glasul al VIII-lea, de Sabin Drăgoi, aranjată pentru cor mixt de Ioan D. Chirescu, iar pentru cor bărbătesc de Nicu Moldoveanu, solist: studentul Iacob Ormenișan din anul IV; „Odă bucuriei", din Simfonia a IX-a de Ludwig van Beethoven; „Calcă, române, plin de mândrie", de C. Dimitrescu, aranjat pentru cor bărbătesc de Nicu Moldoveanu, solist: Iacob Ormenișan; „Pui de lei", de Ion C. Brătianu; „Coboară umbra nopții", de Nicu Moldoveanu (închinat memoriei țăranilor căzuți în Răscoala din anul 1907), solist: Iacob Ormenișan din anul IV, Dănău Ioan și Stănescu Constantin din anul I; „Deșteaptă-te, române", după o melodie de Anton Pann (actualul Imn de Stat al României) și „Înalță-te frumoasă țară", de Ioan D. Chirescu [***, „Sărbătorirea hramului Institutului Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXX (1978), 3-4, p. 318].

Deseori, erau organizate concerte extraordinare, cu ocazia unor vizite efectuate de personalități ale diferitelor confesiuni creștine din străinătate, cu prilejul cursurilor de îndrumare misionară și pastorală a preoților sau cu ocazia unor evenimente comemorative cu caracter istoric.

Cu prilejul deschiderii unui an universitar sau la festivitatea de primire a unui oaspete, corul studenților pregătea un scurt program de cântări religioase. De exemplu, în anul 1976, când a avut loc vizita mitropolitului Meletios Swite, reprezentantul Bisericii Ortodoxe a sirienilor din America de Sus, părintele Nicu Moldoveanu a pregătit următorul program muzical: „Pre Tine Te lăudăm", melodie psaltică pe glasul al V-lea; „Rugăciune", de Ion Popescu-Pasărea, în armonizarea lui Anton V. Uncu; „Acum slobozește", melodie pe glasul al V-lea, în armonizarea dirijorului corului[83]. La deschiderea anului universitar 1976-1977, după prelegerea festivă rostită de către părintele Constantin Galeriu, intitulată „Predica după Sfânta Scriptură", corul studenților a executat următoarele piese religioase: „Cămara Ta, Mântuitorul meu", pe glasul al III-lea, de Nicolae Lungu; „Acum slobozește", pe glasul al V-lea, în armonizarea părintelui Nicu Moldoveanu; „Colea-n vale-n lunculiță", cântec popular de Nicolae Lungu; „Pe-al nostru steag", de Ciprian Porumbescu[84].

Corul era prezent la toate evenimentele facultății și în cazul decernării titlului de *Doctor Honoris Causa* unor ierarhi, înalți prelați, personalități ale lumii teologice și organismelor ecumenice internaționale. Astfel, în ziua de sâmbătă, 15 ianuarie 1977, în aula Institutului Teologic din București a avut loc ședința festivă pentru decernarea titlului de *Doctor Honoris Causa* al Institutului Teologic din București unor personalități bisericești de peste hotare. După

[83] Diac. Emilian Cornițescu, Pr. N.D. Necula, „Vizita Î.P.S. Meletios Swite, mitropolit al Bisericii Ortodoxe a Sirienilor din America de Sud, la Institutul Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXIX (1977), 1-2, p. 164.

[84] Diac. E. Cornițescu, Pr. N.D. Necula, „Vizita Î.P.S. Meletios Swite, mitropolit al Bisericii Ortodoxe a Sirienilor din America de Sud, la Institutul Teologic Universitar din București", p. 167.

cuvântul de deschidere al părintelui Mircea Chialda, s-a acordat titlul academic amintit reverendului canonic Arthur Mac Donald Allchin, decanul Catedralei Arhiepiscopale de Canterbury, lui Olivier Clément, profesor la Institutul „Saint Serge" și la Institutul Superior de Studii Ecumenice din Paris, episcopului Henry Gordon Hill al Diocezei Anglicane de Kingston-Ontario, Canada, înaltpreasfințitului Meliton Hasis, mitropolit de Calcedon și exarh patriarhal extraordinar al Patriarhiei Ecumenice, profesorului Nikos Nissiotis, decanul Facultății de Teologie a Universității din Atena, monseniorului Wilhelm Nyssen, profesor la Școala Superioară din Köln și docent al Institutului Teologic Ortodox din Düsseldorf, pastorului Philipp Potter, secretar general al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, episcopului Mervyn Stockwood al Diocezei Londrei de Sud și arhiepiscopului Olof Sundby, primatul Bisericii Luterane din Suedia. A doua zi, în data de 16 ianuarie, la Reședința Patriarhală, în Sala Sinodală, s-a desfășurat festivitatea de decernare a titlului de *Doctor Honoris Causa* Patriarhului Justinian Marina, în prezența înalților oaspeți de peste hotare, a membrilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, a reprezentanților Administrației Patriarhale, a reprezentanților cultelor religioase din România, a reprezentanților învățământului teologic superior și a altor invitați. La sfârșitul festivității, în jurul orei 18:30, în aula Institutului Teologic a avut loc un concert festiv susținut de corul studenților teologi, dirijat de părintele Nicu Moldoveanu, titularul catedrei de Cântare bisericească, ritual și tipic, și de Corala Patriarhiei Române, aflată sub conducerea dirijorală a profesorului Nicolae Lungu, directorul coralei, și a părintelui Iulian Cârstoiu, dirijorul adjunct al coralei[85]. Părintele profesor își amintea cu nostalgie că, înainte de anul 1989, în București, corul studenților Facultății de Teologie și cel al elevilor Seminarului erau singurele care susțineau

[85] ***, „Decernarea titlului de *Doctor Honoris Causa* unor personalități bisericești de peste hotare", în: *Studii Teologice*, XXIX (1977), 3-4, pp. 319-354.

concerte cu sala plină de oameni dornici să asculte chiar din stradă, din curte sau de pe coridoare[86].

Începând cu anul 1990, toate specializările Facultății de Teologie Ortodoxă aveau prevăzute în programa analitică disciplinele Muzică bisericească și ritual și Ansamblul coral. Prin urmare, părintele Nicu Moldoveanu a transformat corul bărbătesc al facultății în cor mixt, având o bază de selecție destul de mare, ajungându-se până la 200 de studenți și studente[87]. Orele de ansamblu coral se desfășurau întotdeauna în zilele de joi, între orele 17-19, fiind suplimentate, la nevoie, și în alte zile convenabile studenților, pentru a asigura o temeinică pregătire a programelor pentru concerte. Repetițiile aveau loc în sala de festivități. La mai toate concertele corului facultății participau ierarhi, consilieri, părinții profesori și numeroși credincioși. Aceste concerte erau așteptate cu viu interes, fiindcă ele ofereau un cadru tineresc și festiv, iar numărul mare de membri ai corului impresiona, prin sonoritatea sa, auditoriul. Repertoriul corului era variat, cuprinzând colinde și cântece de stea, cântări psaltice omofone și corale, lucrări corale compuse pe teme libere din repertoriul românesc și universal, cu caracter folcloric și patriotic.

Multe dintre aceste piese corale au fost introduse în *Repertoriul coral pentru voci egale și bărbătești* (edițiile 1983, 1998 și 2003), în *Antologia de colinde* (edițiile 1999 și 2005) și în *Antologia de coruri religioase și laice* (2006), ambele pentru cor mixt, pe care părintele Nicu Moldoveanu a reușit să le tipărească. Ar mai fi de menționat aici faptul că, între anii 1970-1975, aceste piese corale circulau sub formă de broșuri (extrase din revistele bisericești) de 40-50 de pagini, spre deosebire de *Repertoriul coral bărbătesc* editat în anii 1983, 1998 și 2003 și de antologiile pentru cor mixt de după 1990, care conțin între 500 și 1.000 de pagini[88].

---

[86] Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, p. 128.

[87] Actualmente, în urma desființării unor specializări și diminuării numărului de studenți, nemaifiind foarte multe studente, ucenicii părintelui profesor au revenit la formula de cor bărbătesc.

[88] Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, p. 128.

După selectarea studenților și a studentelor din anul I, aceștia erau chemați la repetiții încă din luna octombrie, pentru a se obișnui și a-și însuși din timp repertoriul de colinde. Imediat după anul 1990 nu existau antologii de colinde pentru cor mixt, dar părintele profesor prezenta broșurile și cânta linia melodică a fiecărei partide. Astfel, prin memorare, membrii corului erau ajutați să învețe mai ușor și mai rapid piesele. Apoi, partiturile erau fotocopiate și distribuite fiecărui membru. Se intra în ambianța corală frumoasă și prietenească, corul studențesc devenind o familie lărgită. Părintele profesor alcătuia din timp programele pentru concerte, după criteriul tonalităților, urmărind alternanța între cele majore și minore și de la simplu la complex.

Începând din anii 2000, toți dirijorii primeau în lucru un număr egal de piese, pe care le pregăteau împreună cu corul, sub îndrumarea părintelui profesor. Întotdeauna striga listele de prezențe și nu tolera absenteismul și actele de dezordine care puteau să apară în timpul repetițiilor. Cine lipsea de trei ori de la repetiții era exclus din cor, iar notarea se făcea pe măsură. Părintele Nicu Moldoveanu considera că participarea la cor a fiecărui student era o datorie de onoare față de Facultatea de Teologie Ortodoxă. Era exigent, dar bun la suflet. Împletea rigoarea științifică cu voioșia. Cu mult tact pedagogic, crea clipe frumoase de umor, care erau pe placul tuturor. La concertele care se organizau în facultatea noastră era obiceiul ca unul dintre profesori să alcătuiască și să rostească o prelegere dedicată tradiției colindelor sau semnificației sărbătorii Sfinților Trei Ierarhi.

Începând din anul 1996, în urma demarării lucrărilor de refacere a imobilului facultății, concertele au fost susținute în Aula Facultății de Teologie Ortodoxă (sala „Pr. Prof. Dr. Ioan G. Coman”), dar și în alte spații și săli de concerte, dintre care amintim Biserica „Sfântul Spiridon Nou”, Ateneul Român, Opera Română, Muzeul de Istorie al Municipiului București sau Aula Magna a Universității. Între anii 2000-2007, concertele corului de studenți s-au desfășurat în Aula „Teoctist Patriarhul”, din incinta Palatului Patriarhal. Dincolo de aprecierile

tuturor participanților la concerte, care recunoșteau în chip deosebit activitatea și truda părintelui Nicu Moldoveanu și a colaboratorilor săi, prezența corului studențesc în spațiul public bucureștean confirmă faptul că la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București s-a creat o școală muzicală puternică și serioasă, care trebuie să continue.

Părintele Nicu Moldoveanu alături de părinții profesori
de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București
la deschiderea anului universitar 2007-2008

III.6. *Repere concertistice din activitatea muzicală dirijorală*

După cum menționam în subcapitolul anterior, înainte de anul 1989 aveau loc numeroase evenimente la Institutul Teologic din București. Biserica noastră a manifestat mereu deschidere față de celelalte confesiuni creștine, astfel că numeroși întâistătători și teologi din Apus, precum și membri ai organismelor creștine din lume vizitau Biserica Ortodoxă Română. De asemenea, erau organizate la Institutul Teologic din București diverse evenimente care marcau trecutul istoric al neamului nostru. De pildă, în anul 1977 a fost comemorat centenarul Independenței de Stat a României. În ziua de 9 mai a avut loc o frumoasă manifestare cu caracter istoric la Institutul Teologic, care a debutat cu o prelegere susținută de părintele Niculae Șerbănescu, de la Catedra de istorie, intitulată „La împlinirea a o sută de ani de la proclamarea Independenței României (1877-1977)". Corul studenților, dirijat de părintele diacon Nicu Moldoveanu, a interpretat lucrări corale patriotice, iar câțiva studenți au recitat poezii. Concertul a avut următoarele momente artistice: „Peneș Curcanul", de Julius Wiest (revizuit de părintele Nicu Moldoveanu); „Odă ostașilor români", versuri de Vasile Alecsandri; „Marșul veteranilor", de colonelul veteran de război Ioan Petrovanu (aranjat pe două voci de Nicolae Lungu); „Fragmente din Războiul nostru", de George Coșbuc; „Amintiri din război", de Mihail Sadoveanu; „Marșul anului 1877", de C. Dumitrescu (aranjat de părintele Nicu Moldoveanu); „Rugămintea din urmă", versuri de George Coșbuc; „Imnul eroilor" și „Pui de lei", compoziții ale lui Ionel Gh. Brătianu[89].

Un alt moment însemnat din activitatea corală dirijorală a părintelui Nicu Moldoveanu a fost cel dedicat împlinirii a 80 de ani de viață ai profesorului, dirijorului și compozitorului Nicolae Lungu. Astfel, în

[89] Adrian Popescu, „Cronica evenimentului istoric, intitulată «Centenarul independenței de Stat la Institutul Teologic Universitar din București»", în: *Studii Teologice*, XXIX (1977), 5-8, pp. 569-571.

după-amiaza zilei de luni, 19 mai 1980, în aula Institutului Teologic de Grad Universitar din București, profesorii l-au sărbătorit pe profesorul Nicolae Lungu, după ce, cu o săptămână înainte, fusese omagiat de Filarmonica de Stat „George Enescu", la Ateneul Român.

În deschidere, părintele Dumitru Popescu, rectorul Institutului, a apreciat rolul marelui muzician, în calitate de compozitor, dirijor, profesor și bun patriot. Apoi, cuvântul de omagiere a fost pregătit și rostit de ucenicul și urmașul său la catedră, părintele diacon Nicu Moldoveanu, care a evidențiat faptul că

> „sărbătoritul este suflet din sufletul poporului român și, prin tot ceea ce a creat, aparține poporului. Însă, nouă ne place să credem că este, în primul rând, al nostru, al Bisericii și al Institutului Teologic, pentru că cei peste 60 de ani de activitate muzicală i-a petrecut în Biserică, în calitate de cântăreț, dirijor, profesor și compozitor. Profesorul Nicolae Lungu este cel care a pus bazele învățământului muzical bisericesc modern, îmbinând teoria cu practica și elaborând manuale la nivelul cerințelor moderne"[90].

După cuvântul omagial, corul studenților, pregătit de părintele Nicu Moldoveanu, a interpretat un frumos și bogat program artistic, interpretând multe dintre creațiile muzicale ale compozitorului Nicolae Lungu.

În prima partea a programului au fost interpretate piese corale religioase, după cum urmează: „Veniți toți", cântarea a IV-a de la Mărimurile Sfinților Trei Ierarhi, glasul I; „Cămara Ta, Mântuitorul meu", glasul al III-lea; „Stihira a III-a de la Vecernia glasului VI", soliști: Deheleanu Cristian, anul III, și Șchiopu Alexandru, anul I; „Ziua Învierii", glasul al V-lea; „Priveghere", cor bărbătesc cu toacă și pian, pe motive psaltice

[90] Pr. N.D. Necula, „Festivitate aniversară omagială în onoarea Domnului Profesor Nicolae Lungu la împlinirea vârstei de 80 de ani", în: *Studii Teologice*, XXXII (1980), 7-10, p. 682.

din glasul I; „Și ne lasă gazdă-n casă”, colind din Oaș, soliști: Paraschiv Florian, din anul I, și Stavără Mihai, din anul III; „La Vitleem colo-n jos”, colind din Moldova.

Partea a doua a programului a cuprins lucrări corale cu influențe populare și cântări cu caracter patriotic: „Doină și horă cu strigături”, soliști: Paraschiv Florian și Stavără Mihai; „Suita corală nr. 2 de cântece populare din Oltenia”, solist: Stoica Constantin, din anul III; „La Cozia pe Olt”, poem coral declamator, solist: Dincu Anghel, din anul II; „Hora Republicii, România să trăiască”, urare.

La sfârșitul concertului, profesorul Nicolae Lungu a mulțumit celor care au organizat emoționanta festivitate omagială, apoi ucenicului său, părintelui diacon Nicu Moldoveanu, și coriștilor, cărora le-a împărtășit câteva dintre secretele frumuseții și valorii compozițiilor sale: munca asiduă, iubirea față de țară, față de popor, față de Biserică și păstrarea legăturii neîntrerupte cu tezaurul cultural național[91].

Corul studenților teologi a cântat și cu prilejul venirii unor oaspeți străini, ierarhi ortodocși sau prelați ai Bisericilor Occidentale, care se aflau în vizită la Patriarhia Română. Menționăm aici vizita efectuată de Patriarhul Diodoros al Ierusalimului la Institutul Teologic din București, în ziua de joi, 17 iunie 1982, a arhiepiscopului Olof Sundby, primatul Bisericii Luterane din Suedia, în ziua de marți, 28 septembrie 1982. Cu aceste ocazii, corul dirijat de părintele Nicu Moldoveanu a încântat auzul înalților oaspeți, prezentând lucrări corale din repertoriul românesc și din cel internațional[92].

Un moment emoționant am trăit la concertul prilejuit de prăznuirea Sfinților Trei Ierarhi, organizat în data de 30 ianuarie 1993 și susținut

[91] Pr. N.D. Necula, „Festivitate aniversară omagială în onoarea Domnului Profesor Nicolae Lungu la împlinirea vârstei de 80 de ani”, p. 683.

[92] Pr. N.D. Necula, „Vizita Sanctității Sale, Patriarhul Diodoros al Ierusalimului, la Institutul Teologic Universitar din București și Vizita Eminenței Sale, arhiepiscopul Olof Sundby, la Institutul Teologic Universitar din București”, în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 9-10, pp. 720-725.

de corul mixt al facultății, la pupitrul căruia se afla părintele profesor Nicu Moldoveanu. Patriarhul Teoctist Arăpașu, prezent la festivitate, i-a anunțat pe cei prezenți că Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române l-a ales pe arhimandritul Bartolomeu Valeriu Anania, prezent și el la concert, în demnitatea de arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, hirotonia în treapta arhieriei urmând să aibă loc în ziua de duminică, 7 februarie[93].

În anul 1995, în luna decembrie, cu prilejul conferinței naționale organizate de Frăția Ortodoxă, corul mixt al studenților Facultății de Teologie din București a susținut un concert pe scena Sălii Palatului din București. Concertul de la Sala Palatului a fost o adevărată provocare pentru părintele profesor, din cauza faptului că spațiul prezenta dificultăți de ordin acustic.

Deseori, părintele profesor zicea: „Bine că am scăpat cu obrazul curat. Să mulțumim lui Dumnezeu", citându-l pe maestrul Nicolae Lungu care, la finalul concertului, rostea aceste cuvinte.

Un eveniment istoric și de mare anvergură din viața Bisericii Ortodoxe Române l-a constituit prezența Papei Ioan Paul al II-lea la București, în perioada 5-9 mai 1999, la invitația Patriarhului Teoctist Arăpașu și a tuturor membrilor Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Corul mixt al Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București, dirijat de părintele Nicu Moldoveanu, a participat la Sfânta Liturghie oficiată în ziua de duminică, 9 mai, în parcul din Piața Unirii din București, intonând răspunsurile liturgice, alături de Corala Nicolae Lungu, a Patriarhiei Române, dirijată de părintele Constantin Drăgușin, de Corul Mănăstirii Pasărea, dirijat de părintele Victor Frangulea, și de Corul Symbol, dirijat de părintele diacon Jean Lupu. La finalul Sfintei Liturghii, cele patru coruri reunite, împreună cu toți cei prezenți, au interpretat cântările pascale „Îngerul a strigat" și „Hristos a înviat"[94].

---

[93] Pentru amănunte, a se vedea: *Vestitorul*, 86/31 ianuarie 1993, p. 1.

[94] Evenimentul a fost consemnat în revista *Biserica Ortodoxă Română* [CXVII (1999), 1-6, pp. 77, 88].

Părintele Nicu Moldoveanu dirijând corul studenților Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București la Sfânta Liturghie oficiată cu ocazia vizitei papei Ioan Paul al II-lea în România (9 mai 1999)

INTERNATIONAL
ASSOS
VIDEO
AUDIO
MONITOR

Un alt moment semnificativ din activitatea corală a părintelui Nicu Moldoveanu a fost prilejuit de decernarea titlului academic de *Doctor Honoris Causa* Patriarhului Bartolomeu I al Constantinopolului și Noii Rome, în ziua de 28 octombrie 1999. Evenimentul a avut loc în Aula Magna a Universității din București, în prezența Patriarhului Teoctist Arăpașu, a profesorului Ioan Mihăilescu, rectorul Universității, dar și a altor personalități ale lumii bisericești, a profesorilor și studenților teologi. Cu acest prilej, corul studenților teologi, condus de părintele Nicu Moldoveanu, a intonat câteva cântări monodice și corale religioase, iar la momentul decernării titlului academic, a fost interpretat imnul „Gaudeamus igitur".

Prezența corului a înnobilat festivitatea, toți cei de față apreciind buna sa pregătire și iscusința dirijorului.

Un alt concert de referință al corului facultății a fost cel din ziua de 26 mai 2000, dedicat împlinirii unui secol de la nașterea profesorului, dirijorului și compozitorului Nicolae Lungu și a șapte ani de la mutarea sa la cele veșnice. Concertul a avut loc în Aula Facultății, actualul amfiteatru „Pr. Prof. Dr. Ioan G. Coman", adică în instituția pe care marele profesor a slujit-o cu devotament și sârguință timp de aproape 30 de ani. Festivitatea a avut loc în prezența Patriarhului Teoctist Arăpașu. Concertul aniversar s-a desfășurat în trei părți, care au cuprins lucrări corale compuse de profesorul Nicolae Lungu.

În prima parte au fost interpretate cântări din slujba Sfintei Liturghii, glasurile V și VIII, în partea a doua creații muzicale psaltice, iar în partea a treia lucrări corale de inspirație folclorică. Concertul aniversar s-a derulat într-un cadru solemn, sub bagheta dirijorală a părintelui Nicu Moldoveanu și a părintelui Victor Frangulea, ambii discipoli ai marelui profesor.

În cadrul programului aniversar, părintele Nicu Moldoveanu, succesorul profesorului Nicolae Lungu, a rostit un cuvânt în care a evocat personalitatea și opera muzicală a înaintașului său[95]. La final, Patriarhul

[95] Pentru textul integral al discursului, a se vedea: Pr. N. Moldoveanu, „Nicolae Lungu, un veac de la naștere. Personalitatea muzicală și profilul uman al acestui vrednic slujitor al Bisericii noastre", în: *Vestitorul Ortodoxiei*, XII (2000), 248-249, p. 10.

Concert aniversar
NICOLAE LUNGU
un veac de la naştere
şi şapte ani de la trecerea la cele veşnice

susţinut de **corul mixt al Facultăţii de Teologie Ortodoxă**
a Universităţii Bucureşti, în ziua de vineri, 26 mai, 2000,
orele 18.00 (în Aula Facultăţii)

Partea I - Cântări Liturgice

Doamne, mântuieşte ..... *glasul 8*
Şi ne auzi ..... *glasul 8*
Sfinte Dumnezeule ..... *glasul 5*
Heruvicul ..... *glasul 8*
Ca pe Împăratul ..... *glasul 8*
Iubi-Te-voi, Doamne ..... *glasul 5*
(solist: Pr. drd. Iacob Ormenişan)
Răspunsuri mari ..... *glasul 8*

Partea a II-a - Cântări corale psaltice

Stihira a II-a de la Vecernia glasului 8
Cămara Ta ..... *glasul 3*
Cine este Dumnezeu mare? ..... *glasul 7*
Cu trupul adormind ..... *glasul 3*
Doamne auzi glasul meu ..... *în stil psaltic, glasul 1*

Partea a III-a - Cântări corale laice

Cântec de leagăn ..... *(soliste: Măniuţ Lucia, Munteanu Rusalina, Milea Elena-Manuela)*
Plângerea codrului ..... *(solist Petre Ilie, st. an I)*
Suita corală nr. 2 ..... *(solist Petre Ilie, st. an I)*
Hora cu strigături ..... *(solist Pr. drd. Iacob Ormenişan)*

Programul concertului aniversar Nicolae Lungu, un veac de la naştere şi şapte ani de la trecerea la cele veşnice, susţinut de Corul mixt al Facultăţii de Teologie din Bucureşti, în aula Facultăţii la 26 mai 2000, dirijat de Preoţii Nicu Moldoveanu şi Victor Frangulea.

Programul concertului aniversar intitulat „Nicolae Lungu, un veac de la naștere și șapte ani de la trecerea la cele veșnice" (26 mai 2000)

Patriarhul Teoctist Arăpașu alături de părintele Nicolae Necula
și de părintele Nicu Moldoveanu la finalul concertului

Teoctist Arăpașu a evidențiat, în cuvinte pline de emoție și sensibilitate, chipul marelui profesor, dirijor și compozitor.

Începând din anul 2000, toate concertele tradiționale de colinde și cele pregătite cu prilejul prăznuirii Sfinților Trei Ierarhi, ocrotitorii

învățământului teologic, s-au desfășurat, an de an, prin bunăvoința Părintelui Patriarh Teoctist, în Aula Palatului Patriarhal.

Un concert de suflet a avut loc cu prilejul prăznuirii Sfinților Trei Ierarhi, în ziua de 30 ianuarie 2007, la orele 17:00, în prezența Patriarhului Teoctist Arăpașu, a episcopilor Vincențiu Ploiești eanul și Ciprian Câmpineanul, vicari patriarhali, și a episcopilor Sebastian Ilfoveanu și Varsanufie Prahoveanul, vicari ai Arhiepiscopiei Bucureștilor, a membrilor Senatului Universității din București, a profesorilor și studenților facultății și a numeroși credincioși veniți să audieze frumoasele cântări pregătite de membrii corului facultății. Aula devenise neîncăpătoare, cum, de altfel, se întâmpla de fiecare dată. Era ultimul concert al corului Facultății de Teologie Ortodoxă la care participa Părintele Patriarh Teoctist. Cuvântul de bun-venit a fost rostit de părintele Vasile Răducă[96], prodecanul facultății, iar prelegerea închinată Sfinților Trei Ierarhi a fost susținută de profesorul Remus Rus. Programul concertului, alcătuit de părintele Nicu Moldoveanu, a fost structurat în două părți. În prima parte au fost interpretate cântările: „Rugăciune", de Pr. Constantin Drăgușin; „Până când, Doamne", de Dimitrie Bortneanschi (aranjament pentru cor mixt de părintele Nicu Moldoveanu); „Mărimurile Sfinților Trei Ierarhi", glasul I, armonizare de Nicolae Lungu (aranjament pentru cor mixt de părintele Nicu Moldoveanu); „Doamne miluiește", de Paul Constantinescu; „Mărturisiți-vă Domnului", armonizare de Ioan D. Chirescu; „Miluiește-mă, Dumnezeule", de Gheorghe Cucu; „Ușile pocăinței", armonizare de părintele Nicu Moldoveanu. În partea a doua a concertului, corul a interpretat următoarele creații muzicale: „Limba românească", muzica I. Cartu (armonizare de D.G. Kiriac); „În codru", de Ciprian Porumbescu (aranjament pentru cor mixt de părintele Nicu Moldoveanu); „Oda bucuriei" (fragment

[96] Părintele Nicolae D. Necula, decanul Facultății, nu a putut fi prezent, din cauza unor probleme de sănătate.

Părintele Nicu Moldoveanu dirijând corul studenților Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București la concertul de colinde susținut la Sala Polivalentă din București (decembrie 2008)

din Simfonia a IX-a), de Ludwig van Beethoven (aranjament pentru cor mixt de părintele Nicu Moldoveanu); „Omul când e necăjit", de Nicolae Oancea; „Mugur, mugurel", de Anton Pann (armonizare de părintele Nicu Moldoveanu); „Trageți hora", prelucrare de Carol Meittert; „Sus inima, români", de Nicolae Oancea. În cadrul concertului, corul a fost dirijat de cele cinci cadre didactice ale Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul" din București: părintele Nicu Moldoveanu, părintele Stelian Ionașcu, părintele Nicolae Giolu, părintele diacon Zaharia Matei și părintele diacon Alexandru Dumitrescu[97].

În luna decembrie a aceluiași an, concertul tradițional de colinde a avut loc tot în Aula Palatului Patriarhal, de data aceasta, în prezența noului patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Preafericitul Părinte Daniel. Cu acest prilej, Părintele Patriarh Daniel a transmis părintelui Nicu Moldoveanu dorința ca acest cor al facultății să concerteze în anii următori și în alte săli de spectacole din spațiul public, în scopul intensificării activității misionar-pastorale a Facultății de Teologie Ortodoxă din București și a Bisericii noastre, prin cântarea bisericească.

Ultimul concert reprezentativ pe care l-a pregătit părintele Nicu Moldoveanu, secondat fiind de cei patru ucenici ai săi, a avut loc la Sala Polivalentă din București, în luna decembrie a anului 2008, în prezența Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a altor ierarhi români. Corul Facultății de Teologie Ortodoxă și Corala „Sfântul Apostol Andrei", a preoților din Capitală, dirijată de maestrul Valentin Gruescu, au interpretat colinde tradiționale românești.

Acest concert de încheiere a carierei dirijorale la pupitrul corului studenților Facultății de Teologie Ortodoxă din București a marcat

[97] Pentru alte amănunte, a se vedea: Gheorghe Vasilescu, „Sărbătoarea hramului Facultății de Teologie Patriarhul Justinian din București", în: *Glasul Bisericii*, LXVI (2007), 1-3, pp. 34-39.

sfârșitul celor patruzeci de ani de activitate didactică, muzicală și dirijorală ai părintelui Nicu Moldoveanu[98], fiind totodată un prilej de încântare și de înălțare spirituală.

De acum, magistrul își privește cu bucurie și cu mândrie ucenicii pe care i-a format și i-a lăsat la catedră pentru a continua munca pe care o începuse împreună cu profesorul Nicolae Lungu.

---

[98] Redăm mai jos lista studenților teologi – soliști și dirijori – care au făcut parte din corul bărbătesc al Institutului Teologic, până în anul 1990, și din cel mixt al Facultății de Teologie, până în anul 2009. Soliști: Ormenișan Iacob (1974-1978); Stoica Constantin (1977-1981); Dănău Ioan (1977-1981); Stănescu Constantin (1977-1981); Stavără Mihai (1977-1981); Chivulescu Ioan (1976-1980); Vîlcu Adrian (1976-1980); Marin Ion (1976-1980); Zotca Cătălin (1976-1980); Rotaru Ion (1977-1981); Hrestic Costică (1977-1981); Sava Gheorghe (1976-1980); Rîmboi Anghel (1976-1980); Prodan Gheorghe (1976-1980); Deheleanu Cristian (1977-1981); Barbu Ion (1977-1981); Bîrnea Nicu (1977-1981); Ghiță Ioan (1977-1981); Hîrjoabă Aurel (1977-1981); Lungu Constantin (1977-1981); Dincu Anghel (1978-1982); Paraschiv Florian (1979-1983); Condrea Viorel (1979-1983); Lungeanu Vasile (1979-1983); Șchiopu Alexandru (1979-1983); Dițu Gheorghiță (1979-1983); Duță Nicolae (1980-1984); Boboiescu Valentin (1980-1984); Timoftescu Grigore (1980-1984); Basica Constantin – solo orgă și pian (1981-1985); Vasilescu Eugen (1982-1986); Nicolae Aurel (1982-1986); Paul Dumitrașc (1984-1988); Sava George (1985-1989); Dumitrescu Constantin (1985-1989); Drăghici Florea (1985-1989); Macar Ilie (1985-1989); Ispas Gheorghe (1983-1987); Drăghici Florea (1985-1989); George Marin (1988-1992); Matei Zaharia (1992-1996); Ștefan Gherasim (1996-2000); Stoica Iulian (1998-2002); Petre Ilie (1999-2003); Rusenescu Cristian (1999-2003); Costea Florian (2000-2004); Chiosa Florin (2000-2004); Gheorghiu Alexandru-Marius (2002-2006); Constantin Nicușor Laurențiu (2003-2007); Eloi Siluan (2003-2007); Ungureanu Dănuț-Teodor (2008-2012). Dirijori: Stoica Constantin (1977-1981); Matei Gh. Petre (1979-1983); Basica Constantin (1981-1985); Stanciu Vasile (doctorand, 1983-1986); Ispas Gheorghe (1983-1987); Alexăndrel Barnea (1985-1989); Cezar Spiridon (1988-1992, actualmente, arhiepiscopul Buzăului și Vrancei); Ionașcu Stelian (1991-1995); Giolu Nicolae (1992-1996); Dumitrescu Alexandru-Marius (1996-2000); Văcărescu Dan (1999-2003); Costea Florian (2000-2004); Eloi Siluan (2003-2007).

III.7. *Seară aniversară la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București, prilejuită de împlinirea a șaptezeci de viață ai părintelui Nicu Moldoveanu*

Firescul recunoștinței discipolilor marelui dascăl avea să se concretizeze într-o seară de suflet, care se dorea a fi închinată aniversării împlinirii celor 70 de ani de viață ai părintelui profesor Nicu Moldoveanu.

Într-o atmosferă exuberantă și întru totul emoționantă, părintele profesor, alături de soție și de cei dragi familiei sale, a fost invitat să participe la festivitatea ce a avut loc în amfiteatrul „Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae", din incinta Facultății de Teologie Ortodoxă din București, ca semn al mulțumirii pentru întreaga activitate depusă în slujba Bisericii Ortodoxe Române, pentru dezvoltarea învățământului muzical bisericesc, dar și pentru sporirea prestigiului academic al facultății.

Corul studenților a intonat lucrări religioase și laice din creația părintelui Nicu Moldoveanu și a compozitorului Nicolae Lungu.

Personalități importante, prezente la eveniment, au evidențiat originalitatea și importanța muzicală și umană a părintelui Nicu Moldoveanu, mulțumindu-i pentru contribuția majoră în domeniul muzicologiei bizantine, al vieții muzicale bisericești românești, precum și în folosul învățământului teologic.

Programul evenimentului festiv[99], care a avut loc în seara zilei de 20 octombrie 2010[100], a fost următorul:

Partea I:

- Cuvânt de deschidere și de bun-venit – părintele Ștefan Buchiu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul";

[99] Prezentatorul evenimentului a fost părintele Stelian Ionașcu.

[100] Am extras întregul program al evenimentului omagial de pe DVD-ul realizat în acea seară de Tiberiu Nicolae Bratu, căruia îi mulțumesc pe această cale.

- Corul mixt a interpretat „Heruvicul" și „Ca pre Împăratul", glas I, compoziție a părintelui Nicu Moldoveanu; dirijor: părintele Zaharia Matei;

- Părintele Nicolae D. Necula[101] le-a vorbit celor prezenți despre relația de prietenie care îl leagă de părintele Nicu Moldoveanu;

- Corul bărbătesc a interpretat „Răspunsurile Mari", glas V, de Varlaam Barancescu, în armonizarea părintelui Nicu Moldoveanu; dirijor: părintele Nicolae Giolu; recitator: părintele Zaharia Matei;

- Corul mixt a interpretat cântarea „Ușile pocăinței", glasul al VIII-lea, armonizare părintele Nicu Moldoveanu; dirijor: părintele Alexandru Marius-Dumitrescu;

- Părintele Stelian Ionașcu a adresat mulțumiri Părintelui Patriarh Daniel și tuturor celor care au contribuit la realizarea și apariția volumului omagial intitulat *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*;

- Cuvânt de prețuire și de recunoștință rostit de părintele Vasile Stanciu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, inițiatorul volumului omagial;

- Părintele Nicolae Giolu a anunțat încheierea primei părți muzicale religioase din program cu piesa „Luminânda Sfinților Trei Ierarhi", în armonizarea pentru cor bărbătesc a părintelui Nicu Moldoveanu;

- Părintele Nicu Moldoveanu l-a prezentat participanților la eveniment pe profesorul și muzicologul Viorel Cosma,[102] membru al Uniunii

[101] Vrednic urmaș la catedră al marelui preot profesor liturgist Ene Braniște, părintele Nicolae D. Necula a condus cu cinste Catedra de Liturgică și Artă Creștină de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București. Între anii 1996-2000 a fost prodecan, iar între anii 2000-2007 a fost decan al Facultății. A trecut la cele veșnice în ziua de 4 septembrie 2017, la vârsta de 73 de ani. Chipul său aureolat de prestanță rămâne nemuritor în sufletele ucenicilor și ale sutelor de teologi care i-au fost studenți.

[102] Maestrul Viorel Cosma a trecut la cele veșnice în ziua de 15 august 2017, la vârsta de 94 de ani, dispariția domniei sale lăsând un gol imens în domeniul cercetării muzicologice românești. După ce a fost depus în holul central al Muzeului „George Enescu", sediul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, au fost rostite

Compozitorilor și Muzicologilor din România și personalitate marcantă a muzicologiei românești, drept omul cu o sută de cărți, care în anul 2003, la împlinirea celor 80 de ani de viață, a fost numit de către Patriarhul Teoctist Arăpașu „patriarh al muzicologiei românești", oferindu-i cu acest prilej cea mai înaltă distincție a Patriarhiei Române, Crucea Patriarhală pentru mireni;

- Profesorul Viorel Cosma a rostit un cuvânt de prietenie și prețuire.

Partea a II-a:

- Părintele Stelian Ionașcu a anunțat că cea de-a doua parte a concertului va avea conținut folcloric;
- Corul bărbătesc a interpretat „Mugur, mugurel", melodie compusă de Anton Pann și armonizată pentru cor mixt de părintele Nicu Moldoveanu; dirijor: părintele Nicolae Giolu;
- Corul bărbătesc a interpretat „Sârba în căruță", de Gh. Danga; dirijor: părintele Alexandru Marius-Dumitrescu;
- Cuvânt de bucurie și recunoștință rostit de arhiepiscopul Casian al Dunării de Jos. Apoi, au urmat mici completări aduse de maestrul Viorel Cosma;
- Corul mixt a interpretat „Răsunet de la Crișana", de I. Vidu; dirijor: părintele Stelian Ionașcu; solist: Dănuț Teodor Ungureanu, din anul al III-lea;
- Corul bărbătesc a interpretat „Doină și horă cu strigături", de Nicolae Lungu; dirijor: părintele Zaharia Matei; solist: Dănuț Teodor Ungureanu;
- Cuvântul preasfințitului părinte Varlaam Ploieșteanul, episcop vicar patriarhal, în calitate de invitat al părintelui Nicu Moldoveanu

---

alocuțiuni prin care a fost evocată personalitatea marelui profesor și muzicolog. Slujba de prohodire a fost oficiată la Capela Cimitirului Andronache, în ziua de 17 august, cu onoruri militare. Printre participanți s-a numărat și părintele Nicu Moldoveanu, care a evocat, în necrologul său, personalitatea marelui muzicolog, dar și prietenia de o viață cu cel ce trecuse la cele veșnice.

Preasfințitul părinte Varlaam înmânează părintelui Nicu Moldoveanu
gramata și ordinul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”

Fotografie de grup cu cei prezenți la seara aniversară prilejuită de împlinirea a șaptezeci de viață ai părintelui Nicu Moldoveanu

și, în același timp, delegat al Preafericitului Părinte Patriarh Daniel la eveniment. Preasfinția sa a avut și rolul de a înmâna părintelui profesor, din partea Părintelui Patriarh Daniel, gramata și ordinul „Sfinții Împărați Constantin și Elena”;

- Părintele Nicu Moldoveanu a adresat un cuvânt de recunoștință părinților săi trupești și dascălilor care au contribuit la formarea sa teologică și muzicală, mulțumind, totodată, și celor care s-au ostenit cu publicarea volumului omagial și au făcut posibilă organizarea acestei aniversări minunate;

- Părintele Ștefan Buchiu a anunțat încheierea serii aniversare, iar corul a intonat, în aplauzele participanților, imnul studențesc „Gaudeamus igitur” și tradiționalul „Mulți ani trăiască”!

În continuare vom reda fragmente din cuvintele de prețuire pe care le-au rostit personalitățile care au participat la evenimentul aniversar.

PATRIARHIA ROMÂNĂ

Cancelaria Patriarhiei
Nr. 107 / 2010

Ascultând cuvintele de laudă ale Sfântului Apostol Pavel: „Mărire, cinste și pace oricui face binele” (Romani 2, 10) și îndemnul său ca „fiecare dintre noi să caute să placă aproapelui său la ce este bine spre zidire” (Romani 15, 2);
Pe temeiul încredințărilor primite despre activitatea remarcabilă în apărarea valorilor creștine, în slujirea Bisericii lui Hristos și a comunității umane;
În conformitate cu prerogativele conferite Noua de Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române și, ca semn al prețuirii și încurajării Noastre, acordăm

Ordinul
Sfinții Împărați Constantin și Elena
Pr. Prof. Nicu Moldoveanu
din parohia _____, localitatea _____, județul _____.
Dată în Reședința Noastră Patriarhală din București,
în anul mântuirii 2010, luna octombrie, ziua 17.

Daniel
†DANIEL
Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Cuvinte de prețuire

Fragmente din cuvântul de prețuire al părintelui Nicolae Necula

„Onorată asistență,

Fac parte din generația părintelui Nicu Moldoveanu și, probabil, de aceea mi s-a și dat să vorbesc prima dată, în această seară. N-o fac fără emoție, fiindcă este un moment aniversar pentru noi, pentru facultate, și pentru distinsa familie Moldoveanu. Este o vârstă frumoasă, la care fiecare dintre noi vrem să ajungem. Nu este culmea vieții neapărat, dar este o vârstă frumoasă. Ne bucurăm de acest eveniment din tot sufletul, fiindcă părintele Nicu Moldoveanu a ajuns această vârstă într-o stare de sănătate desăvârșită. L-am cunoscut cu foarte mulți ani în urmă. Dintre toți cei care suntem aici, de față, aș crede că sunt cel mai apropiat de vârsta părintelui, fiindcă ceilalți sunt, marea majoritate, foști studenți ai părintelui profesor. Era prin anul 1964, când veneam la Teologie, și dânsul era în anul IV, student și dirijor al corului anului respectiv. Parcă îl văd cum urmărea fiecare corist pentru a vedea ce cântă și dinamismul cu care trata activitatea corală. Am avut bucuria să fiu pescuit, aș zice, de părintele profesor, fiindcă se bucura că a descoperit o voce frumoasă. Mi-a spus: «Uite, n-ai vrea să vii la biserică la mine, unde cânt, să cântăm împreună»? Și așa a fost. Am mers la Biserica Icoanei, am cântat împreună și, din anul 1964,

datorită părintelui Moldoveanu, am rămas până astăzi la Biserica Icoanei. Nu m-am mai despărțit de această biserică. Am cântat împreună ani de zile la strana acestei biserici, în calitate de cântăreț. Bineînțeles, dânsul era student și după aceea doctorand și a fost, cred, una dintre cele mai frumoase activități pe care le-am desfășurat împreună. Vă mărturisesc că îmi era teamă ca de un profesor. Deși fusesem un elev bun în seminar și știam muzică bisericească foarte bine, îmi pregăteam cântările bisericești cu multă conștiinciozitate pentru ca nu cumva să mă încurc la vreuna și să mă vadă sau să mă audă părintele Moldoveanu. Poate i-am spus, poate nu i-am spus. Am avut atitudinea elevului față de profesor și nu pot să spun că nu a fost benefic. A fost foarte benefică această activitate, fiindcă am învățat muzica bisericească, care este hrana sufletului meu, cu mare plăcere și cu multă precizie. Aș putea spune, fără să mă laud, că știu pe deasupra 90% din cântările *Vecernierului*, *Utrenierului* și *Idiomelarului* și, pe note, toate cântările bisericești, datorită acestei activități pe care am desfășurat-o responsabil. Știam că este profesorul lângă mine și trebuie să știu să cânt pe note, să cânt practic și așa mai departe. Aceasta a fost atmosfera care s-a stabilit între noi. Dar nu era vorba de o autoritate impusă de părintele Moldoveanu, ci, pur și simplu, am descoperit după aceea o bunătate extraordinară a sufletului său. Ne-am nevoit ani de zile împreună, ne-am împletit, cred eu, stilul și modul de execuție în cântare, astfel încât pentru mine a fost o binecuvântare. Am învățat numeroase lucruri despre muzica bisericească și despre felul în care se interpretează de la părintele Moldoveanu! A rânduit Dumnezeu să slujim, mai departe, la Institutul Teologic. Dânsul era asistent din anul 1964, iar eu am mers în străinătate. În anul 1975 am fost numit asistent la facultate, la secția unde lucra părintele Moldoveanu, de fapt, în locul părintelui Moldoveanu, care fusese avansat lector universitar. Așa s-a desfășurat viața noastră în această secție, iată, zeci de ani de zile, cu o colaborare atât de frumoasă, încât nu știu dacă a existat o înțelegere mai mare între colegi decât a existat între mine și părintele. Cred că nici măcar sprânceana n-am încordat-o vreodată, nici vorbă de

ceartă sau scandal sau atitudine răuvoitoare sau să poarte vreunul pică pe celălalt, fiindcă ne-am înțeles din priviri. Am avut senzația, de fiecare dată, când eram în soboare mari, la vizitele ierarhilor la Institutul Teologic, când răspunderea era destul de mare, sau la hramul Sfintei Ecaterina că atunci când părintele Moldoveanu este de față nu se întâmplă nimic rău. Era o liniște, o așezare. Știam că părintele este de față și patronează desfășurarea serviciului divin. Vă mărturisesc un adevăr. Deși ne despart doar trei ani ca vârstă, n-am putut să-i spun pe nume niciodată. Sunt colegi de-o vârstă cu el, părintele Caraza, profesorul Remus Rus, părintele Frangulea, care sunt mai mari decât mine cu câțiva ani. Le zic pe nume. În schimb, părintelui Moldoveanu n-am putut să-i spun niciodată pe nume. A fost o oprelește permanent. Nu i-am spus decât părinte profesor, dumneavoastră etc. Nu am putut să-i spun „Nicule" niciodată. Îmi permitea lucrul acesta, dar n-am putut să-i spun, nu știu de ce. A fost această autoritate. Chiar mă gândeam de ce, fiindcă au fost colegi mult mai în vârstă decât mine cărora le spunem pe nume și ne-am înțeles. Așa l-am cunoscut pe părintele profesor. L-am și suplinit vreme de un an, când a fost la studii, la Viena, și am avut o colaborare frumoasă. Cât am fost decan, șapte ani de zile, părintele a fost șef de catedră. Am fost într-o colaborare, la Secția Practică, foarte frumoasă în toți anii aceștia de Teologie, pe care i-am încununat cu rezultate bune, zicem noi, pentru Școală și pentru Biserică, dându-ne interesul să lucrăm pentru instituția pe care o slujim. Lucrul acesta și-a pus amprenta asupra noastră, amprenta conștiinței și a conștiinciozității. Eram copii din familii cu copii mulți, nu prea bogați, și am înțeles că tot ceea ce trebuia făcut în viață era să învățăm cât am fost elevi și studenți, pentru ca apoi să ne facem datoria cu mare responsabilitate, în calitate de cadre didactice. Cred că a fost liantul esențial care ne-a unit întotdeauna. Este acea simțire a țăranului care simte obiectivitatea de a-și îndeplini îndatoririle cu maximă conștiinciozitate. Așa l-am văzut pe părintele Moldoveanu și așa l-am receptat întotdeauna, ca pe un om, în primul rând, bine pregătit, în al doilea rând, cu multă autoritate. Era suficient să se uite

într-un anumit fel la tine și plecai rapid. Cam acesta i-a fost stilul. Dar era, în același timp, un om extraordinar de bun. A îmbinat, în activitatea didactică, aceste două aspecte. Pe de o parte, părea un om extraordinar de autoritar, când se uita și se înfoia la tine, pe de altă parte, era bunătatea aceea că, dacă iei cataloagele, vezi aproape numai note de zece. Materia care rotunjea media pentru bursă era întotdeauna muzica, la părintele Moldoveanu. Deci, iată, le îmbina didactic. Era tactul părintelui profesor și comportarea față de copii, de studenți. Lăsa doar impresia că era foarte autoritar pentru ca să stăpânească clasa și studenții, dar, în realitate, era un om plin de bunătate și de bunăvoință și de deschidere față de studenții respectivi. Așa l-am cunoscut, în această calitate de om deschis colaborării, om foarte așezat, om înțelept. De multe ori zicea: «Măi, Niculae, taci din gură, lasă-i pe ăștia; tu taci din gură, se pune problema altfel». Și, într-adevăr, l-am ascultat. De multe ori mă tempera când erau consilii sau lucruri de felul acesta. Deci, a existat această autoritate puternică ce s-a revărsat asupra mea și totul cred că a fost binevenit. Eu am scris un articol omagial despre părintele în volumul omagial respectiv. Am călătorit de multe ori împreună. Am fost cu corurile mari ale Patriarhiei și *Te Deum Laudamus* în străinătate, în foarte multe turnee, n-am dormit decât în aceeași cameră, împreună. Întotdeauna, îl surprindeam cum își spunea rugăciunea. Nu era seară în care să se culce fără a-și face rugăciunea, nu o simplă cruce, ci, pur și simplu, rugăciune. Ce spunea, treaba dumnealui. Dar spunea o rugăciune și îl vedeam pe părintele sau pe tata sau pe mama, care puneau genunchiul jos și se rugau înainte de a se culca, în camera în care am crescut când eram copil. Și mi-a trezit lucrul acesta admirație și mult respect față de părintele profesor, fiindcă nu neglija lucrul acesta. Am fost în nenumărate turnee împreună și așa s-a manifestat întotdeauna. Cât privește raporturile cu colegii, cred că a fost un înțelept. Totdeauna a vorbit puțin și cât a trebuit, ceea ce este o mare calitate pentru oameni. Sunt unii vorbitori care toată ziua trăncănesc și nu spun nimic, dar părintele a vorbit numai atunci când a trebuit, calitate pe care am apreciat-o foarte

mult. Nu vă spun că i-am îndrăgit și compozițiile. Îmi aduc aminte că, de exemplu, axionul «De tine se bucură», de la Liturghia Sfântului Vasile, care se cântă în Postul Mare, îl fredonam toată ziua prin curte și prin casă, așa de mult mi-a plăcut. O melodie simplă care curge, o muzică clară, firească, fiindcă m-a cucerit. Așa este figura părintelui Moldoveanu în percepția mea, un domn, totdeauna îmbrăcat frumos, și acest lucru nu este fără importanță. Așa a fost părintele Moldoveanu, dar este și meritul doamnei, pentru că și dânsa a știut să-i pregătească părintelui așa ceva. Totdeauna îmbrăcat impecabil, ca un domn, ca un lord, cu pălăria tipică și venind la Biserică și la Școală în această calitate. De aceea, nu putea trezi decât admirație și respect din partea noastră, a celor mai mici, chiar din partea mea. Nu vreau să lungesc prea mult aceste amintiri frumoase. Așa se explică și prietenia noastră. Așa se explică și faptul că am văzut că un om ține la mine și are grijă de mine ca un părinte, deși între noi sunt câțiva ani diferență. Totuși, i-am simțit această umbră ocrotitoare toată viața. De aceea, părinte profesor, mă folosesc de acest prilej ca să vă mulțumesc că mi-ați fost ca un tutore. Deși spuneam că sunt din generația dumneavoastră, m-am considerat, la rândul meu, ucenicul dumneavoastră, mai ales că am învățat la muzică atâtea lucruri folositoare, deși nu era specialitatea mea, dar mi-a plăcut în viața de cleric foarte mult să cânt și să slujesc frumos și vă sunt recunoscător, fiindcă lucrurile acestea le-am învățat de la dumneavoastră. Vă sunt recunoscător pentru această comoară pe care ne-ați lăsat-o și pentru faptul că am învățat să mă comport în relațiile cu colegii, cu prietenii, cu cei apropiați, cu multă înțelepciune, cu multă răbdare, cu mult tact, încercând să aplanăm problemele care s-au ivit. De aceea, vă sunt recunoscător și vă doresc ca, la acest popas aniversar, când serbați șaptezeci de ani, să vă dăruiască Dumnezeu sănătate și înțelepciunea care v-a caracterizat o viață întreagă să nu vă părăsească niciodată. De asemenea, să vă dea putere de muncă, fiindcă pe masa dumneavoastră de lucru se află numeroase lucrări. Iată, *Istoria muzicii bisericești la români* este gata, *Dicționarul muzicii psaltice bisericești* este și el în pregătire și va

ieși cât de curând și vor mai fi și alte lucrări, cu siguranță, fiindcă nu stați degeaba acasă. Chiar dacă suntem pensionari ai Facultății de Teologie, totuși, nu stăm degeaba. Să vă dea Dumnezeu sănătate să vedeți împlinite aceste gânduri frumoase și aceste realizări didactice și profesionale, alături de soția dumneavoastră, pentru care am avut mereu un respect deosebit și a fost un om care a știut să vă acompanieze în viață, alături de cei dragi ai dumneavoastră, de Ionuț, care ne este foarte simpatic și pe care, iată, îl cunosc de când era în cărucior, și de Mihnea, care m-a surprins când l-am văzut astăzi. La mulți ani și să vă dea Dumnezeu toate cele bune!”.

Fragmente din cuvântul de prețuire al părintelui Vasile Stanciu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, intitulat „Amintiri din vremea studiilor doctorale la București”

„Era undeva în toamna anului 1983, când pășeam și eu cu pași timizi, ca mulți alții dintre voi (adresându-se studenților din cor – *n.n.*), în bătrâna cetate a Bucureștilor, pentru a-l cunoaște pe cel care avea să-mi devină mentor în întreaga activitate. Cu mine, părintele Moldoveanu și-a început activitatea de îndrumător de doctorat. Prima întâlnire pe care am avut-o a fost în tonalitatea exprimată de părintele Necula: sobrietate, o oarecare distanță și, totuși, o distanță care te apropie sau care apropie două persoane, dar până la un punct, și acest punct a fost următorul: «Câtă psaltică știi»? Venind din Ardeal, eram un fel de autodidact în muzica psaltică și am zis: «Părinte profesor, o să vă convingeți pe parcurs câtă psaltică știu». «Ai la dispoziție o lună să te pui la punct și apoi stăm de vorbă». Eram însurat, cu doi copii, soția mea era încă studentă la Cluj și trebuia să-mi iau bilet de voie să mă duc să-mi văd copiii, pentru că stăteam aici, împreună cu părintele profesor, la fiecare oră de muzică, și învățam, la rând cu studenții, psaltică. Și de aceea, vă fericesc, dragi studenți, pentru că și eu, și voi, ați avut un maestru și aveți un maestru și mă bucur din suflet că faceți acest gest de generozitate,

de a sta în picioare pe tot parcursul acestei festivități, ca o recompensă pentru că profesorul de muzică, la toate orele stă în picioare, iar voi în bancă. Acum, a venit momentul să-i întoarceți, ca dar, gestul profesorului vostru. Așa l-am cunoscut pe părintele Nicu Moldoveanu. Au urmat ani frumoși, poate cei mai frumoși ani din activitatea mea de formare aici, la București, de unde am încercat apoi, mai departe, în inima Transilvaniei, să ducem mesajul muzicii bisericești tradiționale, care ne identifică. Eu cred că n-ar trebui să spunem foarte multe în această seară, ar trebui să lăsăm câte o lacrimă să ne scape de sub sprânceană, ascultând aceste nestemate pe care iubitul nostru maestru le-a născut pentru noi. Și se întrevede, din tot ceea ce a compus, din tot ceea ce a prelucrat, un lucru extraordinar. Părintele profesor nu s-a suprapus niciodată peste linia melodică bisericească. Poate aceasta este una dintre cele mai mari calități ale unuia dintre cei mai veritabili profesori de muzică bisericească. Pentru părintele Nicu Moldoveanu, melodia bisericească a fost dumnezeiască și pe aceasta a slujit-o, prin tehnica armoniei, care este tehnica compoziției, prin tehnica prelucrării, a transpoziției".

În continuare, părintele Vasile Stanciu a dat citire subcapitolului intitulat „Dascălul și ucenicii", extras din studiul „Preotul profesor universitar dr. Nicu Moldoveanu", care îi poartă semnătura și pe care l-a publicat în paginile volumului omagial. Apoi, a încheiat cu următorul fragment:

> „Se apropiau sărbătorile Crăciunului, în același an 1983, și părintele Nicu Moldoveanu, asemenea acestor minunați ucenici ai săi de la București, mi-a dat câteva colinde să le dirijez. Concertul de colinde avea loc în Biserica «Sfântul Spiridon Nou» din București. Ei bine, atunci nu erau și fete în corul Facultății de Teologie. Undeva, în dreapta dirijorului, aproape de penultimul rând, era preasfințitul Varlaam, pe atunci student. Cu atâta foc și cu atâta pasiune și cu

atâta dragoste cânta, încât parcă, la un moment dat nu mai știam linia dirijorală a piesei. Dar preasfințitul, cu ochii lui atât de calzi, care au rămas aceiași, mi-a dat această putere să duc piesa mai departe. Părintele Nicu Moldoveanu a știut să strecoare în inimile studenților săi această putere comunicativă. Părinte profesor, nu știm în ce măsură am reușit să vă facem bucurie în această seară, dar cu siguranță ea va rămâne în inima dumneavoastră ca un modest dar de suflet pe care noi, ucenicii, ne-am străduit să vi-l oferim. Să trăiți întru mulți ani fericiți!”.

Fragmente din cuvântul de prietenie și felicitare al profesorului și muzicologului Viorel Cosma

„Onorată audiență,

Asistăm la o emoționantă sărbătoare a unui coleg bizantinolog, cu prilejul împlinirii a șaptezeci de ani de viață, din care, peste patruzeci i-a petrecut la catedra Institutului de Teologie din București. În viața oricărui dascăl, muzicolog, compozitor, bizantinolog, asemenea momente nu se uită. Dragă Nicule, ți-o spune deschis colegul și prietenul dumitale, care a trecut prin asemenea emoții capitale, la cei optzeci de ani, cum bine spuneai, când la Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România s-a bucurat de prezența Patriarhului Teoctist Arăpașu, care m-a blagoslovit cu titlul, așa cum spunea și dânsul, de «patriarh al muzicologiei românești». Abia aștept, peste zece ani, să asist la evenimentul cu prilejul căruia părintele profesor Nicu Moldoveanu va fi decretat «patriarhul muzicii bisericești românești», deși avem convingerea că după apariția proaspătului volum de *Istoria muzicii bisericești* putem spune chiar și astăzi, fără teama de a greși, că este «episcopul muzicii bisericești». Cunoscând ritmul debordant de publicare a cărților, antologiilor și exegezelor de muzicologie, sunt convins că, peste cinci ani, cu toții te vom înălța la rangul de «mitropolit bizantin». Acum, să tragem linie și să numărăm galbenii din plăcintă,

cum zice balada populară românească, spre a da bineț operelor părintelui Nicu Moldoveanu. De la început, aș remarca multitudinea eseurilor, studiilor și articolelor muzicologului și bizantinologului Nicu Moldoveanu. Am avut ocazia, în cei peste șaizeci de ani de cercetător al muzicii românești, să cunosc bine numeroși oameni și, mai ales, arhivele lor, creațiile lor, cum ar fi: Ioan D. Petrescu Visarion, Nicolae Lungu, Gheorghe Ciobanu, mitropolitul Antonie Plămădeală, Grigore Panțiru, Titus Moisescu, dar și pe Sebastian Barbu Bucur, Alexie Buzera, Vasile Stanciu, Florin Bucescu, Marin Velea și mulți alții și vă pot asigura că bibliografia prolificului profesor Nicu Moldoveanu îi depășește pe toți în varietatea tematică a cercetărilor, bogăția bibliografiilor, semnalarea izvoarelor cântărilor psaltice, cataloagelor de muzică religioasă românească. Un loc aparte în opera lui Nicu Moldoveanu îl ocupă antologiile și edițiile critice de cântece bisericești. Este remarcabilă, în majoritatea studiilor de sinteză, capacitatea sa de stăpânire a surselor bibliografice, unde socotesc că părintele Nicu Moldoveanu este, în prezent, o personalitate împlinită, capabilă de noi sinteze în teritoriul atât de vast și atât de insuficient explorat, până în prezent, al muzicii religioase autohtone. Surprizele pot apărea oricând. Și nu depinde de vârsta cercetătorului. La șaptezeci de ani ești încă tânăr. Și documentele pe care numai un preot le poate avea, cum dumneata ai vocație benedictină, în mod sigur că le vei da la iveală. Închei, nu înainte de a-ți arunca, stimate prietene și coleg, o provocare cadou la șaptezeci de ani. Ieri seară, la cei optzeci și șapte de ani ai mei, iscodind arhiva marelui nostru Teodor T. Burada, am descoperit, întâmplător, un act de cumpărare a terenului viitoarei Biserici Ortodoxe Române de la Ierusalim, datând din anii Primului Război Mondial. Iată că vârsta nu așteaptă documentele. Succes, părinte Nicu Moldoveanu! La mulți ani!”.

Fragmente din cuvântul de prețuire și de recunoștință al înaltpreasfințitului Casian, arhiepiscopul Dunării de Jos

„Iubite părinte profesor,

În primul rând, am privilegiul, ca ierarh, să omagiez profesorul care, așa cum au arătat și antevorbitorii mei, așa cum au demonstrat în armonii studentele și studenții, așa cum arată această școală încălzită sufletește, încălzită spiritual, este de fapt privilegiul de a vă regăsi pe linia marelui înaintaș al dumneavoastră, Nicolae Lungu, care a inaugurat arta muzicală la Institutul Teologic de Grad Universitar din București, ca o contribuție la Teologia dinamică. De obicei, Teologia se predă așa cum este ea. Această parte a Teologiei, numită pe nedrept practică, cel puțin în interpretarea românească a cuvântului «practic», tocmai partea cea mai apropiată de mistică, de duhovnicie, nu este întru nimic mai puțin importantă decât ceea ce se numește Teologia propriu-zisă, dogmatică. Muzica, așa cum arată atât de profund Preafericitul Părinte Patriarh Daniel chiar în *Prefața* acestei cărți, este începutul și suportul rugăciunii. De aceea, profesorul Viorel Cosma nu a greșit deloc când v-a dorit să fiți un coordonator, de la termenul επησκοπέω, cel care coordonează și adună contribuția noastră teologică, prin muzică, prin voce, iar noi oferim partea jertfelnică a Teologiei, care devine doxologie. Deci, nici pe departe muzica bisericească nu este doar parte

practică a Teologiei. Din rațiuni didactice, ea a fost înscrisă astfel. De altfel, predica este cuvântul care se întoarce din Dumnezeu la noi și din noi la Dumnezeu. Preafericitul Părinte Patriarh Daniel arată, de fapt, că muzica aduce cerul în sufletele noastre. Mi se pare că este și cea mai potrivită mărturie pentru seara aceasta. Muzica aduce cerul în sufletele noastre și nu doar atât. Duce și inimile noastre înapoi, în cer. «Sus să avem inimile», ca să-l putem primi pe Împăratul Cel nevăzut, înconjurat de oștile îngerești. Așa a făcut și Mântuitorul Iisus Hristos. Nu știm ce Teologie s-a perceput la Întruparea Mântuitorului, dar știm că Mântuitorul a venit în imn de doxologie cerească: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire" (*Luca* 1, 35). Am privilegiul ca, pe de o parte, cu iubitul coleg, preasfințitul Varlaam, să-l reprezentăm pe Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, care, reținut de o delegație importantă, regretă foarte mult faptul că nu este aici, dar este prezent prin noi toți, cei care suntem aici cu binecuvântarea sa [...]. În altă ordine de idei, trebuie să vă mărturisesc faptul că mie, personal, mi se pare că, alături de maestrul Nicolae Lungu, în vremuri grele, ați reușit să uniți Ateneul Român cu Altarul, atunci când Altarul nu putea pătrunde în Ateneu. Îmi aduc aminte, la întronizarea Patriarhului Iustin Moisescu, ca o nesperată permisiune în timpurile de atunci, a avut loc un concert la Ateneul Român. Eram student aici. Inimaginabil pentru noi să intrăm sub cupola Ateneului Român, ca teologi, și să constatăm că majoritatea compozițiilor erau ale maestrului Lungu, care a căutat religiozitate în cântul popular, pe care l-am și auzit armonizat acum, aici. Maeștrii de acolo îl onorau pe patriarh, dar, în același timp, pe Nicolae Lungu [...]. Eu consider că fiecare dintre noi suntem lăsați de Dumnezeu să fim așa cum ne-a făcut El și, în ceea ce ne-a dat Dumnezeu, ca specificitate, să adăugăm cât mai mult dar de la Dumnezeu. Ce s-ar fi întâmplat dacă maestrul nostru, Nicu Moldoveanu, ar fi fost o copie fidelă a maestrului Nicolae Lungu?! Dumnezeu nu îngăduie aceasta. După cum acest buchet multifloral îi dă voie fiecărei flori să-și aducă savoarea, parfumul și frumusețea ei, tot așa, dumneavoastră, de-a lungul timpului, în

muzicologie, dar și în lucrarea propriu-zis misionară a muzicii, v-a revenit rolul de a descoperi mai mult decât înaintașii, datorită hărniciei și fidelității, dar și tenacității. Sunteți un om foarte tenace. Trăsăturile frumoase de caracter care v-au fost prezentate aici de colegi și de ucenici s-ar regăsi mai bine în specificul și în personalitatea dumneavoastră. Sunteți un om foarte tenace, sobru și de rânduială. Dumnezeu a arătat că un om sobru este mai iubit uneori decât un om deschis, care risipește iubire multă. Un om sobru pătrunde mult mai adânc și mult mai profund în suflet și, de aceea, eu admir la părintele profesor Nicu Moldoveanu capacitatea de a forma ucenici. Este, fără îndoială, o dovadă pentru noi toți a modului în care trebuie să ne formăm ucenici. Teologia, de fapt, se perpetuează prin ucenicie. Este un apostolat care se preia, lumină din lumină, de la înaintași. Cred că și Patriarhul Justinian și maestrul Lungu și noi toți, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, putem da slavă lui Dumnezeu pentru rezultatele lucrării dumneavoastră. Ați realizat ceea ce n-au realizat până acum înaintașii, pentru că ați folosit timpul atât de creator și de responsabil. Ați cercetat practic, ați făcut investigații, după cum a subliniat și profesorul Viorel Cosma, în tot spațiul sufletului românesc. Peste tot, și în Banat, și în Ardeal, și la Buzău ați făcut lucruri bune, dar, mai ales, ați rămas în fiecare loc prin ucenici, având rezultate care nu au nevoie decât de admirație pentru maestru și pentru ucenicii săi de pretutindeni. Îmi doream să fiu prezent aici, în această seară, după cum i-am mărturisit Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, dar sunt onorat că am venit pe o cale mult mai directă, pentru că ați ținut să mă invitați personal. Aceasta m-a îndatorat și mă îndatorează foarte mult! Și pentru că urmez în slujire unei personalități care trebuie mereu evocată, mai ales în contextul autocefaliei, Melchisedec Ștefănescu, acesta a fost primul ierarh care a arătat că o Biserică trebuie să respire și să se exprime identitar, prin cuvânt, prin Liturghie, mergând până acolo încât să spună: «nu am nevoie să vorbesc cu Dumnezeu într-o limbă străină pe teritoriul sufletului românesc». Trebuie să cântăm românește! Studiul de o sută de pagini din

periodicul *Biserica Ortodoxă Română*, cu ușoare acomodări de limbă, trebuie republicat, trebuie să circule. De asemenea, iubite părinte profesor, trebuie să accentuez aici un aspect, care dacă nu s-ar spune, am păcătui. Între calitățile cu care v-a înzestrat Dumnezeu, este și aceea de a nu fi imitator, ci un creator în interiorul tradiției românești. Boala noastră este imitarea, complexul. În muzică există complexul oriental și complexul răsăritean. Sunt cele două mari ispite pe care le-au sesizat întotdeauna înaintașii noștri. De ce orientalii și cei din Răsărit nu vor avea și ei într-un timp complexul românesc al muzicii? Pentru că nu au nici aula aceasta, nici auditoriul acesta și, în afară de o singură Biserică Ortodoxă din lume, suntem Biserica Ortodoxă care adresează rugăciuni și prin armonie, prin vocile tinere care nu îmbătrânesc niciodată. Muzica aceasta corală și armonioasă nu este un moft, o preluare a muzicii occidentale, ci este o necesară armonizare misionară a noastră, atunci când venim să ne rugăm lui Dumnezeu. Mult mai convingătoare este rugăciunea armonizată, pentru că rugăciunea mobilizatoare bizantină aprofundează în noi înșine dorința rugăciunii. Muzica armonizată deschide sufletele, cum spunea Nifon Niculescu al Dunării de Jos, «muzica întraripează sufletul și îl ridică la Dumnezeu», ceea ce atât de profund teologic arăta și Părintele Patriarh Daniel, în numele căruia, împreună cu preasfințitul Varlaam, vă transmitem mulțumiri, nu numai pentru întreaga lucrare de până acum, ci și pentru ceea ce veți face de acum înainte, pentru întreaga Biserică. Și eparhiile trebuie să vă fie recunoscătoare, pentru că, prin ucenici, ați făcut cercetare în documentele și în arhivele centrelor eparhiale. Iată de ce sunteți prezent la strană, în mii și mii de biserici, în zeci și sute de mii de suflete […]. Va rămâne specificul nostru bizantin și românesc, care nu va exclude niciodată și frumoasele creații spirituale și creații laice, care nu sunt altceva decât continuarea comuniunii din Altar, cu hora comuniunii frățietății și dragostei între noi toți. Să ne trăiți mulți și binecuvântați ani! După cum ați observat, nu am vrut deloc să vorbesc despre amintiri, deși am suficiente. Eu vreau să vorbesc la timpul prezent, al unei Teologii dinamice, cu dascăli

deosebiți, și cred că mă pot armoniza cu mulți prieteni și colegi ai mei, în acest amfiteatru, care a devenit capelă, cum era, mi se pare, când erați student. Aici făceați rugăciunea, în timp ce Patriarhul Teoctist vă era rector, și nu de puține ori vă trezeați, dimineața, chiar cu Patriarhul Justinian. I-ați cuprins și i-am cuprins pe toți în această demnă și încurajatoare lucrare, care nu m-a adus aici ca ierarh, ci am gustat bucuriile neșterse din inima mea, în perioada studenției mele. Cinste dumneavoastră, părinte decan, pentru că știți să cinstiți înaintașii, cinste dumneavoastră, părinți profesori și iubiți studenți și studente, pentru că știți să aveți viitor în Biserică. La mulți ani!".

Fragmente din cuvântul preasfințitului Varlaam Ploieștieanul, episcop vicar patriarhal

„Onorată asistență,

Vreau să-mi exprim emoția și bucuria creată în această seară de compozițiile atât de armonioase ale părintelui profesor Nicu Moldoveanu, de cuvântările rostite de colegi, prieteni, de arhiepiscopul Casian al Dunării de Jos și doresc să-mi exprim bucuria pe care o trăiesc, fiindcă sunt și eu prezent în seara aceasta. Sunt prezent pentru că am fost invitat de familia părintelui profesor Ionuț Moldoveanu și sunt onorat pentru faptul că Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, care și-ar fi dorit să fie aici, dar așa cum a explicat înaltpreasfințitul Casian, a fost reținut de o delegație, m-a trimis cu precizarea de a înmâna înalta distincție a Patriarhiei Române părintelui profesor la sfârșitul ceremoniei, în speranța că va putea fi prezent personal la acest moment. Evenimentul de astăzi este unul important din viața părintelui, dar și din viața Facultății de Teologie din București, din viața învățământului teologic din România și din viața Bisericii Ortodoxe Române. Arhiepiscopul Casian, care, așa cum știți, este un mare interpret al muzicii bisericești, a venit cu gândul de a face o mărturisire. Același gând l-am avut și eu, dar părintele profesor de la Cluj a mărturisit pentru mine, aducându-și aminte că în anul 1983, în anul

când am venit la facultate ca simplu student, domnia sa a dirijat corul Facultății de Teologie doar pentru câteva colinde, iar eu am adus o mică contribuție muzicii bisericești, aceea de a-l fi determinat să dirijeze până la capăt colindul pe care-l interpretam. Am venit în seara aceasta în spiritul de adâncă recunoștință pe care am purtat-o întotdeauna părintelui profesor Nicu Moldoveanu. Când a fost vorba de muzică și de anii petrecuți de mine în învățământul teologic, la Seminarul de la Neamț, muzica bisericească a fost pentru mine o teroare, căci m-am născut cu aceste handicapuri de a nu avea nici voce, nici ureche muzicală care să mă ajute, motiv pentru care, în seminar, disciplina la care am învățat mai mult decât toate celelalte la un loc a fost muzica bisericească. Când am candidat la facultate, mi-am spus că dacă voi începe să trăiesc aceleași umilințe pe care le-am îndurat în seminar, voi pleca din facultate, pentru că de aceea e facultate, o faci dacă vrei sau nu. Însă, spre surprinderea mea, căci aceasta a fost lucrarea lui Dumnezeu, părintele profesor Nicu Moldoveanu m-a onorat cu cea mai înaltă calitate în acest domeniu, aceea de membru al corului Facultății de Teologie. Este drept ceea ce a spus părintele profesor Stanciu, fiindcă, într-adevăr, cântam cu toată inima și cu toată dragostea, pentru că sunt un mare admirator al muzicii și singura mea calitate este aceea de a fi un mare consumator de muzică, atât bisericească, cât și muzică bună românească. Cântam la muzică nu pentru că eram bun, ci pentru că simțeam, pentru prima oară în viața mea, că eram onorat să fiu membru într-un astfel de cor. Revenind la misiunea pe care mi-a încredințat-o Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, sunt foarte bucuros să înmânez această înaltă distincție a Patriarhiei Române, ordinul «Sfinții Împărați Constantin și Elena», părintelui profesor Nicu Moldoveanu”.

Preasfințitul Varlaam a dat citire textului gramatei:

„Ascultând cuvintele de laudă ale Sf. Apostol Pavel, «mărire, cinste și pace oricui face binele și îndemnul său, ca fiecare dintre noi să placă

aproapelui său la ce este bun spre zidire», pe temeiul încredințărilor primite despre activitatea remarcabilă la lucrarea valorilor creștine, în slujirea Bisericii lui Hristos și a comunității umane și a muzicii bisericești din România, în conformitate cu prerogativele oferite nouă de *Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române* și ca semn al prețuirii și binecuvântării noastre, acordăm ordinul «Sfinții Împărați Constantin și Elena» părintelui profesor Nicu Moldoveanu, dat în Reședința Patriarhală din București, în anul mântuirii 2010, luna octombrie, ziua 18. Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române".

Fragmente din cuvântul părintelui Nicu Moldoveanu

„Onorată asistență,

«Doamne Dumnezeul nostru, șaptezeci de ani ni-i viața sau optzeci, după a Ta vrere, iar ce trece peste aceștia, osteneală și durere" (*Psalmul* 89, 10-11).

Vreau, pe scurt, să vă mulțumesc pentru toate cuvintele frumoase. Ați vorbit atât de frumos despre mine, despre un nevrednic, încât mă sperie că nu o să aveți ce spune la pogribania mea. Vorba părintelui Vică Frangulea, care este prezent, bunul meu prieten. I-am făcut un referat foarte elogios cu nu știu ce ocazie și zice: «Măi Nicule, la înmormântarea mea ce ai să mai spui»? Și eu i-am spus, tot în glumă: «Vică, să ajungem noi acolo, că voi vedea eu, voi mai găsi eu câte ceva».

Onorată asistență,

Am fost numit asistent în plină oltenizare a României, în anul 1968, și mă întrebau unii: «Ești oltean, ești oltean»? «Nu. Sunt țăran din Bărăgan». «Păi, cum așa»? «Uite, așa. Pentru că n-au găsit un oltean mai vrednic, m-au ales pe mine». Într-adevăr, le spuneam așa și vă spun și dumneavoastră: «Sunt moldovean după străbunicii tatălui, sunt buzoian după străbunicii mamei, sunt muntean după părinții și bunicii din Bărăgan, sunt ardelean după nevastă și oltean după maestru». Și cu asta le închideam gura.

Oameni buni,

Nu aș vrea să lungesc vorba. Vreau să mulțumesc Preafericitului Părinte Patriarh Daniel atât pentru binecuvântare, cât și pentru *Cuvântul înainte* la aceste două cărți, la volumul omagial și la lucrarea intitulată *Istoria muzicii bisericești la români*. Îi mulțumesc foarte mult. Ucenicii îmi pregăteau asta de mult. Eu mă bucur că nu știu. Și este adevărat, îmi dau cuvântul de onoare, că volumul abia astăzi l-am primit. De aceea, îi mulțumesc Preafericirii sale și îi doresc să fie alături de noi și de acum înainte, să sprijine muzica bisericească, pentru că știu că o admiră din toată inima. Eu le mulțumesc și foștilor patriarhi: Justinian, Iustin și Teoctist. Să le fie țărâna ușoară! Mulțumesc părinților și profesorilor mei, care nu mai sunt, au trecut în lumea drepților. Să le fie țărâna ușoară! Mulțumesc colegilor profesori care sunt în funcție și astăzi și care mă sprijină și simt că mă iubesc și eu îi iubesc pe ei. Mulțumesc înaltpreasfințitului Casian pentru că mi-a promis că vine și s-a ținut de cuvânt și ține steagul sus acolo, la Dunărea de Jos. Toată admirația mea, înaltpreasfinția voastră! Mi-ați fost student, student foarte bun și sunteți un arhiepiscop, într-adevăr, demn, cinstit, om de cuvânt. Îi mulțumesc preasfințitului Varlaam. Ați observat că este un om mucalit. Nu, să nu credeți că n-are calități muzicale!".

În continuare, părintele profesor a adresat mulțumiri părintelui arhimandrit Timotei Aioanei, actualul episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, pentru prezență și pentru cuvântul de suflet închinat părintelui profesor în ziarul *Lumina*, profesorului Viorel Cosma, părintelui decan Ștefan Buchiu, părintelui profesor Nicolae Necula, părintelui profesor Viorel Sava de la Iași, părinților coslujitori de la Biserica „Sfântul Elefterie Nou", maestrului Valentin Gruescu, profesor și compozitor la Universitatea Națională de Muzică din București și dirijorul Coralei Preoților Capitalei, tuturor ucenicilor și prietenilor care au organizat seara aniversară, părintelui profesor Vasile Stanciu și urmașilor la catedra de muzică bisericească de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București: părintelui Stelian Ionașcu, părintelui Zaharia Matei, părintelui Nicolae Giolu și părintelui Alexandru-Marius Dumitrescu. Apoi, a adresat mulțumiri familiei,

soției, fiică de preot și model de soție, și a pomenit, cu lacrimi în ochi, de fiica lor, Irina Cornelia, mutată la cele veșnice. A mulțumit fiului Ionuț, profesor universitar, în prezent decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din București, stâlpul bătrâneților sale, nurorii Magdalena, nepoțelului Mihnea Nicolae și tuturor rudelor și celor prezenți la festivitate.

Părintele Nicu Moldoveanu și-a încheiat cuvântarea cu următoarea mărturisire:

> „Ne bucurăm din toată inima și vă mulțumim tuturor, fraților dirijori, studenților și studentelor. Nu am avut decât un singur gând, de a desăvârși opera maestrului Nicolae Lungu, sprijinit de Patriarhul Justinian Marina, opera de uniformizare. Dar, opera mea să o judece posteritatea, cei în măsură. Am luat doctoranzi din toată țara. Primul să fie la Cluj, Vasile Stanciu, altul la Oradea, Iași, Sibiu, București și în toată țara. Prin ei, am împlinit ceea ce mi-am propus de când eram asistent, din anul 1968. Să mulțumim lui Dumnezeu, Maicii Domnului și tuturor sfinților care m-au ajutat să realizez ceea ce am realizat până acum. Pace, sănătate și bucurie și să trăiți întru mulți ani!".

III.8. *Prețuire, recunoștință și recunoaștere academică – părintele Nicu Moldoveanu, Profesor Honoris Causa al Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan", a Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca*

Cu prilejul împlinirii venerabilei vârste de șaptezeci de ani, la propunerea părintelui Vasile Stanciu, distinsul profesor Nicu Moldoveanu a avut bucuria și, totodată, onoarea de a-și vedea munca de cercetare științifică apreciată și încununată prin decernarea unui înalt titlu academic, *Profesor Honoris Causa*. Acest titlu i-a fost conferit de comunitatea academică a Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan", a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Titlul acordat constituie un act de recunoaștere față de contribuția adusă la dezvoltarea muzicii bisericești românești, în

calitate de profesor de muzică bisericească, bizantinolog, compozitor și dirijor, dar și de recunoștință față de munca depusă de-a lungul întregii activități didactice, în vederea dezvoltării învățământului teologic universitar românesc și al școlii doctorale din cadrul acestei facultăți, specialitatea Muzică bisericească.

Evenimentul solemn a avut loc în ziua de miercuri, 10 noiembrie 2010, în Aula „Nicolae Ivan" a facultății. La festivitate a fost prezentă și soția părintelui profesor, cea care l-a susținut în mod continuu de-a lungul întregii cariere universitare și misionar-pastorale. Diploma de onoare și placheta omagială i-au fost înmânate de părintele Ioan Chirilă, pe atunci decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj, în cadrul unei gale festive. Ca semn de prețuire și de iubire față de părintele profesor, au luat parte la manifestare, alături de membrii corpului profesoral, de studenți și de ucenici ai părintelui profesor, preasfințitul Vasile Someșanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, părintele Vasile Grăjdian și părintele Sorin Dobre, de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna" din Sibiu, părintele Teofil Stan, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Baia Mare, părintele Petrică Covaciu, din partea Episcopiei Maramureșului, și părintele Nicolae Topârcean, ca delegat al Arhiepiscopiei Alba Iuliei.

În cadrul acestei manifestări, părintelui Nicu Moldoveanu i-au fost înmânate diploma de recunoștință și apreciere din partea Mitropoliei Clujului, Arhiepiscopiei Alba Iuliei, Episcopiei Sălajului și Episcopiei Maramureșului. Totodată, în cadrul programului festiv, corul de cameră „Psalmodia Transylvanica" și corurile reunite ale Facultăților de Teologie din cadrul Universității „Babeș Bolyai" din Cluj, dirijate de părintele Vasile Stanciu, profesoara Eva Peter și profesorul Alexandru Suciu, au interpretat câteva lucrări corale din creația muzicală corală a părintelui Nicu Moldoveanu și a compozitorului Nicolae Lungu[103].

[103] Pentru amănunte, a se vedea: Pr. Gabriel Viorel Gârdan, Mariana Andrieș, „Profesor Honoris Causa: Nicu Moldoveanu", în: *Lumina*, 13 noiembrie 2010.

Fotografie de la finalul ceremoniei de decernare a titlului de *Profesor Honoris Causa* al Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan" din Cluj-Napoca părintelui Nicu Moldoveanu

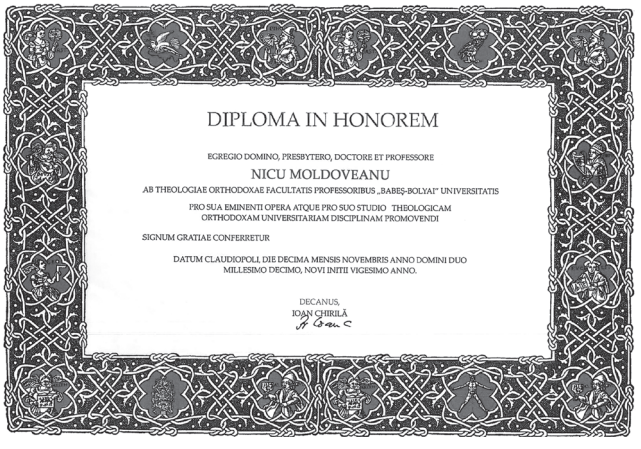

DIPLOMA IN HONOREM

EGREGIO DOMINO, PRESBYTERO, DOCTORE ET PROFESSORE

NICU MOLDOVEANU

AB THEOLOGIAE ORTHODOXAE FACULTATIS PROFESSORIBUS „BABEŞ-BOLYAI" UNIVERSITATIS

PRO SUA EMINENTI OPERA ATQUE PRO SUO STUDIO THEOLOGICAM ORTHODOXAM UNIVERSITARIAM DISCIPLINAM PROMOVENDI

SIGNUM GRATIAE CONFERRETUR

DATUM CLAUDIOPOLI, DIE DECIMA MENSIS NOVEMBRIS ANNO DOMINI DUO MILLESIMO DECIMO, NOVI INITII VIGESIMO ANNO.

DECANUS,
IOAN CHIRILĂ

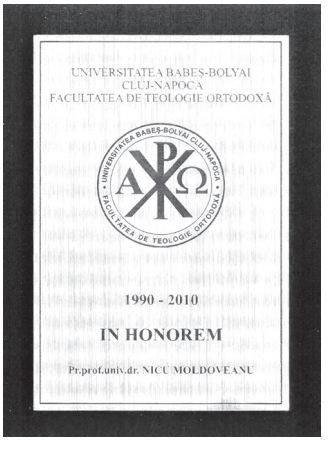

Diploma omagială și placheta pe care părintele Nicu Moldoveanu le-a primit cu ocazia decernării titlului de *Profesor Honoris Causa* al Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan" din Cluj-Napoca

Redăm în continuare cuvântul părintelui decan Ioan Chirilă, rostit în cadrul ceremoniei de decernare a titlului de *Profesor Honoris Causa* al Făcultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan", din Cluj-Napoca, părintelui Nicu Moldoveanu.

„Cultura euharistică" – cuvântul rostit de părintele Ioan Chirilă, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan" din Cluj-Napoca, cu prilejul decernării titlului de *Profesor Honoris Causa* părintelui Nicu Moldoveanu

„Suntem la 20 de ani de la reluarea studiilor la Institutul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca. În anul 1952, cursurile școlii teologice au fost suspendate, iar profesorii de aici au plecat spre centrele universitare din Sibiu și București sau și-au dat tributul mărturiei în temnițele comuniste. După anul 1989, din centrele universitare de la Sibiu și București au venit spre Cluj-Napoca iluștrii profesori universitari care au contribuit la consolidarea școlii teologice de la Cluj la toate nivelurile de studii (licență, studii aprofundate – master și doctorat). Acest sprijin marchează în sine unitatea Teologiei universitare ortodoxe din cuprinsul Bisericii Ortodoxe Române. În aceste momente, recunoștință noastră se îndreaptă către toți, însă acum, în chip deosebit, către părintele Nicu Moldoveanu, care a contribuit la consolidarea activității Școlii Doctorale „Isidor Todoran". Spre el să se îndrepte razele culturii euharistice, în lumina căreia am realizat acest titlu *in honorem*, pentru ca să omagiem pe cei care au fost și rămân profesori *honoris causa* ai facultății noastre. Părintele Nicu Moldoveanu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă «Justinian Patriarhul» din București, este unul dintre cei mai reprezentativi dascăli de Teologie românească

din cadrul Patriarhiei Române. În calitatea sa de cercetător, compozitor, dirijor și profesor de vocație, părintele Nicu Moldoveanu a contribuit decisiv la dezvoltarea și consolidarea catedrei de Muzică bisericească și ritual. Activitatea sa științifică, care însumează un număr considerabil de volume, studii de specialitate și compoziții muzicale bisericești, oferă studenților și cercetătorilor o imagine bine definită a slujitorului înzestrat de Dumnezeu cu mult har și râvnă. De numele său se leagă și ctitorirea specializării Teologie Muzică bisericească și ritual, în cadrul școlii doctorale de la București, și îndrumarea unui număr semnificativ de doctoranzi, care astăzi continuă direcțiile de cercetare ale dascălului lor. Unii dintre aceștia sunt cadre didactice ale Facultăților de Teologie din întreaga țară. Părintele Nicu Moldoveanu poate fi considerat un liant între vechea generație de profesori (reprezentată de Nicolae Lungu, Gheorghe Șoima etc.) și cea nouă (Vasile Stanciu, Stelian Ionașcu, Zaharia Matei etc.). Prin intermediul lui, moștenirea emeriților înaintași a fost continuată și transmisă mai departe unor discipoli care au dat valoare direcțiilor indicate cu multă viziune de către dascălul lor. Aportul său la dezvoltarea muzicii bizantine românești este de necontestat. În acest sens, cuvintele renumitului muzicolog Viorel Cosma sunt edificatoare: «Cercetător pasionat al muzicii bisericești românești, compozitor avizat de muzică religioasă și profesor cu vastă experiență pedagogică, părintele Nicu Moldoveanu a realizat o operă de largă dimensiune științifică, impunându-se printre cei mai de seamă bizantinologi români contemporani. Ceea ce caracterizează în mod deosebit lucrările și studiile sale de muzicologie rămâne, indiscutabil, vigoarea documentării, stăpânirea suverană a surselor istorice, ineditul descoperirilor de arhivă și valorificarea tezaurului de muzică bisericească autohtonă».

Avem în față, astăzi, un reputat muzicolog, compozitor și cercetător, care a format și a condus multe generații de licențiați, de masteranzi și de doctoranzi și care, în mărinimia sa, a predat ștafeta ucenicului său de la Cluj, părintelui Vasile Stanciu. Model de pregătire, de dăruire și de slujire dedicată, părintele Nicu Moldoveanu ne-a fost

aproape și, de aceea, cu sufletul deschis putem spune «in honorem ilustre profesore».

Prin urmare, pentru întreaga activitate de promovare și de dezvoltare a învățământului teologic universitar românesc, pentru eminenta sa operă realizată în domeniul muzicii bisericești și, nu în ultimul rând, pentru promovarea valorilor culturale și spirituale românești, aducem un prinos de mulțumire părintelui profesor Nicu Moldoveanu”.

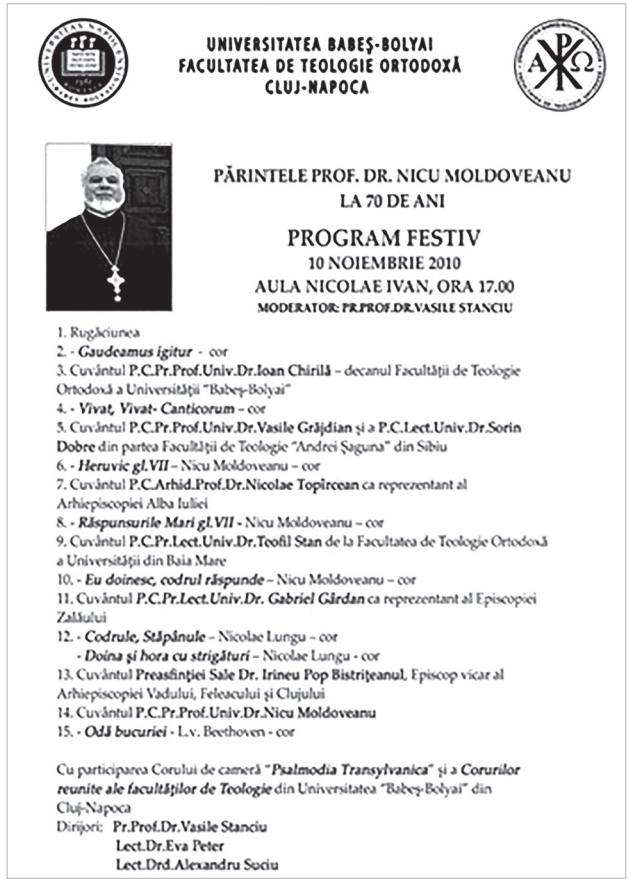

UNIVERSITATEA BABEŞ-BOLYAI
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
CLUJ-NAPOCA

PĂRINTELE PROF. DR. NICU MOLDOVEANU
LA 70 DE ANI

PROGRAM FESTIV
10 NOIEMBRIE 2010
AULA NICOLAE IVAN, ORA 17.00
MODERATOR: PR.PROF.DR.VASILE STANCIU

1. Rugăciunea
2. - *Gaudeamus igitur* - cor
3. Cuvântul **P.C.Pr.Prof.Univ.Dr.Ioan Chirilă** – decanul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității "Babeş-Bolyai"
4. - *Vivat, Vivat- Canticorum* – cor
5. Cuvântul **P.C.Pr.Prof.Univ.Dr.Vasile Grăjdian** și a **P.C.Lect.Univ.Dr.Sorin Dobre** din partea Facultății de Teologie "Andrei Şaguna" din Sibiu
6. - *Heruvic gl.VII* – Nicu Moldoveanu – cor
7. Cuvântul **P.C.Arhid.Prof.Dr.Nicolae Topircean** ca reprezentant al Arhiepiscopiei Alba Iuliei
8. - *Răspunsurile Mari gl.VII* - Nicu Moldoveanu – cor
9. Cuvântul **P.C.Pr.Lect.Univ.Dr.Teofil Stan** de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din Baia Mare
10. - *Eu doinesc, codrul răspunde* – Nicu Moldoveanu – cor
11. Cuvântul ***P.C.Pr.Lect.Univ.Dr. Gabriel Gârdan*** ca reprezentant al Episcopiei Zalăului
12. - *Codrule, Stăpânule* – Nicolae Lungu – cor
    - *Doina şi hora cu strigături* – Nicolae Lungu - cor
13. Cuvântul **Preasfinţiei Sale Dr. Irineu Pop Bistriţeanul**, Episcop vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului
14. Cuvântul **P.C.Pr.Prof.Univ.Dr.Nicu Moldoveanu**
15. - *Odă bucuriei* - L.v. Beethoven - cor

Cu participarea Corului de cameră "***Psalmodia Transylvanica***" și a ***Corurilor reunite ale facultăților de Teologie*** din Universitatea "Babeş-Bolyai" din Cluj-Napoca
Dirijori: **Pr.Prof.Dr.Vasile Stanciu**
Lect.Dr.Eva Peter
Lect.Drd.Alexandru Suciu

Programul festivității de decernare a titlului de *Profesor Honoris Causa* al Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan” din Cluj-Napoca părintelui Nicu Moldoveanu

III.9. *Teze de licență elaborate și susținute la specialitatea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea părintelui Nicu Moldoveanu, între anii 1975-2010*

În anul 1975, după o perioadă rodnică de douăzeci și șapte de ani, profesorul Nicolae Lungu își încheia activitatea didactică muzicală la Institutul Teologic din București. Misiunea îi era încredințată în întregime părintelui diacon Nicu Moldoveanu, care avea și dreptul de a fi îndrumător de licențe.

În felul acesta, absolvenții Institutului Teologic cu vădite aptitudini muzicale și cu înclinație către studiul muzicologiei aveau să trateze teme de o deosebită importanță pentru domeniul muzicii bisericești.

Trebuie menționat și faptul că muzicologia bizantină din România luase un avânt deosebit, prin cercetarea manuscriselor și a tipăriturilor muzicale bisericești și a rolului pe care l-au avut psalții și compozitorii români la menținerea tradiției muzicale psaltice și la îmbogățirea repertoriului muzical bisericesc, îndeosebi în secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Studenții îndrumați de părintele Nicu Moldoveanu în vederea elaborării lucrărilor de licență la disciplina Muzică bisericească și ritual au fost următorii:

1. Pr. Cîrstea Mihai, *Activitatea lui Anton Pann și a ucenicului său Oprea Demetrescu la Râmnicu Vâlcea*, 1976 (proces-verbal nr. 1737);
2. Pr. Oanele Gheorghiță, *Manuscrise și tipărituri de muzică bisericească de la Mănăstirile Secu* și *Sihăstria, județul Neamț*, 1976 (proces-verbal nr. 1769);
3. Oceanu Nicolae, *Manuscrise și tipărituri de muzică bisericească aflate în Muzeul și Biblioteca Sfintei Episcopii a Buzăului*, 1976 (proces-verbal nr.1770);
4. Handragel M. Gheorghe, *Egon Wellesz: Istoria muzicii bizantine și a imnografiei – traducere*, 1977 (proces- verbal nr. 1804);
5. Panaite N. Ioan, *Manuscrise și tipărituri de muzică bisericească de la Mănăstirea Văratec*, 1977 (proces-verbal nr. 1805);

6. Pr. Lăzăreanu T. Alexandru, *Doi mari protopsalți ai Mitropoliei Moldovei din secolul al XIX-lea. Dimitrie Suceveanu și Gheorghe Cociu*, 1977 (proces-verbal nr. 1807);
7. Popescu Gh. Vasile, *Probleme de muzică și muzicologie publicate în revista Cultura și în revista Amvonul*, 1979 (proces-verbal nr. 1832);
8. Diac. Drăgoi Eugen, *Folclor muzical religios din Dobrogea de Sud*, 1977 (proces-verbal nr. 1845);
9. Pr. Crețu D. Dumitru, *Ierarhi din secolele XIX și XX, protopsalți și compozitori de muzică bisericească*, 1977 (proces-verbal nr. 1851);
10. Pr. Mera V. Ioan, *Protopsalți și profesori de muzică bisericească mai noi: Pr. Prof. Anton V. Uncu, Pr. Prof. Grigore Costea și Profesor onorar Chiril Popescu*, 1977 (proces-verbal nr. 1858);
11. Pr. Poiană Nicolae, *Compozitorul Teodor Teodorescu Iași*, 1977 (proces-verbal nr. 1908);
12. Pr. Popescu D. Ion, *Compozitorii Teodor Georgescu și George Ionescu*, 1977 (proces-verbal nr. 1909);
13. Panait I. Dumitru, *Ion Popescu Pasărea. Viața și Opera*, 1977 (proces-verbal nr. 1817);
14. Ormenișan Iacob, *Creația corală bisericească a compozitorului Gh. Dima*, 1978 (proces-verbal nr. 1979);
15. Pr. Alexe Ioan, *Manuscrise de muzică bisericească aflate în Biblioteca Mănăstirii Neamț*, 1978 (proces-verbal nr. 2005);
16. Pr. Sofian Gheorghe, *Alexandru Podoleanu. Viața și opera muzicală*, 1978 (proces-verbal nr. 2011);
17. Pr. Bălcescu Pompiliu, *Preotul compozitor Ioan Popescu Runcu. Viața și opera muzicală*, 1978 (proces-verbal nr. 2015);
18. Pr. Mihai Șt. Grigore, *Cântarea corală bisericească. Câțiva compozitori ploiești: Ion Croitoru, Ioan Cristu Danielescu, Paul Constantinescu*, 1975 (proces-verbal nr. 1678);
19. Pr. Libianu A. Ion, *Protopsalți vestiți la Câmpulung Muscel și Curtea de Argeș*, 1979 (proces-verbal nr. 2018);

20. Andronescu Grigore, *Compozitorul Ciprian Porumbescu și muzica sa corală bisericească – 125 de ani de la nașterea sa*, 1979 (proces-verbal nr. 2019);
21. Pr. Popa Timoteiu, *Activitatea muzicală bisericească la Seminarul Teologic din Eparhia Constanța*, 1979 (proces-verbal nr. 2128);
22. Pr. Radu Petrache, *Activitatea muzicală le vechiul Seminar din Galați*, 1979 (proces-verbal nr. 2129);
23. Pr. Bănuță V. Ion, *Viața muzicală la Seminarul din Râmnicu Vâlcea*, 1979 (proces-verbal nr. 2140);
24. Diac. Manole Marcel, *Muzica bisericească bulgară. Analiză istorică și liturgică*, 1979 (proces-verbal nr. 2144);
25. Pr. Tudora A. Ioan, *Unificarea și uniformizarea cântării în Biserica Ortodoxă Română sprijinită pe Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți*, 1980 (proces-verbal nr. 2150);
26. Pr. Iacovu Petru, *Dimitrie Georgescu Kiriac și cântarea corală psaltică în Biserica Ortodoxă Română*, 1980 (proces-verbal nr. 2152);
27. Teodorescu Octavian, *Activitatea muzicală la Seminarul Central din București*, 1980 (proces-verbal nr. 2197);
28. Diac. Munteanu Nicolae-Marian, *Manuscrise și tipărituri muzicale din Biblioteca Centrului Arhiepiscopal Galați*, 1980 (proces-verbal nr. 2237);
29. Pr. Marian Dumitru, *Creația corală psaltică a compozitorului, profesorului, dirijorului și artistului I.D. Chirescu*, 1980 (proces-verbal nr. 2274);
30. Pr. Bârsan Vasile, *Compozitorul Gavriil Muzicescu și creația sa corală bisericească. 75 de ani de la moartea sa*, 1980 (proces-verbal nr. 2283);
31. Diac. Gavrilă Ion, *Oprea Demetrescu. Viața și activitatea muzicală*, 1980 (proces-verbal nr. 2316);
32. Pr. Cristiades Ion, *Viața și activitatea protopsalților Neagu Ionescu și Nicolae Severeanu*, 1981 (proces-verbal nr. 2344);
33. Țuicu Stelian, *Școli de cântăreți bisericești și personalități muzicale bisericești din Oltenia în secolele XIX-XX*, 1981 (proces-verbal nr. 2449);
34. Craioveanu Florin, *Profesorul, compozitorul și dirijorul Nicolae Lungu. Viața și opera*, 1981 (proces-verbal nr. 2453);

35. Pr. Iancu Petre, *Școlile de cântăreți bisericești după reforma lui Chrisant (1814) și până în prima jumătate a secolului al XX-lea în România*, 1982 (proces-verbal nr. 2498);
36. Cătănescu V. Ion, *Mari protopsalți și compozitori români din secolul al XIX-lea din Muntenia*, 1982 (proces-verbal nr. 2529);
37. Pr. Ilade Constantin, *Mari protopsalți și compozitori români din secolul al XIX-lea din Moldova*, 1982 (proces-verbal nr. 2555);
38. Bănicioiu Gheorghe, *Ierarhi și preoți români protopsalți și compozitori*, 1982 (proces-verbal nr. 2587);
39. Pr. Sandu Marian, *Preotul folclorist Gheorghe D. Dumitrescu-Bistrița*, 1982 (proces-verbal nr. 2657);
40. Pr. Popescu Gelu, *Muzica corală bisericească la români în secolele XIX și XX*, 1983 (proces-verbal nr. 2674);
41. Pr. Paraschiv Dorel, *Învățământul muzical bisericesc la români în secolele XIV-XIX*, 1983 (proces-verbal nr. 2696);
42. Pr. Zaharia Costache, *Sfinții Părinți care s-au ocupat special sau tangențial de cântarea bisericească*, 1983 (proces-verbal nr. 2700);
43. Cătănescu Ion, *100 de ani de la nașterea compozitorului Gheorghe Cucu*, 1983 (proces-verbal nr. 2710);
44. Dițu Fl. Gheorghe, *Viața și opera preotului folclorist Teodor Bălășel*, 1983 (proces-verbal nr. 2712);
45. Matei Gh. Petre, *Arhidiaconul Profesor Muzician bizantinist Grigore Panțiru. Viața și activitatea*, 1983 (proces-verbal nr. 2720);
46. Paraschiv Florian, *Protopsaltul Ion Popescu-Pasărea. 40 de ani de la moarte*, 1983 (proces-verbal nr. 2723);
47. Pr. Daia Ștefan, *Muzica bisericească în Oltenia și reprezentanții săi de seamă din secolele XIX-XX*, 1983 (proces-verbal nr. 2749);
48. Pr. Cioca Marian, *Muzica corală bisericească la Ploiești în secolele XIX-XX*, 1983 (proces-verbal nr. 2798);
49. Pr. Gheorghe D. Ion, *Compozitorul Paul Constantinescu – 20 de ani de la moartea sa*, 1983 (proces-verbal nr. 2801);

50. Pr. Ivan Dumitru, *Gavriil Galinescu. 100 de ani de la nașterea sa*, 1983 (proces-verbal nr. 2802);
51. Pr. Chiforiuc Gheorghe, *Creația muzicală a lui Ciprian Porumbescu la 100 de ani de la moartea sa*, 1983 (proces-verbal nr. 2811);
52. Pr. Tudose Ion, *Mari protopsalți de la Școala de psaltichie din Buzău*, 1983 (proces-verbal nr. 2846);
53. Pr. Matei Constantin, *Gavriil Musicescu – 80 de ani de la moarte*, 1984 (proces-verbal nr. 2864);
54. Pr. Iliescu I. Ion, *Protopsalți și compozitori de muzică corală bisericească la români în secolul al XX-lea*, 1984 (proces-verbal nr. 2884);
55. Diac. Marinescu Marian Alexandru, *Anton Pann. 130 de ani de la moarte*, 1984 (proces-verbal nr. 2980);
56. Basica Constantin, *Manuscrise muzicale psaltice din prima jumătate a secolului al XIX-lea de la Biblioteca Academiei Române*, 1985 (proces-verbal nr. 3011);
57. Borgovan Dumitru, *Manuscrise muzicale bisericești din a doua jumătate a secolului al XIX-lea de la Biblioteca Academiei Române*, 1985 (proces-verbal nr. 3016);
58. Pr. Manea Valeriu, *Importanța cântării în comun a credincioșilor în Biserică*, 1985 (proces-verbal nr. 3041);
59. Pr. Savu A. Virgiliu, *Viața și opera compozitorului de muzică bisericească Ioan Zmeu*, 1986 (proces-verbal nr. 3093);
60. Aurel Nicolae, *Protopsaltul Ștefanache Popescu. 75 de ani de la moartea sa*, 1986 (proces-verbal nr. 3105);
61. Boambeș Tudor, *Macarie Ieromonahul. 130 de la moarte*, 1986 (proces-verbal nr. 3109);
62. Ropotoaia Vasile, *Dimitrie G. Kiriac. 120 de ani de la naștere*, 1986 (proces-verbal nr. 3157);
63. Bulibașa Eugen, *Semnificația muzicală și religios-socială a colindelor românești*, 1987 (proces-verbal nr. 3192);
64. Olteanu Gabriel, *Muzicianul George Breazul (1887-1961). O sută de ani de la naștere. Aspecte ale activității istoriografice*, 1987 (proces-verbal nr. 3265);

65. Ion D. Vasile, *Muzica bisericească românească din Moldova în secolul al XVI-lea*, 1988 (proces-verbal nr. 3317);
66. Papuc I. Ion, *Clerici români folcloriști*, 1988 (proces-verbal nr. 3334);
67. Sava I. George, *Cântarea bisericească după Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți (secolele I-VIII)*, 1988 (proces-verbal nr. 3345);
68. Pr. Roșu Valentin-Lorenț, *Manuscrise psaltice în Biblioteca Sfântului Sinod*, 1988 (proces-verbal 3365);
69. Filip Constantin-Sorin, *Ioan D. Chirescu. 100 de ani de la naștere*, 1989 (proces-verbal nr. 3375);
70. Păun Constantin, *Etnomuzicologul și folcloristul Gheorghe Ciobanu. 80 de ani de la nașterea sa*, 1989 (proces-verbal nr. 3391);
71. Pr. Păun Toni, *Cele opt glasuri bizantine: istoric, structură, împărțiri*, 1989 (proces-verbal, nr. 3392);
72. Drăghici Florea, *Cântarea omofonă în Biserică și imnele neoprotestante*, 1989 (proces-verbal nr. 3446);
73. Pr. Vasiloiu Adrian, *Creația corală bisericească a compozitorului Mihail Bârcă. Un veac de la nașterea sa*, 1989 (proces-verbal nr. 3453);
74. Grigoraș C. Toader, *Macarie Ieromonahul. 220 de ani de la naștere*, 1990 (proces-verbal nr. 3495);
75. Pr. Chivu Marian, *Muzicianul Ion Popescu-Pasărea. 120 de ani de la naștere*, 1991 (proces-verbal 3576);
76. Moșteanu Marius, *Muzică bisericească și folclor religios în Dobrogea*, iunie 1992;
77. Pr. Grigore Gh. Lucian, *Școala de muzică psaltică de la Argeș la confluența secolelor XIX-XX*, iunie 1993;
78. Moise Bogdan, *Școala de psaltichie și protopsalți vestiți de la Buzău*, iunie 1994;
81. Fârtat Marian, *Viața și activitatea profesorului Oprea Demetrescu*, iunie 1995;
82. Duță Vasile Marian, *Personalități ale culturii muzicale românești bizantine în secolul XVIII*, iunie 1996;

83. Giolu Nicolae, *Ierarhi protopsalți ai Bisericii Ortodoxe Române din secolul XX*, iunie 1996;
84. Matei Zaharia, *130 de la nașterea compozitorului D.G. Kiriac*, iunie 1996;
85. Bernat Ilie, *Dimitrie Suceveanu – protopsalt*, iunie 1997;
86. Grigoraș Dănuț, *Temeiuri scripturistice pentru cântarea de cult în Vechiul și Noul Testament*, iunie 1997;
87. Ioana Vasile, *Evoluția semnelor psaltice de la origini și până în prezent*, iunie 1997;
88. Ion Florin, *Compozitori și muzicieni din Ialomița*, iunie 1997;
89. Lepădatu Lică, *Școlile de cântăreți bisericești din Eparhia Buzăului*, iunie 1997;
90. Văduva Ruxandra Petra Antoaneta, *Valoarea literară și religioasă a colindelor românești*, iunie 1997 (Teologie litere);
91. Croitoru Angelica, *Anton Pann – muzician și folclorist*, iunie 1997 (Teologie litere);
92. Iliescu Mihail Arcadius, *Lexicon de termeni liturgici-muzicali*, iunie 1999;
93. Chiriță Adrian, *Compozitorul Ioan D. Chirescu. O sută de ani de la nașterea sa*, iunie 2000;
94. Colțan Marian, *Activitatea muzicală la Seminarul „Nifon Mitropolitul" din București*, iunie 2000;
95. Antonel Marius Dumitru, *Activitatea muzicală în cadrul Seminarului Central din București*, iunie 2000;
96. Dumitrescu Alexandru Marius, *Viața și activitatea profesorului, dirijorului și compozitorului Nicolae Lungu. 100 de ani de la naștere*, iunie 2000;
97. Dumitru Lucian, *Cultura muzical-bisericească în Dobrogea secolului XX*, iunie 2000;
98. Morariu Ștefan-Dan, *Oprea Demetrescu, personalitate reprezentativă a celei de a II-a jumătăți a secolului XX*, iunie 2000;
99. Popescu Mihai-Cristian, *Activitatea muzicală la Seminarul din Râmnicu Vâlcea*, iunie 2000;
100. Severin Eugen-Ștefan, *Profesorul, compozitorul și muzicologul Ion Popescu-Pasărea – 130 de ani de la naștere*, iunie 2001;

101. Ștefan Constantin Răzvan, *Muzicieni români care au contribuit la dezvoltarea studiului paleografiei muzicale bizantine la noi*, iunie 2001;
102. Doroftiese T. Gabriel, *Protopsalți moldoveni din secolele XIX-XX*, iunie 2002;
103. Matei C. Bogdan, *Reprezentanți prahoveni ai culturii muzicale bisericești în secolele XIX-XX*, iunie 2002;
104. Muntean Rusalina, *Muzica în concepția Sfinților Părinți*, iunie 2002;
105. Diaconu I. George, *Profesorul protopsalt Ion Popescu-Pasărea. 60 de ani de la moarte*, iunie 2003;
106. Văcărescu Dan-Alexandru, *Profesori de muzică psaltică și liniară la Seminarul Central din București*, iunie 2003;
107. Costea I. Florian, *Paul Constantinescu și tradiția cântării de strană*, iunie 2004;
108. Dobrea George-Cătălin, *Compozitorul și dirijorul Gheorghe Danga. Viața și opera*, iunie 2004;
109. Gheorghiu Alexandru-Marius, *Prof. Dr. Gheorghe Ciobanu – bizantinolog și muzicolog. 10 ani de la trecerea la cele veșnice,* iunie 2006;
110. Mihai Daniel-Costin, *Preot profesor protopsalt Anton V. Uncu la 30 de ani de la moartea sa*, iunie 2006;
111. Eloi I. Siluan, *Muzica religioasă din Basarabia*, iunie 2007;
112. Tache Ionuț, *Medalioane de compozitori ialomițeni*, iunie 2010.

III.10. *Lucrări de disertație elaborate și susținute sub îndrumarea părintelui Nicu Moldoveanu*

1. Colțan Marian, *Preotul compozitor Ion Popescu-Runcu – Viața și creația muzicală*, iunie 2003;
2. Gherasim Ștefan, *Festivismul în muzica bisericească în secolul al XIX-lea*, iunie 2003;
3. Todireanu Cristian, *Școlile de muzică de la Cernica și Căldărușani în secolele XVII-XIX*, iunie 2004;

4. Pr. Duță Vasile Marian, *Personalități ale culturii muzicale românești bizantine în secolul XVIII*, iunie 2008;
5. Diac. Alexandru-Marius Gheorghiu, *Preotul Profesor Ioan D. Petrescu Visarion*, iunie 2008.

Sub îndrumarea științifică a părintelui Nicu Moldoveanu au mai alcătuit teze de licență și de disertație următorii absolvenți, cărora nu le-au fost identificate titlurile lucrărilor: Marin George (licență, iunie 1992), Preda Nicolae (licență, ianuarie 1994), Oprea Gabriel Constantin (licență, iunie 1995), Morcov Anca (licență, iunie 1999) și Ene Florin (disertație, iunie 2002).

III.11. *Teze de doctorat elaborate și susținute sub îndrumarea părintelui Nicu Moldoveanu*

1. Pr. Vasile Stanciu, *Muzica bisericească ortodoxă din Transilvania*, București, 1996;
2. Pr. Alexăndrel Barnea, *Muzica bisericească în Moldova secolelor XIX-XX*, București, 2000;
3. Pr. Petre Matei, *Muzica bisericească bizantină până în prima jumătate a secolului al XX-lea în spațiul grecesc. Comparație între muzica bisericească actuală și cea grecească*, București, 2 iulie 2002;
4. Pr. Adam C. Domin, *Cultura muzicală bisericească în Eparhia Alba Iuliei (școli, muzicieni, manuscrise și tipărituri de muzică bisericească)*, București, 14 ianuarie 2003;
5. Pr. Marius S. Moșteanu, *Muzica bisericească în Dobrogea și la Dunărea de Jos de-a lungul veacurilor*, București, 17 iulie 2003;
6. Pr. Victor Frangulea, *Profesorul protopsalt Ion Popescu-Pasărea. Viața și opera*, București, 21 octombrie 2003;
7. Pr. Mihai Brie, *Cultura muzicală bisericească de tradiție bizantină din Crișana*, Cluj-Napoca, 8 februarie 2005 (coîndrumător);
8. Pr. Stelian Ionașcu, *Paul Constantinescu și muzica psaltică românească*, București, 10 februarie 2005;

9. Pr. Zaharia Matei, *Profesorul, protopsaltul și compozitorul Anton Pann*, București, 3 mai 2007;
10. Pr. Gheorghe Neacșu, *Cultura muzicală bisericească în zona Argeșului de la începuturi și până astăzi (școli, muzicieni, manuscrise și tipărituri muzicale bisericești)*, București, 13 noiembrie 2007;
11. Pr. Nicolae Giolu, *Clerici ortodocși români, creatori de muzică bisericească în secolele XIX-XX*, București, 13 noiembrie 2007;
12. Pr. Ion Bîrnea, *Muzica bisericească din Oltenia de-a lungul veacurilor*, 9 octombrie 2007;
13. Pr. Alexandru-Marius Dumitrescu, *Cântările Vecerniei și Utreniei din duminici – tradiție și continuitate*, București, 27 mai 2010;
14. Costel Mirel Nichita, *Cultura muzicală bisericească în Bucovina de-a lungul vremii până azi*, 2 februarie 2011;
15. Pr. Gabriel-Ionuț Năstasă, *Muzica bisericească în mănăstirile, parohiile și școlile moldovenești în secolul al XX-lea*, 3 iulie 2012;
16. Pr. Marian Vasile Duță, *Recitativul liturgic în tradiția bizantină și românească*, București, 19 februarie 2015.
17. Pr. Alexandru-Marius Gheorghiu, *Macarie Ieromonahul*. *Monografie*, București, 29 noiembrie 2016.

CAPITOLUL IV:
ACTIVITATEA LITURGICĂ ȘI MISIONAR-PASTORALĂ

În timpul studiilor la seminar și la institutul teologic, părintele Nicu Moldoveanu a cântat, pentru a se întreține, la mai multe biserici din București. Amintim aici Biserica „Sfânta Treime – Dudești", unde era paroh părintele Ion Antonescu, directorul Internatului Teologic, biserică demolată în anii regimului comunist, dar reconstruită în anii libertății, prin osteneala părintelui Daniel Roșu, și Biserica Udricani, unde închegase un cor de fete pe care îl dirija. În acest cor cânta și viitoarea soție a tânărului teolog Nicu Moldoveanu, domnișoara Steliana Popescu.

Odată cu plecarea părintelui Ioan Popa de la Udricani la Biserica Icoanei, a fost solicitat să vină aici și tânărul cântăreț. Corul de fete l-a urmat[104].

[104] Cu timpul, părintele Nicu Moldoveanu a înfrumusețat cântările de la strană și cu vocile unor tineri ucenici de la Institutul Teologic, precum: Nicolae Necula, profesor universitar și decan la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București și, în același timp, preot slujitor la această biserică, devenind ginerele preotului Nicolae Nicola, în urma căsătoriei cu fiica acestuia, Gabriela Nicola, profesoară de matematică; Nicolae Mihăiță, actualul arhiepiscop al Târgoviștei și mitropolit exarh; Traian Valdman, actualul părinte vicar și parohul comunității române ortodoxe din Milano (Italia); Gheorghe Vasilescu, în prezent preot la Torino (Italia); Marcel Manole, fost paroh la Biserica „Domnița Bălașa"; Miron Mihuț, hirotonit diacon la Catedrala Patriarhală și, mai apoi, preot paroh la Biserica Amzei (Pr. N. Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață*, p. 183).

În perioada 1965-1977, profesorul Nicu Moldoveanu a funcționat ca dirijor, cântăreț și diacon la Biserica Icoanei. Părintele Ioan Popa avea să devină și nașul de cununie al tinerilor Nicu Moldoveanu și Steliana Popescu. Tot la Biserica Icoanei slujea și preotul Nicolae Nicola, secretar la Protoieria II Capitală, fost diacon la Biserica Spirea Nouă, demolată în timpul regimului comunist.

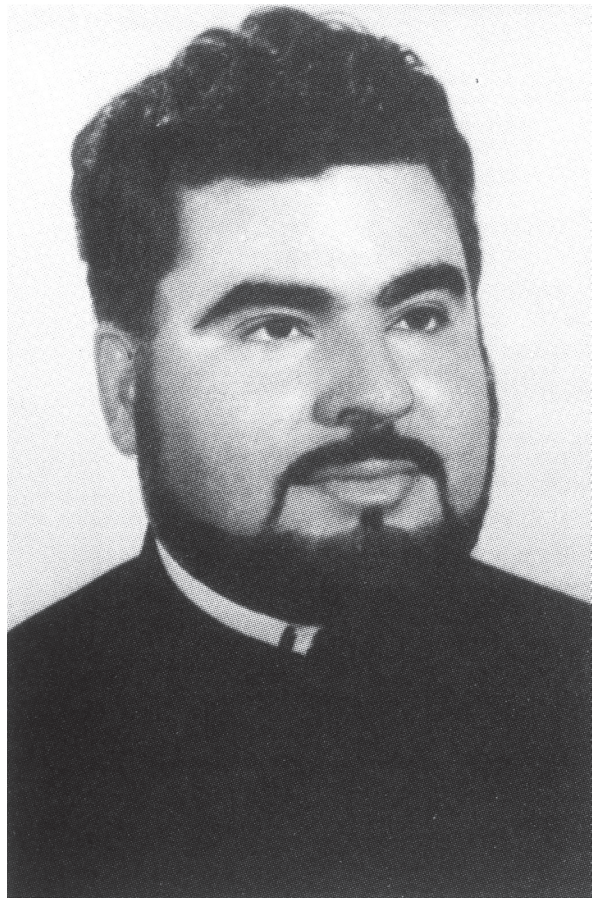

Părintele Nicu Moldoveanu după hirotonia în treapta de diacon

Dorind să primească darul slujirii întru diacon, tânărul asistent a mers în audiență la Patriarhul Justinian, care l-a primit cu multă căldură. Pentru aceasta a fost sprijinit și de profesorul Nicolae Lungu, care mijlocise pe lângă patriarh în vederea hirotoniei sale. Dosarul de hirotonie în treapta de diacon al tânărului doctorand Nicu Moldoveanu a fost aprobat de către Departamentul Cultelor, prin mijlocirea directă a Patriarhului Justinian. Astfel, la data de 5 octombrie 1969, într-o zi frumoasă de toamnă, a fost hirotonit diacon de către Patriarhul Justinian Marina, în Catedrala Patriarhală, la slujbă fiind prezenți profesorul Nicolae Lungu, mentorul său, și părintele Ioan Bria, împreună cu soția sa, peoteasa Ecaterina.

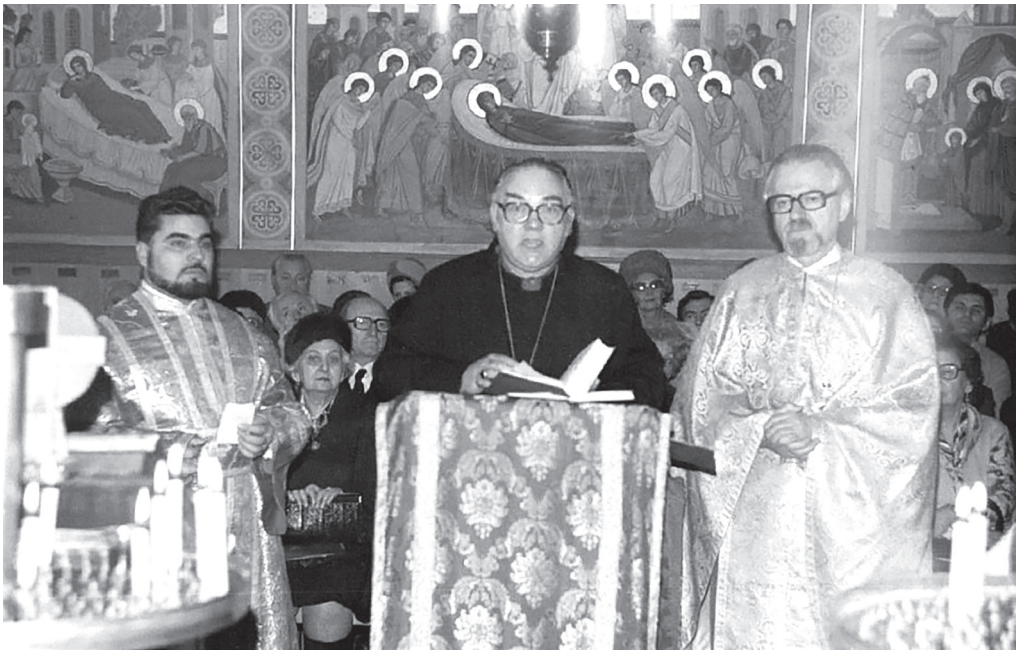

Părintele Nicu Moldoveanu împreună cu părintele Marin Branište și cu episcopul Nikolaus Hummel la biserica ortodoxă română din Viena

În perioada 1969-1977, părintele profesor a slujit ca diacon onorific la Biserica Icoanei, iar din anul 1977 până în anul 1990 la Biserica „Sfântul Dumitru – Colentina".

În cei treisprezece ani de diaconie la Biserica „Sfântul Dumitru – Colentina", a slujit cu preoți generoși, precum Dumitru Giulescu, parohul bisericii, Ioan Nicolau, Ioan Hurduc și Alexandru Tudor, fostul coleg de bancă, care a fost, o bună perioadă de timp, parohul comunității române ortodoxe din Offenbach (Germania). La Biserica „Sfântul Dumitru – Colentina", răspunsurile liturgice la strană erau susținute de cântărețul Ilie Bulgaru, fost corist și solist al corului Radiodifuziunii Române, care avea în responsabilitate și corul bisericii.

Tot în această perioadă, a slujit și la Paraclisul „Sfânta Ecaterina", fiind responsabil cu desfășurarea în bună rânduială a slujbelor liturgice și a cântării la strană[105].

În anii 1980-1981, beneficiind de o bursă de aprofundare a studiilor la Viena, unde a urmat cursurile de dirijat coral și compoziție în cadrul „Academiei de Muzică și Arte Reprezentative", părintele Nicu Moldoveanu a slujit, în duminici și sărbători, dar și cu prilejul unor comemorări istorice și evenimente culturale, la parohia românească din Viena, împreună cu părintele Marin Branište[106].

Tot aici, pe lângă munca de studiu, părintele Nicu Moldoveanu și colegii săi români de la Universitatea din Viena, Ioan Marin Mălinaș

[105] Împreună cu părintele Nicu Moldoveanu mai slujeau la paraclisul „Sfânta Ecaterina" și diaconii: Ion Bănățeanu (fost paroh la Biserica Albă, trecut la Domnul în 10 iulie 2005); Ioan Boștenaru (fost paroh la Biserica Scaune, acum preot pensionar retras la Curtea de Argeș); Emilian Cornițescu (fost profesor de Vechiul Testament și de Limba ebraică la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București și preot paroh la Biserica „Sfinții Părinți Ioachim și Ana" de lângă Foișorul de foc); Mihai Colibă, care era și diacon la Biserica „Sfântul Spiridon Nou" (fost asistent la Institutul Teologic din București și preot paroh la Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena" de lângă Grădina Cișmigiu); Ioan Caraza (fost profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, unde a predat mai multe discipline, printre care și Patrologia, și diacon la Biserica „Sfânta Maria" de lângă Podul Grant, în spatele Cimitirului „Sfânta Vineri - Grivița").

[106] Pr. N. Moldoveanu, *Cartierul „Sf. Elefterie" – Cotroceni*, p. 287.

și Enache Culai, s-au ocupat de corectura almanahului pe care îl edita anual parohia ortodoxă română din Viena[107], care își avea sediul în centrul orașului, pe Löwenstraße 8.

Îl aflăm pe părintele Nicu Moldoveanu, alături de părintele Marin Braniște, parohul comunității, și de familiile de români, duminică, 30 noiembrie 1980, la biserica ortodoxă română din Viena, la întâlnirea ecumenică a românilor, sașilor și șvabilor proveniți din România, cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Decembrie.

Părintele Nicu Moldoveanu alături de corul de copii al bisericii ortodoxe române din Viena la concertul de colinde

[107] În acest sens, a se vedea edițiile *Almanahului parohial* pe anii 1979 și 1980.

~~REPUBLICA SOCIALISTĂ~~ ROMÂNIA
MITROPOLIA UNGROVLAHIEI

ARHIEPISCOPIA BUCUREȘTILOR
SECTORUL AD-TIV BISERICESC I
Nr. 5374/90
N. B. La răspuns se va arăta numărul de mai sus

București, 27 mai 1990
Strada Patriarhiei nr. Sectorul 4

Am hirotonit preot pe hirotesit Moldoveanu Nicu în Colentina
în biserica parohiei „Sf. Dumitru"
pentru
în biserica noastră Mitropolia Raiului

P. C. MARE ECLESIARH AL CATEDRALEI PATRIARHALE

~~Pînarul~~ Diac. Moldoveanu Nicu ~~licențiat în teologie (absolvent al Seminarului)~~ DOCTOR ÎN TEOLOGIE,
a fost numit de către Prea Fericitul Părinte Patriarh ~~IUSTIN~~ TEOCTIST, la propunerea Consiliului Eparhial, din ședința de la data de 29 III 1990 în postul de preot la biserica Sf. Dumitru Colentina protoleria II Capitala județul —,
și a obținut autorizație de funcționare din partea ~~Departamentului~~ Ministerului Cultelor în postul menționat conform adresei nr. 3631/90.

Pentru a putea primi marele și dumnezeiescul har al preoției este dator a se pregăti, prin Sfînta Taină a mărturisirii păcatelor.

De aceea, vă rugăm a-l cerceta duhovnicește și totodată a-l examina asupra cunoștințelor de tipic ale preoției și ale stranei, supunîndu-se practicii stabilită conform temeiului nr. 8905/1978.

Cu acest prilej, îl veți îndruma să aibă părul, barba și îmbrăcămintea după rînduială.

După toate acestea ne veți raporta spre a fi rînduit pentru hirotonie.

VICARUL ARHIEPISCOPIEI,

CONSILIER ADMINISTRATIV,
Pr. S. Boverică

Actul de hirotonie a părintelui diacon Nicu Moldoveanu în treapta de preot

La acest eveniment a participat și episcopul Nikolaus Hummel al Bisericii Vechi Catolice din Austria, care era originar din Banat. De asemenea, la concertul de colinde susținut de copiii români în jurul bradului de Crăciun, în ziua de 20 decembrie a aceluiași an, se afla alături de membrii comunității românești[108].

Autoritățile vremii nu vedeau cu ochi buni prelungirea perioadei de studii, cu toate că bursa era asigurată de către Patriarhia Ecumenică, astfel încât părintele profesor, chibzuit și înțelept, a revenit la București, în sânul familiei, al colegilor și al studenților care îi duceau dorul.

În toată perioada în care a slujit ca diacon, tânărul conferențiar a reușit să se dedice studiului și cercetării izvoarelor și manuscriselor muzicale vechi bizantine aflate în bibliotecile din țara noastră și în Biblioteca Națională din Viena, precum și publicării a numeroase studii de muzicologie bisericească psaltică și corală. În același timp, s-a preocupat constant de buna desfășurare a cursurilor și a activității corului studenților, ajuns la înalte performanțe interpretative și repertoriale.

După 21 de ani de slujire în treapta diaconiei, a fost hirotonit preot de către episcopul Nifon Ploieșteanul, actualul arhiepiscop al Târgoviștei și mitropolit exarh, în ziua de 27 mai 1990.

După hirotonia întru preot, părintele Nicu Moldoveanu a fost numit preot în postul rămas vacant la Biserica „Sfântul Dumitru – Colentina", în urma decesului părintelui Ioan Hurduc. După cinci ani de slujire preoțească la această biserică, în anul 1995 a fost transferat, la cererea sa, la Biserica „Sfântul Elefterie Nou".

Prima întâlnire cu această monumentală biserică a capitalei, unde slujise părintele Mihail Bulacu (†1985), ctitorul și parohul ei, este descrisă de părintele Nicu Moldoveanu cu multă duioșie:

> „În toamna anului 1960, într-o zi frumoasă de la începutul lui octombrie, pe seară, fiind elev în ultima clasă (a V-a) la Seminarul Teologic din București, însoțit de mama, fie-i țărâna ușoară, veneam dinspre

[108] Pentru amănunte, a se vedea *Almanahul parohial* pe anul 1980, pp. 196, 198.

fostul Azil «Elena Doamna», din dealul Cotrocenilor, întemeiat de Carol și Ana Davila, dar patronat câțiva ani de Doamna Elena Cuza, clădire care adăpostise Școala Pedagogică de fete, iar acum funcționa aici un Institut Pedagogic de trei ani, având mai multe specializări: filologie, matematică, fizică, chimie, muzică etc. Trecând pe lângă vechea bisericuță, construită în anul 1744, cu hramurile «Sfântul Elefterie» și «Sfântul Gheorghe», ne-am oprit în fața Bisericii «Sfântul Elefterie Nou», fascinați de măreția acestui sfânt locaș. Am intrat, împreună cu mama, să ne închinăm și să vedem și noi cum arată o biserică nouă, mare și frumoasă, aflată atunci în toiul pregătirilor pentru a fi împodobită, după tradiția ortodoxă și erminia bizantină, cu o pictură pe măsura monumentalității construcției de pe malul drept al Dâmboviței, vizavi de Opera Română și în vecinătatea mai multor institute de cercetare, aflate pe aceeași margine a râului. Părintele Mihail Bulacu, despre care auzisem și eu, era în biserică. Observând că sunt seminarist, căci uniforma cu numărul matricol mă vădea, s-a apropiat de mine și mi-a zis: «Tinere, văd că ești seminarist, probabil aici, în București» (Seminarul din București fusese ostracizat la Curtea de Argeș în perioada 1950-1957, dar în toamna anului 1957 revenise în București). «Da, părinte profesor», i-am răspuns cu oarecare sfială, dar și cu mândrie pentru faptul că un preot de talia părintelui Bulacu (fost profesor universitar la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București) m-a remarcat, intrând în vorbă cu mine, mai ales că, așa cum spuneam, eram însoțit de mama, o femeie simplă, din aridul Bărăgan al Ialomiței, cu palmele crăpate de muncă, pe care o rugasem să vină cu mine la București să mă ajute la bagaje. Seminarul funcționa și el în clădirea Facultății de Teologie Ortodoxă din strada Sfânta Ecaterina nr 2. «Să nu te mire faptul că această frumoasă biserică nu este pictată acum, deși au trecut aproape douăzeci de ani de când am terminat-o de construit. Dar cred că știi foarte bine ce necazuri s-au abătut asupra țării noastre: Al Doilea Război Mondial, foametea și câte altele. Cred însă că a venit vremea să terminăm această sfântă lucrare. Maestrul Vasile Rudeanu

(era în balconul de nord) își pregătește pereții pentru a-i împodobi, după toate promisiunile pe care le avem, cu pictura cea mai frumoasă. Sperăm, cu ajutorul lui Dumnezeu, să ducem la bun sfârșit această osteneală. Sfântul Altar este gata». I-am sărutat mâna, despărțindu-ne cu mulțumirea în suflete că am văzut ceva frumos în ziua aceea [...]. Când, la 1 august 1995, din mila lui Dumnezeu și voința Patriarhului Teoctist, am fost transferat, la cerere, de la Biserica «Sfântul Dumitru – Colentina», la Biserica «Sfântul Elefterie», părintele Mihail Bulacu trecuse de zece ani în lumea celor drepți (1985), dormindu-și somnul de veci lângă zidul ctitoriei sale dragi"[109].

Părintele profesor Nicu Moldoveanu în curtea casei parohiale a Bisericii „Sfântul Elfterie Nou"

[109] În acest sens, a se vedea: Pr. N. Moldoveanu, *Cartierul „Sf. Elefterie" – Cotroceni*, pp. 7-9.

Părintele Nicu Moldoveanu alături de nepoțelul Mihnea-Nicolae

Odată cu transferul la Biserica „Sfântul Elefterie Nou", părintele Nicu Moldoveanu a locuit în casa parohială, situată pe strada Dr. Mihail Gheorghiade Obedenaru, nr. 1. Distanțele dintre locuința părintelui profesor, aflată la acea vreme în cartierul Drumul Taberei, facultate și biserică s-au scurtat apreciabil. Locuia acum în vecinătatea bisericii, după o tinerețe în care alergase distanțe destul de mari și

obositoare. Aici îl vizitam noi, ucenicii, de fiecare dată, la zilele aniversare și onomastice, bucurându-ne de prezența ospitalieră și generoasă a părintelui profesor și a soției sale. Fiecare vizită era un bun prilej pentru a discuta anumite aspecte de interes bisericesc și muzical, presărate cu amintiri, impresii, experiențe și întâmplări din viața părintelui profesor, pe care ni le împărtășea cu drag.

La Biserica „Sfântul Elefterie Nou" a slujit cu părintele Dumitru Dima[110], coleg și prieten din perioada seminarului și a studiilor la Institutul Teologic, cu părintele Valer Ulican, actualul paroh al bisericii, fost consilier patriarhal la Tipografia Cărților Bisericești, cu părintele Mihai Florian Dragomir, fost profesor de Tipic și Liturgică la Seminarul Teologic din București, iar între anii 1997-2010, membru al coralei bărbătești ortodoxe *Te Deum Laudamus*, cu părintele Vasile Pop, fost director adjunct al Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, apoi lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea și inspector de specialitate la Biroul pentru dialogurile teologice intercreștine și al relațiilor cu religiile necreștine, din cadrul Sectorului pentru Relații Externe Bisericești al Patriarhiei Române, precum și cu părintele diacon Costel Ursu, în prezent preot la Biserica „Sfântul Nicolae – Vlădica" și consilier patriarhal la Tipografia Cărților Bisericești.

Părintele Nicu Moldoveanu a slujit aici cu multă dăruire și dragoste, a desfășurat o bogată activitate liturgică și duhovnicească în această splendidă catedrală a cartierului Cotroceni și a capitalei

[110] A fost profesor la Seminarul Teologic din București din anul 1966 până în anul 1970, când a fost trimis, pentru un an, la o bursă de studii, la Institutul Ecumenic din Bossey (Elveția). Reîntors în țară, a fost din nou încadrat ca profesor la Seminar. A avut un început promițător, ca discipol al marelui academician Alexandru Elian, la disciplina Bizantinologie, predând ca lector între anii 1975-1977. Din considerente personale, a fost nevoit să se retragă din învățământul universitar. Totuși, a ocupat, ani buni, funcția de director al Seminarului Teologic din București (1978-1988). O vreme a lucrat și la redacția revistei *Biserica Ortodoxă Română*, împreună cu părintele Constantin Drăgușin. A trecut la Domnul în data de 1 aprilie 2006.

noastre[111], fiind iubit, apreciat și admirat de către părinții slujitori și de către enoriași pentru vocația sa pastorală de excepție, pentru credința insuflată tuturor fiilor săi duhovnicești, pentru modelul său de tată și soț și pentru prestanța academică.

A slujit aici până la data de 1 noiembrie 2016. După plecarea din casa parohială a Bisericii „Sfântul Elefterie Nou", părintele Nicu Moldoveanu și soția s-au mutat în cartierul Drumul Taberei, din care au plecat în toamna anului 1995, primind îmbisericirea pe seama Bisericii „Sfântul Vasile cel Mare" (Cotroceni, Răzoare), conform Deciziei nr. 480/2016.

[111] Părintele Nicu Moldoveanu a închinat bisericii „Sfântul Elefterie Nou" și cartierului Cotroceni două volume monografice, folosind ca izvoare documente inedite din arhiva bisericii și numeroase cărți istoriografice. În cuprinsul lor se ocupă de istoricul bisericii de la înființarea ei și până astăzi, tratând toate aspectele cu privire la viața bisericească a acestei parohii și, de asemenea, de cartierul menționat, cu toate străzile, instituțiile, clădirile și personalitățile care au locuit și locuiesc în această frumoasă zonă a capitalei.

CAPITOLUL V:
OPERA PĂRINTELUI NICU MOLDOVEANU

V.1. *Direcții de cercetare în domeniul muzicologiei românești*

După susținerea lucrării de licență, intitulată *Cântarea corală în Biserica Ortodoxă Română în secolul al XX-lea*, realizată sub îndrumarea profesorului Nicolae Lungu, pentru tânărul teolog Nicu Moldoveanu avea să înceapă o amplă etapă de cercetare în domeniul muzicologiei, cu predilecție în domeniul muzicii bisericești românești, făcând cercetări serioase asupra vechilor manuscrise muzicale aflate în bibliotecile publice, eparhiale și mănăstirești de pe teritoriul țării noastre.

O primă direcție în cercetarea muzicologică s-a derulat în câmpul catalogării manuscriselor vechi bizantine. Muzicologia românească manifesta în această perioadă un viu interes pentru cercetarea și publicarea în volume facsilmilate și în transcriere liniară a manuscriselor muzicale vechi din țara noastră, zestre culturală și muzicală ce contribuia la afirmarea identității naționale românești. Desfășurarea celui de-al XIV-lea Congres de Studii Bizantine la București, între 6-12 septembrie 1971, a dat un nou impuls tuturor cercetătorilor români în domeniul vast și captivant al muzicologiei bizantine. Participant la acest congres cu o interesantă comunicare despre manuscrisele vechi bizantine din România, părintele diacon Nicu Moldoveanu, plin de entuziasmul tinereții,

avea să depună un efort considerabil în alcătuirea *Catalogului general al manuscriselor muzicale vechi bizantine din România* (500 pagini dactilografiate), primul de acest fel în țara noastră, rămas în manuscris, la Biblioteca Centrală de Stat.

La scurt timp, în anul 1974, avea să publice, într-un număr special al revistei *Biserica Ortodoxă Română*, teza de doctorat, intitulată *Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrisele muzicale vechi bizantine din România (grecești, românești și româno-grecești), până la începutul secolului al XIX-lea*. Lucrarea a fost alcătuită sub îndrumarea profesorului Nicolae Lungu și reprezintă o demonstrație a talentului, efortului și pasiunii autorului pentru muzica bizantină. În vederea elaborării tezei de doctorat, părintele Nicu Moldoveanu a fost nevoit să desfășoare o muncă enormă, cutreierând toate provinciile românești, pentru a descoperi și analiza manuscrisele existente în fondurile vechi din țara noastră.

În această lucrare, părintele profesor prezintă în mod concentrat istoria muzicii bizantine, tipurile de notații muzicale, tabloul semnelor muzicale vechi și corespondența acestora cu notația occidentală, modurile muzicale bizantine, aspecte legate de pătrunderea cântării bizantine pe teritoriul țării noastre, manuscrisele vechi cercetate, analiza tehnică a acestora, indexul alfabetic al autorilor și copiștilor manuscriselor, analiza lor strict muzicală, date referitoare la unificarea și uniformizarea cântării bisericești în timpul Patriarhului Justinian Marina, iar la final anexează exemple muzicale în dublă notație, bizantină și liniară, precum și câteva filigrane din manuscrisele muzicale studiate. Este prima teză de doctorat susținută în domeniul muzicologiei bizantine la Institutul Teologic din București. Publicarea și susținerea tezei de doctorat îi conferea părintelui Nicu Moldoveanu calitatea de cercetător avizat.

De acum înainte, tânărul doctor în Teologie își croia un drum clar în cercetare, având să publice numeroase studii de muzică bisericească, în care a abordat tematica manuscriselor muzicale vechi bizantine, considerate a fi izvoare ale cântării bisericești românești.

Tot în cadrul acestui culoar de cercetare, părintele profesor urma să alcătuiască numeroase articole și studii dedicate unor mari personalități ale muzicii psaltice din secolul al XIX-lea și din secolul al XX-lea, cât și unor cercetători din domeniul muzicologiei bizantine, care au contribuit la dezvoltarea patrimoniului muzical psaltic românesc și a cercetărilor muzicologice.

A doua direcție de cercetare muzicologică s-a derulat în jurul cântării corale bisericești românești. Având o viziune holistică asupra muzicii, părintele profesor a valorificat în cercetările sale și cântarea corală, evidențiind, prin scrierile sale de referință pentru teologia și muzicologia românească, contribuțiile marilor compozitori români din secolele XIX-XX la îmbogățirea repertoriului coral bisericesc.

Numeroasele medalioane ale compozitorilor clasici și contemporani, cuprinse în volumul intitulat *Istoria muzicii bisericești la români* (publicat la Editura Basilica, în anul 2010), ne oferă tuturor o sinteză a vieții muzicale corale românești. Totodată, cu prilejul unor evenimente istorice și patriotice din viața poporului român, muzicologul Nicu Moldoveanu a elaborat studii în care a evocat personalități ale muzicii românești care au compus cântări corale cu caracter patriotic. Caracteristicile muncii de cercetare ale muzicologului bizantinist Nicu Moldoveanu sunt acribia științifică și ineditul surselor și documentelor întrebuințate în iconomia cercetărilor sale. Oricând se poate face recurs la autoritatea muzicologică a părintelui profesor, care deține, cu deplină exactitate, adevărul datelor muzicologice consemnate în cărțile, studiile și articolele publicate.

O preocupare specială în gândirea părintelui profesor a fost cea legată de învățământul muzical bisericesc și de importanța educației religioase prin intermediul cântării bisericești.

Părintele Nicu Moldoveanu s-a remarcat și prin contribuțiile sale la întocmirea unor dicționare de termeni muzicali, precum cel apărut în anul 1984, la Editura Enciclopedică, în calitate de coautor, și cel publicat la Editura Basilica în anul 2013, intitulat *Dicționar de muzică bisericească*

românească, la care a fost coordonator principal, având o contribuție majoră și în ceea ce privește numărul de articole publicate în acest volum. De asemenea, trebuie menționate aici manualele teoretice revizuite și republicate în calitate de coordonator și îngrijitor, precum *Teoria muzicii liniare* și *Gramatica muzicii psaltice,* dar și culegerile de cântări bisericești necesare bunei desfășurări a serviciului liturgic.

În cadrul activității sale muzicale prolifice, nu a ocolit domeniul componistic, alcătuind cântări psaltice pentru strană (cântări și slujbe ale unor sfinți) și lucrări corale religioase și laice pentru coruri mixte și bărbătești (armonizări, prelucrări, transpoziții).

În ceea ce privește opera părintelui Nicu Moldoveanu, sunt elocvente și demne de menționat cuvintele regretatului profesor și muzicolog Viorel Cosma, care, recunoscându-i meritele, afirma:

> „Cercetător pasionat al muzicii bisericești, compozitor avizat de muzică religioasă și profesor cu vastă experiență pedagogică, preotul Nicu Moldoveanu a realizat o operă de largă dimensiune științifică, impunându-se printre cei mai se seamă bizantinologi români contemporani. Ceea ce caracterizează în mod deosebit lucrările și studiile sale de muzicologie rămâne, indiscutabil, rigoarea documentării, stăpânirea suverană a surselor istorice, ineditul descoperirilor de arhivă și valorificarea tezaurului de muzică bisericească autohtonă. Contribuțiile sale bibliografice reprezintă nu numai o bază de date extrem de prețioasă pentru istoriografia noastră muzicală, ci și o nesecată sursă de investigații viitoare prin bogăția de sugestii ce le oferă cercetătorilor și bizantinologilor. Mărturiile prețioase privitoare la creația unor protopsalți-compozitori, precum Macarie, Ion Popescu-Pasărea, Anton V. Uncu, Ioniță și Mihalache Năpârcă, dar mai ales a lui Nicolae Lungu, confirmă un cercetător implicat adânc în istoriografia muzicală bisericească națională. Prelucrările și armonizările de muzică corală ale clasicilor noștri au dat o circulație sporită multor pagini uitate, după cum retipărirea tezaurului sonor religios

din secolul al XIX-lea în ediții științifice de real interes artistic au contribuit la impunerea unor compozitori «mărunți» în peisajul creator național. Prin lucrările biobibliografice de largă investigație, Nicu Moldoveanu a asigurat muzicii religioase românești un fundament științific de nivel universal"[112].

Sintetizând, putem spune că părintele Nicu Moldoveanu ne oferă o operă muzicologică, editorială și componistică vastă, care cuprinde volume, studii, articole, recenzii, prefețe, referate și note de ediții de carte, culegeri de cântări bisericești în dublă transcriere psaltică și liniară, compuse de diverși psalți români, cărți de cântări bisericești proprii, antologii de cântări corale pentru coruri bărbătești și mixte, constând în răspunsuri liturgice, concerte religioase, colinde și cântece de stea, precum și cântece patriotice și compoziții pe teme folclorice. Toate acestea vor face obiectul prezentărilor de mai jos.

V.2. *Scrieri de muzicologie bizantină*

V.2.1. ***Lucrări apărute în volum***

1. *Catalogul general al manuscriselor muzicale vechi-bizantine din România* (500 pagini dactilografiate), volum achiziționat de Biblioteca Centrală Universitară din București în anul 1972 (manuscris dactilografiat). Lucrarea cuprinde o evidență a manuscriselor bizantine vechi aflate în bibliotecile din România, cu cotă, număr de inventar, secolul caligrafierii și o scurtă descriere a conținutului fiecărui manuscris muzical;

2. *Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrise muzicale bizantine (grecești, românești și romăno-grecești) până la începutul*

[112] V. Cosma, *Muzicieni din România. Lexicon biobibliografic*, vol. VI, Ed. Muzicală, București, 2003, pp. 221-222.

secolului al XIX-lea, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1974 (150 pagini). Este teza de doctorat susținută în anul 1974. În cuprinsul acestei lucrări, autorul face o analiză atentă a conținutului litugic și muzical al manuscriselor vechi bizantine aflate în bibliotecile de pe teritoriul țării noastre, evidențiind diferitele etape ale prezenței, practicării și dezvoltării muzicii bisericești în Ortodoxia românească până la momentul Noii Reforme muzicale de la Constantinopol, care a avut loc între anii 1814-1821. Făcând o trecere în revistă a conținutului tezei de doctorat a părintelui Nicu Moldoveanu, profesorul Vasile Vărădean aprecia contribuția sa la cunoașterea culturii muzicale bizantine din România astfel:

> „Cercetând cu pasiune și rigoare științifică unele aspecte din domeniul muzicologiei bizantine, asupra căreia nu există încă o lucrare temeinică de specialitate și sinteză, lucrarea părintelui Nicu Moldoveanu împlinește, într-adevăr, un act de cultură națională și bisericească – așa cum spune în *Prefața* ei profesorul Nicolae Lungu –, scoțându-se în evidență aportul cântării bisericești de factură bizantină la dezvoltarea și menținerea culturii, în general, și a celei muzicale, în special, a tuturor românilor"[113];

3. *Istoria muzicii bisericești la români*, Editura Basilica, București, 2010. Volumul constituie o sinteză a muzicii bisericești, începând de la pătrunderea ei pe teritoriul românesc și până în zilele noastre. Autorul prezintă muzica bisericească românească în evoluția ei, în toate provinciile locuite de români, ca marcă a manifestării credinței ortodoxe primite de la Constantinopol, menționând numele și contribuțiile muzicale

[113] Vasile Vărădean, „Diacon asistent Nicu Moldoveanu, *Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrisele muzicale vechi bizantine din România (grecești, românești și româno-grecești), până la începutul secolului al XIX-lea,* Teză de doctorat, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1974, 151 pp. (recenzie)", în: *Mitropolia Banatului*, XXVI (1976), 9-12, p. 768.

ale protopsalților români de-a lungul istoriei bimilenare a Bisericii Ortodoxe Române, consemnate în manuscrisele și tipăriturile muzicale descoperite în țara noastră și cercetate până în prezent. Autorul ne prezintă și istoria învățământului muzical bisericesc de la apariția sa și până în zilele noastre, desfășurat în școlile de cântăreți, în seminariile teologice înființate în secolul al XIX-lea și în institutele și facultățile de Teologie ortodoxă. Un capitol foarte important este dedicat cântării corale bisericești românești, de la apariția acesteia la noi, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, și până astăzi, autorul prezentând sintetic viețile compozitorilor și contribuțiile muzicale ale acestora la îmbogățirea repertoriului coral bisericesc. Lucrarea cuprinde și un capitol de muzicologie bizantină, în care arată stadiul cercetării în acest domeniu până astăzi, menționând numele și cercetările tuturor muzicologilor români cu preocupări în câmpul muzicii bizantine;

4. *Cântări bisericești și colinde*, în extras (40 pp.), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1976;

5. *Dicționar de termeni muzicali* (coautor), Editura Enciclopedică, București, 1984 (s-a ocupat de terminologia muzicală bisericească);

6. *Biserica Ortodoxă Română. Monografie album* (coautor), Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1987;

7. Grigore Olaru, *Cu steaua și Vicleimul*, Editura Destine, București, 1994 (transcrierea melodiilor de pe bandă magnetică de Nicu Moldoveanu);

8. *Dicționarul de muzică bisericească românească*, Editura Basilica, București, 2013 (coordonator principal și coautor)[114].

---

[114] Cu privire la elaborarea *Dicționarului de muzică bisericească românească* apărut la Editura Basilica, trebuie menționat faptul că, începând din data de 29 septembrie 2009, în cadrul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române funcționează o Subcomisie de muzică bisericească, constituită la inițiativa și din îndemnul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, prin Hotărârea nr. 7131. Luând în considerare vasta sa experiență didactică, de cerceta-

V.2.2. ***Studii și articole de specialitate***

1. „Cântarea corală în Biserica Ortodoxă Română de la pătrunderea ei în cultul divin până la sfârșitul secolului al XIX-lea", în: *Studii Teologice*, XIX (1967), 7-8, pp. 504-520;

2. „Compoziții, prelucrări și armonizări de cântări bisericești și folclor religios pentru cor mixt", în: *Glasul Bisericii*, XXVII (1968), 3-4, pp. I-XL;

3. „Cântarea corală în Biserica Ortodoxă Română în secolul al XX-lea", în: *Studii Teologice*, XX (1968), 3-4, pp. 273-295;

4. „Indice bibliografic al studiilor, articolelor și altor lucrări mai mari privind muzica bisericească, publicate în revistele bisericești și în

---

re și publicistică în domeniul muzicii bisericești, părintelui Nicu Moldoveanu i s-a încredințat, ca membru al acestei subcomisii, rolul de coordonator principal la alcătuirea lucrării intitulate *Dicționar de muzică bisericească românească*. Alături de părintele profesor au fost desemnați alți trei coordonatori: părintele Nicolae Necula de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul", părintele arhidiacon Sebastian Barbu-Bucur de la Universitatea Națională de Muzică din București, ambii trecuți la cele veșnice, și părintele Vasile Stanciu de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan", din Cluj-Napoca. Pentru o lucrare eficientă, în perioada 15-16 ianuarie 2010 a avut loc întâlnirea membrilor Subcomisiei de muzică bisericească alcătuită din profesori de muzică din cadrul învățământului teologic și muzicologi, la Așezământul Social-Filantropic „Sfântul Mare Mucenic Pantelimon" din localitatea Lacu Sărat, sub președinția înaltpreasfințitului Casian, căruia i s-au alăturat înaltpreasfințitul Ioachim, arhiepiscopul Romanului și Bacăului, și înaltpreasfințitul Teodosie, arhiepiscopul Tomisului. Aici a fost concepută metodologia de lucru în vederea alcătuirii dicționarului. Părintele Nicu Moldoveanu, în calitate de coordonator principal, a sintetizat și a coagulat ideile luate în discuție la această întrunire. Cercetând paginile acestui voluminos dicționar, se poate constata faptul că părintele Nicu Moldoveanu a contribuit substanțial la alcătuirea conținutului, majoritatea termenilor purtând semnătura sa. De asemenea, trebuie menționat faptul că, începând din anul 2012, părintele Nicu Moldoveanu a fost numit membru al Comisiei liturgice a Arhiepiscopiei Bucureștilor, conform Adresei nr. 9256/21 august 2012. Pentru amănunte, a se vedea: Diac. Alexandru Briciu, „La Lacu Sărat se discută elaborarea *Dicționarului de muzică bisericească*", în: *Ziarul Lumina*, 16 ianuarie 2010.

Editura de stat între anii 1950-1970", în: *Glasul Bisericii*, XXIX (1970), 5-6, pp. 555-565;

5. „Câteva ediții muzicale psaltice în Biserica Ortodoxă Greacă", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXXVIII (1970), 11-12, pp. 1294-1298;

6. „Petre Brâncuși, Istoria muzicii românești (compendiu)", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXXVII (1970), 11-12, pp. 1280-1283;

7. „Manuscrisele muzicale bizantine vechi din bibliotecile de pe teritoriul României", în: *Mitropolia Olteniei*, XXII (1971), 9-10, pp. 759-769;

8. „Colinde și cântece de stea de Crăciun și Anul Nou", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXXIX (1971), 1-2, pp. XI-XXXI;

9. „Muzica bisericească în ultimii douăzeci și cinci de ani", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCI (1973), 6, pp. 650-654;

10. „Preocupări muzicale ale lui Dimitrie Cantemir", în: *Mitropolia Olteniei*, XXV (1973), 11-12, pp. 908-916;

11. „Compoziții și armonizări bisericești pentru cor bărbătesc", în: *Glasul Bisericii*, XXXIII (1974), 1-2, pp. I-XVI;

12. „Gheorghe Ciobanu, Studii de etnomuzicologie și bizantinologie, București, 1974", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 3-4, pp. 475-482;

13. „Titus Moisescu, Dimitrie G. Kiriac, Pagini de corespondență, București, 1975", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 7-8, pp. 999-1001;

14. „Compozitorul, profesorul și dirijorul Nicolae Lungu la 75 de ani", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCII (1975), 5-6, pp. 693-697;

15. „Manuscrise muzicale bizantine cu notație antechrysantică din Biblioteca Sfântului Sinod și Biblioteca Palatului Patriarhal din București", în: *Glasul Bisericii*, XXXIV (1975), 7-8, pp. 806-812;

16. „Câteva manuscrise muzicale vechi slave din România (Biblioteca Academiei Române și Biblioteca Centrală de Stat din București)", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 9-10, pp. 1155-1164;

17. „Lucrări muzicale pentru cor bărbătesc", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 7-8, pp. I-XII;

18. „Cântări tradiționale din slujba cununiei și înmormântării”, în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 9-10, pp. I-XXXII;

19.„Les manuscrits musicaux byzantins anciens dans les Bibliothèques de Roumanie ”, în: Actes du XIVe Congrès International des études byzantines, Bucarest, 6-12 septembre 1971, M. Berza, E. Stănescu eds, Ed. Republicii Socialiste România, 1976, pp. 551-555;

20. „Preocupări de muzică și muzicologie în Biserica Ortodoxă Română în ultimii cincizeci de ani (1925-1975)”, în: *Studii Teologice*, XXIX (1977), 3-4, pp. 263-297;

21. „Războiul de Independență, izvor de inspirație în muzica românească”, în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCV (1977), 5-6, pp. 514-521 + I-XII (planșe muzicale);

22. „Muzica în Moldova secolului al XVI-lea. Mărturii noi (traducere și adnotare după Anne E. Pennington)”, în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCVII (1979), 9-12, pp. 1193-1222;

23. „Sfântul Vasile cel Mare și muzica bisericească”, în vol. *Sfântul Vasile cel Mare. Închinare la 1600 de ani de la săvârșirea sa*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1980, pp. 411-429 + 51 pl;

24. „Profesorul, compozitorul și dirijorul Nicolae Lungu – octogenar – omul și opera muzicală”, în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCVIII (1980), 3-4, pp. 459-472;

25. „Profesorul, protopsaltul și clericul Anton V. Uncu”, în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCVIII (1980), 9-10, pp. 1011-1015 + 20 planșe muzicale;

26. „Profesorul, dirijorul și compozitorul Gheorghe Cucu – o sută de ani de la naștere (11.02.1882 – 24.08.1932)”, în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 9-10, pp. 712-719;

27. „Muzica bisericească la români în secolul al XIX-lea”, în: *Glasul Bisericii*, XLI (1982), 11-12, pp. 883-915; XLII (1983), 9-12, pp. 594-625;

28. „Compozitorul Ciprian Porumbescu – 100 de ani de la nașterea sa”, în: *Studii Teologice*, XXXV (1983), 7-9, pp. 586-596;

29. „Compozitorul Paul Constantinescu – 20 de ani de la moartea sa", în: *Studii Teologice*, XXXV (1983), 9-10, pp. 714-728;

30. „Muzicianul Gavriil Galinescu – 100 de ani de la nașterea sa", în: *Studii Teologice*, XXXVI (1984), 1-2, pp. 127-137;

31. „Cercetări asupra manuscriselor în notație bizantină existente în Biblioteca Națională din Viena", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CII (1984), 3-4, pp. 283-245 + 16 planșe muzicale;

32. „Muzica bisericească la români în secolul al XX-lea", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CIII (1985), 7-8, pp. 615-636 (partea I); CIV (1986), 3-4, pp. 117-139 (partea a II-a);

33. „Macarie Ieromonahul (1770-1836), traducător, compozitor, copist, tipograf", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CVIII (1990), 1-2, pp. 116-136;

34. „Afirmarea muzicii românești în vremea domniei lui Alexandru Ioan Cuza (1859-1866)", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CX (1991), 4-6, pp. 121-152;

35. „Compozitorul, profesorul și dirijorul Nicolae Lungu", în: *Datini*, 7-8/1994, pp. 35-36;

36. „Vlad grămăticul și vameș la Câineni, un protopsalt român mai puțin cunoscut", comunicare susținută la Festivalul Internațional „Festum musicae", Iași, secțiunea *Muzica sacră în spațiul românesc*, 29-31 mai 1995;

37. „Muzicieni ialomițeni (Macarie Ieromonahul, George Folescu, Mihail Vulpescu, Traian Vulpescu și Ionel Perlea)", în: *Almanahul bisericesc al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor*, Ed. Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 1996, pp. 77-88; 1997, pp. 73-78;

38. „Elevi seminariști ialomițeni abonați la Repertoriul coral al Seminarului «Nifon Mitropolitul» din București, acum 70 de ani (1928)", în: *Almanahul bisericesc al Episcopiei Sloboziei și Călărașilor*, Ed. Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 1998, pp. 90-94;

39. „Oprea Demetrescu și programa de muzică psaltică a Seminarului de la Râmnic", în: *Analele Universității din Craiova*, IV (1999), pp. 188-191;

40. „Aspecte ale educației actuale prin cântarea bisericească ortodoxă", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian", 2000/2001*, Ed. Universității din București, București, 2001, pp. 487-498;

41. „Prohodul Domnului – studiu istorico-poetico-muzical", în vol. *Prohodul Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001, pp. III-LVII;

42. „Compozitorul Nicolae Lungu – 100 de ani de la naștere (șapte ani de la moarte)", în: *Biserica Ortodoxă Română*, 1-3/2000, pp. 387-390; în: *Vestitorul Ortodoxiei*, 248/2000, p. 10;

43. „Învățământul muzical bisericesc la români până la organizarea Seminariilor Teologice (1836)", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian"*, 2001/2002, Ed. Universității din București, București, II (2002), pp. 325-352;

44. „Preotul Ioniță Năpârcă și fiul său Mihalache, comunicare la Congresul de muzicologie bizantină, 17-21 octombrie, București", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CXX (2002), 10-12, pp. 260-265;

45. „Preotul Prof. Dr. Nicolae D. Necula, *Doctor honoris causa* al Universității din Arad", în: *Vestitorul Ortodoxiei*, XIV (2002), 292-293, p. 15;

46. „Preot Marius Moșteanu, Muzica bisericească în Dobrogea și la Dunărea de Jos de-a lungul veacurilor, Ed. Ex Ponto, Constanța, 2003, 305 pp.", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CXXII (2004), 1-4, pp. 480-482;

47. „Profesorul Protopsalt Ion Popescu-Pasărea, personalitate marcantă a muzicii noastre bisericești", în: *Glasul Bisericii*, LVI (2005), 1-4, pp. 255-259;

48. „Index muzical", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian", 2005/2006*, Ed. Universității din București, București, 2006, pp. 271-365 (și extras 96 pp.);

49. „Cărți de muzică bisericească tipărite în ultimii douăzeci de ani cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă*

„Patriarhul Justinian", 2005/2006, Ed. Universității din București, București, 2006, pp. 49-66;

50. „Mic dicționar de termeni muzicali bisericești (vechi, medii, neo bizantini și psaltici moderni)", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian", 2007/2008*, Ed. Universității din București, București, 2008, pp. 433-486;

51. „De la prima carte de psaltichie românească (1713) la Dicționarul de muzică bisericească românească", în vol. *300 de ani de românire (1713-2013), Glissando*, Ed. Universității Naționale de Muzică, București, 2013, pp. 317-326;

52. „Preotul profesor universitar dr. Nicolae Necula de la Facultatea de Teologie a Universității din București, la 70 de ani", în vol. *Vocație, slujire, jertfelnicie, cinstire și recunoștință Părintelui prof. dr. Nicolae D. Necula la împlinirea vârstei de 70 de ani*, Ed. Basilica, București, 2014, pp. 51-60;

53. „Protopsaltul aromân Gheorghe Cazana", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" pe anul 2016*, Ed. Universității din București, București, 2016, pp. 181-206;

54. „Tradiție și continuitate în predarea muzicii bisericești la români", în *Pr. Conf. Univ. Dr. Nicolae Belean – O viață închinată muzicii bisericești bănățene*, Florin-Nicolae Șincai (ed.), Ed. Portoș/Astra Museum, Timișoara/Sibiu, 2016, pp. 89-122;

55. „Patriarhul Justinian, susținător al muzicii bisericești – omofonă și corală", în vol. *Icoană. Mărturisire creștină. Totalitarism*, Presa Universitară Clujeană, 2017, pp. 535-564;

56. „Întregirea neamului de la 1918 și creația muzicală românească", în vol. *Uniți în cuget și simțiri. Unitate de credință și de neam*, Ed. Basilica, București, 2018, vol. II, pp. 254-268;

57. „Întregirea neamului de la 1918 și creația muzicală românească", în *Lumini de centenar. Volum omagial de comunicări științifice, editat cu ocazia anului 1918, an omagial al unității de credință și de neam și*

an comemorativ al făuritorilor Marii Uniri din 1918, Pr. Șt. Buchiu (ed.), Ed. Universității din București, București, 2018, pp. 161-182;

58. „Articol comemorativ la un an de la trecerea la cele veșnice a profesorului și muzicologului Viorel Cosma", în: *Actualitatea muzicală*, 9/2018, pp. 27-28;

59. „Preotul Profesor univ. dr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, la 60 de ani", în vol. *In honorem Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Stanciu*, Presa Universitară Clujeană, 2018, pp. 33-40;

60. „Profesorul-protopsalt și compozitor arhimandrit Victor Ojog de la Mănăstirea Neamț (1909-1973). Viața, activitatea și opera", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" pe anul 2019*, Ed. Universității din București, București, 2020, pp. 191-212;

61. „Preotul profesor universitar doctor Petre Vintilescu (1887-1974)", în *Profesorii noștri, învățătorii noștri*, vol. II, Pr. I. Moldoveanu (coord.), Ed. Basilica, București, 2020, pp. 381-392;

62. „Clericul profesor protopsalt și compozitor Anton V. Uncu (1908-1976)", în *Profesorii noștri, învățătorii noștri*, vol. II, Pr. I. Moldoveanu (coord.), Ed. Basilica, București, 2020, pp. 491-497.

Pe lângă aceste studii și articole, părintele Nicu Moldoveanu a alcătuit prefețe pentru toate tezele de doctorat pe care le-a coordonat, precum și note editoriale pentru cărțile de muzică bisericească publicate din anul 1983 până astăzi.

V.2.3. ***Articole publicate în ziarul Lumina***

1. „Cântarea bisericească fixează cel mai bine învățătura dogmatică și tradiția creștină", marți, 10 noiembrie 2009, pp. 8-9;

2. „Cântarea bisericească în școala românească și rolul ei în educație", sâmbătă, 11 decembrie 2010, p. 11;

3. „Istoria colindelor", duminică, 26 decembrie 2010, p. 7;

4. „Un secol de la nașterea părintelui Gheorghe Șoima", duminică, 27 februarie 2011, p. 10;

5. „Un instrument de lucru indispensabil în domeniul muzicii eclesiale (*Dicționarul de muzică bisericească românească*)", marți, 5 noiembrie 2013;

6. „Liber întru Hristos prin propria jertfă (Viața și martiriul Sfântului Elefterie)", luni, 11 decembrie 2013;

7. „O nouă carte de muzicologie bisericească (Pr. Zaharia Matei, *Profesorul, protopsaltul și compozitorul Anton Pann*)", joi, 22 ianuarie 2015;

8. „Un nou volum din lirica religioasă românească", duminică, 27 august 2017;

9. „Patriarhul Justinian era nelipsit de la concertele de colinde", vineri, 22 decembrie 2017 (publicat de părintele diacon Alexandru Briciu și în volumul intitulat *Patriarhul Justinian în lumina vremurilor: interviuri comemorative*).

10. „Povestea unei sfinte biserici din București", duminică, 6 Septembrie 2020.

11, „Grija Bisericii pentru păstrarea nealterată a cântării psaltice românești", sămbătă, 26 Septembrie 2020.

V.3. *Activitatea muzicală psaltică*

V.3.1. ***Tipărituri muzicale psaltice***

Biserica Ortodoxă Română a traversat o etapă dificilă în anii grei de dictatură comunistă, perioadă în care cărțile teologice, studiile și articolele marilor profesori de Teologie erau supuse cenzurii, iar cărțile de cântări bisericești cu greu puteau fi editate și tipărite. Școlile de cântăreți au fost desființate, seminariștii și teologii fiind nevoiți să transcrie manual cântările, lucru care îngreuna procesul de studiere al acestora.

Evenimentul Revoluției din Decembrie 1989 a marcat începutul unei noi etape în toate domeniile vieții bisericești, deci și al cântării bisericești tradiționale, prin tipărirea cărților necesare stranei, prin înființarea de noi seminarii și facultăți de teologie și prin reînființarea școlilor de cântăreți. Acestora le urmează înființarea unei secții de muzică religioasă în cadrul Universității Naționale de Muzică din București, la ctitorirea căreia a trudit părintele Sebastian Barbu-Bucur, care își propunea să readucă în scena muzicii noastre bisericești faima și prestigiul fostei Academii de Muzică Religioasă, înființată în anul 1928, prin eforturile Patriarhului Miron Cristea și ale unor mari profesori, psalți și compozitori români.

În ceea ce privește activitatea muzicală psaltică a părintelui profesor Nicu Moldoveanu, toate tipăriturile psaltice la care a trudit timp îndelungat au fost realizate în dublă notație, psaltică și liniară, în felul acesta rămânând fidel crezului și acțiunii mentorului său, profesorul, compozitorul și dirijorul Nicolae Lungu, care demarase procesul de uniformizare a cântărilor bisericești, împreună cu un colectiv de mari specialiști în domeniu, în anii '49-'50, la îndemnul și sub supravegherea Patriarhului Justinian Marina și a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Totodată, trebuie menționat faptul că părintele Nicu Moldoveanu s-a preocupat și de diortosirea cântărilor bisericești (conform hotărârilor Comisiei liturgice din cadrul Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române). Însăilând un bilanț al tipăriturilor muzicale bisericești care au văzut lumina tiparului la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, părintele Nicu Moldoveanu remarca următoarele:

> „Acești ultimi douăzeci de ani (1986-2006), în care destinele Bisericii strămoșești sunt diriguite cu pricepere, cu răbdare, cu tact și cu multă înțelepciune de Sfântul Sinod [...], constituie perioada cea mai

bogată în ceea ce privește tipărirea cărților de muzică bisericească, omofonă sau monodică, fie pe notația psaltică, fie pe cea liniară, dar mai ales pe ambele notații muzicale suprapuse sau paralele (în total patrusprezece), precum și câteva volume masive cu lucrări corale pentru formații mixte, bărbătești și voci egale (în total patru), însumând peste cinci mii de pagini, fără să mai socotim reeditările"[115].

Pentru a accentua importanța acestor tipărituri psaltice pentru strana românească, în cele ce urmează, le vom prezenta în ordine cronologică, așa cum au apărut ele la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române sau la alte edituri particulare, cu binecuvântarea Patriarhului Teoctist Arăpașu și a Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române (începând din anul 2007).

Până în prezent, părintele Nicu Moldoveanu a reușit să ofere stranei românești toate cărțile cu cântări psaltice, înscriind astfel o pagină memorabilă și un nume de glorie în istoria muzicii bisericești românești și contribuind simțitor la valorificarea și îmbogățirea cu noi creații a tezaurului muzical psaltic.

Prin această lucrare sfântă, părintele profesor umple golul existent în câmpul tipăriturilor muzicale de strană, cauzat de cenzura pe care sistemul comunist ateu a exercitat-o până în anul 1989 asupra tuturor aspectelor vieții bisericești, inclusiv asupra activității de tipărire a cărților bisericești.

Prima carte de cântări bisericești tipărită la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române în anul 1992 este antologia

[115] Pr. N. Moldoveanu, „Cărți de muzică bisericească tipărite în ultimii douăzeci de ani cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă „Patriarhul Justinian", 2005/2006*, Ed. Universității din București, VI (2006), pp. 49-66. În acest studiu, părintele profesor face o prezentare succintă a cărților de muzică tipărite la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române de-a lungul celor două decenii.

intitulată *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, cu un conținut de 360 de pagini. După mărturia părintelui Nicu Moldoveanu, lucrarea a fost pregătită pentru tipar încă din anul 1989, însă evenimentele petrecute atunci și cele care au urmat Revoluției din Decembrie nu au permis editarea și tipărirea acesteia.

Părintele Nicu Moldoveanu a avut inițiativa alcătuirii unei astfel de lucrări, care cuprinde cele mai reprezentative melodii psaltice ale stranei românești, aranjate pe dublă notație muzicală, psaltică și liniară. Însă, după cum se desprinde din *Prefața* acestei lucrări, la momentul obținerii binecuvântării pentru a fi tipărită, Patriarhul Teoctist a dispus formarea unei comisii de profesori de muzică ce urma să analizeze și să îmbogățească această antologie de cântări bisericești. Comisia a fost alcătuită din următorii profesori de muzică: părintele arhidiacon Sebastian Barbu-Bucur, conferențiar la Academia de Muzică Religioasă din București; părintele Constantin Drăgușin, redactor șef adjunct la Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române; părintele diacon Marin Velea și părintele Victor Frangulea, de la Seminarul Teologic din București, cărora li s-a adăugat părintele Nicolae Necula, titularul Catedrei de Liturgică, Pastorală și Artă Creștină de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, acesta având ca sarcină principală diortosirea textelor[116].

Cartea a fost împărțită în cinci capitole:

Capitolul I: „Cântările Sfintei Liturghii", pp. 7-69 – Ectenii, Antifoane, „Veniți să ne închinăm", „Sfinte Dumnezeule", „Crucii Tale", „Câți în Hristos", Heruvice, Răspunsuri Mari, „Pre Tine Te lăudăm", Axioane, Răspunsuri finale, toate compuse de autori români, cum ar fi, de exemplu: Anton Pann, Ghelasie Basarabeanul, Iosif Naniescu, Varlaam Barancescu, Evghenie Humulescu, Ion Popescu-Pasărea, Ion Bunescu, Gavriil Musicescu, Alexandru Podoleanu, Gheorghe Cucu, Nicolae Lungu, Nicu Moldoveanu, în cele opt glasuri bisericești;

[116] *Cântările Sfintei liturghii și alte cântări bisericești*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992.

Capitolul II: „Alte cântări și răspunsuri liturgice", pp. 69-218 – compuse de diferiți protopsalți români și profesori de muzică bisericească, precum: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Varlaam Barancesu, Nectarie Frimu, Ion Popescu-Pasărea, Ștefanache Popescu, Ioniță Năpârcă, Ioan Zmeu, Gherontie Nicolau, Anton V. Uncu, Nicu Moldoveanu, Sebastian Barbu-Bucur, Marin Velea etc. Multe dintre aceste cântări se cântă la diferite praznice, cum sunt axioanele praznicale compuse de Macarie Ieromonahul sau heruvicele și axioanele Postului Mare;

Capitolul III: „Cântări calofonice și alte cântări bisericești", pp. 218-286 – alcătuite de protopsalți, precum: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Nectarie Schimonahul, Ion Popescu-Pasărea, Filotei Moroșanu, Gherontie Nicolau, Chiril Popescu, Anton V. Uncu. Aceste cântări psaltice pot fi cântate la slujba Vecerniei, a Utreniei și la Pavecernița Mare din Postul Păresimilor, la Chinonicul de la Sfânta Liturghie, unele dintre ele în tot timpul anului, iar celelalte în perioada Triodului, cum ar fi, de exemplu: „Vai mie, înnegritule suflete", alcătuită de Macarie Ieromonahul, care se cântă la Duminica Înfricoșătoarei Judecăți; „Doamne, femeia ceea ce căzuse", alcătuită de Dimitrie Suceveanu, care se cântă la slujba Deniei din Miercurea cea Mare; „Ziua Învierii", compusă de Ion Popescu-Pasărea, care se cântă în perioada Penticostarului;

Capitolul IV: „Colinde și cântece de stea", pp. 289-312 – cuprinde colinde tradiționale care se cântă cu prilejul marilor sărbători creștine, precum Nașterea Domnului, Anul Nou, Boboteaza, Floriile, Învierea Domnului și Înălțarea Domnului;

Capitolul V: „Podobiile celor opt glasuri", pp. 313-359. Deși au o aplicabilitate practică, aceea de a fi învățate și aplicate studierii imnelor care se cântă după modelul melodic al acestora, podobiile pot fi cântate oricând (la clasă, la cateheze, la chinonic).

Lucrarea conținea un *Cuvânt înainte* semnat de Patriarhul Teoctist Arăpașu și o *Prefață* alcătuită de episcopul Nifon Ploiești eanul, în prezent arhiepiscop al Târgoviștei și mitropolit cu rang onorific. Primul tiraj al lucrării s-a epuizat rapid, datorită numărului mare de solicitări,

astfel încât a fost reeditată în mai multe rânduri, ajungând astăzi la al paisprezecelea tiraj. Cea de-a doua ediție a fost îmbogățită cu alte cântări psaltice, însumând 447 de pagini. Cele șase ediții tipărite ulterior conțin 460 de pagini. Lucrarea a fost tipărită în format mare, cu file de tip A4, putând fi mânuită foarte ușor, mărimea notelor muzicale și a textului oferind o citire lejeră. Ultima ediție a fost publicată în anul 2019, la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

Noul Idiomelar a văzut lumina tiparului în anul 1999, la Editura Apimondia. Cartea a fost retipărită la aceeași editură în anul 2000, iar în anii 2007 și 2015 a fost tipărită la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române. *Noul Idiomelar* are la bază o selecție a cântărilor din *Idiomelarul unit cu Doxastarul* al paharnicului Dimitrie Suceveanu, protopsaltul Catedralei Mitropolitane din Iași, tipărit la Neamț în anii 1856-1857, și *Noul Idiomelar* tipărit în anul 1933 de Ion Popescu-Pasărea, protopsalt, profesor, jurist și senator, la care părintele profesor a adăugat alte cântări care lipseau din cele două cărți de cântări menționate.

Cartea cuprinde cântările de la slujba Vecerniei și a Utreniei praznicelor împărătești și a sfinților cu polieleu din perioada Octoihului. Au fost introduse cântări dedicate unor sfinți români, precum Sf. Dimitrie cel Nou, Sf. Mare Mucenița Ecaterina și Sf. Sfințit Mucenic Elefterie, care sunt de mare folos elevilor și studenților teologi, precum și alte tropare și condace care lipseau[117].

După cum arată părintele Nicu Moldoveanu în *Nota asupra ediției* din anul 2007, lucrarea, tipărită în tiraj redus, se epuizase, astfel încât s-a simțit nevoia retipăririi ei. De aceea, în anul 2007, *Noul Idiomelar* a fost reeditat de Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, cu binecuvântarea Patriarhului Teoctist Arăpașu. A treia ediție a *Noului Idiomelar* a văzut lumina tiparului în anul 2015, cu

[117] *Noul Idiomelar*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, [2]2007, p. VIII.

binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. În această ultimă ediție a fost introdusă și slujba Sfinților Martiri Brâncoveni, după textul aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române[118].

Noul Idiomelar a fost tipărit în format mare, cu file A4, cântările fiind prezentate în dublă notație, pentru a facilita descifrarea și învățarea acestora chiar și de către cei care nu sunt cunoscători ai notației psaltice. Edițiile apărute la Editura Apimondia conțin 787 de pagini, iar cele din anul 2007 și din anul 2015, publicate la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, conțin 847 de pagini, respectiv 909 pagini, acestea fiind completate cu alte cântări compuse de părintele profesor. Toate edițiile au coperți din carton, îmbrăcate în vinilin de culoare albastră. Printre autorii cântărilor se numără: Dimitrie Suceveanu, Ion Popescu-Pasărea, Anton Pann, Ștefanache Popescu, Varlaam Protosinghelul, Ioan Zmeu, Filotei Moroșanu, Kiril Arvinte, Memnon Glăvan, Anton V. Uncu, Elefterie Marinescu, Mihail Chiriță, Ion Mardale, Gheorghe Cotenescu, Constantin Drăgușin, Nicu Moldoveanu.

Catavasierul a fost tipărit în anul 2000 și în anul 2002, la Editura Apimondia, din București, ambele ediții fiind îngrijite, diortosite și completate de părintele Nicu Moldoveanu și de părintele Victor Frangulea de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București. Ambele ediții sunt tipărite cu binecuvântarea Patriarhului Teoctist Arăpașu. Ediția a treia, tipărită la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, în anul 2014, a fost îmbunătățită și îmbogățită de părintele Nicu Moldoveanu, de părintele Victor Frangulea, de părintele Zaharia Matei și de părintele Alexandru-Marius Dumitrescu.

Prima și a doua ediție conțin 140 de pagini, în format A4, coperțile fiind realizate din carton subțire, cu suprafețe lucioase de culoare albastră. La fel ca în cazul celorlalte cărți de cântări bisericești, catavasiile au fost redate în notație suprapusă, psaltică și liniară.

---

[118] Trebuie menționat faptul că slujba Sfinților Martiri Brâncoveni a fost tipărită și separat, compozițiile muzicale aparținând părintelui Nicu Moldoveanu.

Ediția a treia conține 211 pagini și a fost publicată cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în condiții grafice foarte bune. Volumul cuprinde catavasiile Praznicelor Împărătești și ale unor duminici speciale din perioada Triodului (Duminica fiului risipitor, Duminica Înfricoșătoarei Judecăți sau Duminica Lăsatului sec de carne, Duminica Izgonirii lui Adam din Rai sau a Lăsatului sec de brânză, Duminica întâi a Postului Mare sau a Ortodoxiei, Duminica a treia a Postului Mare sau a Sfintei Cruci, Sâmbăta Floriilor, Duminica Floriilor). Catavasiile au fost selectate după mai mulți autori, respectiv: Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Ștefanache Popescu, Ion Popescu-Pasărea, Nicolae Lungu și Alexie Buzera. Lucrarea a avut ca surse *Irmologhionul* tipărit de Macarie Ieromonahul la Viena în anul 1823, *Irmologhiul Catavasier* al lui Anton Pann, apărut în două ediții, cea dintâi în anul 1846 și cea de a doua în anul 1854, și *Catavasierul* lui Ion Popescu-Pasărea, tipărit în anul 1908 și în anul 1927.

Catavasierul completează lista cărților de muzică bisericească tipărite, începând cu anul 1950, cu binecuvântarea Patriarhului Justinian Marina, în dublă notație, liniară și psaltică, și prin osteneala marilor noștri dascăli: Nicolae C. Lungu, Grigore Costea, Ion Croitoru, Anton V. Uncu, Chiril Popescu și Ene Branișteș. Catavasiile sunt aranjate astfel încât să urmeze ordinea sărbătorilor calendarului bisericesc, adică începând cu catavasiile Praznicului Înălțării Sfintei Cruci și sfârșind cu catavasiile Praznicului Adormirii Maicii Domnului. Nu au fost introduse svetilnele și voscresnele Învierii, nici doxologiile mici și mari pe cele opt glasuri, așa cum apar în *Catavasierul* lui Ion Popescu-Pasărea, dar au fost adăugate trei rânduri de catavasii compuse de Anton Pann („Catavasiile Floriilor", glasul al IV-lea Leghetos, alături de cele vechi ale lui Dimitrie Suceveanu, „Catavasiile Praznicului Înălțării Domnului", pe glasul al V-lea Irmologic, și „Catavasiile Pogorârii Sfântului Duh", pe glasul al V-lea enarmonic). Chiar dacă, din punct de vedere cronologic, *Catavasierul* nu a fost tipărit ultimul, totuși, această carte încheie șirul tipăriturilor psaltice necesare stranei.

După cum ne informează părintele Nicu Moldoveanu în *Nota asupra ediției* lucrării intitulate *Cântările Triodului*[119], în anul 1985 au fost depuse la redacția Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române două caiete de muzică, format mare, care conțineau cântări selectate din *Triodul* lui Dimitrie Suceveanu, tipărit la Mănăstirea Neamț în anul 1857, și din cel al lui Ion Popescu-Pasărea, tipărit în anul 1925, ambele notații muzicale fiind transcrise de regretații profesori Nicolae C. Lungu și Chiril Popescu. Vremurile care au urmat nu au fost favorabile tipăririi acestora, iar aceste manuscrise au rămas în custodia părintelui Constantin Drăgușin, director artistic al Coralei „Nicolae Lungu" a Patriarhiei Române, până în anul 2009, riscând să se piardă.

Începând cu anul 1987, părintele Nicu Moldoveanu, împreună cu părintele Constantin Drăgușin și cu părinții profesori Marin Velea și Victor Frangulea de la Seminarul Teologic din București au cercetat cele două caiete cu cântări și au încercat să stabilească și să menționeze autorii cântărilor, iar prin comparare, să le apropie de original și să completeze ceea ce lipsea.

După cincisprezece ani, părintele Nicu Moldoveanu, asumându-și singur răspunderea tipăririi *Cântărilor Triodului*, s-a aplecat cu toată seriozitatea asupra caietelor aflate în manuscris, controlând fiecare cântare și completându-le cu cântări care lipseau, dar care existau în lucrările lui Dimitrie Suceveanu, în lucrările lui Ion Popescu-Pasărea și în creația părintelui arhidiacon Anton V. Uncu.

Prin urmare, în anul 2001, cu binecuvântarea Patriarhului Teoctist Arăpașu, a fost tipărită, la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, cartea intitulată *Cântările Triodului*, pe ambele notații, format mare, însumând 247 de pagini.

După cum era de așteptat, primul tiraj s-a epuizat rapid, astfel încât, după numai doi ani, în anul 2003, cartea a fost reeditată și completată cu noi cântări, această ediție însumând 267 de pagini.

---

[119] Pr. N. Moldoveanu, „Nota asupra ediției", în *Cântările Triodului*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001.

În anul 2006 a fost tipărită a treia ediție a lucrării intitulate *Cântărilor Triodului*, iar în anul 2014, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, a fost publicată a patra ediție, îmbogățită cu noi cântări de strană specifice acestei frumoase perioade liturgice, cartea însumând acum un număr de 310 pagini.

Lucrarea intitulată *Cântările Triodului* a apărut în condiții grafice deosebite, cu coperți din carton îmbrăcat în vinilin de culoare verde, neagră și albastră. Cartea cuprinde cântările specifice acestei perioade a anului bisericesc (stihiri și slave la vecerniile duminicilor Triodului, cântări la Pavecerniița și la Canonul cel Mare, troparele din duminicile Postului Mare, cântări la Liturghia Darurilor mai înainte sfințite, cântări din slujba Floriilor și cântările Deniilor din săptămâna a cincea și din Săptămâna Mare). Alături de cântările tradiționale tipărite, celelalte cântări aparțin protopsalților români: Macarie Ieromonahul, Dimitrie Suceveanu, Ștefanache Popescu, Ion Popescu-Pasărea, Gherontie Nicolau, Chiriță Rozescu și Anton V. Uncu. Cartea conține un *Cuvânt înainte* al Patriarhului Teoctist (edițiile din 2001, 2003 și 2006) și o *Notă asupra ediției* semnată de părintele profesor. Ultima ediție, cea din anul 2014, cuprinde o *Prefață* semnată de părintele profesor.

Antologia intitulată *Cântări la Sfintele Taine și la Ierurgii și alte cântări religioase* a fost tipărită la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române în anul 2002, cu binecuvântarea Patriarhului Teoctist Arăpașu. Prima parte a lucrării are la bază cântările uniformizate și tipărite de către profesorii Nicolae Lungu, Chiril Popescu și Ene Branișteș, cu binecuvântarea Patriarhului Justinian Marina, în revista *Studii Teologice* (1-2/1964) și în extras. Partea a doua este o completare a părintelui profesor, constând într-o selecție de cântări din diferite colecții, repertorii, prohoade vechi și alte broșuri[120].

[120] „Nota asupra ediției", în *Cântări la Sfintele Taine și la Ierurgii și alte cântări religioase*, Pr. N. Moldoveanu (ed.), Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002.

Cartea cuprinde 139 de pagini și este structurată în două părți. Partea I, intitulată „Cântări la Sfintele Taine și la Ierurgii", conține cântări la slujba de *Te Deum*, la slujba Sfeștaniei, la Sfințirea unei biserici și la Slujba înmormântării mirenilor, a pruncilor, a preoților și a monahilor. Partea a II-a se intitulează „Cântări religioase (chinonice) după Sfânta Liturghie sau în alte ocazii" și cuprinde un număr de 38 de cântări, care nu sunt împărtășirii, în sensul strict al termenului, dar care se pot cânta la momentul împărtășirii din cadrul Sfintei Liturghii.

Multe dintre aceste creații sunt alcătuiri psaltice, precum „Cinei Tale", glasul al VII-lea, și „Prăznuiește astăzi", glasul al III-lea, compoziții ale părintelui Nicu Moldoveanu, „Pre învățătorii cei mari", glasul al VI-lea, compoziție a părintelui Constantin Drăgușin, și „Cântarea de umilință", glasul al V-lea, compoziție a părintelui Dumitru Stoica, fost arhidiacon al Catedralei Episcopale din Buzău și dirijor al corului catedralei. Cântări precum „Lăudați pre Domnul", de D.G. Kiriac, și „Doamne, auzi glasul meu", de Nicolae Lungu, glasul I, sunt compuse în stil psaltic, iar celelalte cântări sunt compoziții muzicale libere, aparținând repertoriului religios românesc și universal. În partea I întâlnim melodii tradiționale, ai căror autori sunt anonimi, dar și cântări ale unor psalți celebri: Ioan Zmeu, Iosif Gheorghian, Ion Popescu Pasărea, Chiril Popescu și Nicu Moldoveanu. Partea a doua cuprinde cântări care aparțin mai multor compozitori, români și străini, clasici și contemporani, precum: W.A. Mozart, Dimitrie Bortneanschi, Gavriil Musicescu, Alexandru Podoleanu, D.G. Kiriac, Gheorghe Cucu, Nicolae Lungu, Constantin Drăgușin, Nicu Moldoveanu și alții.

Cântările sunt transcrise în ambele notații muzicale. Hârtia este de foarte bună calitate, format mare (A4), iar scrierea aerisită, lucru care permite o citire ușoară a notelor muzicale, în ambele notații. Coperțile sunt confecționate din carton îmbrăcat în vinilin de culoare verde. A doua ediție a acestei cărți a apărut în anul 2015, cu binecuvântarea

Părintelui Patriarh Daniel, la Tipografia Cărților Bisericești. Dacă în ediția precedentă au fost adăugate la cântările deja existente cele care lipseau de la Sfânta Taină a Hirotoniei și de la Sfânta Taină a Maslului, de la slujba Aghesmei mici, de la Slujba de sfințire a bisericii și de la Slujba de *Te Deum*, în ediția din anul 2015 au fost introduse cântările de la Slujba Sfintei Taine a Maslului, alcătuite pe dublă notație de părintele Zaharia Matei, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București, cele de la înmormântarea preoților și a diaconilor de mir, precum și cântările de la înmormântarea monahilor, semnate de părintele Nicu Moldoveanu, cu o *Notă editorială* alcătuită de redacția Editurii Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă. Această ultimă ediție însumează 166 de pagini.

Anastasimatarul uniformizat. (I) Vecernierul a fost editat și tipărit la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 2002, sub atenta îndrumare a părintelui Nicu Moldoveanu, a părintelui Victor Frangulea și a părintelui Stelian Ionașcu, reprezentând a treia ediție oficială, după cele două din anii 1953 și 1974, editate și tipărite sub îngrijirea profesorilor Nicolae Lungu, Ion Croitoru și Grigore Costea.

La vremea tipăririi primelor două ediții, profesorii pomeniți mai sus au selectat cele mai reprezentative, mai expresive și mai bine alcătuite cântări psaltice, reproduse în întregime, cu formule melodice combinate din mai multe variante existente în creațiile marilor protopsalți români din secolul al XIX-lea și din secolul al XX-lea, cum sunt: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Ghelasie Basarabeanul, Ștefanache Popescu, Oprea Demetrescu, Neagu Ionescu, Ioan Zmeu, Theodor V. Stupcanu, Ion Popescu-Pasărea și Victor Ojog.

Ediția din anul 2002 reproduce cele două ediții, însă părinții profesori au purces la corectarea și îndreptarea textului, la eliminarea termenilor de nuanță și de intensitate care erau precizați la nivelul portativului, lăsându-i doar pe cei agogici (de mișcare). De asemenea,

au menținut pentru notația muzicală psaltică semnul caracteristic T cu digorgon sau gorgon, necesar precizării celor trei stiluri de cânt bisericesc specific slujbei Vecerniei (recitativ, irmologic, stihiraric), și au adăugat, acolo unde a fost posibil, semnele consonante sau ornamentale, unele formule melodice absolut necesare și sigla glasurilor[121]. De asemenea, au menținut indicațiile tipiconale și trimiterile paginilor pentru cântările care se regăsesc la fiecare glas. În plus, au fost introduse trei versiuni ale cântării „Fericit bărbatul", compuse de Ion Popescu-Pasărea (glasul al VIII-lea), Anton V. Uncu (glasul al V-lea) și Silvan Nistor (glasul al V-lea), pe lângă cea existentă, uniformizată, iar la cântările glasului I a fost adăugată o nouă versiune a imnului „Lumină lină", compusă de părintele Nicu Moldoveanu, glasul al V-lea, și o altă variantă a cântării biblice „Acum slobozește" (cântarea Dreptului Simeon), în variantă moldovenească (glasul al VIII-lea). Cartea însumează 270 de pagini.

Formatul este identic cu cel al antologiilor amintite mai sus, iar coperțile sunt cartonate și îmbrăcate în vinilin de culoare verde.

Anastasimatarul uniformizat. (II) Utrenierul a fost tipărit, la fel ca *Vecernierul*, la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 2004, cu binecuvântarea întâistătătorului Bisericii Ortodoxe Române.

Cele 483 de pagini reprezintă o reeditare a *Utrenierului* uniformizat, tipărit de venerabilii și regretații profesori de muzică Nicolae Lungu, Grigore Costea și Ene Branișteîntre anii 1954-1974, dar revizuită, diortosită și completată cu noi variante, cum sunt: „Învierea lui Hristos văzând", pe glasul al VII-lea, de Chiril Popescu, apoi cele pe glasurile I, III, V și VIII, compoziții ale părintelui Nicu Moldoveanu, și „Doxologia" pe toate glasurile bisericești, după mai mulți autori, precum: Ștefanache Popescu (glasurile I, VI, VII și VIII), Ioan

[121] „Notă asupra ediției", în *Anastasimatarul Uniformizat. (I) Vecernierul*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002.

Zmeu (glasul al III-lea), Anton Pann (glasurile IV și V Hisar), Ghelasie Basarabeanul (glasul al V-lea) și Sebastian Barbu-Bucur (glasul al VIII-lea).

În vederea reeditării, părinții profesori au îmbogățit linia melodică cu formule melodice adecvate, au adăugat unele semne ornamentale, au modificat, unde a fost cazul, linia melodică, creând turnuri melodice noi, dictate de textul îndreptat, au precizat siglele glasurilor și au menținut indicațiile tipiconale din slujba Utreniei și trimiterile de pagini în cazul cântărilor ce se regăsesc la fiecare glas, cu scopul de a înlesni activitatea cântăreților. De asemenea, au eliminat termenii care indicau nuanțele și intensitatea, păstrând simbolul T, combinat cu digorgon, gorgon și argon, care indică stilul cântărilor Utreniei (recitativ, irmologic și stihiraric).

Cântările au fost transcrise în ambele notații muzicale, suprapuse, într-o redare grafică aerisită, facilitând astfel execuția lor. Respectând standardul de editare și tipărire, conținutul melodic al *Utrenierului* este precedat de o *Prefață* și o *Notă editorială.*

Cartea a fost tipărită în format mare (A4), coperțile fiind cartonate și îmbrăcate în vinilin de culoare albastră. Ultima ediție a *Utrenierului* a văzut lumina tiparului în anul 2013, sub îngrijirea părinților profesori Nicu Moldoveanu, Victor Frangulea, Stelian Ionașcu, Zaharia Matei, Nicolae Giolu și Alexandru-Marius Dumitrescu.

La scurt timp după tipărirea *Utrenierului* apărea ultima colecție de cântări psaltice dedicate celei mai înălțătoare perioade a anului bisericesc, *Penticostarul*.

Lucrarea intitulată *Cântările Penticostarului* a fost editată și tipărită tot la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, pe ambele notații muzicale, sub îngrijirea părintelui Nicu Moldoveanu și a părintelui diacon Nicolae Giolu.

Această ediție a avut la bază *Penticostarul uniformizat*, tipărit pe ambele notații muzicale, cu aprobarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în numărul 1-2/1966 al revistei *Studii Teologice*

(prima parte – „Săptămâna Luminată" – fiind tipărită cu binecuvântarea Patriarhului Justinian), iar complet în anul 1980 (cu binecuvântarea Patriarhului Iustin), de către profesorii Nicolae Lungu, Chiril Popescu și Ene Branișteș, care au selectat, au prelucrat și au diortosit cele mai reprezentative cântări din *Idiomelarul* lui Dimitrie Suceveanu (partea a III-a, *Penticostarul*) și din *Penticostarul* lui Ion Popescu-Pasărea[122].

Cartea cuprinde cântările principale din duminicile acestei perioade, precum și cântări de la sărbătorile prăznuite în timpul unora dintre săptămânile acestei perioade, cum sunt: Izvorul Tămăduirii, Înjumătățirea Praznicului, Înălțarea Domnului și Sfânta Treime.

La cântările existente în sursele menționate mai sus au fost adăugate altele din *Vecernier* și din *Utrenier*, dar și cântări pentru sărbătorile din cursul săptămânilor Penticostarului și chiar la duminicile acestei perioade (irmoase, tropare, sedelne, condace, luminânde sau svetilne, stihiri și slave), multe dintre acestea aparținând părintelui Nicu Moldoveanu. Lucrarea intitulată *Cântările Penticostarului* însumează 372 de pagini și are o *Nota asupra ediției* semnată de cei trei profesori, îngrijitori ai ediției. Formatul este cel întâlnit și în cazul celorlalte cărți de muzică bisericească tipărite pe teritoriul țării noastre, iar coperțile sunt realizate din carton îmbrăcat în vinilin de culoare gri.

Prohodul Domnului Dumnezeului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos a fost tipărit în anul 2006, cu binecuvântarea Părintelui Patriarh Teoctist, la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, însumând 86 de pagini. *Prefața* poartă semnătura părintelui Nicu Moldoveanu și a cercetătorului Nicolae Ionescu-Palas, doctor în fizică și matematică.

---

[122] În acest sens, a se vedea: „Nota asupra ediției", în *Cântările Penticostarului*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, p. 7; Pr. N. Moldoveanu, „Cărți de muzică bisericească tipărite în ultimii douăzeci de ani cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române", p. 52.

Această lucrarea a fost tipărită cu binecuvântarea Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, acordată prin Temeiul 3100/2001. Este o ediție îndreptată de cei doi specialiști, în care s-a realizat cu succes, pentru prima dată, o prozodie corectă între text și melodie, eliminându-se ruperile de cuvânt (sináfiile). Astfel, fiecare frază muzicală are versul propriu, fără a se prelungi vreun cuvânt pe fraza următoare, iar fiecare strofă are înțeles de sine stătător, fie cântată, fie citită.

Această ediție respectă strict măsura și ritmul și este fidelă, sub aspect dogmatic, stilistic și semantic, textului original grecesc. Totodată, s-a ținut seama de numărul strofelor de la fiecare stare, ca acesta să fie divizibil cu 2, 3 și 4, după numărul cetelor care cântă Prohodul. În felul acesta, primei cete îi va reveni prima strofă cu care se încheie fiecare dintre cele trei stări. S-au adăugat cele trei tropare de la începutul Utreniei (Deniei) și Binecuvântările Învierii, au fost revizuite ecteniile întreite de la ocolirea bisericii, iar răspunsurile au fost corect repartizate, în funcție de conținutul fiecărei ectenii, cântările fiind redate în ambele notații muzicale. Pe coperta 1 se găsește icoana Răstignirii Mântuitorului Hristos, reproducere a picturii murale din Biserica „Sfântul Elefterie Nou", iar pe coperta 2 este reprezentată o ferecătură de Evanghelie din secolul al XVIII-lea.

Lucrarea intitulată *Prohodul Adormirii Maicii Domnului* a apărut în același an, la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, și conține 67 de pagini.

Antologia intitulată *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul* a fost publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, în anul 2013, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Acest volum de cântări bisericești, pe ambele notații muzicale, cuprinde polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul. Cartea slujește unui scop practic, acela de a pune la îndemână slujitorilor și psalților cântările care trebuie bine fixate și interpretate de către aceștia. Adesea, este nevoie de cântarea unui tropar și a unui condac. Astfel, imediat se poate apela la această carte care le conține,

fără a mai fi necesară căutarea lor în *Noul Idiomelar* sau în *Penticostar*. Volumul a fost tipărit în format A4 și însumează 407 pagini.

Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni a fost tipărită, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în anul 2014, anul omagial al Sfinților Martiri Brâncoveni, la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, sub forma unei broșuri muzicale în format A4, ce însumează 63 de pagini. Cartea cuprinde cântări la Vecernia Mică, Vecernia Mare, Litie și Utrenie, compoziții ale părintelui Nicu Moldoveanu, pe dublă notație muzicală.

Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală a apărut la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă în anul 2015, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Cartea cuprinde 131 de pagini și a fost tipărită în format A4. Slujba propriu-zisă este precedată de o *Notă editorială* și o *Prefață*, ambele semnate de părintele Nicu Moldoveanu, în care se prezintă câteva date referitoare la istoria vetrei monahale a Mănăstirii Râmeț și la viața ctitorului acestei sihăstrii, Sf. Ghelasie de la Râmeț, primul ierarh român din Transilvania cunoscut cu numele, urmașul prezumtivilor ierarhi de la Dăbâca și Alba sau al ierarhilor din episcopia „de pe moșiile fiilor cneazului Bâlea", din anul 1205[123].

În anul 1978 a fost descoperită o inscripție pe un al doilea strat de pictură din biserica Mănăstirii Râmeț, în care este consemnat numele arhiepiscopului Ghelasie, al meșterului zugrav Mihul de la Crișul Alb, precum și anul 6885 (1376). Moaștele Sfântului Ghelasie au fost descoperite în mănăstirea pe care a ctitorit-o, după 600 de ani. Luând în considerare viața duhovnicească aleasă, faptele și lucrarea sa misionară, pastorală și liturgică în inima Transilvaniei, cinstirea adusă de popor, precum și darul facerii de minuni cu care Dumnezeu l-a înzestrat încă din timpul vieții sale pământești, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe

[123] Pr. N. Moldoveanu, „Prefață", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015, p. 6.

Române l-a canonizat în data de 21-29 iunie 1992 și l-a înscris în calendarul bisericesc, prăznuindu-l în ziua de 30 iunie. Având în vedere faptul că monahiile de la Mănăstirea Râmeț iubesc și practică muzica psaltică, părintele Nicu Moldoveanu, un iubitor al acestei vetre monahale, a purces la alcătuirea cântărilor slujbei Sfântului Ghelasie pe dublă notație muzicală. La pagina 8 a cărții se găsește textul tomosului sinodal de canonizare a Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț, din 21 iunie 1992. Cartea cuprinde cântări la Vecernia mică, la Vecernia mare și la Utrenie, frumos alcătuite și accesibile tuturor celor care le vor interpreta.

Lucrarea intitulată *Cântări la chinonic* reprezintă o colecție de cântări ce se cântă la chinonic, adică în timpul cuminecării sau împărtășirii slujitorilor cu Sfintele Taine, către finalul Sfintei Liturghii. Cartea cuprinde cântări religioase compuse de diverși autori români și străini, cărora părintele Nicu Moldoveanu le-a adăugat podobiile celor opt glasuri și un număr de 17 colinde și cântece de stea.

A văzut lumina tiparului în anul 2015, la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă. Lucrarea a fost tipărită în format A4 și însumează 123 de pagini.

Multe dintre cântările ce alcătuiesc partea I a acestei culegeri sunt compuse în stil psaltic de psalți români celebri, precum: Macarie Ieromonahul („Vai mie, înnegritule suflete"), Anton Pann („Mărturisiți-vă Domnului"), Dimitrie Suceveanu („Doamne, femeia ceea ce căzuse") și Ion Popescu-Pasărea („Acum slobozește"). Acestor cântări, pe care le auzim și în cadrul unor sărbători și duminici din cursul anului bisericesc, le-au fost adăugate diverse compoziții libere, scrise în stil religios, precum: „Rugăciune", compoziție a lui Ion Popescu-Pasărea; „Ochiul lui Dumnezeu", compoziție a lui D.G. Kiriac; „O, Doamne", compoziție a lui Fr. Silcher. Atrage atenția în chip deosebit un cântecel, intitulat „Eu sunt numai un copilaș", muzica aparținând geniului muzicii clasice, W.A. Mozart. Textul acestui cântecel din repertoriul poetic religios al copiilor a fost adaptat după melodia ariei lui Papagheno, din opera „Flautul fermecat",

versurile fiind semnate de I. Negruzzi. Deși are un caracter laic, această melodie a pătruns în repertoriul muzical românesc și în această formă, datorită frumuseții și ușurinței cu care poate fi învățată.

Unele dintre cântările publicate aici au îmbrăcat, prin măiestria și iscusința compozitorilor români, forma de concert, după cum precizează părintele Nicu Moldoveanu: „În ultimele două secole, la noi au apărut, în bisericile cu cor, concertele religioase care se cântă la momentul chinonicului, când, în Sfântul Altar se împărtășesc clericii și apoi credincioșii, în fața sfintelor uși împărătești”[124]. Așa se face că în multe locașuri de cult ortodoxe din țara noastră auzim frecvent asemenea cântări, care, în Transilvania, poartă denumirea de *pricesne*, termen derivat din slavonescul *priceaștenic*, care înseamnă comuniune, cuminecare cu Sfintele Taine (de la verbul *priceaștiti* – a fi părtaș, a comunica, a se cumineca).

Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei a fost publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă în anul 2016, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. În ultimii ani, în țara noastră a sporit evlavia față de Sf. Ierarh Luca, arhiepiscopul Simferopolului și Crimeei, doctorul și păstorul de suflete care și-a închinat viața slujirii lui Dumnezeu și fiilor săi duhovnicești cu deplin devotament, în vremuri de cumplite încercări și oprelişti impuse de regimul comunist ateu din fosta Uniune Sovietică. În ciuda acestor interdicții, medicul și arhiepiscopul Luca nu s-a temut să condamne ideologia și faptele odioase ale comunismului. Mărturisitor al Mântuitorului Hristos atât în temniță, cât și în libertate, Sfântul Luca și-a împlinit menirea sa pământească. În anul 1961, la data de 11 iunie, a trecut la Domnul. A fost canonizat în anul 1996, iar sfintele sale moaște au fost așezate spre cinstire în Catedrala „Sfânta Treime” din Simferopol.

---

[124] Pr. N. Moldoveanu, „Prefață”, în *Cântări la chinonic*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015, p. 6.

În anul 2013, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât înscrierea sa în calendar, pomenindu-l în ziua de 11 iunie. O părticică din sfintele sale moaște se află la Paraclisul Institutului Național de Endocrinologie „C.I. Parhon", din București, precum și în alte sfinte locașuri[125]. Slujba a fost alcătuită de protoiereul Gheorghie Severin, parohul Bisericii „Sfinții Trei Ierarhi" din Simferopol, și a fost aprobată de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe din Ucraina (în jurisdicția Patriarhiei Moscovei), fiind publicată, cu binecuvântarea mitropolitului Lazăr al Crimeei, în anul 2009[126].

Cartea, tipărită în format A4, însumează 67 de pagini și conține cântări din slujba Vecerniei mari și din slujba Utreniei, alcătuite de părintele Nicu Moldoveanu în dublă notație, psaltică și liniară.

Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea a fost publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă în anul 2017, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. După cum reiese din pagina de titlu, textul slujbei a fost aprobat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române prin Hotărârea 5562/ 2016. Cartea, tipărită în format A4, are 59 de pagini și cuprins. Nu are prefață și cuprinde cântări la Vecernia mică, la Vecernia mare și la Utrenie, toate alcătuite în dublă notație, psaltică și liniară, de părintele Nicu Moldoveanu.

Cântările Sfintei Liturghii pe cele opt glasuri a fost publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă din București, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în anul 2018, și cuprinde cântări compuse de părintele Nicu Moldoveanu în stilul silabic sintomon, concis și accesibil tuturor cântăreților de strană. În *Nota editorială* atașată la începutul cărții, autorul motivează importanța și necesitatea alcătuirii acestor cântări liturgice:

---

[125] Pr. N. Moldoveanu, *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2016, p. 6.

[126] Traducerea în limba română a fost făcută de către rasoforul Dositei Gorbachevsky, de la Mănăstirea „Radu Vodă" din București, și diortosită de Comisia Liturgică a Arhiepiscopiei Bucureștilor.

„simțind de multă vreme nevoia de a îmbogăți și a diversifica repertoriul cântărilor liturgice omofone, am reușit să compun, în stil psaltic, *Cântările Sfintei Liturghii pe toate cele opt glasuri*, străduindu-mă să alcătuiesc, într-un stil cât mai accesibil, fără complicații de intonare, alegând formulele cele mai ușoare, așa încât să poată fi executate zilnic sau în duminici și sărbători, pe glasul de rând, fără a se mai recurge la improvizații sau la împrumuturi din repertorii străine, evitând în același timp monotonia".

Culegerea conține 183 de pagini și a apărut în format A4.

Axionar și Podobier, o culegere de axioane, la care au fost adăugate și podobiile celor opt glasuri, a apărut la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, în anul 2018, în format A4 și în condiții grafice deosebite. Multe dintre cântări au fost incluse în cele șapte ediții ale *Cântărilor Sfintei Liturghii*, publicate între anii 1992-2013.

Cartea de față cuprinde un număr de 54 de axioane, ordonate astfel: treizeci și două de axioane duminicale („Cuvine-se cu adevărat" sau „Vrednică ești"), pe cele opt glasuri, nouă axioane speciale („De tine se bucură", „Îngerul a strigat", Axion în Sâmbăta lui Lazăr, Axion în Joia Mare, Axion în Sâmbăta Mare) și treisprezece axioane praznicale. Printre autorii acestor axioane figurează mari protopsalți și compozitori români din secolele XIX-XXI, precum: Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Ioniță Năpârcă, Varlaam Barancesu Protosinghelul, Nectarie Frimu Ierodiaconul, Nectarie Schimonahul de la Schitul Românesc Prodromu, Ștefanache Popescu, Ion Popescu-Pasărea, Ioan Zmeu, Timotei Popovici, Gheorghe Popescu-Brănești, Nicolae Lungu, Anton V. Uncu și Nicu Moldoveanu[127].

Prin această colecție de axioane, care însumează 186 de pagini, părintele profesor oferă stranei românești un buchet însemnat de

[127] În acest sens, a se vedea: Pr. N. Moldoveanu, „Prefața", în *Axionar și Podobier*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2018, pp. 5-6.

axioane și podobii, selectate și adunate într-o singură carte, de mare utilitate și la îndemâna celor care se îndeletnicesc cu cântarea de strană.

Doxologii Mari pe cele opt glasuri este o culegere de cântări psaltice, care conține compoziții originale alcătuite de părintele Nicu Moldoveanu în același stil clar, concis, silabic și accesibil tuturor cântăreților bisericești. Ea a fost publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă în anul 2018, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel. Cuprinde 78 de pagini, în format A4. Această carte, alături de culegerile psaltice prezentate mai sus, reprezintă o contribuție însemnată la îmbogățirea repertoriului psaltic bisericesc.

V.3.2. ***Catalogul creației psaltice***

Concomitent cu munca de diortosire și tipărire a cărților de strană, părintele Nicu Moldoveanu a desfășurat și desfășoară în continuare o activitate componistică rodnică.

Munca de creație psaltică poate fi urmărită în toate cărțile de cântări publicate în decursul a douăzeci și șase de ani, în perioada 1992-2018. Aceste lucrări cuprind slujbele unor sfinți români, precum: slujba Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea, slujba Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț, slujba Sfinților Martiri Brâncoveni, dar și a unor sfinți din spațiul ortodox, precum: slujba Sf. Ierarh Luca al Crimeei, care au fost compuse de părintele profesor în dublă notație, psaltică și liniară.

Fidel înaintașilor săi, dar și unei concepții sănătoase pastoral-misionare, părintele Nicu Moldoveanu a compus cântări de strană în stil tradițional, caracterizate de concizie și claritate, fără formule melodice greoaie, care să pună în dificultate execuția acestora, astfel încât să poată fi cântate la strană cu multă ușurință. A mai compus cântări psaltice pentru majoritatea slujbelor ce se săvârșesc în cele trei perioade liturgice ale anului bisericesc.

În privința creației psaltice, părintele Nicu Moldoveanu a demonstrat o reală cunoaștere a necesităților cultice ale Bisericii Ortodoxe Române.

Ancorat în această realitate, pe care o cunoaște ca nimeni altul de mai bine de șaizeci de ani, dar și înzestrat cu un ascuțit simț practic, și-a articulat activitatea muzicală la nevoile misionar-pastorale ale Bisericii Ortodoxe Române. Experiența universitară acumulată de-a lungul timpului, numeroșii studenți pe care i-a instruit în decursul activității sale didactice, precum și capacitatea, calitatea și nivelul de pregătire muzicală l-au ghidat în anii de profesorat și după aceea.

Multe dintre cântările pe care le vom prezenta în acest catalog au fost compuse în anii petrecuți la catedră, dar au fost tipărite în culegeri muzicale în perioada mai recentă.

În primul rând, în cadrul muncii de creație muzicală psaltică, părintele Nicu Moldoveanu a rămas fidel stilului psaltic tradițional românesc trasat de clasicii cântării noastre bisericești (Macarie Ieromonahul, Anton Pann, Dimitrie Suceveanu, Ștefanache Popescu, Ion Popescu-Pasărea). Opera sa vine în continuarea operei acestor mari dascăli.

În al doilea rând, a rămas fidel manierei de lucru a înaintașului său, profesorul, compozitorul și dirijorul Nicolae Lungu, care i-a marcat destinul profesional și artistic. Adept al cântării omofone, uniformizate, pe care o cunoștea din primii ani ai promovării acesteia de către Patriarhul Justinian Marina, ca elev seminarist și apoi ca student teolog, părintele Nicu Moldoveanu a crezut cu tărie în această acțiune a Patriarhului Justinian, pe care a susținut-o și pe care a împlinit-o cu mult succes încă din vremea numirii sale ca asistent la Catedra de Muzică Bisericească la Institutul Teologic din București. Iscusit continuator și bun cunoscător al tradiției muzicale românești, în cadrul tipăriturilor muzicale psaltice pe care le-a alcătuit cu multă migală și responsabilitate a inserat propriile creații muzicale psaltice. Toate cântările care fac obiectul catalogului de mai jos au fost scrise în dublă notație, psaltică și liniară.

Sub aspect tehnic, se observă că scriitura sa este caracterizată de concizie, simplitate și accesibilitate. În aceste cântări nu vom întâlni fraze muzicale și fragmente complicate, arabescuri manieriste, nici modulații care să pună în dificultate execuția interpretului. Scriitura sa este concentrată, clară și luminoasă, iar prozodia bine realizată.

În maniera stilului românesc tradițional, părintele Nicu Moldoveanu face din linia muzicală un vădit suport al textului imnografic. Construcțiile sale muzicale, deși în aparență simple, au o frumusețe aparte și o deosebită cursivitate, ele redând caracterul cântărilor uniformizate de către profesorul Nicole Lungu, dar vădind, în egală măsură, stilul și personalitatea compozitorului.

Unele cântări, îndeosebi cele închinate unor sfinți, sunt faceri după podobiile celor opt glasuri, pe care le aplică cu multă îndemânare noilor texte liturgice din slujbele acestora.

În cântările alcătuite în stil muzical liber însă, precum sunt unele stihiri, slavele sfinților, troparele, cântările Sfintei Liturghii, autorul respectă canoanele compoziționale ale muzicii psaltice. Stilul scriiturii este preponderant silabic, chiar și în cazul cântărilor alcătuite în tactul stihiraric, în care observăm apariția unor prelungiri melodice, în special în zonele melodico-cadențiale.

Chiar și heruvicele și chinonicele au la bază o scriitură restrânsă și foarte concentrată, fapt motivat de dorința compozitorului de a valoriza textul liturgic. Stilul său se înscrie, așadar, în maniera componistică a protopsalților secolului al XX-lea, pentru care textul imnografic are întâietate în cadrul desfășurării sale muzicale.

În unele cântări, autorul întrebuințează citatul muzical, procedeu componistic întâlnit și în creația altor protopsalți români. Redăm aici doar câteva exemple. În cadrul Heruvicului, glas I, la cuvintele „întreit sfântă cântare aducem”, părintele profesor preia fraza melodică întrebuințată în cântarea „Doamne strigat-am”, glasul I, din *Vecernierul uniformizat*, la cuvintele „când strig către Tine, auzi-mă Doamne”:

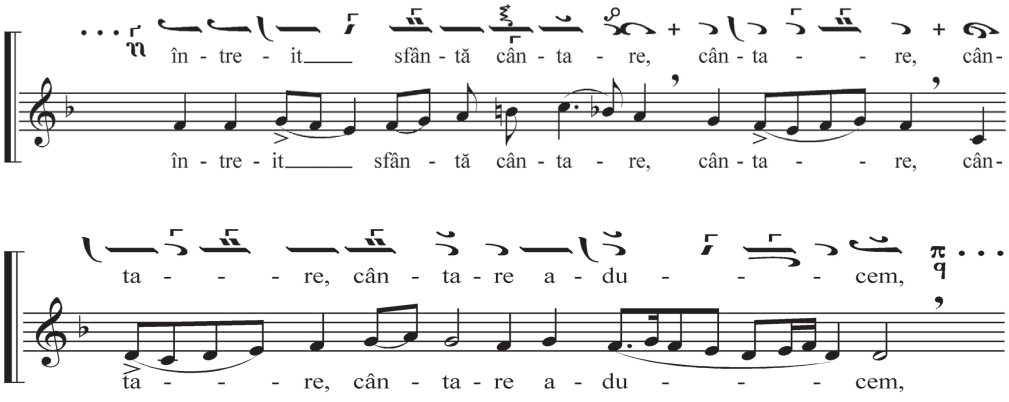

Ex. 1: *Cântările Sfintei Liturghii pe cele opt glasuri,* p. 19

De asemenea, în cadrul cântării „Doamne mântuiește", glasul al II-lea, autorul preia din cântarea „Doamne strigat-am" linia melodică a cuvintelor „auzi-mă Doamne":

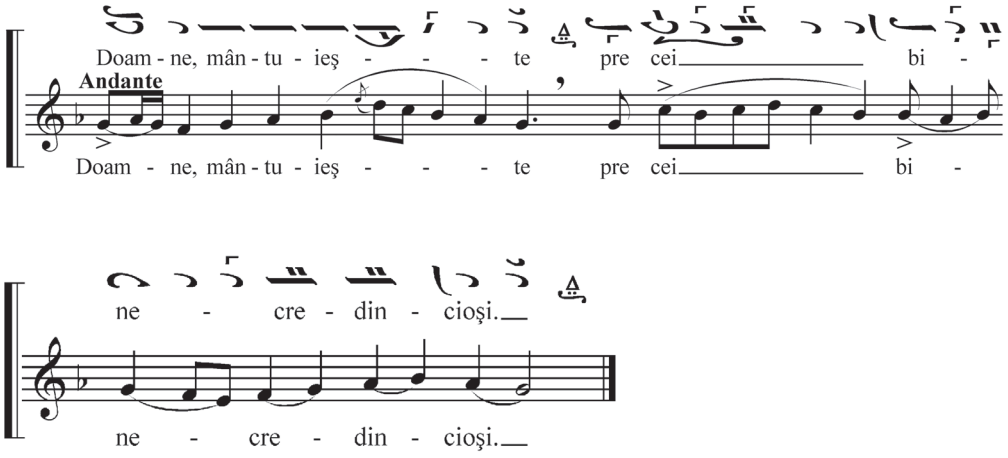

Ex. 2: *Cântările Sfintei Liturghii pe cele opt glasuri,* p. 40

În cadrul cântării „Iubi-Te-voi, Doamne”, glasul I, întâlnim linia melodică a fragmentului textual „nevăzut slujesc, că iată intră Împăratul slavei”, din Heruvicul „Acum puterile cerești”, glasul I, ce se cântă la „Liturghia Darurilor mai înainte sfințite”, cu ușoare variații melodico-ritmice:

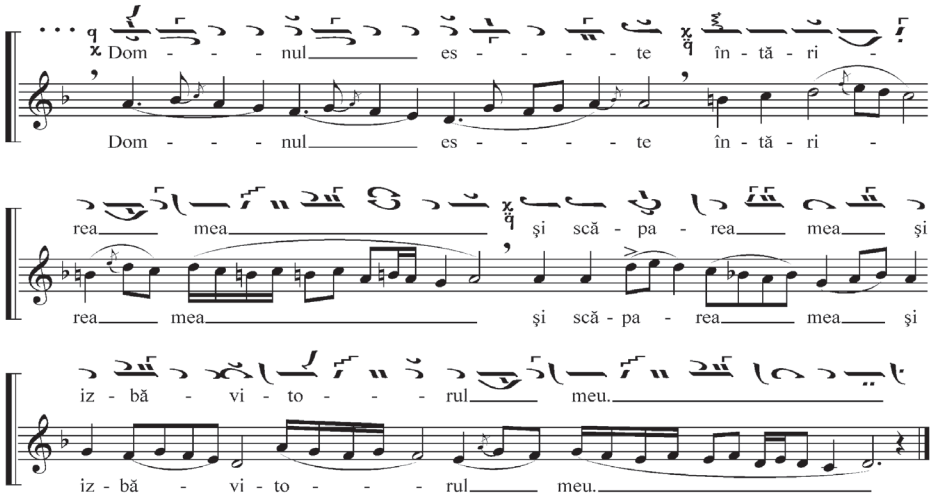

Ex. 3: *Cântările Sfintei Liturghii pe cele opt glasuri*, pp. 22-23

Un alt element extrem de important este iscusința în mânuirea modulației. Tranzițiile dinspre modurile diatonice spre cele cromatice și viceversa sau dinspre un mod autentic spre plagalul său, dar și în cadrul aceluiași mod, sunt realizate cu discernământ, mai cu seamă când ideile textului liturgic impun acest lucru. Astfel, în cadrul Heruvicului, glasul al VI-lea, la cuvintele „cu taină închipuim” autorul menține structura modală, însă aduce o schimbare de registru, propoziția cadențând pe treapta Di a registrului grav, vrând să sublinieze caracterul tainic și de nepătruns (apofatic) al lucrării doxologice a îngerilor, îngemănată acum cu lauda oamenilor. Atmosfera de mister caracteristică momentului cântării heruvicului este foarte bine redată:

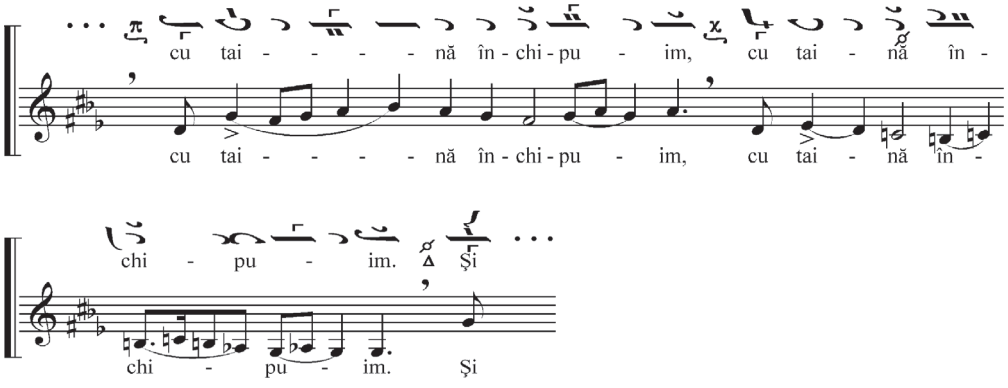

Ex. 4: *Cântările Sfintei Liturghii pe opt glasuri*, p. 128

Aceeași modalitate de lucru poate fi întâlnită și în cadrul axionului „De tine se bucură", glasul al V-lea. Câteva secvențe melodice din această cântare vin să plasticizeze sensurile textului. La cuvintele: „din care Dumnezeu S-a întrupat și prunc S-a făcut, Cel ce este mai înainte de veci Dumnezeu nostru" întâlnim o modulație în glasul al VI-lea, menită să evidențieze neobișnuitul Nașterii suprafirești a Fiului lui Dumnezeu după trup din Sfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, dar și venirea în timp a Celui ce este mai presus de timp și mai înainte de veci născut din Dumnezeu Tatăl. Linia muzicală afirmă aceste idei dogmatice:

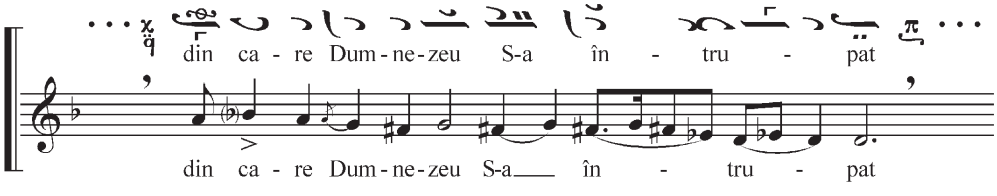

Ex. 5: *Axionar și Podobier*, pp. 83-84

Tot în cadrul acestui axion, autorul întrebuințează registrul acut, depășind octava perfectă până la sunetul Ga', atunci când exprimă învățătura dogmatică potrivit căreia pântecele Maicii Domnului „mai desfătat decât cerurile L-a lucrat", ea devenind biserică purtătoare a Cuvântului lui Dumnezeu, paradox teologic ce nu poate fi înțeles de mintea omenească:

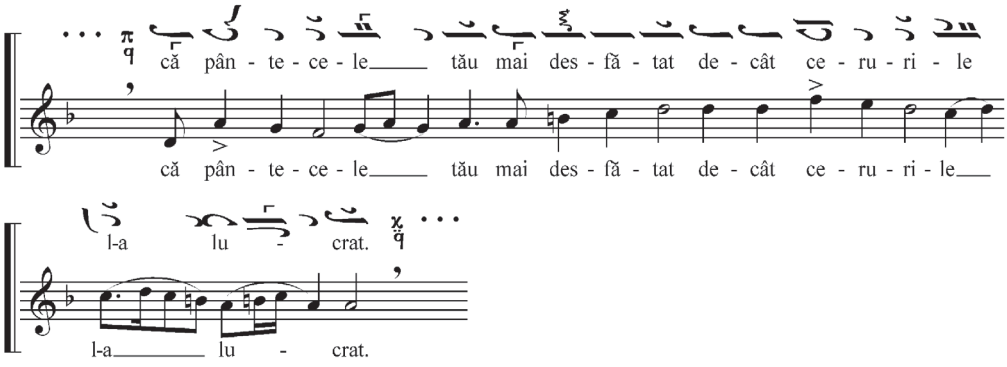

Ex. 6: *Axionar și Podobier*, p. 84

De asemenea, accentele silabice și expresive sunt întotdeauna bine plasate, linia melodică se derulează cu deosebită naturalețe și vioiciune, totul devenind o rostire cântată.

Un alt element estetic extrem de important întâlnit în creația psaltică a părintelui profesor este prezența construcțiilor frazale muzicale ce denotă personalitate, expresivitate și melodicitate, fapt care face ca acestea să fie ușor memorate, chiar de către credincioși, dar care denotă experiența didactică și de strană dobândită de-a lungul întregii sale cariere muzicale. Măsura (proporția) și discernământul muzical sunt esențiale în compoziția muzicală.

În continuare vom prezenta câteva dintre cele mai frumoase creații psaltice ce poartă semnătura părintelui Nicu Moldoveanu:

Lumină lină

Glasul V ⲁ̀ ϥ̀ Pa

Andante

Lu - mi - nă li - nă a sfin - tei sla - ve a Ta - tă -

Lu - mi - nă li - nă a sfin - tei sla - ve a Ta - tă -

lui ce - resc Ce - lui fă - ră de moar - te, a Sfân - tu - lui

lui ce - resc Ce - lui fă - ră de moar - te, a Sfân - tu - lui

Fe - ri - ci - tu - - - lui I - i - su - se Hris - toa - - -

Fe - ri - ci - tu - - - lui I - i - su - se Hris - toa - - -

se, ve - nind la a - pu - sul soa - - - re - - - lui, vă -

se, ve - nind la a - pu - sul soa - - - re - - - lui, vă -

zând lu - mi - na cea de sea - - - - - ră, Lă - u - dăm pre Ta - tăl,

zând lu - mi - na cea de sea - - - - - ră, Lă - u - dăm pre Ta - tăl,

pre Fi - ul şi pre Sfân - tul Duh Dum-ne - zeu. Vred - nic eşti în

pre Fi - ul şi pre Sfân - tul Duh Dum-ne - zeu. Vred - nic eşti în

toa - tă vre - - mea a fi lă - u - dat de gla - suri cu - vi -

toa - tă vre - - mea a fi lă - u - dat de gla - suri cu - vi -

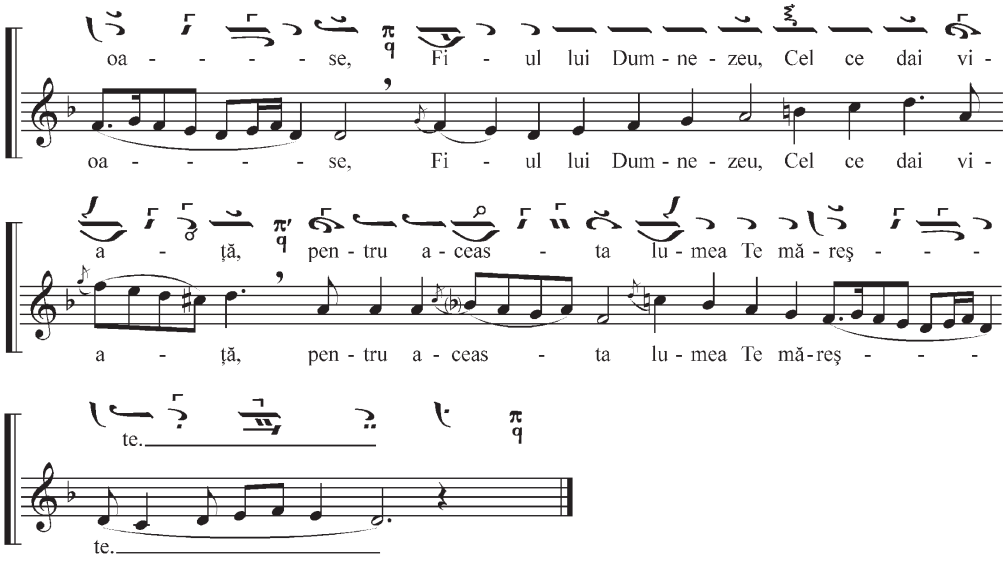

Troparul Sfântului Sfințit Mucenic Elefterie

Glasul V Ke

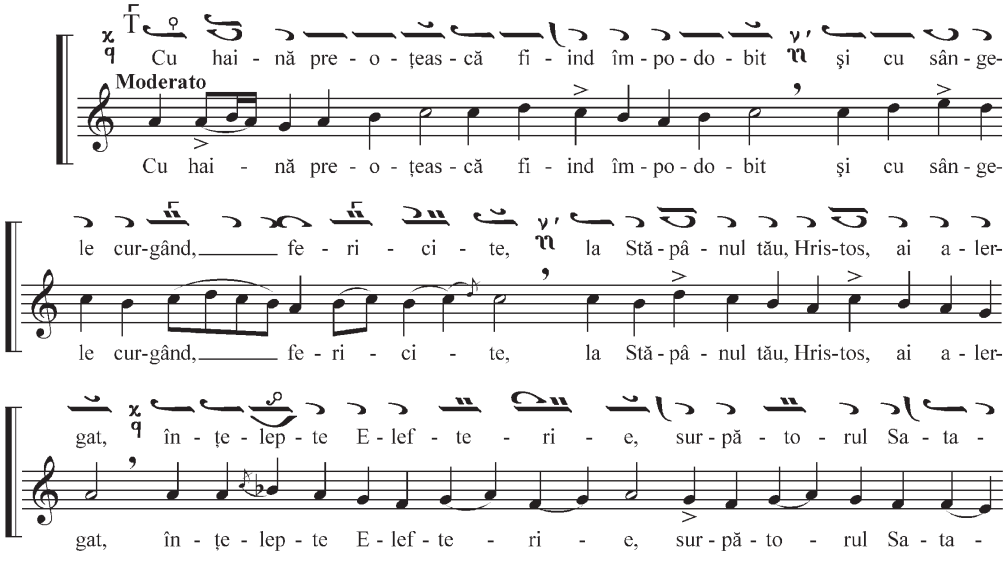

nei. Pen - tru a - ceas - ta nu în - ce - ta a te ru - ga pen -

nei. Pen - tru a - ceas - ta nu în - ce - ta a te ru - ga pen -

tru cei ce cu cre - din - ță cins-tesc fe - ri - ci - te - le ta - le

tru cei ce cu cre - din - ță cins-tesc fe - ri - ci - te - le ta - le

ne - vo - in - - - - - ța.

ne - vo - in - - - - - ța.

La râul Babilonului (ps. 136)

Glasul V ⲗ ⲙ Pa

1 **Andante**

La râ - ul Ba - bi - lo - nu - lui, a - co - lo am şe - zut

La râ - ul Ba - bi - lo - nu - lui, a - co - lo am şe - zut

şi am plâns când ne-am a - dus a - min - te de Si -

şi am plâns când ne-am a - dus a - min - te de Si -

on. A - li - lu - i - ia, a - li - lu - i - ia, a - li - lu -

on. A - li - lu - i - ia, a - li - lu - i - ia, a - li - lu -

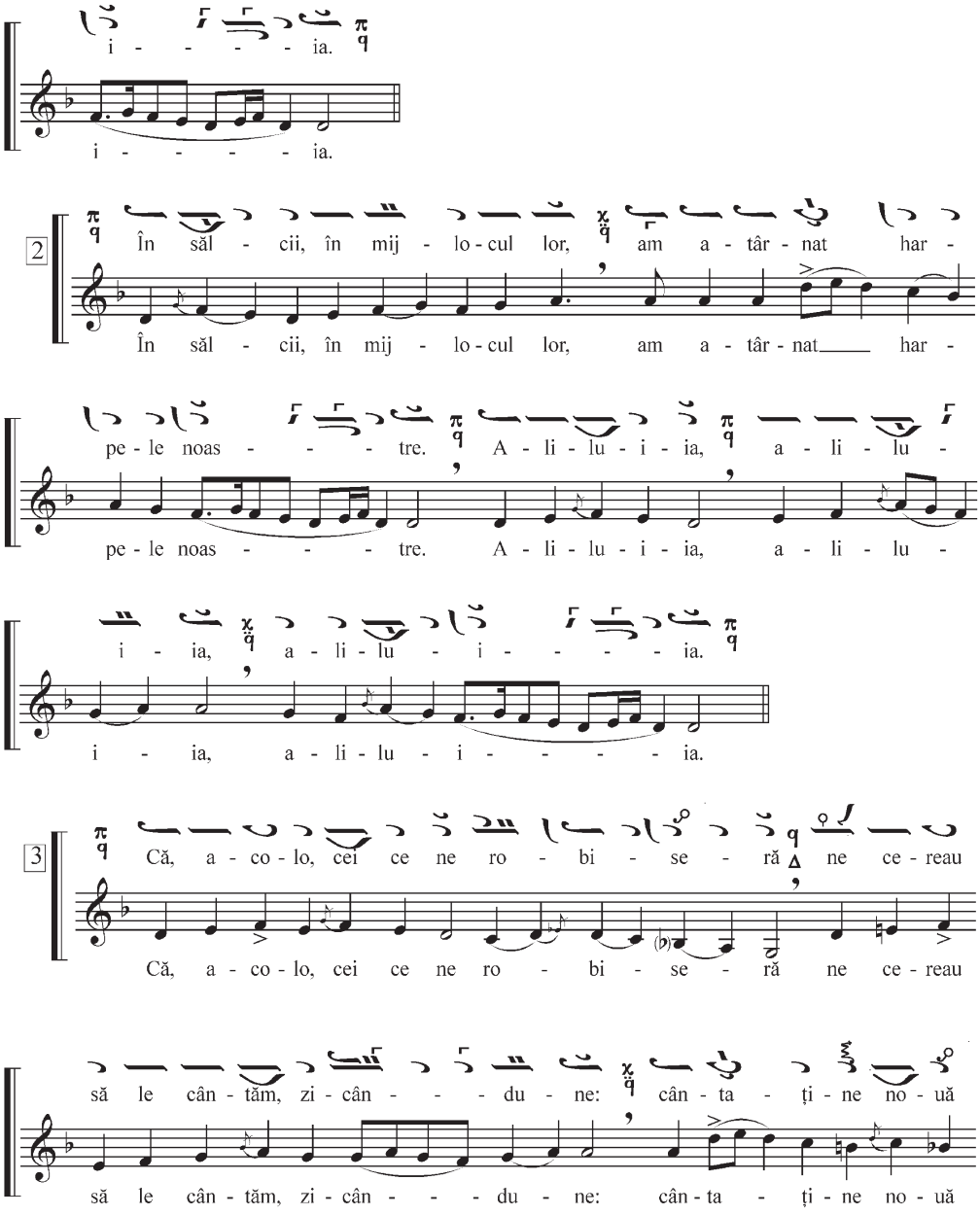
i - - - - - ia.
i - - - - - ia.
2
În săl - cii, în mij - lo - cul lor, am a - târ - nat har -
În săl - cii, în mij - lo - cul lor, am a - târ - nat har -
pe - le noas - - - tre. A - li - lu - i - ia, a - li - lu -
pe - le noas - - - tre. A - li - lu - i - ia, a - li - lu -
i - ia, a - li - lu - i - - - - - ia.
i - ia, a - li - lu - i - - - - - ia.
3
Că, a - co - lo, cei ce ne ro - bi - se - ră ne ce - reau
Că, a - co - lo, cei ce ne ro - bi - se - ră ne ce - reau
să le cân - tăm, zi - cân - - - du - ne: cân - ta - ți - ne no - uă
să le cân - tăm, zi - cân - - - du - ne: cân - ta - ți - ne no - uă

din cân - tă - ri - le Si - o - nu - lui. A - li - lu - i - ia, a -

din cân - tă - ri - le Si - o - nu - lui. A - li - lu - i - ia, a -

li - lu - i - ia, a - li - lu - i - - - - ia.

li - lu - i - ia, a - li - lu - i - - - - ia.

De tine se bucură

Glasul V λ π ϱ Pa

Andante

De ti - ne se bu - cu - ră, ce - ea ce eşti pli - nă de

De ti - ne se bu - cu - ră, ce - ea ce eşti pli - nă de

har, toa - tă făp - tu - - - - ra, so - bo - rul în - ge -

har, toa - tă făp - tu - - - - ra, so - bo - rul în - ge -

resc şi nea - mul o - me - nesc; ce - ea ce eşti Bi -

resc şi nea - mul o - me - nesc; ce - ea ce eşti Bi -

se - ri - că sfin - ți - - - tă şi rai cu - vân - tă - tor, la -

se - ri - că sfin - ți - - - tă şi rai cu - vân - tă - tor, la -

u - da fe - cio - ri - - - - - ei din ca - re Dum-ne-zeu S-a

u - da fe - cio - ri - - - - - ei din ca - re Dum-ne-zeu S-a

în - tru - pat şi prunc S-a fă - cut Cel ce es - te mai

în - tru - pat şi prunc S-a fă - cut Cel ce es - te mai

'na - in - te de veci, Dum-ne - ze - ul nos - - - - tru; că pân-

'na - in - te de veci, Dum-ne - ze - ul nos - - - - tru; că pân-

te - ce - le tău mai des - fă - tat de - cât ce - ru - ri - le l-a lu -

te - ce - le tău mai des - fă - tat de - cât ce - ru - ri - le l-a lu -

crat. De ti - ne se bu - cu - ră, ce - ea ce eşti pli -

crat. De ti - ne se bu - cu - ră, ce - ea ce eşti pli -

nă de har, toa - tă făp - tu - - - - ra; mă - ri - re

nă de har, toa - tă făp - tu - - - - ra; mă - ri - re

Ţi - - - - e!

Ţi - - - - e!

În cele ce urmează, vom prezenta o catalogare a cântărilor psaltice, urmărind cele trei perioade ale anului bisericesc și mergând pe firul laudelor din cadrul zilei liturgice. Cântările au fost grupate astfel: 1. Cântări de la Vecernia mică și de la Vecernia mare; 2. Cântări de la Utrenie; 3. Cântările Sfintei Liturghii; 4. Cântări la Sfintele Taine și Ierurgii și cântări din slujba Acatistului. La fiecare cântare este indicat titlul cântării, glasul, cartea în care a fost publicată și paginația.

a. Perioada Octoihului
Cântări la Vecernia Mică
Stihiri la Vecernia Mică

La Sf. Cuvioși Părinți Dobrogeni Ioan Casian și Gherman – 28 februarie:

Stihiri în glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, București, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2013;

Stihira I: „Din tinerețe, calea raiului alegând", pp. 5-6;

Stihira a II-a: „Răniți de dorul de a urma Stăpânului Hristos", pp. 6-7;

Stihira a III-a: „Îngerește ați viețuit pe pământ", p. 7.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

Stihiri în glasul al IV-lea, după podobia: „Dat-ai semn", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015;

Stihira I: „Părinte Ierarhe, de Dumnezeu cugetătorule, Ghelasie", pp. 9-10;

Stihira a II-a: „Harul Sfântului Duh aflând sufletul tău", p. 11;

Stihira a III-a: „Purtătorule de Dumnezeu, Ierarhe Ghelasie", pp. 12-13;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

Stihirile mucenicilor, glasul al IV-lea, după podobia „Dat-ai semn", în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2014;

Stihira I: „Pe Hristos mărturisindu-L”, pp. 5-6;
Stihira a II-a: „Pe lemnul Crucii Stăpânul lumii fiind răstignit”, pp. 6-7.

Slave la Vecernia Mică

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:
Slavă..., „Cu credință adunându-ne”, glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 8-9;
Și acum..., „Suflete al meu, suspină și strigă cu lacrimi de umilință”, glasul al II-lea, pp. 9-10;

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:
Slavă..., „Cel ce ai fost smerit”, glasul al IV-lea, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 13-15;
Și acum..., „Preacurată Fecioară, poarta Cuvântului vieții”, glasul al IV-lea, p. 15;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august**:**
Slavă..., „Stat-ai, Mântuitorule, în mijlocul mucenicilor Tăi”, glasul al IV-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 7-8.

Stihiri la Stihoavnă

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:
Stihiri pe glasul al II-lea (forma glasului al VI-lea), după podobia „Casa Efratului”, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*;
Stihira I: „Pe voi vă avem dătători de multe binefaceri”, p. 10;
Stihira a II-a: „Cântări de cinstire aducem vouă”, pp. 10-11;
Stihira a III-a: „Cei ce sunteți cununa sihaștrilor”, pp. 11-12.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:
Stihiri pe glasul al II-lea (forma glasului al VI-lea), după podobia „Casa Efratului”, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*;

Stihira I: „Arătatu-te-ai în pământ românesc", p. 16;
Stihira a II-a: „Biruind cu puterea crucii", pp. 16-17;
Stihira a III-a: „Ghelasie, Arhiereul lui Hristos", pp. 17-18;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:
Stihiri pe glasul al II-lea (forma glasului al VI-lea), după podobia „Casa Efratului", în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*;
Stihira I: „Astăzi pe voievodul Constantin", p. 9;
Stihira a II-a: „Urmat-ai credinței", pp. 9-10;
Stihira a III-a: „Neamăgit fiind de slava acestui veac", p. 10.

Slave la Stihoavnă

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:
Slavă..., „Cinstită cunună a cuvioșilor dobrogeni", glas II (forma glasului al VI-lea), în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, p. 12;
Și acum..., „Maica lui Dumnezeu, ocrotitoarea noastră", glas II (forma glasului al VI-lea), pp. 12-13;

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:
Slavă..., „Stăpână bună ridică sfintele tale mâini", glasul al VI-lea, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 18-19;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:
Slavă..., „Astăzi, Constantine", glas II (forma glasului al VI-lea), în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 10-11;
Și acum..., „Când te-ai mutat la Fiul tău, Fecioară", glas II (forma glasului al VI-lea), p. 11.

Cântări la Vecernia Mare

„Anixandare" – glasul al V-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 1999, 2000, 2007, 2015, pp. 17-21.

Stihiri la Vecernie

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

Stihirile Sf. Ioan Casian, glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman*:

Stihira I: „Îngerește viețuind pe pământ", pp. 15-16;

Stihira a II-a: „Apropiindu-te de Dumnezeu cu postiri", pp. 16-17;

Stihira a III-a: „De Dumnezeu fiindu-ți luminat înțelepțitul tău cuget", pp. 17-18;

Stihira a IV-a: „Nici postul, nici ostenelile", pp. 18-19;

Stihirile Sfântului Gherman, glasul al IV-lea Leghetos:

Stihira I: „Ca soarele au strălucit nevoințele tale", pp. 19-20;

Stihira a II-a: „Poftele trupului le-ai înfrânat", p. 20;

Stihira a III-a: „Strălucind ca un soare al vieții călugărești", pp. 20-21;

Stihira a IV-a: „Având, Părinte Gherman, viață neîntinată" pp. 21-22.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

Stihiri pe glasul al IV-lea Leghetos, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*;

Stihira I: „Sfinte Ierarhe Luca, lauda pământului Crimeii", pp. 7-8;

Stihira a II-a: „Sfințite Mărturisitorule", pp. 8-9;

Stihira a III-a: „Când dumnezeiescul glas l-ai auzit, fericite Luca", pp. 9-10;

Stihira a IV-a: „Cu laude se săvârșește luminată pomenirea ta", pp. 10-11;

Stihira a V-a: „Sfinte Ierarhe și părinte Luca", pp. 11-13;

Stihira a VI-a: „Ierarhe al lui Hristos, Luca", pp. 13-14.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

Stihirile în glasul al II-lea, după podobia „Când de pe cruce mort", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*;

Stihira I: „În Transilvania locuind după simțire" pp. 22-23;

Stihira a II-a: „Ca unul ce ai purtat nume de biruință", pp. 23-24;

Stihira a III-a: „Arătatu-te-ai ca un părinte îmbunătățit cu virtuțile", pp. 24-25;

Stihira a IV-a: „Sfinte, mărite Ghelasie", pp. 25-26;

Alte stihiri, același glas, după podobia „Cu ce cununi de laude":

Stihira a V-a: „Cu ce cununi de laude", pp. 26-28;

Stihira a VI-a: „Cu ce cununi duhovnicești", pp. 28-29;

Stihira a VII-a: „Cu ce miresme vom încununa pe Ierarhul Domnului", pp. 30-31;

Stihira a VIII-a: „Cu ce cununi de laudă vom cinsti pe îngerul pământesc", pp. 31-33;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

Stihiri pe glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*;

Stihira I: „Biserica dreptmăritoare", pp. 13-14;

Stihira a II-a: „Să prăznuim astăzi", pp. 14-16;

Stihira a III-a: „Vrednicule de laudă", pp. 16-18;

Stihira a IV-a: „Cu buchet preafrumos de flori duhovnicești", pp. 18-19;

Stihira a V-a: „Având în sufletele voastre, o, Sfinților Mucenici", pp. 19-20.

La Sf. Mucenița Ecaterina – 25 noiembrie:

Stihiri pe glasul I, în *Noul Idiomelar*;

Stihira I: „Astăzi se veselește cetatea Alexandria", pp. 276-277;

Stihira a II-a: „Pomenirea Sfintei Ecaterina", pp. 277-279;

Stihira a III-a: „Bucură-te preamărită și cinstită mucenița Ecaterina", pp. 278-279;

Stihira a IV-a: „Cu apărarea Duhului biruind potrivnicul", stihira Sfântului Mercurie, glasul al IV-lea Leghetos, pp. 279-280.

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

Stihiri pe glasul al IV-lea, în *Noul Idiomelar*;

Stihira I: „Vas preasfințit te-ai făcut", pp. 400-401;

Stihira a II-a: „Nu ai ținut seama de trupul chinuit”, pp. 401-402;
Stihira a III-a: „Văzându-te ceea ce te-a născut”, pp. 403-404;
Stihira a IV-a: „Dorind să vezi frumusețea lui Hristos”, pp. 404-405.

Slave la Vecernie

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

„Cunoscându-te pre tine Elefterie”, glasul al VI-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 1999, 2000, pp. 398-401; în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 405-408;

La Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

Slavă..., „Lui Dumnezeu viața v-ați închinat”, glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman*, pp. 22-24;

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

„Părinte Ierarhe Luca, preaminunate”, pe glasul al VIII-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 14-15.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie;

„Minunile pe care le-ai săvârșit în viața ta”, glasul al VIII-lea, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 33-35;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

„Pomenirea cea de peste an”, glasul al VI-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni,* București, 2014, pp. 20-23;

Și acum..., „Iubitorule de oameni, Stăpâne”, glasul al VIII-lea, pp. 23-24.

„Lumină lină” – glasul al V-lea, în *Anastasimatarul Uniformizat. (I) Vecernierul*, București, 2002, pp. 49-50; în *Noul Idiomelar*, București, 2000, 2007, 2015, pp. 33-35; în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, Ed. Institutului Biblic și Misiune Ortodoxă, București, 2015, pp. 43-44.

Stihiri la Litie

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

Stihira „Nevoințele muceniciei le-ai suferit", glasul al VIII-lea, după podobia „O, preaslăvită minune", în *Noul Idiomelar*, București, 2007, 2015, pp. 409-410.

La Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

Stihira I: „Cu adânci cugetări ale sfințeniei v-ați întraripat", glasul I, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 24-25;

Stihira a II-a: „Povățuitori v-ați arătat", același glas, pp. 25-26;

Stihira a III-a: „Din ospățul duhovnicesc", glasul al II-lea, p. 27.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

Stihiri samoglasnice pe glasul al VI-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*;

Stihira I: „Prin harul dumnezeiescului Duh", pp. 21-22;

Stihira a II-a: „Strălucit-a viața ta prin virtuți luminoase", pp. 22-23.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

Stihirile pe glasul I, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*;

Stihira I: „Părinte Ierarhe Ghelasie", pp. 48-49;

Stihira a II-a: „Cu minunile pe care le-ai săvârșit", pp. 50-51.

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

Stihiri pe glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*;

Stihira I: „Cine nu va pomeni virtuțile și faptele de vitejie", pp. 25-27;

Stihira a II-a: „Purtând gândul cel bun în inima ta", pp. 27-28;

Stihira a III-a: „Împăratului și Stăpânului tuturor te-ai adus", pp. 29-30;

Stihira a IV-a: „Vrednicule de minune, Matei", glasul al VI-lea, pp. 30-32.

Slave la Litie

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

„Veșmântul arhieriei tale", glasul al VIII-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 1999, 2000, pp. 401-404; „Veșmântul arhieriei tale", glasul al VIII-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 2007, 2015, pp. 411-413.

La Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

„Înfrânându-vă trupul prin postiri", glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 27-29;

Și acum..., „Născut-ai, Preacurată", glasul al II-lea, pp. 29-30.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

„Părinte Ierarhe Ghelasie, glasul Evangheliei ascultând", glasul al V-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*;

Și acum..., „Fericimu-te de Dumnezeu Născătoare", glasul al V-lea, pp. 53-54.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

„Înfrumusețat fiind cu virtuți duhovnicești", glasul al VIII-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 24-25;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

„Să trâmbițăm cu trâmbiță de cântări", glasul al V-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 32-35.

La Stihoavnă

Stihiri

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

Stihiri pe glasul al IV-lea, după podobia „Cel ce de sus ești chemat", în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*;

Stihira I: „Mulțimile călugărilor vă cinstesc", pp. 30-31;
Stihira a II-a: „Cuvioșilor Părinți ai Dobrogei", pp. 31-32;
Stihira a III-a: „Zburdarea trupului biruind-o cu înfrânarea", pp. 32-33.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:
Stihiri pe glasul I, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*;
Stihira I: „Lauda pământului Crimeii", p. 28;
Stihira a II-a: „Bolta cerească se împodobește de stele", pp. 28-30;
Stihira a III-a: „Veniți toate popoarele", pp. 30-31.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:
Stihirile Cuviosului pe glasul al V-lea, după podobia „Bucură-te cămara", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*;
Stihira I: „Bucură-te, Părinte Ghelasie", pp. 55-57;
Stihira a II-a: „Stâlp luminos împodobit cu fapte bune", pp. 57-59;
Stihira a III-a: „Bucură-te, preafericite Ghelasie", pp. 59-60.

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:
Stihiri în glasul al VII-lea enarmonic, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*;
Stihira I: „Făcându-vă mucenicește ostași ai lui Hristos", pp. 35-37
Stihira a II-a: „Veniți, credincioșilor", pp. 37-38;
Stihira a III-a: „Veniți, mulțimile credincioșilor", pp. 38-39.

Slave la Stihoavnă
La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:
„Pe Florile cele de taină", glasul al V-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 39-41.

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:
„Mulțimile călugărilor", glasul al VIII-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 33-35.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

„Astăzi cu adevărat se cuvine să săvârșim praznic duhovnicesc", glasul al VI-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 31-33.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

„Mulțimile călugărilor pre tine, îndreptătorule, te cinstim", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 61-63.

Tropare

Unele dintre tropare au fost publicate în edițiile *Noului Idiomelar*, dar integral au fost tipărite în antologia psaltică intitulată *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxe, București, 2013.

La Sf. Cuvios Dionisie Exiguul (cel mic sau smerit, 1 septembrie), glasul I, în *Polieleie mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 187-188;

La Sf. Cuvios Ioan de la Prislop (13 septembrie), glasul al IV-lea, forma glasului al II-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 190-191;

La Sf. Voievod Neagoe Basarab (26 septembrie), glasul al III-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 192;

La Sf. Ierarh Martir Antim Ivireanul (27 septembrie), glasul al III-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 194-196;

La Sf. Ierarh Iachint de la Vicina (28 octombrie), glasul I, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 208-209;

La Duminica Sfinților Părinți de la Sinodul VII Ecumenic, glasul al VIII-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 1999, 2000, 2007, 2015, p. 150;

La Sf. Mare Mucenică Ecaterina (25 noiembrie), glasul al IV-lea (forma glasului al II-lea), în *Noul Idiomelar*, București,1999, 2000, 2007, 2015, pp. 287-289; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 216-218;

La Sf. Mucenic Elefterie (15 decembrie), glasul al V-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 1999, 2000, pp. 397-398; 2007, 2015, p. 414; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 233;

La Sf. Arhidiacon și Întâiul Mucenic Ștefan (27 decembrie), glasul al V-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 2007, 2015, pp. 500-501; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 242-243;

La Tăierea Împrejur a Domnului (1 ianuarie, textul tradus din grecește), glasul I, în *Noul Idiomelar*, București, 2007, p. 526; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 246

La Sf. Antonie cel Mare (17 ianuarie), glasul al III-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 2007, pp. 585-586; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 253-254;

La Sfinții Atanasie și Chiril (18 ianuarie), glasul al III-lea, în *Noul Idiomelar*, București, 2007, pp. 587-588; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 255-256;

La Sfinții Doctori fără de arginți (31 ianuarie), glasul al VIII-lea trifonic, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 262;

La Sf. Cuvios Gherman din Dobrogea (28 februarie), glasul al IV-lea (forma glasului al II-lea), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 265-267;

La Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea (28 februarie), glasul al IV-lea, (forma glasului al II-lea), în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 13-14;

La Sf. Mare Mucenic Gheorghe (23 aprilie), glasul al III-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 272;

La Sfinții Chiril și Metodie (11 mai), glasul al V-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 305-306;

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei, „Propovăduitor al dreptei credințe", glasul I, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, p. 34; alt tropar (tradus din grecește), „Nou Sfânt al Mângâietorului te-a arătat pe tine, Luca, harul", glasul al III-lea, p. 35;

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț (30 iunie), melodie tradițională notată de părintele Victor Frangulea, glasul I, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 20-21;

La Sf. Leontie de la Rădăuți (1 iulie), glasul al VIII-lea trifonic, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 314-315;

La Sf. Voievod Ștefan cel Mare (2 iulie), glasul I, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 315;

La Sf. Proroc Ilie Tesviteanul, glasul al VIII-lea Trifonic, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 317-318;

La Sf. Cuvios Ioan Iacob Hozevitul (5 august), glasul al VIII-lea trifonic, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 319-320;

La Sf. Cuvioasă Teodora de la Sihla (7 august), glasul al VIII-lea trifonic, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 322-323;

La Sfinții Martiri Brâncoveni (16 august), glasul al III-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, p. 12; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 326-327;

La Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul (29 august), glasul I, în *Noul Idiomelar*, București, 2007, pp. 842-843; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 328-329.

Cântări la Utrenie

Sedelne

La Sf. Mucenița Ecaterina – 25 noiembrie:

Primul rând de sedelne, Sedealna I: „Cu bunătățile, ca și cu razele soarelui ai luminat”, glasul al V-lea Irmologic (KE), în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 289-290; 2007, pp. 291-292; Slavă..., Și acum..., „ Fecioare lăudați, maicilor prăznuiți”, glasul I, în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 291-292; 2007, pp. 293-294;

Al doilea rând de sedelne, Sedealna I: „ Cu poftă ai alergat la cămara cea cerească”, glasul al III-lea, în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 292-293, 2007, pp. 294-295; Slavă..., Și acum..., Sedealna a II-a: „Sfânta sfintelor fiind, Născătoare de Dumnezeu”, glasul I, pp. 293-296.

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

Primul rând de sedelne, Sedealna I: „Dobândind cuget liber de patimi”, glasul al II-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, pp. 419- 420; Sedealna a II-a: „ Strălucit-ai, Sfințite Elefterie”, glasul al III-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, pp. 420-421;

Al doilea rând de sedelne, Sedealna I: „Vrând să pătimești pentru Hristos”, glasul al V-lea Irmologic (KE), în *Noul Idiomelar*, 2007, p. 421; Sedealna a II-a: „Cu adevărat locuiești în lumina cea neînserată”, glasul al VIII-lea (NI), în *Noul Idiomelar*, 2007, pp. 422-423.

La Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

Primul rând de sedelne, după podobia „Porunca cea cu taină”, glasul al VIII-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, Sedealna I: „Noi cei ce suntem cuprinși de ispite și de necazuri”, pp. 37-38; Slavă..., „Cu plugul rugăciunilor”, glas VIII, pp. 38-39; Și acum..., „Ceea ce ai născut pe Dumnezeu Cel neschimbat”, pp. 39-40;

Al doilea rând de sedelne, glasul al IV-lea (forma glasului al VI-lea), după podobia „Spăimântatu-s-a Iosif”, Sedealna I: „Cuprinși fiind de dragostea dreptei credințe”, pp. 40-41; Slavă..., „Sufletul vi l-ați împodobit”, același glas, pp. 41-42.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

Primul rând de sedelne, glasul al III-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, Sedealna I: „Nou luminător al Bisericii lui Hristos te-ai arătat”, pp. 36-37; Slavă..., Și acum..., „Stăpână, care ai primit bucurie de la Dumnezeu”, același glas, p. 37;

Al doilea rând de sedelne, glasul al IV-lea (forma glasului al VI-lea), după podobia „Spăimântatu-s-a Iosif”, Sedealna I: „Spăimântează cugetele credincioșilor cu adevărat”, pp. 38-39; Slavă..., Și acum..., a Născătoarei, același glas: „Cel ce cuprinde toate”, pp. 39-40.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

Primul rând de sedelne, după podobia „Pre înțelepciunea”, glasul al VIII-lea, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, Sedealna: „Legându-ți sufletul de dragostea lui Hristos”, pp. 71-72;

Al doilea rând de sedelne, Sedealna: „Pre Arhiereul Domnului”, glasul al V-lea Irmologic (KE), p. 75.

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

Primul rând de sedelne, Sedealna I: „Credința păzind și calea săvârșind”, glasul I, după podobia „Mormântul Tău, Mântuitorule”, forma glasului al II-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 42-43;

Al doilea rând de sedelne, Sedealna I: „Strălucind în aceeași credință”, glasul al IV-lea, după podobia „Spăimântatu-s-a Iosif”, forma glasului al VI-lea, pp. 43-44.

Polieleie

„Robii Domnului”, glasul I, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 17-20; în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 88-91;

„Robii Domnului”, glasul al III-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 20-23; în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 91-94.

Mărimuri

Unele dintre acestea au fost tipărite în edițiile *Noului Idiomelar*, însă, integral, au fost tipărite în antologia psaltică intitulată *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*.

La Sf. Iosif cel Nou de la Partoș (15 septembrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 78-80;

La Sf. Apostol și Evanghelist Ioan (26 septembrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 82;

La Acoperământul Maicii Domnului (1 octombrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 82-83;

La Sfinții Mucenici Serghie și Vach (7 octombrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 84-86

La Sfinți Visarion Sarai și Sofronie de la Cioara (21 octombrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 89-90;

La Sf. Mucenic Oprea (21 octombrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 91;

La Sfinții Doctori fără de arginți Cosma și Damian (1 noiembrie), Chir și Ioan (28 iunie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 96-97;

La Sf. Grigorie Decapolitul (20 noiembrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 102-103;

La Sf. Mucenița Ecaterina (25 noiembrie), în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 295-296; în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 297-298; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 106-107;

La Cuviosul Sava cel Sfințit (5 decembrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 111-112;

La Sf. Mucenița Filofteia (7 decembrie), în *Noul Idiomelar*, București, 2000, pp. 353-355; în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 355-357; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 115-116;

La Sfinții Mucenici Eustațiu, Auxențiu, Eugeniu, Mardare și Orest (13 decembrie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 119;

La Sf. Mucenic Elefterie (15 decembrie), în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 404-406; în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 423-425; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 120-121;

La Sf. Nicodim de la Tismana (26 decembrie), în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 487-488; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 124-125;

La Sf. Ioan Botezătorul (7 ianuarie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 132-133;

La Sfântul Teodosie (11 ianuarie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 134-135;

La Sf. Antonie cel Mare (17 ianuarie), Sf. Eftimie cel Mare (20 ianuarie) și Sf. Pahomie cel Mare (15 mai), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 136-138;

La Sf. Mucenic Haralambie (10 februarie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 144-145;

La Întâia aflare a capului Sf. Ioan Botezătorul (24 februarie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 146;

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea (28 februarie), în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 43- 46;

La Sfinții 40 de mucenici (9 martie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 147;

La Sf. Ierarh Calinic de la Cernica (11 aprilie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 151-152;

La Sfinții Iorest și Sava (24 aprilie), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 155-157;

La Sf. Ioan Valahul (12 mai), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 158-159;

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei (11 iunie), în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 40-41;

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț (30 iunie), în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 95-96;

La Sf. Nifon, Patriarhul Constantinopolului (11 august), în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 178;

La Sfinții Martiri Brâncoveni, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 44-46.

Sedelne după Polieleu

La Sfinții Trei Ierarhi – 30 ianuarie:

Sedealna după Polieleu: „Prăznuiește astăzi Biserica lui Hristos", glasul al III-lea (NI), în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 565-566; 2007, pp. 616-617.

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

Sedealna I: „Din tinerețe v-ați arătat râvnitori ai vieții îngerești", glasul al III-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 46-47; Slavă..., Și acum..., „Bucură-te ceea ce ai primit de la înger vestirea cea bună", același glas, p. 47.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

Sedealna I: „Întru cinstită și de lumină purtătoare pomenirea ta", glasul I, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*,

pp. 46-47; Slavă..., Și acum..., „Sub acoperământul tău alergăm", același glas, p. 47.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

Sedealna „Părăsind grijile lumești și crucea lui Hristos pe umeri luând", glasul al IV-lea (forma glasului al VI-lea), după podobia „Spăimântatu-s-au Iosif", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 101-102.

Prochimene

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

„Preoții Tăi, Doamne, se vor îmbrăca întru dreptate", glasul al IV-lea Leghetos, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, p. 108.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

„Gura mea va grăi înțelepciune", glasul I, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, p. 48.

„Învierea lui Hristos văzând", pe glasurile I, III, V și VIII, în *Anastasimatarul uniformizat. (II) Utrenierul*, pp. 51-52; 53-54; 55-56; 59-60.

Pentru rugăciunile (glasul al II-lea)

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

„Pentru rugăciunile Cuvioșilor Tăi, Milostive", în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, p. 48;

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

„Pentru rugăciunile Ierarhului Tău Luca, Milostive", în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, p. 48;

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

„Pentru rugăciunile Ierarhului Tău Ghelasie, Milostive", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, p. 109;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

„Pentru rugăciunile Sfinților Mucenici", în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, p. 46; „Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu", pp. 46-47.

Stihiri după *Psalmul 50* (glasul al VI-lea):

La Sf. Mucenița Ecaterina – 25 noiembrie:

„Ceată cinstită dumnezeiește", în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 297-298; 2007, pp. 299-300.

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

„Cuvioșilor Părinți", în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 49-50;

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

„Pe tine mijlocitor și rugător", în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 49-51.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

„Părinte Ierarhe Ghelasie, păstor preaînțelept al Bisericii lui Hristos", în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 111-112;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

„De ziua pomenirii voastre", în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 47-48.

Sedelne după Cântarea a III-a de la Canoane

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

„Pe Hristos Mântuitorul, Cuvântul întrupat", glasul al III-lea, după podobia „Mare este puterea Crucii", în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 49-50;

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

„Fericit te-ai arătat, Părinte Ghelasie", glasul al VIII-lea, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 113-114.

Luminânde

La Sf. Mucenița Ecaterina – 25 noiembrie:

„Întăritu-ți-ai mintea femeiască, o, fecioară Ecaterina preacinstită", glasul al II-lea, în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 299-300; 2007, pp. 301-302.

La Sf. Mucenic Mercurie – 25 noiembrie:

„Taberele vrăjmașilor și semețiile taberelor le-ai surpat la pământ", glasul al II-lea, în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 300-301; 2007, pp. 302-302.

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

„Lui Hristos ai adus, părinte, mulțime de credincioși", glasul al III-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, pp. 425-426.

La Sfinții Trei Ierarhi – 30 ianuarie:

„Pre vasele luminii, pre fulgerele cele mult strălucitoare", prelucrare după Ștefanache Popescu, glasul al III-lea, în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 569-570; 2007, pp. 620-621.

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

„Din pământul Dobrogei", glasul al III-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 52-53; Slavă..., Și acum..., „La tine nădăjduind după Dumnezeu, Preacurată Fecioară", același glas, p. 53.

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

„Ierarh și mărturisitor te-ai arătat", glasul al II-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 52-53; Slavă..., Și acum..., a Născătoarei, „Ceea ce ești mai presus de începătoriile cele preaînalte", același glas, pp. 53-54.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

„Ca un stâlp prealuminos te-ai arătat în țara Ardealului", glasul al III-lea, în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 116 -117; Slavă..., Și acum..., a Născătoarei, „Preasfântă Împărătească", același glas, p. 118;

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

„Preaînțelepții Mucenici Brâncoveni", glasul al II-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 52-53; Slavă, „Luminătorii cei înțelepți ai Bisericii", glasul al II, pp. 53-54.

La Laude

Stihiri

La Sf. Mucenică Ecaterina – 25 noiembrie:

Stihira I: „Pomenirea cea preasfințită a cinstitei pătimirii tale", glasul al IV-lea, în *Noul Idiomelar*, 2000, pp. 301-302; 2007, pp. 303-304;

Stihira a II-a: „Mucenică de bunăvoie te-ai arătat", același glas, pp. 302-302; 2007, pp. 304-306.

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

Stihira I: „Primind de la Hristos Dumnezeu harul cinstiților ucenici", glasul al V-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, p. 427;

Stihira a II-a: „Înfruntând minciuna prin cuvintele tale, Elefterie", același glas, pp. 428-429;

Stihira a III-a: „Cu ploile sângiuirilor tale", același glas, p. 429;

Stihira a IV-a: „Ca unul ce porți numele dumnezeieștii eliberări, părinte", același glas, pp. 430-431.

La Sfinții Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea; 28 februarie:

Stihiri pe glasul al IV-lea, după podobia „Dat-ai semn";

Stihira I: „Cu statornicie, chipul îngeresc ați ales", în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, p. 54;

Stihira a II-a: „Pe voi vă lăudăm și vă cinstim”, pp. 55-56;

Stihira a III-a: „Curățindu-vă ochiul sufletului prin rugăciuni neîncetate și postiri”, pp. 56-57;

Stihira a IV-a: „Mulțimile creștinilor vă cinstesc, Cuvioșilor Părinți”, pp. 57-58;

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

Stihirile pe glasul I, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*;

Stihira I: „Bucură-te și prăznuiește”, pp. 54-55;

Stihira a II-a: „Saltă și te bucură cetate a Simferopolei”, pp. 55-56;

Stihira a III-a: „În Biserica Sfintei Treimi”, pp. 56-57;

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

Stihirile pe glasul al V-lea, în *Slujba Sfântului Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*;

Stihira I: „Cinstită este înaintea Ta, cu adevărat, moartea cuviosului Tău, Hristoase”, pp. 121-122;

Stihira a II-a: „Veniți cetele monahilor la Râmeț”, pp. 122-123;

Stihira a III-a: „Soborul ierarhilor adunare duhovnicească săvârșind astăzi”, pp. 123-125;

Stihira a IV-a: „Veniți credincioșilor”, pp. 125-126.

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

Stihira I: „Luminate Constantine Brâncovene”, glasul al VIII-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 55-57;

Stihira a II-a: „Vrând Milostivul Dumnezeu”, glasul al VIII-lea, pp. 57-58;

Stihira a III-a: „Mai înainte a plouat Dumnezeu”, glasul al VIII-lea, pp. 58-59;

Stihira a IV-a: „Viețuind acum în ceruri, fericiților Mucenici”, glasul al VIII-lea, pp. 59-61.

Slavele Laudelor

La Sf. Mucenița Filofteia – 7 decembrie:

„Veniți iubitorilor de prăznuire", glasul al V-lea, în *Noul Idiomelar*, 1999, 2000, pp. 355-357; 2007, pp. 357-359;

La Sf. Mucenic Elefterie – 15 decembrie:

„Preot legiuit ai fost până la sfârșitul vieții tale", glasul al VI-lea, în *Noul Idiomelar*, 1999, 2000, pp. 406-408; 2007, pp. 431-433;

La Sf. Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea – 28 februarie:

„Cuvioșilor părinți Ioan Casian și Gherman", glasul al VI-lea, în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 58-59; Și acum..., „Născătoare de Dumnezeu, tu ești vița cea adevărată", același glas, p. 59;

La Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei – 11 iunie:

Slavă..., „Părinte Ierarhe Luca", glasul al VIII-lea, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 57-59.

La Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț – 30 iunie:

Slavă..., „Bucură-te pământ al Ardealului...", glasul al VI-lea, în *Slujba Sfântului ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 127-129; Și acum..., „Născătoare de Dumnezeu, tu ești vița cea adevărat", același glas, p. 130.

La Sfinții Martiri Brâncoveni – 16 august:

Slavă..., „Scară dumnezeiască și cinstită", glasul al VIII-lea, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 61-63.

Doxologii, în *Doxologii Mari pe cele opt glasuri*, București, 2018:

Doxologia mare, glasul I, pp. 7-12;

Doxologia mare, glasul al II-lea, pp. 15-21;

Doxologia mare, glasul al III-lea, pp. 25-31;
Doxologia mare, glasul al IV-lea, pp. 35-40;
Doxologia mare, glasul al V-lea, pp. 43-49;
Doxologia mare, glasul al VI-lea, pp. 53-59;
Doxologia mare, glasul al VII-lea, pp. 63-69;
Doxologia mare, glasul al VIII-lea, pp. 73-78.

Condace

Unele dintre acestea au fost publicate în ediția din 2007 a *Noului Idiomelar*, iar integral în antologia psaltică intitulată *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*.

Condacul de la Acatistul Sfintei Cruci (14 septembrie), glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 353-354;

Condacul Cinstitului Omofor (1 octombrie), glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 355-356;

Condacul Sf. Dimitrie Izvorâtorul de mir (26 octombrie), glasul al VIII-lea trifonic, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 358-359;

Condacul de la Acatistul Sfintei Ecaterina (25 noiembrie), glasul al VIII-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 289-291; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 363-364;

Condacul de la Acatistul Sfântului Nicolae (6 decembrie), glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 366-367;

Condacul Sfântului Elefterie (15 decembrie), glasul al III-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 415-416; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 368-369;

Condacul de la Acatistul Sfântului Elefterie (15 decembrie), glasul al VIII-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 417-418; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 369-371;

Condacul Tăierii Împrejur și al Sfântului Vasile (1 ianuarie), glasul al III-lea (după podobia „Fecioara astăzi"), în *Noul Idiomelar*, 2007,

2015, pp. 529-530; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 374-375;

Condacul de la Acatistul Sfântului Antonie (17 ianuarie), glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 378-379;

Condacul de la Acatistul Sfinților Atanasie și Chiril (18 ianuarie), glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 380-381;

Condacul de la Acatistul Sfântului Atanasie (18 ianuarie), glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 381-382;

Condacul de la Acatistul Sfinților Trei Ierarhi (30 ianuarie), glasul al VIII-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 628-629 și în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 383-385;

Condacul Cuvioșilor Ioan Casian și Gherman din Dobrogea (28 februarie), glasul al IV-lea (forma glasului al II-lea), în *Slujba Sfinților Cuvioși Ioan Casian și Gherman din Dobrogea*, pp. 50-52;

Condacul de la Acatistul Sfintei Învieri, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 388-389;

Condacul Izvorului Tămăduirii, glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 390-391;

Condacul Sf. Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei (11 iunie), „Arătatu-te-ai ca o stea luminoasă", glasul I, în *Cântări din Slujba Sfântului Ierarh Luca, Arhiepiscopul Crimeei*, pp. 51-52;

Condacul Sf. Ierarh Ghelasie de la Râmeț (30 iunie), în *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, pp. 115-116;

Condacul Sf. Voievod Ștefan cel Mare (2 iulie), glasul al VIII-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 394-395;

Condacul Sfântului Ilie (20 iulie), glasul al III-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 396;

Condacul de la Acatistul Adormirii Maicii Domnului (15 august), glasul al VIII-lea, în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 832-834; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 398-399;

Condacul Sfinților Martiri Brâncoveni (16 august), glasul al VIII-lea trifonic, în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 50-51;

Alt condac la Sfinții Martiri Brâncoveni, glasul al VIII-lea trifonic, după podobia „Apărătoare Doamnă", în *Slujba Sfinților Martiri Brâncoveni*, pp. 51-52;

Condacul Tăierii Capului Sf. Ioan Botezătorul (29 august), glasul al V-lea Irmologic (KE), în *Noul Idiomelar*, 2007, 2015, pp. 844-845; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 400-401.

b. **Perioada Triodului**

Pavecerniță Mare

„Cu noi este Dumnezeu", glasul al III-lea, în *Cântările Triodului*, [4]2014, pp. 124-130;

„Cu noi este Dumnezeu", glasul al V-lea, în *Cântările Triodului*, [4]2014, pp. 137-144;

„Doamne al puterilor", glasul al III-lea, în *Cântările Triodului*, [4]2014,pp. 130-133;

„Doamne al puterilor", glasul al V-lea, în *Cântările Triodului*, [4]2014,pp. 144-147;

„Troparele", glasul al III-lea, în *Cântările Triodului*, pp. 133-137;

„Troparele", glasul al V-lea, după podobia „Bucură-te cămara", în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 278-281; în *Cântările Triodului*, [4]2014, pp. 148-151.

Utrenia

Polieleie

„La râul Babilonului", glasul al V-lea, în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 66-70; în *Cântările Triodului*, [4]2014, pp. 54-58.

Ușile pocăinței

„Ușile pocăinței", „În calea mântuirii", „La mulțimea faptelor mele", glasul al III-lea, în *Cântările Triodului*, [4]2014, pp. 23-27;

„Ușile pocăinței", „În calea mântuirii", „La mulțimea faptelor mele", glasul al VII-lea Enarmonic, în *Cântările Triodului*, [4]2014, pp. 27-31.

Liturghia Darurilor mai înainte sfințite

„Gustați și vedeți", glasul I, în *Cântările Triodului*, 2003, [4]2014, pp. 157-158.

În Sfânta și Marea Vineri (Joi seara)

„Mărire îndelung-răbdării Tale, Doamne", glasul al VIII-lea, în *Cântările Triodului*, [4]2014, p. 285;

„Întru o zi ai învrednicit, Doamne", prelucrare după I.P. Pasărea, în *Cântările Triodului*, p. 292.

c. **Perioada Penticostarului**

Cântări la Vecernie

Stihiri la Litie

La Înălțarea Domnului:

„Suindu-Te la ceruri", glasul I, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 249-250;

„Suitu-Te-ai, Hristoase, la Părintele Tău Cel fără de început", același glas, pp. 250-252.

Slave la Litie

La Duminica Slăbănogului:

„La scăldătoarea oilor", glasul al V-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 164-167;

La Duminica Orbului:

„Toată viața socotind-o orbul o noapte", glasul al IV-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, p. 229;

Tropare

La Duminica Tuturor Sfinților:

„Cu sângiuirile mucenicilor Tăi", glasul al VIII-lea, în *Cântările Penticostarului*, pp. 358-359; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 302-303;

Alt tropar – „Apostolilor, mucenicilor, prorocilor", glasul al IV-lea (forma glasului II), în *Cântările Penticostarului*, 2004, p. 360; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, p. 301.

La Duminica Sfinților Români:

„Toți sfinții care pe pământul românesc ați viețuit", glasul al IV-lea (forma glasului II), în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 367-368; în *Polieleie, mărimuri, tropare și condace de peste tot anul*, pp. 303-304.

Cântări la Utrenie

„Învierea lui Hristos văzând", glasurile I, III, V și VIII, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 36-41, 44-45.

Irmoase

La Canonul Izvorului Tămăduirii, glasul I, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 92-93, 96-98, 100-102;

Sedealna Născătoarei, „ Pe fântâna cea pururea nesecată", glasul al VIII-lea, în *Cântările Penticostarului*, pp. 94-96.

Condace

La Izvorul Tămăduirii:

„Din izvorul tău cel nesecat", glasul al VIII-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 99-100;

La Pogorârea Duhului Sfânt:

„Când Cel Preaînalt, Pogorându-Se", glasul al VIII-lea, *Cântările Penticostarului*, 2004, p. 322.

Luminânde

La Izvorul Tămăduirii:

„Cu adevărat ești izvor", glasul al III-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, p. 103;

La Duminica Slăbănogului:
„Venit-a Domnul”, glasul al III-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 170-171;

La Duminica Orbului:
„Luminează, Doamne, ochii mei cei înțelegători”, glasul al III-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, p. 232.

La Laude
Stihiri
La Izvorul Tămăduirii:
Stihira I: „Apa izvorului de mântuire”, glasul al II-lea (forma glasului al VI-lea), în *Cântările Penticostarului*, 2004, p. 104;
Stihira a II-a: „ Fântâna din care curge viață”, același glas, pp. 104-105;
Stihira a III-a: „ Apa Fecioarei întărește sufletele”, același glas, pp. 105-106.

La Duminica Tomii:
Stihira I: „Toma, cel numit și geamăn”, glasul I, în *Cântările Penticostarului*, 2004, p. 127;
Stihira a II-a: „Precum nu ai stricat pecețile mormântului”, același glas, pp. 128-129.

La Înjumătățirea Praznicului:
Stihira: „Înțelepciunea, Puterea și Raza Tatălui”, glasul al IV-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 197-198;
Stihira a II-a: „Pe cărturari i-a amuțit”, același glas, pp. 198-199.

La Duminica Samarinencii:
Stihira: „Acestea zice Domnul către Samarineancă”, glasul al VI-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 214-215.

La Duminica Sfinților Părinți:

Stihira I: „Adunând toată știința sufletului", glasul al VI-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 280-281;

Stihira a II-a: „Fericiții înainte stătători", același glas, pp. 282-283.

La Sfânta Treime:

Stihira I: „Prin proroci ne-ai vestit nouă calea mântuirii", glasul al II-lea, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 344-345;

Stihira a II-a: „În locașurile Tale", același glas, pp. 345-346;

Stihira a III-a: „ În locașurile Tale, Doamne", același glas, pp. 346-347.

La Duminica Tuturor Sfinților:

Stihira I: „Pe sfinții cei pe pământ minunați", glas al IV-lea Leghetos, în *Cântările Penticostarului*, 2004, pp. 363-364;

Stihira a II-a: „Apostolii împreună cu prorocii", același glas, pp. 364-365;

Stihira a III-a: „Toți sfinții cei minunați", același glas, pp. 365-366.

La Sfânta Liturghie

„Iubi-Te-voi, Doamne", glasurile I, III și VIII, în *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 1999 (și în celelalte șapte ediții), pp. 139, 138, 140;

Răspunsuri Mari, glasurile V și VII, în *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 1999 (și în celelalte șapte ediții), pp.171-174; pp. 167-170;

Axion duminical, glasul al II-lea, în *Axionar și Podobier*, 2018, pp. 16-17;

Axion duminical, glasul al III-lea, în *Axionar și Podobier*, pp. 25-26; în *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 2018, pp. 69-70;

Axion duminical, glasul al VII-lea, în *Axionar și Podobier*, pp. 65-66; în *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 2018, pp. 157-158;

„De tine se bucură", glasul al V-lea, în *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 2018, pp. 59-60; în *Axionar și Podobier*, pp. 83-84;

„Cinei Tale", chinonic, glas VII, în *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, pp. 353-355.

În afara acestor cântări liturgice, părintele Nicu Moldoveanu a publicat la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, în anul 2018, un volum intitulat *Cântările Sfintei Liturghii pe cele opt glasuri*, lucrare prezentată în subcapitolul anterior. Această lucrare cuprinde compoziții originale pentru slujba Sfintei Liturghii, în toate cele opt glasuri, după cum urmează: Ectenia mare, Antifoane duminicale, Fericiri, „Doamne mântuiește pe cei binecredincioși", „Și ne auzi pe noi", „Sfinte Dumnezeule", Heruvice, „Ca pre Împăratul", Răspunsuri Mari, „Pre Tine Te lăudăm", Axioane duminicale, „Unul Sfânt", Chinonice și celelalte răspunsuri liturgice.

La Sfintele Taine și Ierurgii

Luminândele de la înmormântarea pruncilor și a preoților de mir, „Acum m-am odihnit și am aflat ușurare multă" și „Acum am ales pe Fecioara", glasul al III-lea, în *Cântări la Sfintele Taine și la Ierurgii și alte cântări religioase,* 2002, pp. 63-64; 2015, pp. 156-157;

„Cinei Tale", chinonic, glasul al VII-lea, în *Cântări la Sfintele Taine și la Ierurgii și alte cântări religioase*, p. 95 (publicat și în *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 1999 și celelalte ediții);

„Prăznuiește astăzi", sedealna Sfinților Trei Ierarhi, glasul al III-lea, în *Cântări la Sfintele Taine și Ierurgii și alte cântări religioase*, partea a II-a, p. 98 (publicată și în *Noul Idiomelar*).

V.4. *Creația corală religioasă și laică*

V.4.1. ***Antologii (repertorii) corale***

Numărului impresionant de tipărituri psaltice bisericești i se adaugă cărțile de muzică corală, religioasă și laică, publicate în decursul a peste treizeci de ani de activitate didactică-muzicală.

Spre sfârșitul secolului al XIX-lea, în anul 1886, compozitorul și dirijorul Ioan Bunescu a avut inspirația alcătuirii unui *Repertoriu Choral Religios*, care să cuprindă lucrări corale liturgice semnate de autor și

de alți compozitori români, foarte utile practicii corurilor bisericești[128]. Au existat, în prima jumătate a secolului al XX-lea, eforturi sporadice de alcătuire și litografiere a unor repertorii pentru corurile seminariilor teologice. În acest sens, în anul 1935, în cadrul Seminarului Teologic de la Râmnicu-Vâlcea, elevii Gheorghe Băzăvan și Victor Giuleanu – viitoare personalități de seamă ale vieții muzicale românești – au întocmit și litografiat un repertoriu cu cântările Sfintei Liturghii și cântece patriotice, sub îndrumarea competentă a profesorului Alecu Popescu. De asemenea, în februarie 1945, la inițiativa conducerii Seminarului „Nifon Mitropolitul" din București și a profesorului Constantin A. Ionescu, s-a întocmit și s-a litografiat un repertoriu care cuprindea cântări la Sfânta Liturghie, cântări specifice slujbelor din Postul Mare, cântări la slujba Cununiei, la slujba înmormântării și cântări festive[129]. După anul 1948, când învățământul teologic s-a aflat sub directa îndrumare a Bisericii Ortodoxe Române, s-a simțit un gol imens în privința repertoriului coral religios bărbătesc. Lipsa aceasta s-a simțit chiar după apariția lucrărilor intitulate: *Culegere de coruri patriotice și populare pe trei voci egale* (1975), *Cântările Sfintei Liturghii după diferiți autori* (1980), *Colinde*, în două ediții (1981; 1983), toate realizate de profesorul Ioan Brie de la Seminarul Teologic din Cluj-Napoca. Însă, acest gol a dispărut atunci când părintele Nicu Moldoveanu, ducând mai departe ideea publicării unui astfel de repertoriu, în anul 1983 reușește, după multă trudă și migală, să tipărească un frumos *Repertoriu coral*, care va fi îmbunătățit și îmbogățit cu noi creații muzicale, de la o ediție la alta. La scurt timp după apariția acestui *Repertoriu coral*, părintele arhidiacon Alexie Buzera aprecia munca părintelui Nicu Moldoveanu astfel:

---

[128] Pr. Marin Velea, „Ioan Bunescu", în *Dicționar de muzică bisericească românească*, Ed. Basilica, București, 2013, p. 114.

[129] Arhid. A. Buzera, „Diacon Conf. univ. Dr. Nicu Moldoveanu, Repertoriu coral, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983, 556p.", în: *Mitropolia Olteniei*, XXXVI (1984), 3-4, p. 255.

„Golul simțit de decenii, care a creat mari dificultăți atât elevilor și studenților, cât și profesorilor de muzică a fost împlinit de *Repertoriul coral* tipărit în anul 1983, cu binecuvântarea Patriarhului Iustin Moisescu. Meritul acestor împliniri revine diaconului Nicu Moldoveanu, de la Institutul Teologic din București, îngrijitorul lucrării, care a înmănuncheat un număr mare de piese corale la trei și patru voci pentru formațiile bărbătești, din literatura corală românească și universală, depunând și un travaliu componistic considerabil pentru a pune la îndemâna elevilor, studenților și profesorilor de muzică de la seminariile și institutele teologice din țara noastră un bogat și foarte util repertoriu de cântece, cel mai complet din istoria didacticii muzicale cu profil teologic”[130].

Această antologie pentru coruri de voci egale și bărbătești reprezintă cartea de căpătâi a elevilor seminariști și a studenților teologi, dar și a tuturor celor care practică și iubesc muzica corală bărbătească. Trebuie amintit aici faptul că, înainte de tipărirea *Repertoriului coral*, părintele profesor a publicat în revistele centrale bisericești multe dintre cântările corale liturgice și câteva colinde la Nașterea Domnului[131].

---

[130] Arhid. A. Buzera, „Diacon Conf. univ. Dr. Nicu Moldoveanu, *Repertoriu coral*...”, pp. 255-256.

[131] *Repertoriul Coral* a fost precedat de publicarea unor cântări corale, compoziții proprii sau transcripții pentru cor mixt și bărbătesc, în câteva reviste centrale bisericești, după cum urmează: „Compoziții, prelucrări și armonizări de cântări bisericești și folclor religios pentru cor mixt”, în: *Glasul Bisericii*, XXVII (1968), 3-4, unde, între pp. XXXII-XL, se găsesc două colinde culese din comuna Scânteia, județul Ialomița, prelucrate și armonizate pentru cor bărbătesc de părintele diacon Nicu Moldoveanu: „La cireșul retezat” și „Lerui Doamne”; în: *Glasul Bisericii*, 1-2/1974, pp. I-XVI (anexă): „Cuvine-se cu adevărat”, glas al III-lea; „Cinei Tale”, chinonic, glasul al VII-lea Enarmonic, melodie tradițională armonizată; „Cu trupul adormind”, Luminânda Sfintelor Paști, glas al III-lea, melodie armonizată; „Prăznuiește azi Biserica”, glas al III-lea, melodie armonizată; „Dogmatica de la Vecernia glasului VIII”, melodie armonizată; „Condacul Sfintelor Paști”, glas al VIII-lea, melodie armonizată; „Acum slobozește”, glasul al V-lea, melodie armonizată; „Cântări liturgice la Sfintele Paști – prelucrări, armonizări, transpuneri pentru cor bărbătesc”, în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 7-8, Ane-

Apariția primei ediții a *Repertoriului coral* în plin regim comunist a fost o mare reușită a Editurii Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, deoarece o astfel de carte era imperios necesară. Acest volum de cântări întregește munca de creație, de selectare și de transpunere în versiune bărbătească a lucrărilor corale ale compozitorilor români și străini prezenți aici, muncă începută cu mai bine de cincisprezece ani înainte. Apreciind munca laborioasă și inspirată a părintelui Nicu Moldoveanu de la Institutul Teologic din București pentru publicarea *Repertoriului coral*, părintele Alexandru I. Stan menționa:

> „Repertoriile corale au întotdeauna darul de a confrunta pe iubitorii muzicii cu cel puțin două elemente, anume cu «vechiul» preluat spre a fi transmis la noi generații și, mai ales, cu «noul» în care alcătuitorul invită pe creatori, dirijori și interpreți la un simpozion al frumuseții inedite. Cel puțin aceste două elemente tradiționale de structură se regăsesc în *Repertoriul coral* pe care, alcătuindu-l cu aleasă grijă și cu discernământ didactic, părintele Nicu Moldoveanu l-a dat luminii tiparului

---

xă, pp. I-XII: „Lumină lină", glas al VIII-lea, melodie de Filotei Moroșanu; „Îngerul a strigat", glas al III-lea, melodie de Varlaam Protosinghelul; „Ziua Învierii", glas al V-lea, după versiunea pentru cor mixt a lui Nicolae Lungu; „Hristos din morți a înviat", după versiunea pentru cor mixt a lui D.G. Kiriac; „Hristos a înviat", după versiunile pentru cor mixt ale lui G. Musicescu și Al. Podoleanu; „Cântări tradiționale din slujba cununiei și înmormântării – prelucrări, armonizări și transpuneri pentru cor bărbătesc", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 9-10, în Anexă, pp. I-XXXIII: la Cununie (ectenii; tropare; „Tatăl nostru", transcripție pentru cor bărbătesc după versiunea pentru cor mixt a Ioanei Ghika Comănești; „Tatăl nostru", melodie îmbisericită armonizată; „Duși de noroc" și „Mulți ani trăiască"); din slujba înmormântării: [„Oratoriu", după Gh. Mandicevschi; „Aliluia", Catismele, Ectenia întreită, „Veșnică pomenire", „Sfinte Dumnezeule", în două versiuni (prima după D.G. Kiriac, a doua, armonizată de N. Lungu); „Adusu-mi-am aminte", glas al V-lea, în armonizarea părintelui diacon N. Moldoveanu, și „Adusu-mi-am aminte", imn funebru de Ciprian Porumbescu, completat de Nicu Moldoveanu, păstrând stilul lui Ciprian Porumbescu]. Toate cântările publicate între anii 1968-1975 în revistele bisericești au fost introduse în *Repertoriul coral* tipărit în anul 1983 și în celelalte două ediții (1998 și 2003).

prin intermediul Editurii Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române [...]. Acest *Repertoriu* vrea să răspundă, fără alte comentarii – care și-ar fi putut găsi locul într-o prefață –, setei de artă corală ce se face simțită, în primul rând, în școlile teologice de nivel mediu și universitar ale Bisericii Ortodoxe Române. Însăși binecuvântarea întâistătătorului, dată pentru repertoriul de față, constituie un îndemn la cercetarea lui și la punerea lui în lucru atât în școlile amintite, cât și în bisericile de enorie a căror activitate corală se prelungește peste vreme, de multe decenii, până în momentul de acum. Iarăși, prezentarea superbă într-un singur volum legat și cu o filă velină, pe care notele sunt tipărite clar și îngrijit, acordă lucrării o notă de suplețe, de prospețime și de larghețe. Datorită acestei note caracteristice, dirijorul și coriștii pot să se aștepte, de la bun început, la o lucrare de anvergură, care a devenit un instrument bibliografic muzical de referință" [132].

Până la apariția *Repertoriului coral,* teologii și seminariștii erau nevoiți să caligrafieze partiturile corale, existând întotdeauna riscul strecurării unor erori de scriere. Acest *Repertoriu coral* a umplut un gol existent de mult timp în repertoriile corurilor bărbătești. În ceea ce privește cuprinsul său, se observă că *Repertoriul coral* a fost structurat de la bun început în patru mari capitole, după cum urmează:

Capitolul I: „Cântările Sfintei Liturghii" – cuprinde răspunsuri liturgice compuse de diverși compozitori români;

Capitolul II: „Coruri religioase" – cuprinde compoziții ce pot fi cântate în toate perioadele liturgice ale anului, concerte religioase din perioada Triodului și din perioada Penticostarului;

Capitolul III: „Colinde și cântece de stea, Anul Nou și Florii";

[132] Pr. Alexandru I. Stan, „Diac. Conf. Nicu Moldoveanu, Repertoriu coral, tipărit cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Iustin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983, format mare, 556 pagini", în: *Studii Teologice*, XXXVII (1985), 3-4, p. 292.

Capitolul IV: „Coruri laice", împărțit, la rândul său, în următoarele secțiuni: a. „Coruri patriotice"; b. „Coruri populare"; c. „Coruri din repertoriul clasic românesc și universal".

Ediția a doua, revizuită și adăugită, a fost publicată la Editura Episcopiei Dunării de Jos, în anul 1998, a treia a apărut la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 2003, fiind, de asemenea, revizuită și adăugită, însumând 754 de pagini, iar a patra, în anul 2017, la aceeași editură. Multe dintre cântările publicate în cele trei ediții ale *Repertoriului coral* au fost armonizate, prelucrate și adaptate pentru cor bărbătesc de părintele profesor Nicu Moldoveanu, așa cum reiese din cuprins.

Înaintea cuprinsului antologiei, autorul a introdus lista alfabetică cu autorii ale căror lucrări se regăsesc în paginile repertoriului. Pentru a sublinia importanța editării *Repertoriului coral* pentru viața liturgică a Bisericii Ortodoxe Române și pentru pregătirea muzicală a studenților teologi și a seminariștilor, redăm aici cuvintele părintelui Alexandru Stan, care afirma, în încheierea recenziei sale:

> „Dacă trebuie să evaluăm acest *Repertoriu coral*, îndeosebi pentru importanța lui și pentru ceea ce înseamnă el în mâna elevilor seminariști, a studenților teologi, a dirijorilor de coruri bisericești de la catedrale și chiar în mâna altor iubitori ai muzicii psaltice și patriotic-naționale, este firesc să spunem că este primul repertoriu coral apărut la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române în care varietatea și autenticitatea își dau mâna. Amândouă slujesc, asemenea alcătuitorului repertoriului – părintele Nicu Moldoveanu –, la promovarea duhului de unitate în Biserica Ortodoxă Română, prin preoții de astăzi și de mâine, a căror pregătire se face în școlile teologice seminariale și în Institutele Teologice Universitare. Aceleași cântări învățate cu sârg la tinerețe dintr-un repertoriu complex și adecvat, așa cum este cel de față, conduc la unitate de expresie, la unitate în cuget. Suntem siguri că efortul

extraordinar depus de părintele Nicu Moldoveanu în alcătuirea *Repertoriului coral*, pe care l-am prezentat, poate fi evidențiat și mai mult de către specialiști, dar mai siguri suntem de utilitatea lui imediată și în perspectivă. Se anunță, deci, un rodnic lucrător în vastul domeniu al muzicii noastre, în persoana părintelui diacon Nicu Moldoveanu, vrednic urmaș al maestrului Nicolae Lungu la același Institut Teologic Universitar, unde se promovează o muzică bisericească și corală pe linia celor mai strălucite exemple date de înaintași. Adunând laolaltă, în *Repertoriul coral*, piese despre care am amintit doar în parte, alcătuitorul se simte trăind printre creatorii lor, împărtășind tuturor dintr-al lor și dintr-al său, dintr-al Bisericii și dintr-al neamului, ba chiar și din producțiile universale fără de a căror cunoaștere nu este posibil să se numească cineva om al scrisului și, mai ales, om al minunatei arte a muzicii. Cel puțin aceasta poate să fie impresia noastră – a unuia care nu doar o singură dată a cântat în cor, sub bagheta maestrului –, că sunt strânse aici și oferite, într-un chip generos, lucrările corale strict necesare formării viitorilor slujitori ai Sfintelor Altare. Pe aceștia din urmă și formarea lor i-a avut în vedere părintele Nicu Moldoveanu. Ne exprimăm speranța că acest frumos și meritoriu început va fi urmat de alte noutăți editoriale de acest gen, așteptate cu atâta ardoare de cei care înfrumusețează slujbele bisericești și festivitățile cultural-naționale și patriotice din Biserica Ortodoxă Română, cu glasurile lor cristaline și cu aceeași curăție sufletească de totdeauna, inspirată de muzică. Este vorba de acea muzică, desigur, care poartă pe vibrațiile ei sonore adevărurile de credință creștine ortodoxe mărturisite de veacuri”[133].

Mânat de dorința de a oferi celor care vor să vestească Nașterea Domnului, cinstind și iubind colindele[134], aceste nestemate ale culturii

[133] Pr. Al.I. Stan, „Diac. Conf. Nicu Moldoveanu, Repertoriu coral...”, pp. 295-296.

[134] Vorbind despre valoarea și frumusețea de nedescris a colindelor și a cântecelor de stea, Părintele Patriarh Teoctist consemna: „Colindele acestea străvechi, care au

religioase și populare românești, părintele Nicu Moldoveanu avea să adauge ciclului de tipărituri corale o *Antologie de colinde*, publicată în două ediții (1999 și 2005). Prima ediție însumează 300 de pagini, iar a doua 329 de pagini, adăugându-i-se alte câteva colinde. Antologia, în ambele ediții, cuprinde colinde de Crăciun, cântece de stea, Plugușorul, Sorcova, colinde de Bobotează, de Florii, de Paști, de Înălțare, colindul Sfântului Andrei și câteva dintre cele mai cunoscute cântece de Crăciun din repertoriul german, francez și spaniol. Cele 130, respectiv 145 de colinde alcătuite de diferiți compozitori români și străini reprezintă un repertoriu pentru coruri mixte destul de variat. Colindele românești cuprinse în aceste două ediții aparțin tuturor provinciilor românești, ele fiind culese și prelucrate de compozitorii noștri. Culegerea de colinde a fost primită cu multă bucurie la momentul apariției acesteia, ușurând, atât pentru dirijori, cât și pentru coriști, munca de pregătire a concertelor de colinde[135].

Antologia corală, religioasă și laică pentru formații mixte a apărut la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române în anul 2006 și cuprinde concerte bisericești care se pot cânta în cele trei perioade liturgice ale anului bisericesc, precum și coruri laice de factură folclorică și patriotică. Ele poartă semnătura celor mai mari compozitori români (clasici și contemporani), dar și străini.

---

legănat copilăria noastră și a părinților noștri, a poporului nostru, ne fac de fiecare dată să retrăim nostalgia noului pe care îl aduce Nașterea Mântuitorului Iisus Hristos. Această reînnoire nu vine pe calea cărții, a bibliotecii, ci ea vine pe calea străveche a drumului bătătorit de tălpile strămoșilor noștri, timp de aproape două mii de ani, strămoși care umblau și colindau din casă în casă, din familie în familie, anunțând vestea cea mântuitoare a întrupării Fiului lui Dumnezeu" (Pr. N. Moldoveanu, „Cuvânt înainte", în *Antologia de colinde*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, [1]1999, [2]2005).

[135] Publicarea unei astfel de antologii de colinde pentru cor mixt a servit, în primul rând, pregătirii concertelor de colinde susținute de corul mixt al Facultății de Teologie „Justinian Patriarhul", pe care părintele Nicu Moldoveanu, împreună cu discipolii săi, le pregăteau cu deosebit profesionalism și cu multă dăruire.

Cu privire la însemnătatea publicării acestei antologii, autorul menționează:

„În activitatea mea de aproape patruzeci de ani în învățământul teologic universitar, am simțit mereu lipsa unor repertorii corale, care să fie la îndemâna tuturor celor ce s-ar afla în situația de a pregăti concerte corale – și nu de puține ori – în timpul cel mai scurt posibil. Până acum douăzeci-treizeci de ani, cântările corale se scriau de mână. Apoi au apărut mijloacele de multiplicare (xerox, computer, rizograf și câte altele), fiind ușurată oarecum munca profesorilor și a studenților sau elevilor, dar cheltuielile se ridicau de fiecare dată la sume destul de importante, suportate cel mai adesea de către profesori. De aceea, începând din anul 1975, când am tipărit în revistele bisericești și în extras un buchețel de cântări corale pentru voci egale și formații bărbătești, și până în anul 1983, când am tipărit un repertoriu coral de 550 pagini, apărut până acum în patru ediții oficiale, cu tiraj considerabil (București, 1983; Galați, 1998; București, 2003 și 2017), îmbogățit de la o ediție la alta cu sute de pagini, m-a preocupat concomitent și adunarea materialului coral pentru formații mixte, mai ales după anul 1990, când la facultățile de teologie au apărut în peisajul universitar teologic și fetele. De atunci și până astăzi am adunat, am selectat, am prelucrat, am îndreptat, am armonizat, am transpus și chiar am compus un număr apreciabil de lucrări corale religioase și laice pentru coruri mixte, după diferiți autori români și străini, clasici și contemporani, astfel reușind să alcătuiesc o antologie corală, pe care am încredințat-o acum tiparului. Această antologie însumează cca. 1000 de pagini, jumătate cuprinzând coruri religioase și jumătate coruri laice și se adresează, în primul rând, formațiilor mixte de la facultățile de teologie ortodoxă, dar și celor de la biserici sau de la alte instituții”[136].

[136] Pr. N. Moldoveanu, „Prefața”, în *Antologia corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006, p. 5.

Lucrarea este alcătuită din două părți (prima parte religioasă, iar cea de-a doua laică). Partea întâi conține următoarele secțiuni: I. „Coruri din perioada Triodului"; II. „Coruri din perioada Penticostarului"; III. „Coruri din perioada Octoihului". Partea a doua conține prelucrări și armonizări folclorice, madrigale, doine, jocuri, hore, câteva lucrări cu caracter patriotic, urarea „Mulți ani trăiască" și patru cântece japoneze.

Cântările Sfintei Liturghii. Glasurile 1 și 7, pentru cor mixt a fost tipărită în anul 2014, la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă. Această lucrare are 115 pagini și conține compoziții originale, iar la final, între paginile 105-113, încă un rând de Răspunsuri Mari și „Pre Tine Te lăudăm", glasul al V-lea Hisar, de Varlaam Barancescu, în armonizare proprie.

După ce prezintă foarte succint apariția și evoluția cântării corale religioase la români, autorul menționează, în *Prefața* cărții, faptul că aceste cântări liturgice au fost compuse înainte de anii '80 ai secolului trecut, în versiunile pentru coruri de voci egale, tipărite în *Repertoriul coral* din anul 1983 și în celelalte două ediții (1998 și 2003). Ulterior, acestea au fost armonizate pentru cor mixt, ele intrând în repertoriul mai multor formații corale religioase din capitală și din țară.

V.4.2. ***Catalogul creației corale religioase și laice***

Creația corală a părintelui Nicu Moldoveanu însumează numeroase armonizări, prelucrări și transcripții pentru coruri mixte și bărbătești. Multe dintre aceste cântări corale au fost publicate în versiunile pentru cor bărbătesc și mixt, în revistele centrale ale Bisericii Ortodoxe Române, în perioada dinainte de 1989.

În calitate de doctorand, părintele profesor Nicu Moldoveanu a publicat compoziții, prelucrări și armonizări de cântări psaltice și de folclor religios (colinde la Nașterea Domnului).

Majoritatea lucrărilor publicate sunt pentru cor bărbătesc, lucru firesc, dacă luăm în considerare faptul că în Institutul Teologic din București, la acea vreme, ansamblul coral era alcătuit doar din tineri teologi. Astfel, după cum se observă în anexele revistelor în care au fost publicate, toate cântările corale armonizate și prelucrate au la bază teme muzicale psaltice (cântări de strană tradiționale).

Modalitatea de armonizare clasică, grefată pe alternanța dintre tonal și modal, era cea pe care o consacrase compozitorul Nicolae Lungu. Ucenicul își urma mentorul. De aceea, aceste cântări corale preiau și duc mai departe ethosul și stilul compozițiilor înaintașului. În Biserica Ortodoxă Română, cântarea corală se așezase de ceva vreme pe un făgaș sănătos. Monodia acompaniată, cântul alternativ constând în dialogul dintre vocile bărbătești și femeiești, imitațiile contrapunctice stricte și variate, tehnica stretto, folosirea citatului muzical, acordurile eliptice de terță, uneori pedala sau isonul, cântul în unison, folosit cu scopul de a pune în valoarea modalismul temelor, dar și de a conferi un anumit dramatism impus de textul liturgic, sunt procedee de înveșmântare și de valorificare armonică și contrapunctică a melodiilor psaltice tradiționale.

În anul în care urma să susțină examenul de admisibilitate în urma încheierii cursurilor doctorale, părintele profesor publica următoarele lucrări corale armonizate pentru cor mixt: Troparul Sfinților Apostoli Petru și Pavel, pe melodia lui Ion Popescu-Pasărea; Troparul Bunei Vestiri; Axion duminical, glas V, pe melodia lui Anton Pann,; „Pre Tine Te lăudăm", glasul al V-lea Hisar, pe melodia protosinghelului Varlaam; „Dogmatica de la Vecernia glasului al VIII-lea", pe melodia din *Vecernierul uniformizat*; colinde pentru cor bărbătesc: „La cireșul retezat", melodie din comuna Scânteia, județul Ialomița; „Leru-i Doamne", melodie culeasă din comuna Scânteia, județul Ialomița[137].

[137] În: *Glasul Bisericii*, 3-4/1968, în Anexă, cu titlul: „Compoziții, prelucrări și armonizări de cântări psaltice bisericești și de folclor religios", pp. II-XL. Notă*: Aceste

La începutul anul 1974, cu câteva luni înaintea susținerii tezei de doctorat, publica următoarele cântări, tot pentru cor bărbătesc: „Cuvinese cu adevărat", glas III (melodie și armonizare); „Cinei Tale", chinonic pe glasul al VII-lea (melodie tradițională armonizată); „Cu Trupul adormind", luminânda Sfintelor Paști, glasul al III-lea (melodie tradițională); „Prăznuiește azi Biserica", glasul al III-lea (Sedealnă din slujba Sfinților Trei Ierarhi); Dogmatica de la Vecernia glasului al VIII-lea; Condacul Sfintelor Paști, glasul al VIII-lea; „Acum slobozește", glasul al V-lea[138]. Apoi, a urmat publicarea altor patru lucrări corale din perioada Penticostarului: „Lumină lină", glasul al VIII-lea, după melodia lui Filotei Moroșanu; „Îngerul a strigat", glasul al III-lea, după melodia lui Varlaam Protosinghelul; „Ziua Învierii", glasul al V-lea, transcripție pentru cor bărbătesc după varianta pentru cor mixt a lui Nicolae Lungu; „Hristos din morți a înviat", după D.G. Kiriac; „Hristos a înviat", după Gavriil Musicescu și Alexandru Podoleanu[139].

În același an, părintele profesor publica cântări din slujbele cununiei și înmormântării[140]: „Vino din Liban, mireasă", transcripție pentru cor bărbătesc; ecteniile; troparele de la logodnă și cununie; „Tatăl nostru", transcripție pentru cor bărbătesc după versiunea pentru cor mixt a Ioanei Ghica-Comănești, iar o a doua versiune, armonizare a

---

lucrări de seminar pentru titlul de *Doctor în Teologie* au fost alcătuite sub îndrumarea profesorului Nicolae Lungu, care și-a dat avizul favorabil pentru publicarea lor.

[138] În: *Glasul Bisericii*, 1-2/1974, în Anexă: pp. I-XVI.

[139] În: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 7-8, în Anexă: „Cântări liturgice la Sfintele Paști – prelucrări, armonizări, transpuneri pentru cor bărbătesc", pp. I-XII. De asemenea, cu câțiva ani înaintea apariției *Repertoriului coral*, părintele Nicu Moldoveanu publica câteva colinde și cântece de Crăciun și Anul Nou, aparținând unor compozitori români consacrați, dar purtând și semnătura sa. Pentru amănunte, a se vedea: *Biserica Ortodoxă Română*, XCVII (1979), 1-2, Anexă, pp. I-XXXII.

[140] Diac. N. Moldoveanu, „Cântări tradiționale din slujba cununiei și înmormântării. Prelucrări, armonizări, transpuneri pentru cor bărbătesc", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 9-10, pp. I-XXXIII.

unei cunoscute melodii tradiționale; „Urare: Duși de noroc”, după versiunea pentru cor mixt din opera „Lohengrin”, de Richard Wagner; „Mulți ani trăiască”, după Gh. Cucu și Nicolae Lungu.

În ceea ce privește slujba înmormântării, găsim următoarele cântări: „Oratoriu”, după Gh. Mandicevschi; troparele; ectenia întreită; „Veșnică pomenire”; „Sfinte Dumnezeule”, după D.G. Kiriac și Nicolae Lungu; „Adusu-mi-am aminte”, glasul al V-lea, armonizare; „Adusu-mi-am aminte”, imn funebru de Ciprian Porumbescu, purtând următoarea notă: „completat de Nicu Moldoveanu, păstrând stilul lui Ciprian Porumbescu”.

Începând cu anul universitar 1990-1991, când la Facultatea de Teologie din București au fost create mai multe specializări, la care s-au putut înscrie și fete, părintele Nicu Moldoveanu a fondat corul mixt. Prin urmare, multe dintre lucrările corale alcătuite pentru coruri bărbătești au fost fie armonizate, fie aranjate pentru coruri mixte și, ulterior, publicate în antologiile corale pentru coruri mixte.

Din punct de vedere al conținutului cântărilor, acestea se pot împărți în cântări liturgice, care se cântă la Sfânta Liturghie, la Sfintele Taine și la celelalte slujbe ortodoxe, precum și în cadrul concertelor religioase[141], colinde de Crăciun[142] și lucrări folclorice[143].

După cum am procedat în cadrul subcapitolului anterior, unde am prezentat catalogul creației muzicale psaltice, în cele ce urmează, pentru a ilustra creația corală a părintelui Nicu Moldoveanu, vom prezenta câteva dintre paginile muzicale corale consacrate.

---

[141] Toate corurile religioase pentru cor mixt au fost cuprinse în *Antologia corală, religioasă și laică pentru formații mixte*.

[142] Colindele armonizate sau aranjate pentru coruri mixte au fost publicate în *Antologia de colinde* (Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1999, 2005).

[143] Corurile folclorice armonizate și aranjate pentru coruri mixte au fost cuprinse în *Antologia corală religioasă și laică pentru formații mixte*.

Heruvic

Glasul I

Adagio

S: A - - - min. Noi,_ ca - re, ca - re pre

A: A - - - min. Noi,_ ca - re, ca - re pre

T: A - - - min. Noi,_ ca - re, ca - re pre

B:

He - ru - vimi, pre_____ He - ru - - - vimi, cu

He - ru - vimi, He - ru - - - vimi, cu

He - ru - vimi, pre_____ He - ru - - - vimi, cu

tai - nă, cu tai - - - nă, cu tai - - - nă, cu

tai - nă, cu tai - - - nă, cu tai - - - nă, cu

tai - nă, cu tai - nă, cu tai - - - nă,_____ cu

tai - - - nă, cu tai - - - nă, cu

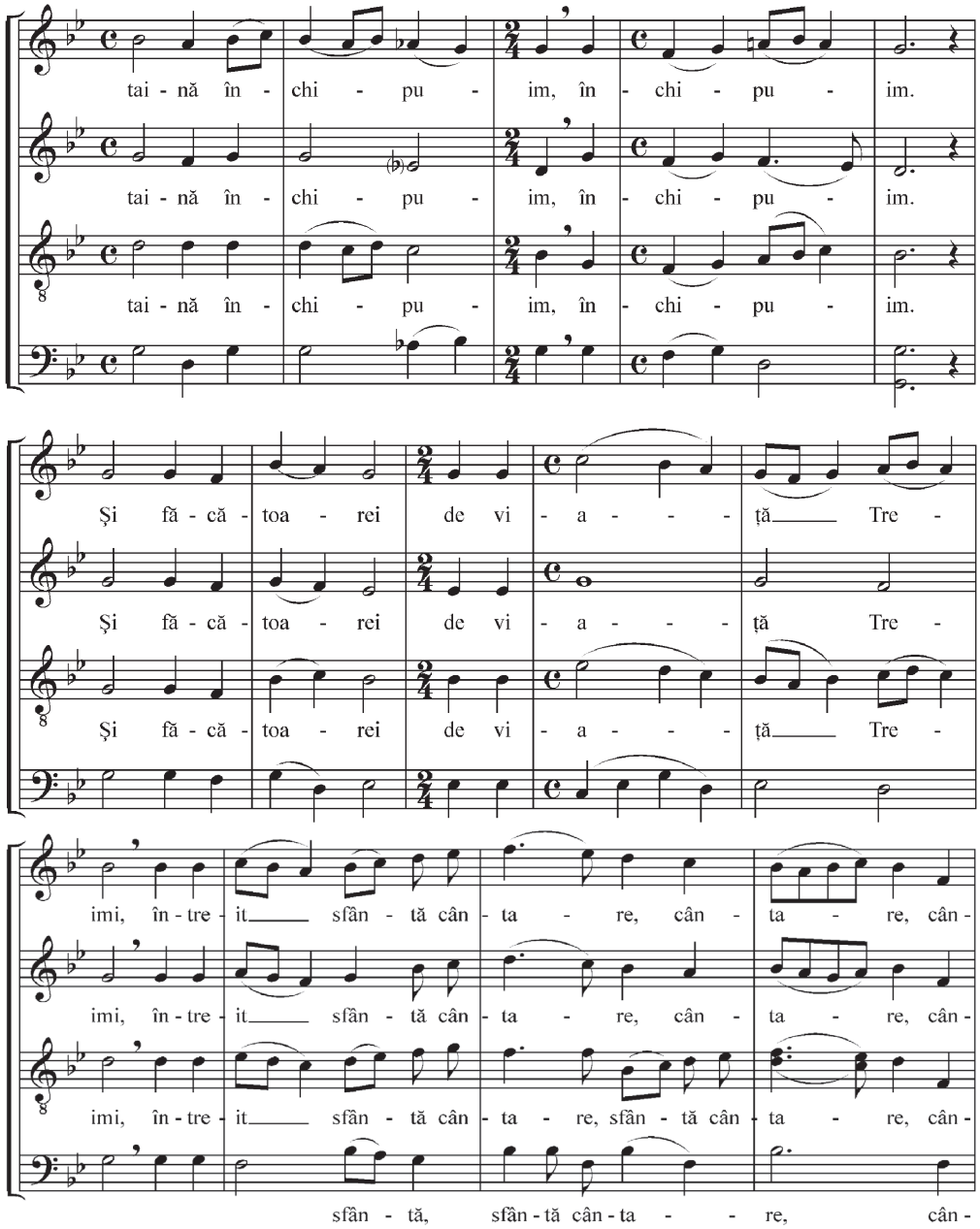
tai - nă în - chi - pu - im, în - chi - pu - im.
tai - nă în - chi - pu - im, în - chi - pu - im.
tai - nă în - chi - pu - im, în - chi - pu - im.
Şi fă - că - toa - rei de vi - a - - - ță Tre -
Şi fă - că - toa - rei de vi - a - - - ță Tre -
Şi fă - că - toa - rei de vi - a - - - ță Tre -
imi, în - tre - it sfân - tă cân - ta - re, cân - ta - re, cân -
imi, în - tre - it sfân - tă cân - ta - re, cân - ta - re, cân -
imi, în - tre - it sfân - tă cân - ta - re, sfân - tă cân - ta - re, cân -
sfân - tă, sfân - tă cân - ta - - re, cân -

ta - re, cân - ta - re a - du - - - - - cem, a - du - cem.

ta - re, cân - ta - re a - du - - - - - cem.

ta - re, cân - ta - re a - du - - - - - cem, a - du - cem.

Toa - tă gri - - - - ja

Toa - tă gri - - - - ja

Toa - tă gri - - - - ja

Toa - tă gri - - - - ja

Toa - tă gri - - - - ja

Toa - tă gri - - - - ja

Toa - tă gri - - - - ja Toa - tă gri - - - - ja

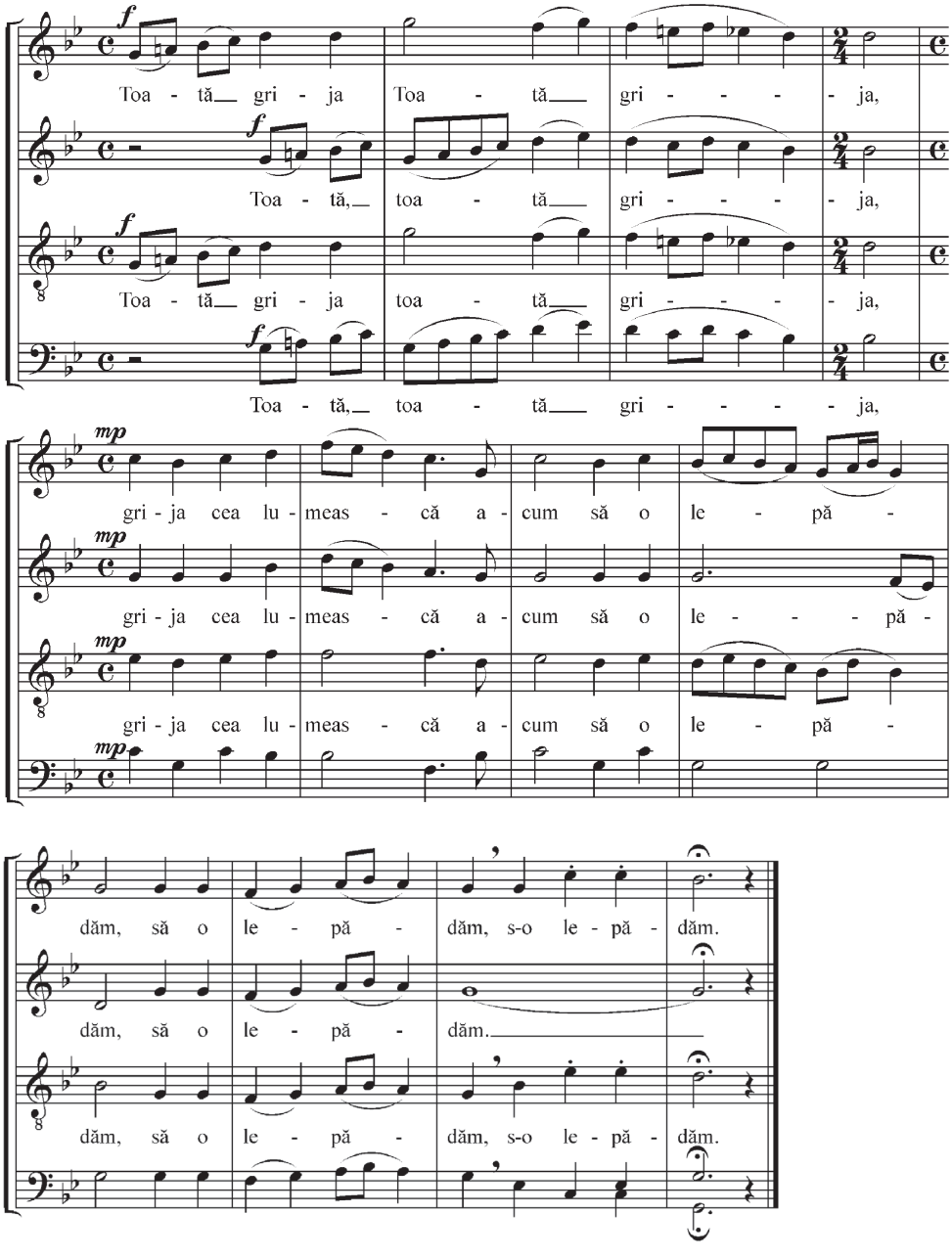
f
Toa - tă gri - ja Toa - tă gri - - - - ja,
f
Toa - tă, toa - tă gri - - - - ja,
f
Toa - tă gri - ja toa - tă gri - - - - ja,
f
Toa - tă, toa - tă gri - - - - ja,
mp
gri - ja cea lu - meas - că a - cum să o le - pă -
mp
gri - ja cea lu - meas - că a - cum să o le - - - pă -
mp
gri - ja cea lu - meas - că a - cum să o le - pă -
mp
dăm, să o le - pă - dăm, s-o le - pă - dăm.
dăm, să o le - pă - dăm.
dăm, să o le - pă - dăm, s-o le - pă - dăm.

Luminânda Sfinților Trei Ierarhi

Glas 3

p

Pe va - se - le lu - mi - - nii, pe ful - ge - re - le ce - le

pe ful - ge - re - le ce - le

mult stră - lu - - ci - toa - - - re

mult stră - lu - - ci - toa - - - - re pe Va - si - li - e cel

mf

pe Va - si - li - e cel Ma - - re, pe Gri -

Ma - re, cel Ma - - re, pe Gri -

go - ri - e de Dum - ne - zeu Cu - vân - tă - to - - -

go - ri - e de Dum - ne - zeu Cu - vân - tă - to -

f mf

rul şi pe I - oan Gu - ră de A - ur să-i

f mf

rul şi pe I - oan Gu - ră de A - - ur să-i

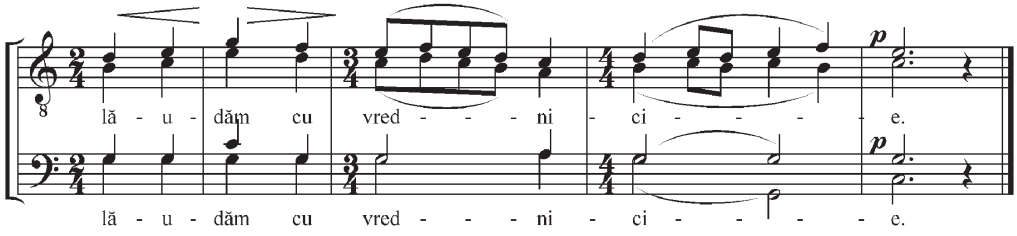

Sara-i bun'a lui Crăciun

(din colecția Nicolae Ursu)

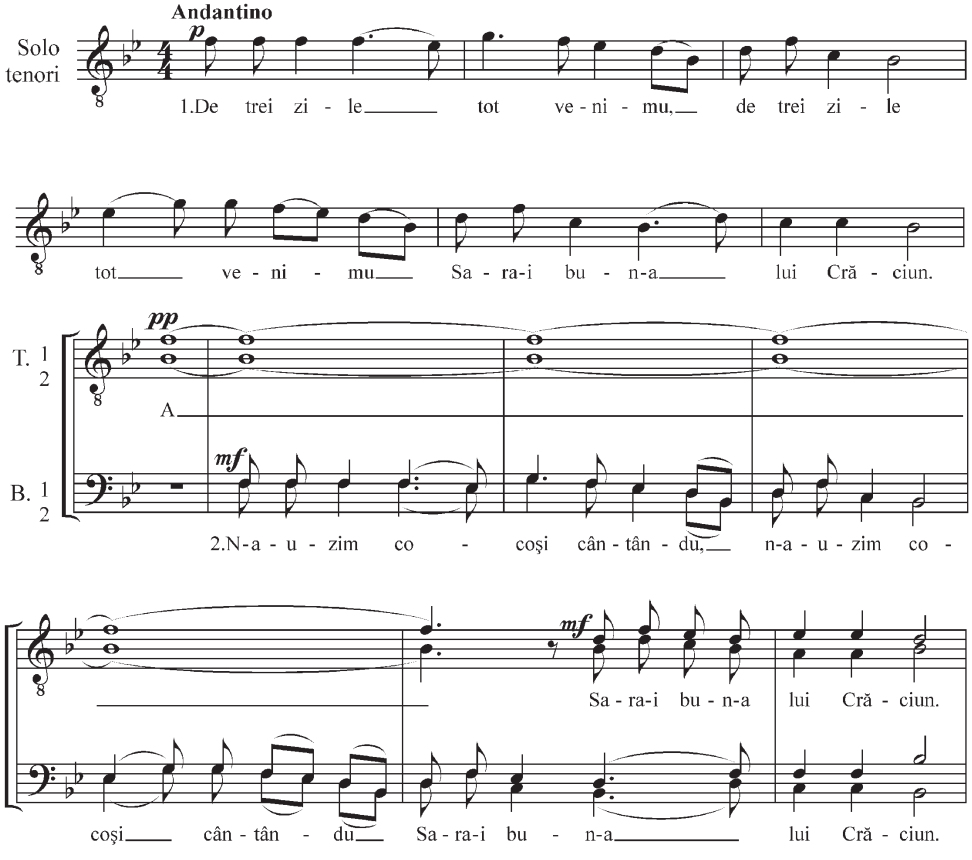

mp

3.Nu - mai oa - meni ve - se - lin - du, nu - mai oa - meni

mf

A

ve - se - lin - du Sa - ra - i bu - n - a lui Cră - ciun.

Sa - ra - i bu - n - a lui Cră - ciun.

mf

4.Ve - se - lind cu ve - sel bu - nu C - am a - juns a -

mf

4.Ve - se - lind cu ve - sel bu - nu C - am a - juns a - cest Cră -

cest Cră - ciu - nu Sa - ra - i bu - n - a lui Cră - ciun

ciu - nu Sa - ra - i bu - n - a lui Cră - ciun

Sa - ra - i bu - n - a lui Cră - ciun.

Sa - ra - i bu - n - a lui Cră - ciun.

mf

Sa - ra - i bu - n - a lui Cră - ciun.

Eu doinesc, codrul răspunde

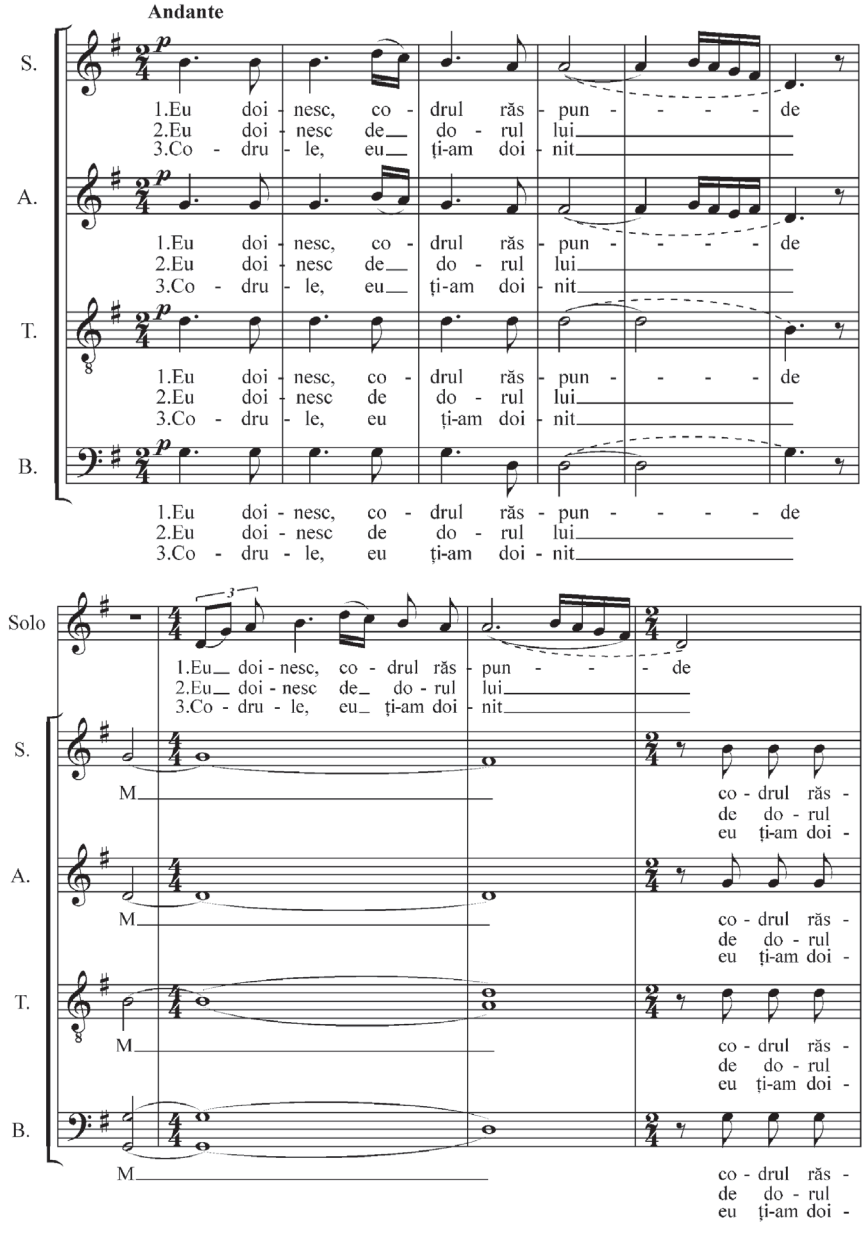

Eu doi-nesc, co - drul răs - pun - de
Eu doi-nesc de do - rul lui
Co-dru - le, eu ți-am doi - nit

pun - de M Co-drul răs - pun -
lui M de do - rul lui
nit M eu ți-am doi - nit

pun - de M Co-drul răs - pun -
lui M de do - rul lui
nit M eu ți-am doi - nit

pun - de M Co-drul răs - pun -
lui M de do - rul lui
nit M eu ți-am doi - nit

Nu - mai ba - dea nu m-a - u - - de
Că mi-e drag şi nu i-o spui
Şi de ba - dea ți-am vor - bit

de nu m-a - u - de
nu i-o spui
ți-am vor - bit

de nu m-a - u - de
nu i-o spui
ți-am vor - bit

de nu m-a - u - de
nu i-o spui
ți-am vor - bit

Creații corale pentru coruri mixte

Cântări liturgice

„Răspunsuri mari", melodie glasul al V-lea, de Protosinghelul Varlaam, în *Cântările Sfintei Liturghii. Glasurile 1 și 7, pentru cor mixt*, pp. 105-108;

„Pre Tine Te lăudăm", glas al V-lea Hisar, melodie psaltică de Varlaam Barancescu, în: *Glasul Bisericii*, 3-4/1968, pp. VIII-XI; în *Cântările Sfintei Liturghii. Glasurile 1 și 7, pentru cor mixt*, pp. 109-113;

„Axion duminical", glasul al V-lea, melodie de Anton Pann, în: *Glasul Bisericii*, 3-4/1968, pp. XII-XVIII[144].

Concerte religioase din perioada Triodului

„Rugăciune", I.P. Pasărea și Anton Uncu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, p. 16;

„Rugăciune", versuri Mihai Eminescu, muzica Teodor Teodorescu-Iași, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 21-22;

„Ușile pocăinței", glas al VIII-lea, armonizare (după D. Suceveanu și Șt. Popescu), în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 25-27;

„În calea mântuirii", glas VIII-lea, armonizare (după D. Suceveanu și Șt. Popescu), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 28-31;

„Doamne al puterilor", glas al VII-lea, armonizare (melodie tradițională), în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 74-76;

„Mărire îndelung răbdării Tale, Doamne", glasul al VIII-lea (după rostirea fiecărei evanghelii din Joia Mare), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, p. 121;

---

[144] De asemenea, trebuie menționat faptul că, pe lângă aceste compoziții muzicale, părintele Nicu Moldoveanu a compus răspunsurile Sfintei Liturghii, pentru cor mixt, în glasurile I și VII.

„Cinei Tale", glas al VII-lea, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 127-129;

„Până când, Doamne?", D. Bortneanschi, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 130-133;

„Miluiește-mă, Dumnezeule", Gheorghe Cucu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 134-139;

„Doamne, de n-am avea pe sfinții Tăi", glas al VIII-lea, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 140-141.

Concerte religioase din perioada Penticostarului

„Dogmatica de la Vecernia glasului al VIII-lea", în: *Glasul Bisericii*, 3-4/1968, pp. XXIV-XXX;

„Hristos a înviat", armonizare Gavriil Musicescu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, p. 175;

„Hristos a înviat", versuri și melodie de Florin Isar, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 189-190;

„Veseliți-vă ceruri", (stihira a IV-a de le Vecernia glasului I), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 285-287;

„Dă-mi mie haină luminoasă" (tropar glasul al VIII-lea de la Sfânta Taină a Botezului), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, p. 294.

Concerte religioase din perioada Octoihului

Mărimurile Sfinților Trei Ierarhi, Cântarea a IV-a, glasul I, de Nicolae Lungu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 342-343;

„Prăznuiește astăzi Biserica", glasul al III-lea, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 344-346;

Luminânda Sfinților Trei Ierarhi, glasul al III-lea, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 347-348;

Condacul de la Acatistul Sfinților Trei Ierarhi, glasul al VIII-lea, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, pp. 349-352;

„Pentru Tine, Doamne", melodie de Chiril Popescu, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2006, p. 461;

Troparul Bunei Vestiri, în: *Glasul Bisericii*, 3-4/1968, pp. IV-VII;

Troparul Sf. Apostoli Petru și Pavel, melodie de I. P. Pasărea, în: *Glasul Bisericii*, 3-4/1968, pp. II-IV.

Colinde de Crăciun pentru cor mixt

„Moș Crăciun", versurile și muzica de Florin Isar, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, p. 50;

„În ieslea din Vitleem" (colind din Moldova), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, p. 140;

„Sara-i bună a lui Crăciun" (din colecția profesorului N. Ursu), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 163-165;

„În orașul Viflaimu" (colind din Oaș), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 166-169;

„La cireșul retezat" (colind din Ialomița), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 201-203;

„Lerui Doamne" (melodie culeasă din comuna Scânteia, județul Ialomița, în anul 1965), armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 222-224;

„Lerui mărului", de Gh. Danga, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 225-226;

„Colindul lui Moș Crăciun", de Vasile Pop-Băleni, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 227-229;

„Stille Nacht", aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 296-297.

Lucrări folclorice pentru cor mixt

„Eu doinesc, codrul răspunde", armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 707-709;

„Eu mă duc, codrul rămâne", de Timotei Popovici, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, p. 710;

„Vraja", de I. Vidu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 866-867;

„Du-te dor", de Nicodim Ganea, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 868-873;

„Mugur, mugurel", melodie veche din colecția lui Anton Pann, armonizare, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 874-875;

„La Cozia pe Olt" (poem coral cu declamator), de Nicolae Lungu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 886-896;

„Mama", versuri de G. Roiban, muzica de Ioan D. Chirescu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 906-907;

„Altarul Mănăstirii Putna", versuri de Vasile Alecsandri, muzica de Ciprian Porumbescu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 910-922;

„În codru", de Ciprian Porumbescu, aranjament, în *Antologie corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, 2005, pp. 925-927.

Creații corale pentru coruri bărbătești[145]
Cântări liturgice
Cântările Sfintei Liturghii
Ectenia Mare, de Gavriil Musicescu, aranjament, pp. 9-10;
Ectenia Mare, glasul I, p. 11;
Ectenia Mare, glasul al V-lea, pp. 11-12;
Ectenia Mare, glasul al VI-lea, pp. 12-13;
Ectenia Mare, glasul al VII-lea, pp. 13-14;
Antifonul I, glasul I, p. 18;
Antifonul I, glasul al VII-lea, p. 19;
„Pentru rugăciunile", glasul al II-lea, p. 20;
Antifonul al II-lea, glasul I, pp. 28-29;

[145] Catalogul creației corale bărbătești a fost întocmit după *Repertoriul Coral*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003.

Antifonul al II-lea, glasul al VII-lea, pp. 29-31;
„Mântuiește-ne pe noi", glasul al II-lea, p. 32;
„Mântuiește-ne pe noi", după Ion Croitoru, armonizare, p. 33;
„Mântuiește-ne pe noi", glasul al V-lea, pp. 33-34;
„Mântuiește-ne pe noi", glasul al VII-lea, p. 34;
„Mântuiește-ne pe noi", glasul al III-lea, p. 35;
„Mântuiește-ne pe noi", glasul al VI-lea, pp. 35-36;
„Antifonul al III-lea, Fericirile", glasul al V-lea, de Ion Popescu Pasărea, armonizare, pp. 39-42;
„Antifonul al III-lea, Fericirile", glasul I, pp. 42-45;
„Antifonul al III-lea, Fericirile", glasul al VII-lea, pp. 46-48;
„Hristos a înviat", glas al II-lea, pp. 49-50;
„Veniți să ne închinăm", glasul al V-lea, melodie de Gherontie Nicolau, armonizare, pp. 51-52;
„Veniți să ne închinăm", glasul al II-lea, p. 52;
„Doamne mântuiește", glasul al V-lea, p. 53;
„Doamne mântuiește", glasul al VII-lea, melodie de Ion Popescu-Pasărea, armonizare, p. 53;
„Și ne auzi pe noi", glasul al VIII-lea, melodie de Ion Popescu-Pasărea, armonizare, p. 54;
„Și ne auzi pe noi", glasul I, armonizare, p. 54;
„Și ne auzi pe noi", glasul al V-lea, armonizare, p. 55;
„Sfinte Dumnezeule", glasul al V-lea, armonizare, p. 56;
„Câți în Hristos", glasul I, armonizare, p. 57;
„Câți în Hristos", glasul I, armonizare, p. 58;
„Doamne miluiește" (întreit), în sol minor, armonizare, p. 65;
„Doamne miluiește" (întreit), în Sol, armonizare după melodia Prohodului de la Starea a III-a, p. 66;
„Heruvic", glasul al V-lea, după melodia lui Ion Popescu-Pasărea, aranjament după armonizarea lui Nicolae Lungu, pp. 69-71;
„Heruvic", glasul al VII-lea, pp. 78-80;
„Heruvic", glasul I, pp. 80-82;

„Heruvic", de Dimitrie Bortneanschi, aranjament, pp. 83-84;
„Heruvic", de Ion Cartu, aranjament, pp. 84-86;
„Ca pe Împăratul", glasul I, pp. 98-99;
„Ca pe Împăratul", glasul al VII-lea, pp. 99-100;
„Iubi-Te-voi, Doamne", glasul al V-lea, melodie de Evghenie Humulescu, armonizare de Nicolae Lungu, aranjament, pp. 102-103;
„Iubi-Te-voi, Doamne", glasul al VIII-lea, p. 104;
„Iubi-Te-voi, Doamne", glasul al III-lea, pp. 104-105;
„Iubi-Te-voi, Doamne", glasul I, p. 105;
„Răspunsuri Mari", glasul al VIII-lea, armonizate de Nicolae Lungu, aranjament, pp. 108-110;
„Răspunsuri Mari", glasul al V-lea, melodie de Varlaam Barancescu, armonizare, pp.121-123;
„Răspunsuri Mari", de Gavriil Musicescu, aranjament, pp. 123-125;
„Răspunsuri Mari", glasul I, pp. 129-131;
„Răspunsuri Mari", glasul al VII-lea, pp. 131-133;
„Pre Tine Te lăudăm", din repertoriul lui G. Musicescu, aranjament, pp. 157-158;
„Pe Tine Te lăudăm", de Gavriil Lamakin, aranjament, pp. 158-159;
„Pe Tine Te lăudăm", glasul I, pp. 159-160;
„Pe Tine Te lăudăm", glasul al VII-lea, pp. 160-161;
„Cuvine-se cu adevărat", glasul I, pp. 165-166;
„Cuvine-se cu adevărat", glasul al III-lea, pp. 167-168;
„Cuvine-se cu adevărat", de Dimitrie Bortneanschi, aranjament, pp. 168-169;
„Cuvine-se cu adevărat", glasul al VII-lea, pp. 169-171;
„Cuvine-se cu adevărat", glasul al VIII-lea, melodie de Ion Popescu-Pasărea, armonizare, pp. 171-173;
„Cuvine-se cu adevărat", glasul al V-lea, melodie de Ion Popescu-Pasărea, armonizare, pp. 175-176;
„Îngerul a strigat", glasul al III-lea, melodie de Varlaam Barancescu, armonizare, pp. 179-181;

„De tine se bucură”, glasul al V-lea, pp. 183-185;
„Tatăl nostru”, de Ioana Ghika-Comănești, aranjament, p. 208;
„Tatăl nostru”, melodie tradițională, armonizare, pp. 209-210;
„Unul Sfânt”, glasul al V-lea, p. 188;
„Am văzut lumina”, glasul al V-lea, melodie de Evghenie Humulescu, prelucrare și armonizare de Nicolae Lungu, aranjament, p. 190.

Cântări din slujba Înmormântării
„Aliluia”, glasul al VIII-lea, armonizare, p. 192;
„Cela ce prin adâncul înțelepciunii”, glasul al VIII-lea, armonizare, pp. 192-193;
„Pre Tine zid și liman”, glasul al VIII-lea, armonizare, pp. 193-194;
„Doamne miluiește” (simplu și întreit), în la minor, pp. 195-196.

Coruri religioase
„Imnul cântăreților”, melodia de Ion Popescu Pasărea, armonizare, pp. 221-222;
„Rugăciune”, de Étienne Méhul, aranjament, pp. 224-225;
„Troparul Ortodoxiei”, melodie tradițională, glasul al VIII-lea, armonizare, pp. 232-233;
„Luminânda Sfinților Trei Ierarhi”, glasul al III-lea, prelucrare și armonizare, pp. 237-238;
„Prăznuiește astăzi Biserica”, glasul al III-lea (cântare pentru Sfinții Trei Ierarhi), armonizare, pp. 238-240;
„Stihuri din Catavasiile Întâmpinării Domnului”, glasul al III-lea, de D. Suceveanu, armonizare de Gheorghe Cucu, aranjament, pp. 240-243;
„Nădejdea mea”, glasul al V-lea, melodie de Ion Popescu-Pasărea, armonizare, pp. 243-244;
„Acum slobozește”, glasul al V-lea, melodie de Ion Popescu-Pasărea, glasul al V-lea, armonizare, pp. 244-245;
„Aleluia”, fragment din Oratoriul Messias, de Georg Friedrich Händel, aranjament, pp. 271-275.

Concerte din perioada Triodului

„Acestea zice Domnul", de Sabin Drăgoi (aranjament pentru cor mixt de Ioan D. Chirescu), aranjament, pp. 348-351;

„Ușile pocăinței", glasul al VIII-lea, melodie după Ion Popescu-Pasărea, armonizare, pp. 358-359;

„În calea mântuirii", glasul al VIII-lea, armonizare, pp. 360-361;

„La mulțimea faptelor", glasul al VI-lea, armonizare, pp. 362-363;

„La râul Babilonului", glasul al III-lea (Stihuri alese), melodie după D. Suceveanu, armonizare, pp. 369-371;

„Suflete al meu" (Condacul Canonului Mare), glasul al II-lea, armonizare, pp. 372-373;

„Stihurile de la cântarea Doamne al Puterilor", glasul al VII-lea, armonizare, pp. 375-377;

„Aliluia", glasul al VIII-lea trifonic, armonizare, p. 377;

„Iată Mirele" (troparul de la Denie), glasul al VIII-lea, melodie după Macarie Ieromonahul, armonizare, pp. 378-380;

„Când slăviții ucenici" (troparul de la Denie), glasul al VIII-lea, melodie de Macarie Ieromonahul, armonizare, pp. 380-382;

„Cinei Tale", glasul al VII-lea, armonizare, pp. 386-387;

„Sub milostivirea Ta", melodie tradițională, armonizare, pp. 388-389.

Cântări din perioada Penticostarului

„Ziua Învierii", glasul al V-lea, de Nicolae Lungu, aranjament, pp. 396-398;

„Cu trupul adormind" (Luminânda Sfintelor Paști), glasul al III-lea, armonizare, p. 399;

„Lumină lină", glasul al VIII-lea, melodie de Filotei Moroșanu, armonizare, pp. 425-426;

„De Te-ai și pogorât în mormânt" (Condacul Sfintelor Paști), glasul al VIII-lea, armonizare, pp. 426-427.

Colinde

„Domnul Iisus Hristos", de D.G. Kiriac, aranjament, p. 457;

„Moș Crăciun", de D.G. Kiriac, armonizare, p. 458;

„Moș Crăciun", de Florin Isar, armonizare, pp. 458-459;

„O, Măicuță sfântă" și „În orașul Viflaimu", colinde din Oaș, armonizare, p. 481;

„Lerui Doamne", armonizare, pp. 486-487;

„La cireșul retezat", armonizare, pp. 488-490;

„În ieslea din Vitleem", armonizare, p. 528;

„Sara-i bună a lui Crăciun" (din colecția Nicolae Ursu), armonizare, pp. 543-544;

„Stille Nacht", aranjament, pp. 564-565;

„Plugușorul", de Ioan D. Chirescu, aranjament, pp. 567-568.

Coruri patriotice

„Limba noastră", de Alexandru Cristea, versuri de Alecu Mateevici, aranjament, pp. 588-589;

„Coboară umbra nopții" (odă închinată martirilor Răscoalei din anul 1907), versuri C.A.I. Ghica, pp. 591-592;

„Marșul din 1877", versuri de G. Bengescu, melodie de C. Dimitrescu, armonizare, pp. 599-601;

„Pacea", versuri de Octav Sargețiu, pp. 618-619.

Coruri populare

„Ana Lugojana", Ion Vidu, aranjament, pp. 625-628;

„Pe marginea Dunării", armonizare de Nicolae Oancea, aranjament, pp. 649-651;

„Om fără noroc", Gheorghe Cucu, aranjament, pp. 666-668;

„Răsunet de la Crișana", Ion Vidu, aranjament, pp. 670-672;

„Cântecul cucului", Ioan D. Chirescu, aranjament, p. 673;

„Foicic-a bobului", Gheorghe Dumitrescu, aranjament, pp. 673-676;

„Eu doinesc, codrul răspunde", armonizare, pp. 689-691.

V.5. *Cărți apărute sub directa îngrijire a părintelui Nicu Moldoveanu și a altor colaboratori*

a. *Gramatica muzicii psaltice*, ediție revizuită și adăugită, București (tipografie particulară), 1992, 350 pagini;

b. Nicolae Lungu, *Muzică liniară. Teorie și solfegii*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2003;

Acest manual de teorie a muzicii liniare pentru școlile teologice a fost întocmit de către profesorul Nicolae Lungu[146], pe baza unor manuale mai vechi, și depus la redacția Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române pentru urmașii săi la catedră și la corala Patriarhiei Române[147].

Profesorul Nicolae Lungu nu a reușit să tipărească acest manual. Cu toate acestea, în anul 2003, prin grija a trei vrednici discipoli ai săi (părintele Constantin Drăgușin, dirijorul coralei Patriarhiei, părintele Nicu Moldoveanu, profesor la Facultatea de Teologie din București, și părintele Victor Frangulea de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Târgoviște), lucrarea profesorului Nicolae Lungă a văzut lumina tiparului. Cei trei profesori au corectat și completat cu un număr apreciabil de solfegii acest manual.

În forma lui actuală, manualul cuprinde două mari părți: prima, divizată în șase capitole, conține teoria muzicii liniare (4 capitole), o

[146] Profesorii Nicolae Lungu și Grigore Magiari (critic muzical și cântăreț de operă) au redactat, între anii 1935-1948, câteva manuale de muzică, foarte apreciate la acea vreme pentru metoda pedagogică, simplă, dar eficient întrebuințată, cât și pentru varietatea exemplelor muzicale, multe dintre ele preluate din creațiile românești și din repertoriul universal. Un studiu cu privire la activitatea metodico-didactică a profesorului Nicolae Lungu în perioada interbelică a alcătuit părintele Stelian Ionașcu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București. Acest studiu se intitulează: „Contribuția învățătorului și profesorului Nicolae Lungu la predarea și învățarea muzicii liniare în școala românească interbelică și postbelică (1935-1947)" [în vol. *Satul și spiritualitatea rurală între tradiție și modernitate*, Jan Nicolae, Ovidiu Panaite, Dragoș Șușman (eds), Ed. Reîntregirea, Alba Iulia, 2019, pp. 217-230).

[147] N. Lungu, „Prefața", în *Muzică liniară. Teorie și solfegii*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2003, p. 5.

scurtă istorie a muzicii universale și a celei românești și un mic glosar de termeni muzicali; partea a II-a, adăugată, cuprinde un număr apreciabil de solfegii pentru o voce și două voci egale (545 la număr), selectate și preluate din manualul muzicianului francez Julles Arnoud, extrem de necesare pentru aplicarea noțiunilor teoretice învățate. Manualul de teoria muzicii liniare este destinat școlilor teologice, dar și școlilor laice și tuturor celor interesați de studierea muzicii liniare.

c. *Gramatica muzicii psaltice*, ediție revizuită și completată, București, 2013, 200 pagini;

d. Nicolae Lungu, *Creația corală religioasă și laică*, Editura Basilica, București, 2015;

Volumul însumează 840 de pagini și conține compozițiile corale, religioase și laice, ale compozitorului Nicolae Lungu în diverse ipostaze: pentru coruri mixte, de voci egale și bărbătești. Toate acestea au fost tipărite în decursul a 70 de ani, fie la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă (cele religioase), fie la Editura Muzicală (cele laice), doar câteva dintre ele rămânând în manuscris. Așa cum se specifică în *Nota editorială* din preambulul cărții,

> „creația sa corală este prolifică și diversă, cuprinzând o gamă largă de cântări, de la cele pentru copii și tineret până la coruri de mare anvergură pentru ansambluri corale – laice și bisericești –, toate reproduse în culegerea de față, care se vrea a fi o *Addenda* la monografia alcătuită de părintele profesor universitar Nicu Moldoveanu și tipărită, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la Editura Basilica, în anul 2013”.

Referindu-se la stilul componistic al profesorului său, urmărit de-a lungul întregii sale activități de creație, părintele Nicu Moldoveanu concluzionează:

„Dacă urmărim cu atenție cursul ascendent al compozițiilor (lui Nicolae Lungu), de la simplele cântece religios-morale până la magistralele prelucrări și armonizări de cântări psaltice pe toate glasurile diatonice, cromatice și enarmonice sau creații personale în stil psaltic, atât pentru cor mixt sau bărbătesc, cât și pentru 2-3 voci egale sau până la capodoperele sale corale de factură populară, unde preferința autorului se manifestă în chip vădit pentru genul de cântec haiducesc, este un drum foarte lung și anevoios, dar firesc, fără salturi stridente"[148].

Materialul muzical publicat în acest repertoriu a fost repartizat astfel: 1. Creația corală bisericească – Liturghia psaltică pentru cor mixt, Axioane praznicale, Cântări la slujba parastasului, Troparele Învierii pe cele opt glasuri și alte tropare, Cântări din Triod, Cântări din Penticostar, Cântări bisericești pentru 3-4 voci egale (Liturghia psaltică și cântări din Triod), Cântări bisericești pentru cor bărbătesc și Concerte religioase din perioada Triodului; 2. Creația corală laică – Cântări corale laice pentru cor bărbătesc, Colinde, Coruri populare, Colinde pentru cor mixt, Cântări corale laice pentru cor mixt și Cântece laice pentru voce și pian.

Prefața volumului cuprinde lista completă a creației corale a maestrului Nicolae Lungu, întocmită de el însuși și încredințată urmașului său la catedră.

V.6. *Alte lucrări*

În domeniul cercetării muzicologice, rigoarea științifică a fost dintotdeauna trăsătura definitorie a părintelui Nicu Moldoveanu. Experiența științifică și academică acumulată în decursul vremii, în urma publicării a

[148] Pr. N. Moldoveanu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, p. 155. Pe cât de generoasă, pe atât de demnă de admirat și de apreciat este atitudinea ucenicului față de dascălul său. A pune în lumină și a valorifica opera înaintașilor ar trebui să fie un lucru care să se înscrie în sfera normalului, să devină o paradigmă normativă pentru toate sferele vieții umane și sociale.

mii de pagini închinate studierii istoriei muzicii bisericești românești, cercetării vechilor manuscrise bizantine aflate în bibliotecile din țara noastră, dar și în străinătate, și tipăririi cărților de cântări de strană i-au conferit părintelui profesor posibilitatea de a-și lărgi orizontul scriitoricesc și de a aborda și alte domenii, precum cele legate de cercetarea istorică.

Astfel, printre preocupările sale cărturărești se numără și cele legate de istoria orașului București, precum și a bisericilor și a monumentelor bucureștene.

Interesat de acest spectru cultural-istoric, părintele profesor și-a canalizat atenția asupra elaborării unor lucrări monografice dedicate Cartierului Sfântului Elefterie – Cotroceni, dat fiind faptul că în perioada redactării monografiei era slujitor la Biserica „Sfântul Elefterie – Nou", din acest cartier.

Publicată în două volume, lucrarea este bine conturată, argumentată și cuprinde, în cele 700 de pagini, date și informații referitoare la edificiile eclesiastice situate în cartierul Cotroceni, detalii privitoare la viața enoriei Bisericii „Sfântul Elefterie – Nou" și a întregului cartier, sub toate aspectele ei.

Totodată, în ultimii ani, părintele profesor și-a îndreptat atenția, cu mult har și cu multă dăruire, către frumosul și emoționantul domeniu al liricii religioase, izbutind să publice, până în prezent, la Editura Basilica a Patriarhiei Române, trei volume de versuri, intitulate *Poezii religioase românești*.

În cele ce urmează vom face o prezentare succintă a acestor lucrări.

a. *Cartierul Sfântul Elefterie – Cotroceni*, vol. I, Editura Basilica, București, 2012;

Acest prim volum monografic însumează 346 de pagini, iar materialul prezentat, precedat de o *Notă editorială* și de o *Prefață*, ambele semnate de părintele profesor, a fost organizat pe mai multe capitole, după cum urmează: Capitolul I. „Scurtă istorie a orașului București"; Capitolul al II-lea. „Bulevardele și străzile Cartierului Sfântul Elefterie – Cotroceni", cu numele personalităților al căror nume îl poartă cele

mai multe străzi ale cartierului Sfântul Elefterie; Capitolul al III-lea. „Bisericile Cartierului Cotroceni"; Capitolul al IV-lea. „Construirea și sfințirea Bisericii «Sfântul Elefterie – Nou»"; Capitolul al V-lea. „Biserica Sfântul Elefterie din capitală – un monument de artă religioasă"; Capitolul al VI-lea. „Pictori, mozaicari, sculptori"; Capitolul al VII-lea. „Slujitori ai Bisericilor «Sfântul Elefterie – Vechi și Nou»" (a. „Preoți"; b. „Cântăreți"; c. „Corul"). La finalul lucrării au fost anexate pomelnicul Bisericii „Sfântul Elefterie – Vechi" și al Bisericii „Sfântul Elefterie – Nou", bibliografia consultată și un index alfabetic.

b. *Cartierul Sfântul Elefterie – Cotroceni*, vol. II, Editura Basilica, București, 2014;

Volumul al doilea al monografiei ne oferă date și informații referitoare la instituțiile și clădirile aflate pe raza cartierului Cotroceni. De asemenea, sunt prezentate personalitățile care au locuit și locuiesc în acest select cartier al Capitalei. Materialul lucrării, precedat de *Nota editorială* și de *Prefața* autorului, a fost grupat pe mai multe capitole: Capitolul I. „Documente de arhivă și clădiri importante" (registru cu familiile Bisericii „Sfântul Elefterie", rânduite pe străzi, case mai importante din Cotroceni și foștii sau actualii lor locatari, preoții care au locuit sau locuiesc în cartierul Sfântul Elefterie – Cotroceni); Capitolul al II-lea. „Monumente din istoria muzicală a Bisericii «Sfântul Elefterie», în cei 80 de ani de existență" (corul bisericii, dirijorii și repertoriul liturgic); Capitolul al III-lea. „Instituții de învățământ și institute de cercetare medicală în cartierul Sfântul Elefterie – Cotroceni" (instituții medicale și de interes național și cultural și medici renumiți care au locuit sau locuiesc în acest cartier); Capitolul al IV-lea. „Literați"; Capitolul al V-lea. „Muzicieni și Artiști"; Capitolul al VI-lea. „Personalități artistice, tehnice, militare și politice" (pictori și sculptori, arhitecți, juriști, geologi, istorici, cercetători, matematicieni, filosofi, ingineri, generali și politicieni). La finalul volumului întâlnim o *Postfață*, însoțită de bibliografia consultată și de indexul alfabetic.

c. *Poezii religioase românești*, vol. I, Editura Basilica, București, 2017;

Această antologie de lirică religioasă este rodul prieteniei și al ostenelilor poetului Nicolae Ionescu-Pallas[149] și părintelui Nicu Moldoveanu. Multe dintre poeziile cuprinse în acest volum au fost adunate de poetul Nicolae Ionescu-Pallas în decursul vieții sale pământești, însă nu a mai reușit să le publice, lăsând munca sa în grija părintelui Nicu Moldoveanu, cu rugămintea de a o revedea și a o îmbunătăți înainte de a fi tipărite. Așa se face că părintele a dus la îndeplinire, ca pe un adevărat testament, rugămintea prietenului său, cu care colaborase la prefacerea și publicarea lucrării intitulate *Prohodul Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, în anul 2004. Lucrarea conține 422 de pagini și 177 de poezii religioase, compuse de 68 de autori. Conținutul debutează cu poemul intitulat „Imn", de Petru Cercel (1545-1590), continuă cu clasicii poeziei românești și ajunge până în zilele noastre, la poeți precum Vintilă Horia, Valeriu Anania, Ioan Alexandru, Liliana-Maria Ursu. Volumul se încheie cu „Rugăciunea" fierbinte a monahiei Macrina Avram (n. 1972). Poeziile sunt însoțite de portretele autorilor.

d. *Poezii religioase românești*, vol. II, Editura Basilica, București, 2019;

În „Anul omagial al satului românesc" a fost publicat al doilea volum de poezii religioase românești, închinat clericilor și mirenilor cu preocupări literare și cu înaltă ținută morală. Cartea cuprinde, în cele 454 de pagini, poezii religioase alcătuite în ultimii 100 de ani, culese și selectate de părintele Nicu Moldoveanu, și se dorește a fi o continuare

[149] Din *Nota editorială* de la începutul acestui volum de versuri religioase aflăm că: „Poetul Nicolae Ionescu Pallas a fost unul dintre cei mai celebri fizicieni români, doctor în fizică și matematică, cercetător principal la Institutul de Fizică Atomică din București, istoric și filosof al științei, născut la Constanța, în anul 1932. Alături de științele exacte, Nicolae Ionescu-Pallas a fost atras și de poezie, în special de cea cu tematică religioasă, fapt ce l-a determinat să adune, de-a lungul vieții sale, un număr impresionant de poezii religioase, alcătuind o adevărată antologie" (Pr. N. Moldoveanu, „Notă editorială", în *Poezii religioase românești*, Ed. Basilica, București, 2017, p. 5).

a primului volum, apărut în anul 2017. Printre poeții prezenți aici, menționăm pe Ion Pillat, Adrian Maniu, Magda Ianoș, Simion Cubolta (Sergiu Grossu), Valeriu Gafencu, Traian Popescu, Lidia Stăniloae, Nichita Stănescu, Virginia Sorescu, Ana Maria Barbu, Daniel Ilie Turcea, Elena Armenescu, pe muzicienii și compozitorii Nicolae Lungu, Valentin Teodorian, Ion Popescu-Runcu, Gheorghe Șoima, Constantin Drăgușin, Mihalache Tudor și Nicu Moldoveanu, pe preoții Constantin C. Popescu-Iași, Ion Marinescu, Mihalache Tudorică, Costică Moroianu, Theodor Damian, Sever Negrescu, Nicolae Jinga, Ioan Pintea, Dumitru Buduianu, Emil Nedelea Cărămizaru și Laurențiu Turcu, unii dintre aceștia foști studenți ai părintelui Nicu Moldoveanu și absolvenți ai Facultății de Teologie Ortodoxă din București. Din cinul monahal sunt menționați Sf. Ioan Iacob de la Neamț, arhimandritul Dometie Manolache, arhimandritul Ioanichie Bălan și monahia Eudoxia Manolache.

e. *Poezii religioase românești*, vol. III, Editura Basilica, București, 2020;

Acest volum este al treilea dintr-o trilogie dedicată poeziei religioase românești. De data aceasta, părintele Nicu Moldoveanu a selectat și a adunat, în cele 287 de pagini, poezii religioase alcătuite de ierarhi români, unii dintre ei fiind adevărați făuritori de limbă românească, precum Sf. Ierarhi Varlaam și Dosoftei ai Moldovei, Sf. Antim Ivireanul al Țării Românești, traducători iscusiți, precum Sf. Ierarh Simion Ștefan, mitropolitul Transilvaniei, și Patriarhul Nicodim Munteanu, luptători pentru unitate națională, precum episcopul Melchisedec al Romanului și Patriarhul Miron Cristea, dar și creații ale altor ierarhi cu har poetic din timpurile recente, trecuți la cele veșnice, precum episcopul Vartolomeu Stănescu, mitropoliții Bartolomeu Anania și Antonie Plămădeală și ale unor membri activi ai Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, precum arhiepiscopii Irineu Pop și Ioachim Giosanu. Poeziile strânse în acest volum sunt psalmi versificați, rugăciuni sau acatiste, expuneri poetice ale unor momente evanghelice din viața

și activitatea Mântuitorului Iisus Hristos, precum și poeme cu conținut moralizator. Volumul de față se dorește a fi un omagiu închinat acestor ierarhi inspirați, dar și expresia recunoștinței pe care aceștia au adus-o lui Dumnezeu, Cel care i-a inspirat să reverse în versuri poetice bogăția învățăturii Sale veșnice și dătătoare de viață.

De asemenea, trebuie menționat faptul că părintele Nicu Moldoveanu lucrează în prezent la alcătuirea celui de-al treilea volum al lucrării intitulate *Profesorii noștri, învățătorii noștri*, proiect inițiat de Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București. Printre personalitățile pe care părintele profesor le prezintă, se numără: profesorul Ion Negrescu (1893-1968), părintele arhidiacon profesor Orest Bucevschi (1897-1992), profesorul Alexandru Severin (1901-1962), părintele diacon profesor Emilian Vasilescu (1904-1985), profesorul Constantin Pavel (1907-2000), părintele profesor Liviu Stan (1910-1973), părintele profesor Petru Rezuș (1913-1995), părintele profesor Mircea Chialda (1913-1991), părintele conferențiar Ioan Vesa (1913-1975), părintele profesor Dumitru Radu (1926-2014), părintele lector Lucian Gafton [1936(?)-1995], profesorul academician Emilian Popescu (1928-2020), părintele asistent Constantin Drăgușin (1931-2014), lectorul Mihai Rădulescu (1936-2009), părintele profesor Nicolae Achimescu (1955-2019).

CAPITOLUL VI:
PARTICULARITĂȚI ALE STILULUI COMPONISTIC AL PĂRINTELUI NICU MOLDOVEANU, REFLECTATE ÎN LUCRAREA INTITULATĂ *CÂNTĂRILE SFINTEI LITURGHII. GLASURILE 1 ȘI 7, PENTRU COR MIXT*

În mod indubitabil, stilul componistic al profesorului Nicolae Lungu și-a pus amprenta asupra stilului componistic al părintelui profesor Nicu Moldoveanu. Armonizările și lucrările corale concepute în perioada studiilor doctorale, sub îndrumarea mentorului său, i-au definit maniera de lucru de mai târziu. Lucrărilor de debut li se vor adăuga, treptat, altele, cerute de nevoile corurilor teologice și bisericești.

Ajuns la vârsta maturității muzicale și de creație, părintele Nicu Moldoveanu avea să-și croiască un drum sigur și clar în domeniul muzical. Cert este faptul că a compus și a publicat cărți de cântări psaltice și corale ținând cont de nevoile liturgice concrete ale Bisericii.

Spirit întreprinzător, practic și pasionat, părintele Nicu Moldoveanu nu a omis domeniul coral religios. Ca rod al pregătirii și experienței de o viață, avea să publice lucrarea intitulată *Cântările Sfintei Liturghii. Glasurile 1 și 7, pentru cor mixt* în anul 2014, pe melodii proprii. Lucrarea este un corolar al creației sale coral liturgice.

Spre deosebire de înaintașul său la catedră, a ales să alcătuiască aceste răspunsuri liturgice în două glasuri diferite, primul diatonic, iar

celălalt enarmonic. În continuare, vom încerca să evidențiem câteva particularități ale stilului componistic al părintelui Nicu Moldoveanu, arătând totodată că activitatea sa de creație continuă munca unor mari predecesori în domeniul muzicii corale bisericești.

VI.1. *Monodia*

În scriitura armonico-polifonică bisericească ortodoxă, tema modală psaltică constituie elementul substanțial, deoarece, prin aceasta, cântarea corală de acest tip se găsește într-o legătură indisolubilă cu practica cântării de strană de sorginte bizantină. Matricea muzicală bizantină, intrată pe filieră românească, este paradigma ce trebuie să stea la baza creației corale religioase românești. Acest aspect a fost bine înțeles de către compozitorii români de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, precum Alexandru Podoleanu, Teodor Georgescu, D.G. Kiriac, Gh. Cucu, Ioan D. Chirescu, N. Lungu, Paul Constantinescu. Compozitorii din a doua jumătate a secolului al XX-lea au mers pe aceeași traiectorie.

Părintele Nicu Moldoveanu întrebuințează în Liturghiile sale o melodică psaltică simplă și accesibilă, desprinsă din melodica și din practica muzicală de strană. Temele compuse respectă turnura muzicală a cântării psaltice, iar formulele melodico-cadențiale sunt aidoma cântărilor întâlnite la strană. În proporție foarte mare, autorul preferă să-și însoțească melodiile executate de partida sopranelor de acompaniamentul celorlalte trei voci, tocmai pentru a valorifica și spori frumusețea și modalismul acestora. Însă, în scriiturile mai dezvoltate, precum sunt Heruvicele și Răspunsurile Mari, folosește unisonul vocilor în octave paralele și în aceeași octavă și monodia acompaniată de pedală (ison) sau cântul antifonic (alternativ).

În exemplele următoare vom urmări cu prisosință acest procedeu de travaliu. Debutul din „Fericiri”, glasul I, se desfășoară la cele patru voci la unison, după cum se poate vedea în exemplul următor:

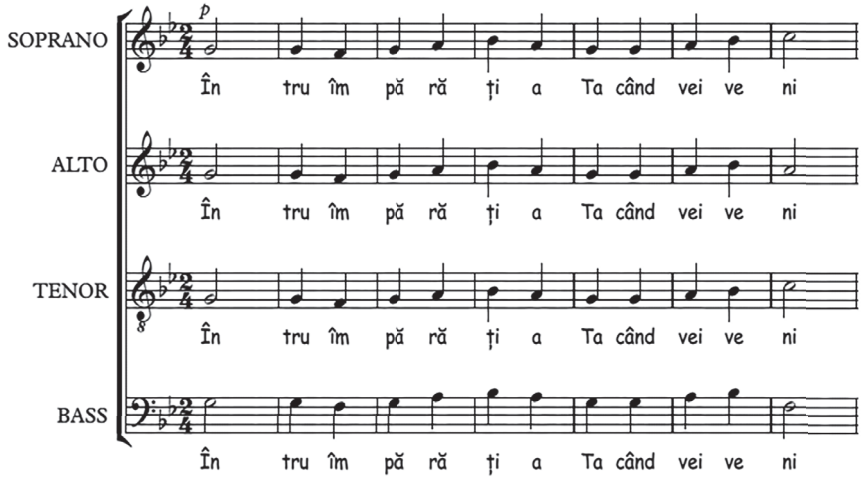

Ex. 7: Sistemul 1, m. 1-7, p. 17

De asemenea, cântarea „Și ne auzi pre noi", din cadrul Sfintei Liturghii în glasul al VII-lea, debutează cu același mers al vocilor, în unison de octave paralele:

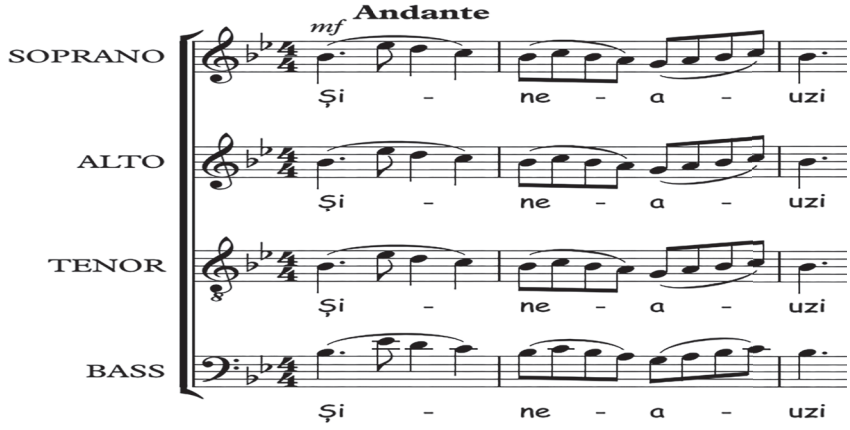

Ex. 8: Sistemul 1, m. 1-3 (timpul 1), p. 73

Deseori, pot fi întâlnite fragmente de unison între vocile bărbătești și cele femeiești, fapt care subliniază, din punct de vedere estetico-muzical, participarea lumii pământești și a celei cerești la doxologia adusă lui Dumnezeu.

Lucrul acesta poate fi observat în cadrul Heruvicului, glas I, unde, între m. 32-37, aflate în ultima secțiune, la cuvintele „toată grija”, muzica se desfășoară pe o construcție de tip antifonic: tenorii și bașii cântă în unison, iar corul de femei tace. Apoi, cântă femeile, iar bărbații tac, după cum se poate observa în exemplul de mai jos:

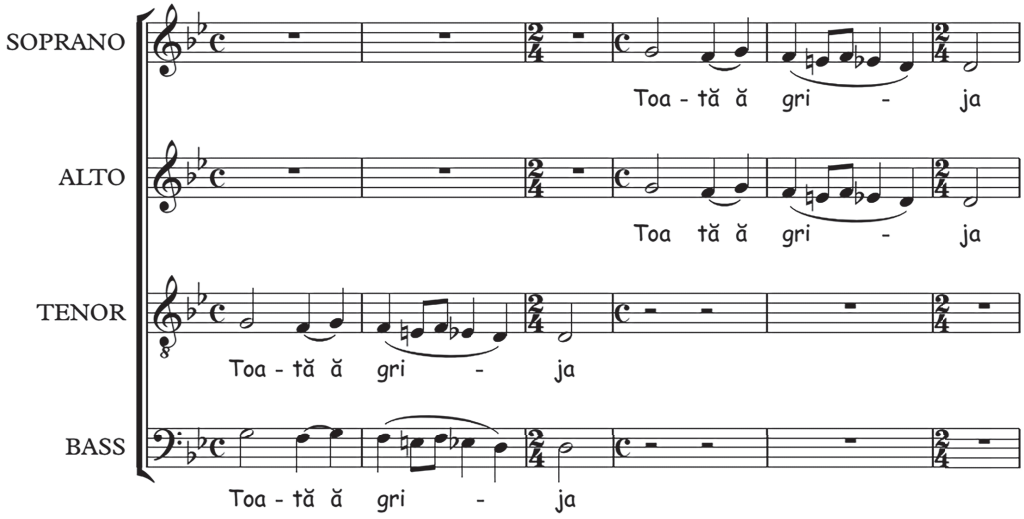

Ex. 9: Sistemul 2, m. 1-6, p. 29

În Heruvicul pe glasul al VII-lea întâlnim aceeași situație în prima secțiune, tenorii executând linia melodică, la cuvintele „cu taină închipuim”, împreună cu bașii:

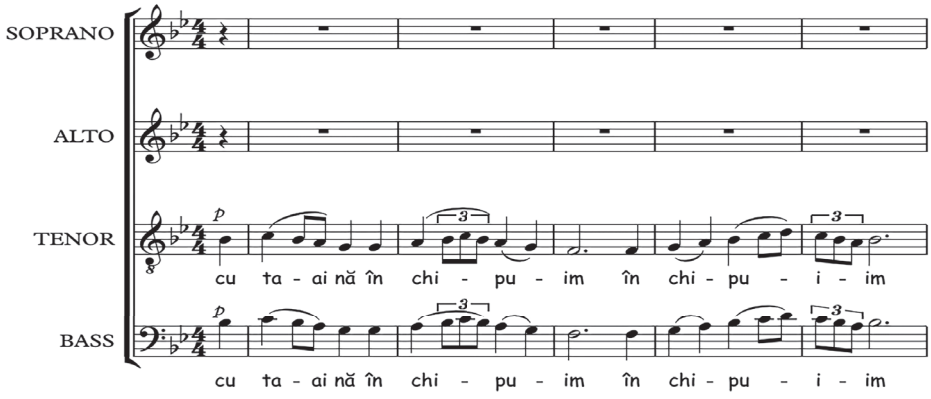

Ex. 10: Sistemele 3-4, p. 78

Monodia însoțită de ison (pedală) poate fi întâlnită în cântarea celui de-al doilea Antifon, glasul I, unde, în sistemele 2 și 3, între m. 11-16, cuvintele „și ai primit pentru mântuirea noastră" sunt cântate de vocea sopranului, iar altistele mențin isonul, sonoritatea purtându-ne cu gândul la cântarea de strană, în care tenorii execută melodia, iar bașii și baritonii țin isonul:

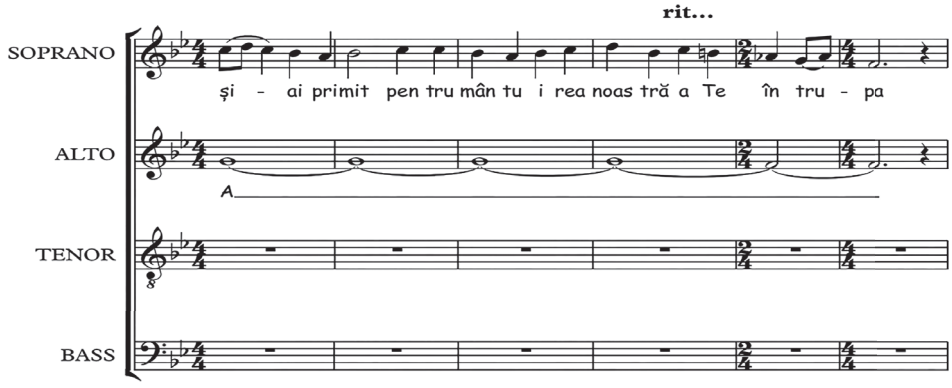

Ex. 11: Sistemele 2-3, m. 11-16, p. 14

Ca elemente de dinamizare melodică, în câteva situații întrebuințează progresia și secvențarea, pentru a exprima profunzimea și dramatismul rugăciunii stăruitoare. În cântarea „Pre Tine Te lăudăm”, glasul I, cea mai profundă sub aspectul încărcăturii emoționale creștine, compozitorul conferă vocii solistice posibilitatea de a exprima cea mai înaltă trăire a întregii comunități afundate în rugăciune, prin repetarea melodică întreită a cuvintelor „și ne rugăm”, în cadrul octavei perfecte, progresia construită în sens ascendent tensionând astfel discursul muzical:

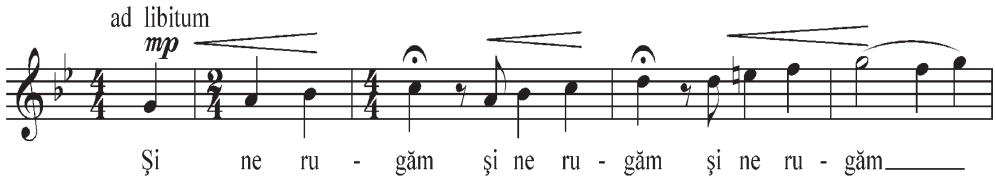

Ex. 12: Sistemul 1, m. 1-5, p. 43

Tot sub raport monodic, întâlnim frecvent întrebuințat citatul melodic. Autorul preferă să readucă în iconomia compozițiilor sale motive sau fraze muzicale (citate muzicale) întâlnite în alte lucrări psaltice sau corale în stil psaltic. În „Imnul heruvimilor”, glasul I, motivul muzical de la cuvintele „toată grija”, din cadrul secțiunii a treia – „toată grija cea lumească acum să o lepădăm” –, este întâlnit într-o formă mai simplă și variată sub aspect ritmico-melodic în formulele cadențiale ale cântării Vecerniei glasului I, „Să se îndrepteze”, din *Anastasimatarul uniformizat*, la cuvintele „înaintea Ta” și „auzi-mă Doamne”:

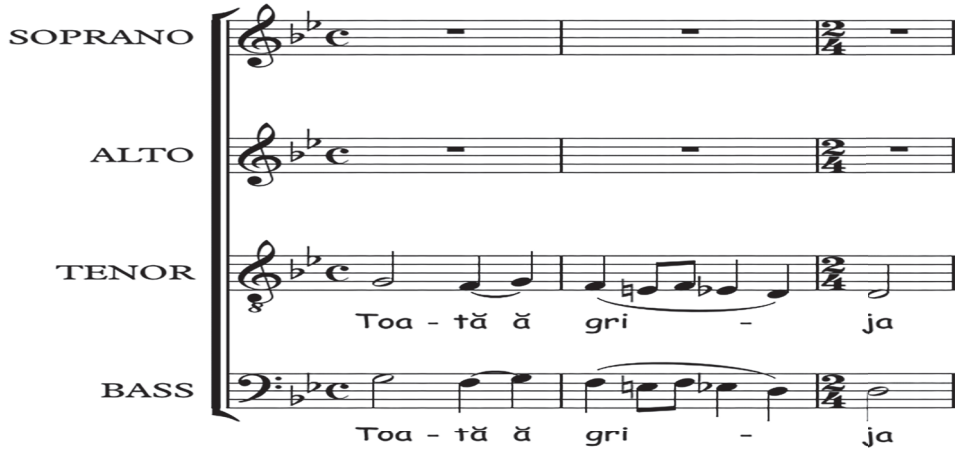

Ex. 13: Sistemul 2, m. 6 - 8, p. 29

În cadrul cântării „Ca pre Împăratul" reîntâlnim acest motiv muzical la cuvintele „cetele îngerești", cântat de soprane în registrul acut. De asemenea, în Heruvicul pe glasul al VII-lea, la fraza „toată grija cea lumească acum să o lepădăm", autorul reia melodica întâlnită în cântarea chinonicului „Cinei Tale", folosind citatul muzical:

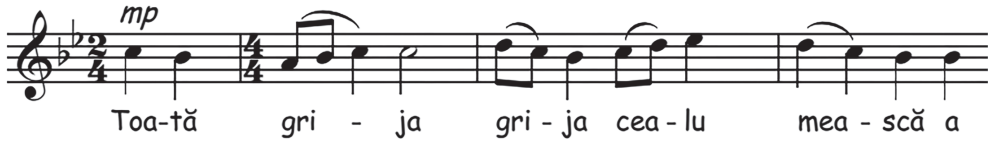

Ex. 14: Sistemele 1 - 2, m. 5 - 8, p. 81

În comparație cu fraza melodică a cântării „Cinei Tale”, din Joia Mare , în glasul al VII-lea:

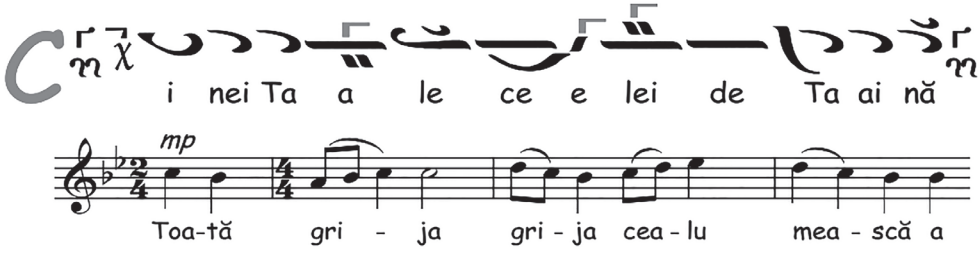

Ex. 15: *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 2013, pp. 353-354

VI.2. *Omofonia (Armonia)*

La o primă privire, se poate observa că autorul folosește cu predilecție tipul de sintaxă armonică sau omofonă, așa cum este denumită aceasta în literatura muzicală de specialitate. În virtutea acestei modalități componistice, monodiile psaltice compuse în glasurile I și VII sunt acompaniate. Vocea sopranului execută tema, iar celelalte trei voci (alto, tenor și bas) asigură acompaniamentul temei. Discursul melodic se derulează, așadar, pe coordonata verticală, iar vocile acompaniatoare devin suport armonic în cadrul acestui demers componistic. Compozitorul manifestă o vădită apropiere de armonia de tip modal, fapt întâlnit îndeosebi în cântările din cadrul Sfintei Liturghii pe glasul I, alcătuite în tonalitatea sol minor, în care întrebuințează frecvent acordurile pe treptele a IV-a, a III-a și a VII-a, cu scopul de a reliefa caracterul modului I bizantin. Atunci când aduce acordul treptei a V-a, evită întrebuințarea sensibilei *FA#*, tocmai pentru a menține coloratura și ethos-ul modal specifice glasului I. În cadrul cântării „Sfinte Dumnezeule”, autorul întrebuințează, în debutul cântării, unisonul vocilor,

iar în continuare tema aflată la partida sopranelor este acompaniată de celelalte trei voci după tiparul acordic menționat:

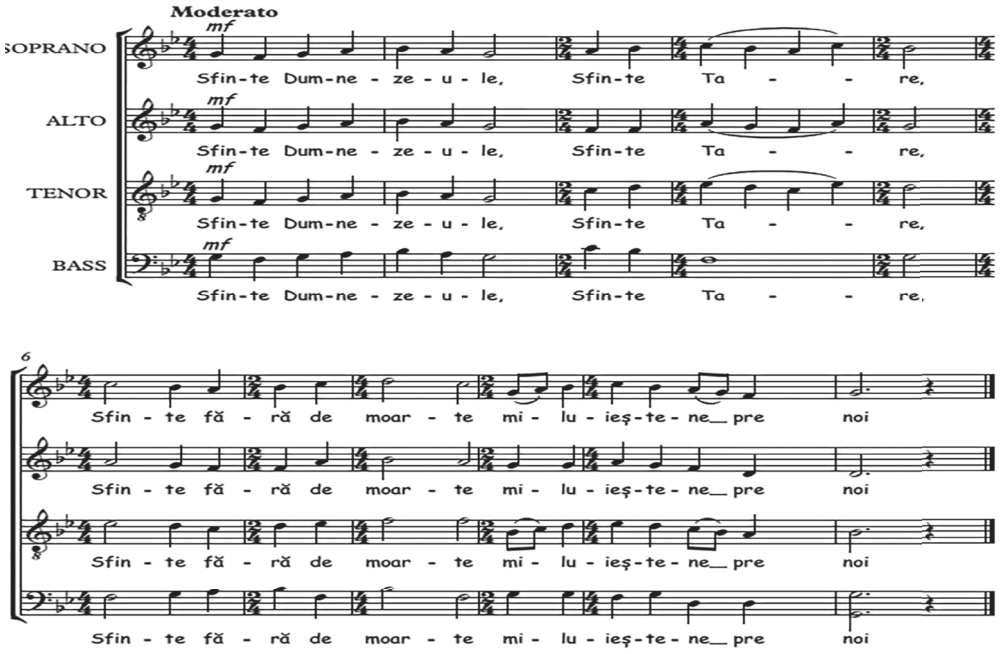

Ex. 16: „Sfinte Dumnezeule", p. 25

Din punct de vedere armonic, este foarte interesantă sonoritatea dramatică de care face uz compozitorul în anumite situații, lăsându-se ghidat de textul liturgic. De pildă, în „Imnul Heruvimilor", glasul I, la m. 14, din secțiunea I, la cuvintele „cu taină închipuim" subliniază atmosfera de mister în care oamenii se reunesc cu cetele îngerești pentru a înălța jertfă de laudă lui Dumnezeu, folosindu-se de acordul treptei a II-a coborâte, *LAb – DO – MIb*, plasat între acordul treptei I, *SOL – SI – RE*, și al treptei a IV-a, cu septimă mică în Bas, *SIb – DO – MIb -SOL*, după cum se poate vedea în exemplul următor:

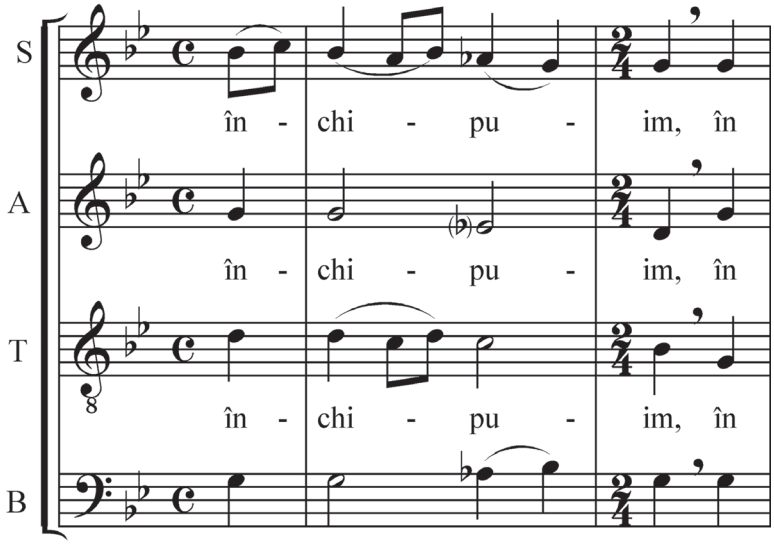

Ex. 17: „Imnul Heruvimilor”, m. 13-15, p. 28

În secțiunea a III-a, la cuvintele „toată grija”, la m. 42, reapare aceeași secvență sonoră, fapt care subliniază dramatismul momentului liturgic în care se găsește întreaga Biserică, moment ce semnifică pregătirea pentru Intrarea cea Mare, în timpul căreia Mântuitorul Hristos vine să se jertfească pentru mântuirea noastră.

O secvență similară se derulează și în cântarea „Pre Tine Te lăudăm”, pentru cor și solo sopran, glasul I, în care corul, după ce, timp de trei măsuri, a ținut isonul, ca angrenaj sonor pe care s-a grefat tema interpretată de solistă, în m. 4 cântă responsoric, ca un ecou al solistei, cuvintele „Te lăudăm”, cadențând pe acordul major al treptei a VI-a. Relația armonică V-VI este denumită în muzică cadență dramatică, deoarece suspendă un moment discursul muzical, pe care îl transpune într-un alt plan sonor, diferit de sonoritatea cu care ne-am obișnuit:

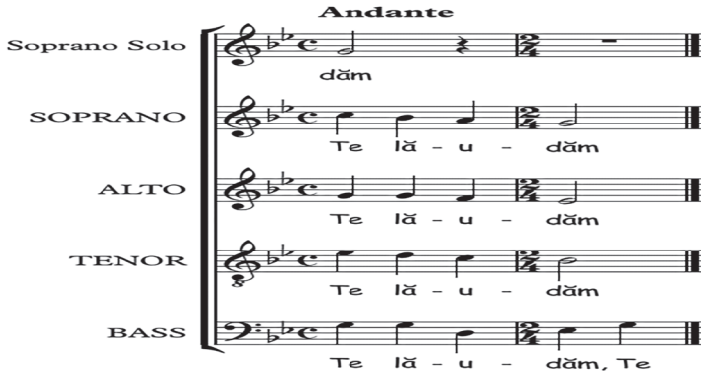

Ex. 18: „Pre Tine Te lăudăm", m. 4 - 5, pp. 40-41

O secvență armonică din debutul cântării „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot", glasul I, pune în evidență aceleași relații de tip modal. Prima înlănțuire armonică ce cuprinde acordurile treptelor I-IV-I (coloratură modală minoră) este înfățișată în a doua ipostază, în înlănțuirea treptelor III-VI-III (coloratură modală majoră), modalitate componistică des întrebuințată, în care ambivalența minor-major și viceversa vine să trezească în suflete multiple stări de trăire afectivă religioasă (sfințenia lui Dumnezeu, precum și maiestatea și atotputernicia Sa).

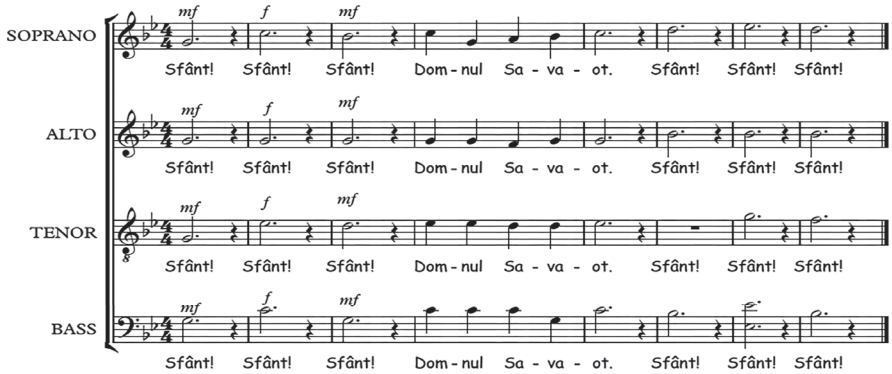

Ex. 19: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot", sistemul 1, p. 37

VI.3. *Polifonia*

Deși compuse într-un stil predominant armonic, cântările pe glasul I și pe glasul al VIII-lea conțin secvențe polifonice de o mare frumusețe, care conferă cântărilor dinamism, vioiciune și noutate. Scriitura de tip polifonic, acolo unde se întâlnește, este accesibilă, nepunând în dificultate corul. Analizând îndeaproape aceste cântări, constatăm că la baza alcătuirii lor stau aceleași principii componistice care l-au ghidat pe maestrul Nicolae Lungu în compunerea cântărilor Sfintei Liturghii pe glasurile V și VIII. Stilul maestrului se reflectă în stilul de lucru al ucenicului. Însă compozitorul mânuiește la fel de bine tehnica contrapunctică, precum și pe cea armonică, preferând să îmbine armonios cele două stiluri de lucru. Alternanța armoniei cu contrapunctul se observă la tot pasul, faptul acesta acordând un anumit angajament corului. Dar această alternanță este vizibilă mai cu seamă în cele două Heruvice și în Răspunsurile Mari. Printre procedeele polifonice întâlnite, distingem imitația strictă și variată la diferite intervale, precum octava, cvarta, stretto, schimbarea planurilor sonore între cele patru voci și intrările succesive ale vocilor.

VI.3.1. ***Imitația strictă***

În Heruvicul pe glas I, în secțiunea a treia finală („toată grija cea lumească acum să o lepădăm”), muzica are o evoluție liniștită, sub forma unei meditații profunde. În primele nouă măsuri ale secțiunii predomină cântul monodic în unison, vocile bărbătești alternând într-un dialog profund cu cele femeiești. Tema este prezentată mai întâi de partidele tenorilor și ale bașilor la nivel de motiv muzical, apoi ștafeta este predată vocilor feminine, acestea executând în registrul grav motivul temă cântat anterior de bărbați. A treia oară, bărbații repetă motivul inițial, însă, foarte interesant, la intervalul de cvartă perfectă ascendentă, plecând de pe sunetul DO. La capătul acestei

întreite expuneri, sopranele reexpun tema pentru a patra oară pe același sunet DO, situat la cvarta perfectă superioară, acompaniate fiind de celelalte trei voci, momentul dorindu-se a fi întru totul convingător pentru toți cei care participă la Sfânta Liturghie.

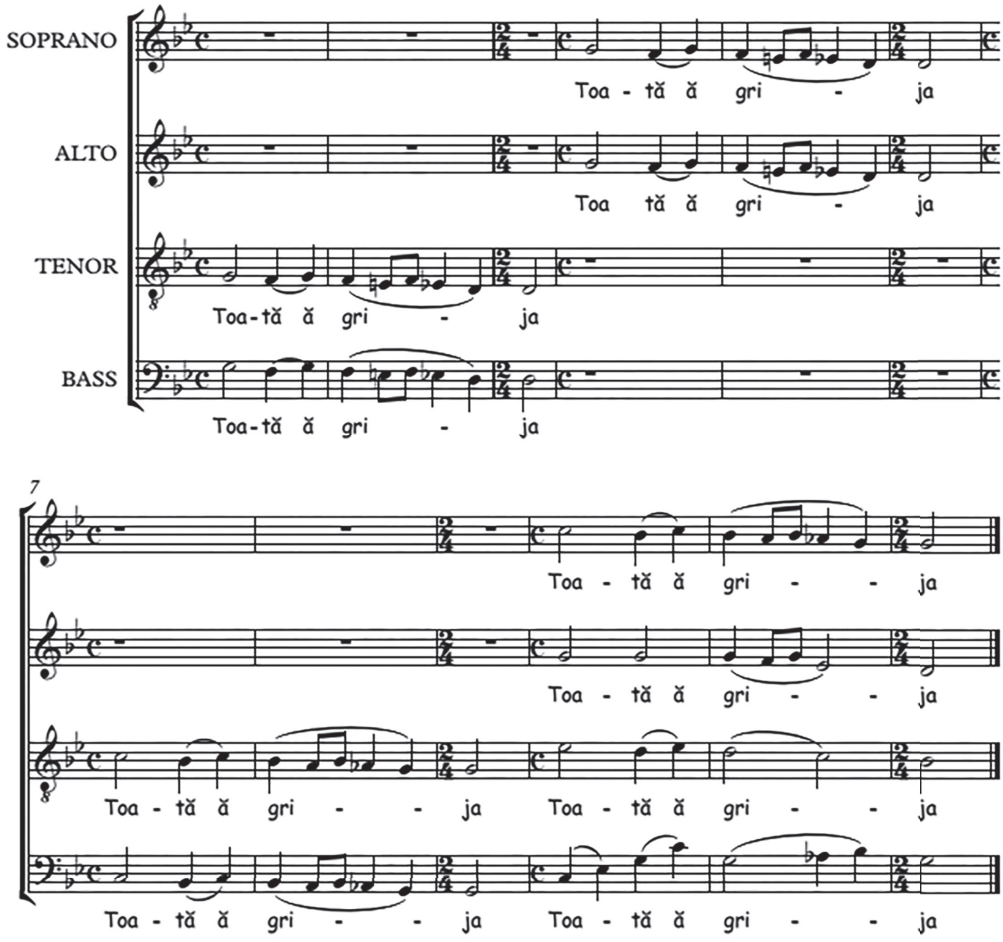

Ex. 20: Heruvic, glasul I, sistemele 2 și 3, p. 29

Iată, de data aceasta, un exemplu de imitație la intervalul de cvartă perfectă descendentă (sau undecimă perfectă, dacă ținem seama de distanța acustică de o octavă existentă între vocile femeiești și ale tenorilor) realizată între partida sopranelor și cea a tenorilor:

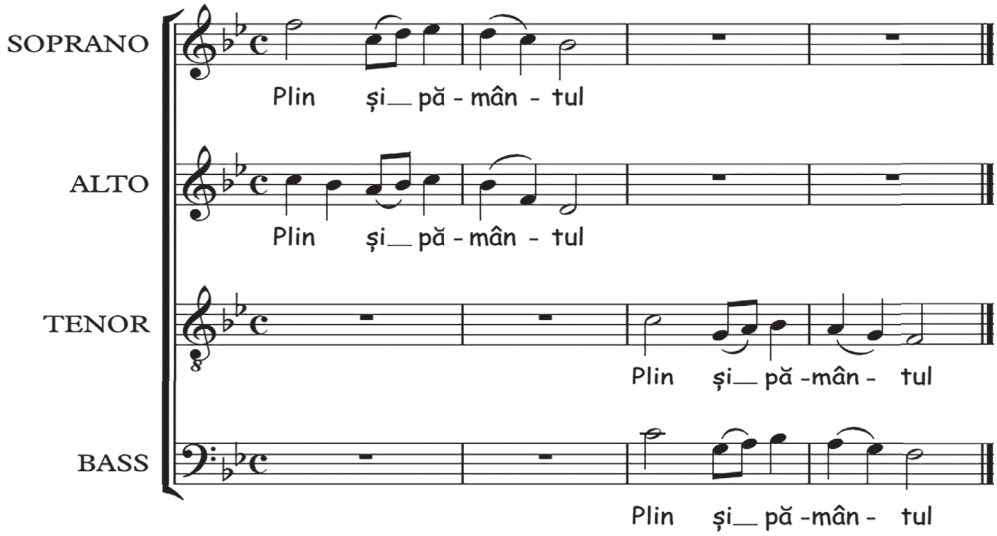

Ex. 21: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot", glasul al VII-lea, sistemul 1, m. 1 - 4, p. 89

VI.3.2. ***Tehnica stretto***

Un exemplu elocvent de imitație în stretto întâlnim în finalul Heruvicului pe glasul I, dat de paralelismul încrucișat al vocilor: S-T și A-B. Acestea execută, două câte două, aceeași celulă muzicală ce are ca unitate de timp optimea, în octave paralele, după cum se poate observa în exemplul de mai jos:

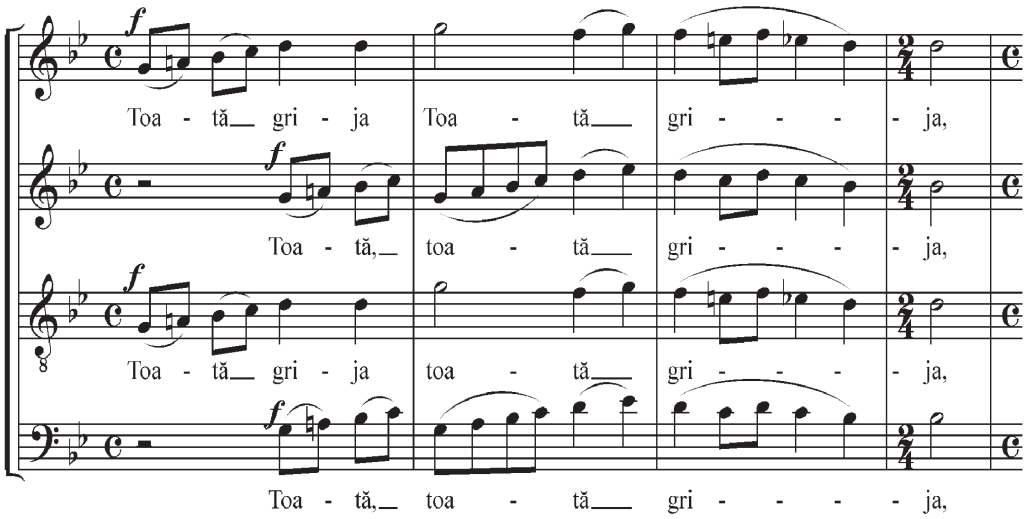

Ex. 22: Heruvic, glasul I, sistemul 1, m. 1 - 4, p. 30

Totodată, se poate constata și faptul că autorul, prin utilizarea optimilor, dinamizează discursul melodic, îl intensifică și apoteozează momentul temei din măsurile 2-4. În privința schimbării planurilor sonore, așa cum am semnalat în exemplul 14, putem spune că procedeul valorifică politimbralitatea vocilor. Prin repartizarea temelor la cele patru voci, din punct de vedere estetico-muzical se obține un efect sonor mereu nou, care stârnește interesul ascultătorului, iar din punct de vedere teologic procedeul poartă semnificația participării tuturor la lauda adusă lui Dumnezeu. Finalul Heruvicului atrage atenția prin această migrație tematică de la o voce la alta, ilustrând faptul că toți suntem chemați în acest moment „să lepădăm grija cea lumească", apropiindu-se *climax*-ul Sfintei Liturghii, adică săvârșirea Jertfei tainice și nesângeroase.

Un alt exemplu interesant poate fi remarcat în cântarea „Pre Tine Te lăudăm", glasul I, în care, la cuvintele „Ție îți mulțumim", tema executată de vocea solistică este imitată în stretto de vocile sopranelor,

altistelor și tenorilor, însă cu mici modificări de ordin melodic, așa cum se poate vedea în următorul exemplu, basul ținând pedala pe sunetul de bază (SOL):

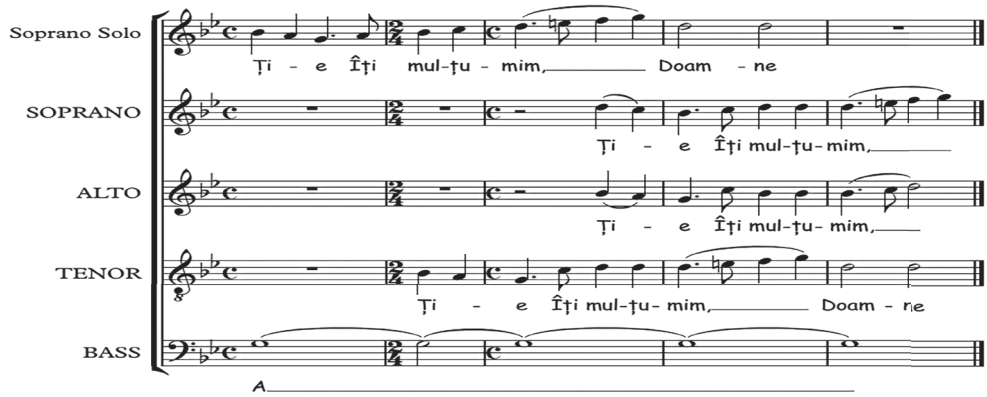

Ex. 23: „Pre Tine Te lăudăm", glasul I, sistemul 1, m. 1 - 5, p. 42

Exemplele de acest tip pot fi întâlnite și în conținutul altor cântări.

Din punct de vedere prozodic, autorul articulează cu succes muzica cu textul liturgic, punând în valoare ideile și sensurile teologice ale imnelor. Nu doar linia melodică (tematică) joacă acest rol în cadrul acestor cântări, ci toate procedeele componistice enunțate sunt menite să reliefeze mesajul textual. Cântul omofon și procedeele armonico-polifonice dau un spor de inteligibilitate muzicii și textului. Legătura strânsă dintre muzică și text poate fi urmărită de-a lungul celor două compoziții, iar accentele expresive sunt bine precizate.

Lucrarea intitulată *Cântările Sfintei Liturghii. Glasurile 1 și 7, pentru cor mixt* reprezintă un opus de referință în cadrul direcției componistice a părintelui Nicu Moldoveanu, care reflectă rodul unei îndelungate experiențe acumulate în domeniul muzicii bisericești monodice și corale. Cântările sunt o îmbinare a monodiei de strană cu procedeele

componistice armonico-polifonice. Stilul componistic al autorului este cel inițiat la începutul secolului al XIX-lea de compozitori români precum D.G. Kiriac, Gh. Cucu, Ioan D. Chirescu sau Nicole Lungu.

Prin modul de aranjare a temelor psaltice originale și de prelucrare armonico-polifonică, compozitorul Nicu Moldoveanu confirmă încă o dată strânsa legătură sau filiația muzicală cu mentorul său, profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu.

Caracteristica principală a cântărilor pe care le întâlnim în această lucrare este modalismul. Autorul acordă o deosebită importanță temelor psaltice (materialului tematic), punând în valoare formulele muzicale specifice cântării psaltice și folosind acorduri din care elimină sensibila, păstrând astfel nemodificată armonia. Se observă o predilecție pentru succesiunile acordice pe trepte secundare.

Pentru a înfățișa cât mai elocvent modalismul acestor cântări, folosește cu precădere, în secțiunile mai dezvoltate sub aspectul melodic, procedeele polifonice: paralelismul vocilor (cântul în unison și unisonul în octave paralele); dialogul vocilor, organizat prin alternanța celor bărbătești cu cele femeiești; răsturnarea planurilor sonore, prin care se urmărește punerea în valoare a timbralității fiecărei voci; imitația strictă, îndeosebi la intervalele de octavă perfectă, cvartă perfectă și cvintă perfectă; intrările în stretto și intrările anticipative, care imprimă un caracter angajant, viu și dinamizator muzicii.

Prozodia sau legătura textului cu muzica este bine realizată, autorul folosind toate registrele pentru a evidenția și exprima multiplele stări și trăiri religioase pe care trebuie să le experieze credincioșii care participă la Sfânta Liturghie.

CAPITOLUL VII:
PĂRINTELE NICU MOLDOVEANU ÎN CONȘTIINȚA UNOR PERSONALITĂȚI DE SEAMĂ ALE BISERICII ORTODOXE ROMÂNE ȘI ÎN CONȘTIINȚA COLEGILOR, A PRIETENILOR ȘI A UCENICILOR

Cu prilejul împlinirii vârstei de 70 de ani, în seara zile de 20 octombrie 2010, părintele Nicu Moldoveanu a fost sărbătorit la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București de către colegi, prieteni, ucenici și studenți, printre invitați numărându-se unii ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române și familia părintelui.

La acest moment aniversar a fost lansat , cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, volumul omagial intitulat *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, publicat de Editura Basilica, sub îngrijirea părintelui profesor Vasile Stanciu și a părintelui profesor Stelian Ionașcu.

Din acest volum, care conține impresii, aprecieri, amintiri și studii dedicate personalității sărbătoritului, am selectat cele mai sugestive fragmente care pun în lumină personalitatea colegului, prietenului, profesorului, dirijorului, cercetătorului, omului și preotului Nicu Moldoveanu.

„Părintele Nicu Moldoveanu, pe lângă faptul că este un om consacrat muzicii bisericești, compozitor de renume, a reușit să formeze și o

pleiadă de ucenici. Cu obârșie în Ialomița, cu studii seminariale și universitare în București (unde își va lua și doctoratul, avându-l ca mentor pe vestitul Nicolae Lungu), aprofundându-și vocația la Viena, va forma generații de tineri teologi la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București. Am constatat că ține la ucenici și-i cercetează cu multă dragoste [...]. Părintele Nicu Moldoveanu a creat o adevărată școală, care dă roade și nu stă pe loc [...].Pe lângă faptul că a creat o adevărată școală, militează pentru păstrarea muzicii românești tradiționale, în speță psaltică, și nu este de acord cu tot felul de inovații grecizante sau de altă factură. Muzica, în general, și muzica din cultul divin, în special, este arta care atinge cele mai sensibile coarde ale sufletului. Sf. Apostol Pavel îi îndemna pe creștinii din Colose: «Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-i în psalmi, în laude și în cântări duhovnicești» (*Coloseni* 3, 16). Părintele profesor Nicu Moldoveanu își îndeamnă ucenicii să facă la fel"[150].

„Munca de cercetare a celor mai vechi și autentice manuscrise muzicale bisericești românești face parte din pasiunea și priceperea părintelui profesor Nicu Moldoveanu. Pe această temelie stabilă a urmat o strategie a investigației celor mai cunoscute documente muzicale pe întreg teritoriul țării noastre [...]. Direcțiile semnificative ale profesoratului, timp de patru decenii, la Facultatea de Teologie «Justinian Patriarhul» din București se evidențiază atât în pedagogia predării muzicii bisericești psaltice și a celei corale, cât și în munca de cercetare muzicală, în lucrarea de compoziție și-n pasiunea de diortosire a textelor liturgice muzicale, precum și a manualelor și a cărților de slujbă tradiționale. A cules multe cântări tradiționale, mai ales colinde, pricesne și cântări calofonice, redându-le circuitului sacru în viața Ortodoxiei și muzicii

[150] ÎPS Andrei Andreicuț, „Un dascăl cu suflet mare și cu mulți ucenici", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 38.

românești bisericești și laice [...]. Experiența didactică, opera muzicală și pasiunea pentru cercetare n-au rămas doar atribute ale profesorului, ci se împlinesc mereu în slujirea demnă, armonioasă și solemnă la Sfântul Altar, ca diacon și preot. Dumnezeu l-a înzestrat și cu o voce frumoasă, prin care poate exprima atât devoțiunea sfântă rugătoare, cât și bucuria promovării evlaviei liturgice, în cadrul slujbelor. O disponibilitate aparte arată părintele profesor pentru ucenicii pe care i-a format și i-a ajutat să promoveze în învățământul teologic și în slujirea muzicii bisericești. Se poate aprecia rodul părintelui profesor Nicu Moldoveanu în crearea unei școli muzicale, prin care se perpetuează cultul pentru muzica bisericească fără de care nu se poate vorbi de misiune sfântă în viața Bisericii"[151].

„Generația mea de studenți teologi a asistat la schimbarea grupului de mari profesori care, până atunci, deservise cu cinste Facultatea de Teologie Ortodoxă de la București și instalarea altora, mai la toate disciplinele teologice. Iluștrii profesori de Teologie (între care părinții: Stăniloae, Coman, Balcă, Liviu Stan, Chițescu, Popescu, Braniște) își încheiau activitatea universitară. Plecarea lor nu a creat însă un vid pentru că aproape toți au știut să-și lase ucenici pe măsură la catedrele pe care le-au slujit cu demnitate. Când generația mea a început facultatea, în anul 1976, marele compozitor și dirijor (Nicolae Lungu – *n.n.*) și-a încetat și el activitatea universitară, dar a lăsat la catedră pe eminentul său discipol, Nicu Moldoveanu. La început nu mi-am dat seama dacă-l imită sau nu pe înaintașul său. Ulterior am constatat că părintele profesor Nicu Moldoveanu s-a format la umbra unui mare maestru, profesorul Nicolae Lungu, însă a devenit o personalitate distinctă în materie de muzică bisericească, în arta dirijatului,

[151] ÎPS Casian Crăciun, „Recunoștință și recunoaștere a slujirii dascălului devotat Bisericii și Neamului", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 39-40.

precum și în cea a compoziției muzicale [...]. Am trăit multe bucurii în compania lui, iar multe evenimente mi-au rămas vii în memorie, de parcă s-au petrecut mai ieri [...]. Totuși, pentru mine și generația mea, părintele profesor Nicu Moldoveanu rămâne o paradigmă, un model, un compozitor, un interpret și o enciclopedie în domeniul muzicii bisericești și nu numai".

Făcând referire la comisia de alcătuire a *Dicționarului de muzică bisericească românească*, publicat la Editura Basilica, în anul 2013, înaltpreasfințitul Ioachim sublinia:

„Din comisia coordonatoare facem parte câțiva ierarhi, foști ucenici ai maestrului Nicu Moldoveanu, comisie din care, bineînțeles, nu putea să lipsească profesorul nostru. Parcă adunându-ne ca în timpurile de demult, când sub bagheta sa magică vocile noastre se îmbinau simfonic, dând la iveală nestemate ale tezaurului muzical, de data aceasta, în aceeași atmosferă de taină, ne vom aduna pentru ca nu vocile noastre, ci mințile și inimile noastre, cu același entuziasm și cu aceeași gravitate intelectuală, să aștearnă în pagini scrise reactualizarea memoriei muzicale bisericești. În întâlnirile noastre cu acest prilej, mi-am dat încă o dată seama că părintele Nicu Moldoveanu este unul dintre cei mai mari cunoscători și cercetători în domeniul muzicii bisericești contemporane. Când am spus că părintele Nicu Moldoveanu este o enciclopedie vie în domeniul muzicii corale și bisericești, nu am făcut-o gratuit sau fără acoperire. Mi-am dat seama că nu-i scăpa nimic din istoriografia muzicală bisericească și, în același timp, din biografia tuturor muzicienilor, compozitorilor, interpreților de muzică bisericească nu numai din țară, ci și din întreaga Ortodoxie"[152].

[152] ÎPS Ioachim Giosanu, „Tonalitățile armonice ale unei întâlniri rememorate", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds),

„Între personalitățile de excepție ale culturii teologice contemporane, care prin activitatea lor prolifică au îmbogățit orizonturile cunoașterii, se numără și părintele profesor Nicu Moldoveanu, de la Facultatea de Teologie «Justinian Patriarhul», a Universității din București. Nume cunoscut în literatura teologică de specialitate, muzicolog și compozitor, părintele Nicu Moldoveanu s-a impus prin sobrietate și rigurozitate în conștiința zecilor de generații de absolvenți ai reputatei școli teologice".

Amintindu-și de o întâlnire cu părintele profesor la Mănăstirea Râmeț, în vara anului 2010, preasfințitul Visarion evoca:

„La începutul lunii august a anului 2010 mă aflam în trecere pe la Mănăstirea Râmeț din Munții Apuseni. Acolo am avut fericita ocazie de a mă întâlni cu părintele Nicu Moldoveanu, însoțit de distinsa sa soție, aflați pentru câteva zile în concediu la această străveche vatră de spiritualitate ortodoxă românească. La cina pe care am luat-o împreună pe cerdacul arhondaricului am putut să-l cunosc mai bine pe reputatul profesor și muzicolog. Am avut o adevărată revelație, vreme de peste două ore, cât am stat la masă. M-a impresionat în chip deosebit vasta cultură teologică și muzicală pe care o stăpânește, elocința sa aleasă, precum și spiritul pătrunzător, bun cunoscător al problemelor bisericești din vremurile grele de altădată și din cele de acum. Părintele profesor mi s-a părut o adevărată enciclopedie, cu deosebite cunoștințe atât în domeniul teologic, cât și în cel laic"[153].

„Activitatea științifică a părintelui Nicu Moldoveanu va căpăta o amploare fără precedent în teologia românească contemporană,

pp. 43, 45-46.

[153] PS Visarion Bălțat, „O slujire pilduitoare la catedră și altar", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 47-48.

lucrările tipărite în acest sens rămânând o dovadă indubitabilă a acestei afirmații [...]. Părintele Nicu Moldoveanu va fi teologul și muzicianul care va ctitori o școală doctorală pentru specialitatea Muzica bisericească și ritual, la care vor ucenici zeci de studenți, deveniți apoi doctoranzi și care vor încununa munca de cercetare atât în domeniul istoriografiei muzicale, cât și în cel al analizelor comparate, demonstrând în felul acesta disponibilitate largă de cuprindere a culturii muzicale românești de tradiție bizantină în studii de referință pentru muzicologia românească contemporană [...]. Activitatea profesională a unui dascăl de muzică bisericească nu se rezumă doar la cercetarea trecutului culturii muzicale și la elaborarea de studii de specialitate în acest domeniu, ci și de creație [...]. Valorificând creația marilor protopsalți români, părintele Nicu Moldoveanu perpetuează spiritul românesc în creația religioasă, conferindu-i continuitate, stabilitate și coerență în exprimare, atuuri indispensabile oricărei culturi naționale [...]. Mărturie în acest sens stau culegerile de muzică bisericească [...]. Se spune, pe bună dreptate, că un dascăl este cu adevărat dascăl în măsura în care a știut să-și crească și să-și formeze ucenici. Pentru părintele Nicu Moldoveanu, misiunea de dascăl este la fel de sfântă ca și aceea de preot [...]. În facultățile de medicină, la fiecare curs festiv, absolvenții își aleg un decan de suflet, în persoana acelui profesor care a fost pentru ucenici dascăl și părinte. Părintele Nicu Moldoveanu poate fi considerat, pe drept cuvânt, decanul de suflet al zecilor de generații de studenți teologi. În cei peste 40 de ani de activitate la catedră a insuflat ucenicilor dragostea pentru muzica bisericească și i-a învățat să o folosească ca pe o sabie ascuțită în apărarea dreptei credințe, cum ar spune părintele Dumitru Stăniloae”[154].

[154] Pr. V. Stanciu, „Preotul Profesor Universitar Dr. Nicu Moldoveanu”, în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 25-29.

„Ceea ce particularizează personalitatea eminentului profesor universitar este faptul că, încă din primii ani de predare a muzicii bisericești la Institutul Teologic de Grad Universitar din București, a demonstrat cu prisosință că darurile primite de la Dumnezeu le-a fructificat în chip strălucit, arzând parcă etapele devenirii academice [...]. La pupitrul dirijoral inspira mult calm, încredere, iar liniștea pe care o transmitea ascundea în ea un foc lăuntric stăpânit, dar viu. Un simplu gest, o șoaptă, o privire era de-ajuns ca să ne motiveze, să ducă glasurile noastre spre înălțimi sau, dimpotrivă, să coboare grav, prin cei de la bariton-bas, spre oaze de liniște și de odihnă spirituală. Aidoma unui pantocrator celest, ținea o rânduială și o armonie în corul studențesc, țesând cu măiestrie covorul fermecat al colindelor, pricesnelor sau cânturilor avântate din repertoriul românesc sau cel străin [...]. Prin deceniile petrecute la catedră, a sporit prestigiul facultății noastre, creând o adevărată școală prin doctoranzii pe care i-a condus și prin echipa pe care o lasă în urmă. Prin extinsa operă publicată a făcut să crească prestigiul muzicii bisericești naționale. Prin întreaga sa activitate de preot și profesor universitar a contribuit substanțial, și continuă și în prezent să o facă, la creșterea demnității Bisericii Ortodoxe Române în societatea românească, întregind șirul marilor personalități pe care istoria le-a reținut în memoria ei de neșters”[155].

„Pentru Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din București, părintele profesor Nicu Moldoveanu este un model de cadru didactic cu solidă pregătire teologică și de specialitate muzicală, cu ținută academică și universitară, cu prestanță și autoritate, dar și cu înțelegere și dragoste părintească. De aceea, și raporturile sale cu colegii și, mai ales, cu studenții au fost dintre cele mai frumoase și apropiate, bucurându-se de stima și prețuirea acestora. Pentru Facultatea

[155] Pr. Ștefan Buchiu, „Profesorul și pedagogul”, în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 54-55.

de Teologie din București este o cinste ca un cadru didactic al ei să facă parte din forul cultural muzical cel mai înalt al țării – Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România [...]. Asociind realizările sale pe linie didactică, pe cele familiale și pe cele pastorale, fiind un desăvârșit slujitor bisericesc și preot cu aleasă vocație, avem imaginea unui model de profesor, preot și părinte demn de urmat de către cei la a căror dăltuire sufletească se osteneşte de câteva decenii”[156].

„Bizantinologia solicită o cultură vastă, o rigoare absolută în cercetare, o precizie științifică desăvârșită și o stăpânire documentară exemplară. Acest cumul de calități definește personalitățile de valoare singulară. Departe de a-i socoti zei, atunci când provin din spațiul spiritual al preoților, bizantinologii rămân pământeni devotați muzicii religioase, cercetători pasionați ai documentelor patrimoniale ale trecutului, interpreți iscusiți ai textelor literare tăcute. Un asemenea modest cercetător, descoperitor de nestemate sonore, comentator și editor de tezaure muzical-religioase, compozitor și dirijor, dascăl și promotor de tinere talente este septuagenarul profesor universitar Nicu Moldoveanu. Născut în mediul satului, crescut în atmosfera teologică a capitalei, tânărul preot a împărțit catedra universitară cu Biserica, cercetarea în arhive și biblioteci cu redactarea și editarea de cărți, arta interpretativă de dirijor coral cu investigarea de folclor religios, reușind de timpuriu (25-30 de ani) să-și asigure o bază solidă de documentare pentru viitoarele exegeze științifice ale carierei de bizantinolog, compozitor și muzicolog [...]. Aruncând o privire de ansamblu peste toate aceste contribuții creatoare ale părintelui profesor Nicu Moldoveanu, nu putem să nu-l considerăm o personalitate de seamă a muzicologiei și bizantinologiei contemporane românești,

[156] Pr. N.D. Necula, „Preotul Profesor Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani”, în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 68-69.

care a îmbogățit tezaurul de valori spirituale cu pagini originale de exegeză științifică de înalt profesionalism [...]. Condeiul acestui călugăr benedictin din epoca umanistă a veacurilor trecute trebuie să ofere posterității volumele de sinteză pe care muzicologia bisericească autohtonă le așteaptă cu îndreptățită speranță. Acumulările sale de documente merită să fie concretizate în opusuri de anvergură, fiindcă cercetătorul Nicu Moldoveanu dispune de capacitatea, de energia și de inteligența filosofului ajuns la înălțimea generalizărilor științifice, de care cultura națională are atâta nevoie"[157].

Vorbind despre firea echilibrată a părintelui profesor Nicu Moldoveanu, despre rolul său de devotat slujitor al cântării bisericești românești și despre calitatea sa de om al bunei înțelegeri în cadrul Consiliului profesoral al facultății și în cadrul Catedrei de Teologie Practică pe care a condus-o timp de peste cincisprezece ani, părintele Vasile Gordon reliefa, printre trăsăturile sale de caracter, omenia și altruismul, concretizate prin titularizarea unor tineri ucenici bine pregătiți, care să-i continue munca, asigurând astfel viitorul muzicii bisericești la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, și în celelalte instituții de învățământ teologic din cuprinsul Patriarhiei Române::

„Socotim că meritul cel mai însemnat al părintelui Nicu Moldoveanu, pe lângă cel de pururea-împăciuitor, este acela de a promova cadre didactice tinere corespunzătoare. Cu recomandarea și semnătura sa, disciplina pe care a slujit-o are acum titulari foarte bine pregătiți și cu frumoase însușiri de caracter. Acest aspect este valabil, de fapt, și pentru alte facultăți și seminarii teologice din țară, la care cei mai mulți dintre profesorii de muzică sunt tineri pregătiți și titularizați de părintele Nicu Moldoveanu. Trebuie să notăm, de

[157] V. Cosma, „Un eminent exeget al muzicii noastre religioase", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 70-73.

asemenea, că, în calitate de șef al Catedrei, tot cu acordul său au fost titularizate majoritatea cadrelor didactice de la celelalte discipline (Liturgică, Drept și Omiletică), între care și semnatarul acestor rânduri [...]. Caracterul armonios al părintelui, de om așezat și înțelept, are ca punct de plecare, desigur, cei șapte ani de acasă, provenind dintr-o familie creștin-ortodoxă cu mulți copii (dânsul fiind al șaptelea dintre cei unsprezece), dar s-a desăvârșit prin atitudinea conștiincioasă în școlile pe care le-a urmat, apoi prin aceeași atitudine la catedră și la altar"[158].

„Destinele generației de bizantinologi muzicali a celei de-a doua jumătăți a secolului trecut au înregistrat numeroase și diverse direcții de cercetare, căutări, intersectări, opriri, poticniri, ezitări, succese etc. Părintele Nicu Moldoveanu se numără printre puținii care au mers drept, cu ținte precise, cărora le-a rămas fidel în cei șaptezeci de ani: preoția, muzica și cariera didactică, parcurgând cu răbdare și ascultare, dar și probitate profesională treptele afirmării: diacon; preot; psalt; autor de studii și antologii de muzică sacră, sinteze de muzicologie și codicologie; membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor; asistent; lector; conferențiar; profesor universitar; îndrumător de doctorat. Fizic, ne-am întâlnit relativ târziu, dar drumurile noastre spirituale s-au intersectat de nenumărate ori, deoarece o bună parte a activităților amândurora era comună, chiar dacă veneam din școli diferite [...]. Relațiile ce se statorniceau între noi nu erau competitive, ci complementare, terenul pe care ne avântam permițând activitatea a sute de truditori care să asaneze terenul pentru generațiile actuale"[159].

---

[158] Pr. V. Gordon, „Părintele profesor Nicu Moldoveanu – slujitor devotat al muzicii bisericești tradiționale" în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 75-76.

[159] Vasile Vasile, „La mulți ani și la multe succese!", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 84.

„Părintele profesor Nicu Moldoveanu este unul dintre distinșii seniori ai Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București, în fața căruia trebuie să te pleci cu mult respect și bunăcuviință, să-l asculți, să-l pui la inimă și să faci ceea ce spune, fără abatere, pentru că numai așa îți va fi bine. De ce așa? Pentru că așa l-a binecuvântat Dumnezeu, cu multe virtuți: omenie, blândețe, smerenie, bunătate, cumpătare, dragoste de oameni, seriozitate, exigență împletită cu deplină înțelegere față de studenți și doctoranzi, caracter puternic, de neclintit, clarviziune, adâncă înțelepciune, putere de cuget, răbdare în suferințele și în încercările cumplite pe care viața i le-a adus în pragul casei [...]. Dascăl desăvârșit, plin de știință, meșter neîntrecut și neobosit în cele ale condeiului muzical și, pe deasupra, părinte, în cel mai profund înțeles al cuvântului. Și cred că nu am putut să cuprind în această scurtă caracterizare măreția, simplitatea și, în același timp, complexitatea personalității marcante a omului, profesorului, slujitorului lui Dumnezeu, căruia noi toți îi spuneam părintele profesor Nicu Moldoveanu [...]. Când, cu ajutorul lui Dumnezeu, am ajuns student, îl vedeam zilnic, la cursuri sau la ansamblul coral, și am fost cucerit de maniera sa de lucru, de exigență (cine avea trei absențe la ansamblul coral putea să se considere picat la examene), de disciplină, de seriozitate, de întinderea vocii, de memoria muzicală grozavă, neavând nevoie de partituri pentru a coordona fiecare voce în parte sau întregul ansamblu [...]. Prin repertoriul pe care îl alegea, noi, studenții, am învățat să vibrăm când era vorba de neam, de patrie sau de limbă. Iar frumusețea pieselor religioase, compuse sau armonizate de dânsul, a colindelor, a cântărilor din Triod sau de la Paști, tonalitatea și măiestria cu care se executau sub bagheta părintelui profesor erau de sublim îngeresc. În afara muzicii bisericești, a căutat să ne dezvolte gustul și pentru alte genuri de muzică, procurându-ne abonamente pentru concertele studențești care se susțineau la Ateneul Român de către Orchestra Filarmonicii «George Enescu». Acolo am văzut spectacole și dirijori mari, oameni de cultură și de scenă

lirică. Acolo am văzut o altă față a lumii. După terminarea studiilor de facultate și a celorlalte pe care le-am mai făcut sub îndrumarea sa, ani în șir am păstrat legătura cu părintele profesor Nicu Moldoveanu și sfaturile pe care mi le-a dat au fost decisive în hotărârile pe care aveam să le iau, la un moment dat, în drumul vieții mele. Și norocul meu a fost că i-am cerut sfaturile și le-am urmat. Asta nu a însemnat decât binecuvântare în viața mea și a familiei mele. Regret că nu am putut fi lângă dânsul, dar am marea bucurie că măcar i-am fost ucenic"[160].

„Sufletul părintelui profesor Nicu Moldoveanu a ars, arde și va arde, răspândind în jur, în sufletele noastre, lumină vie și curată. Așa simt eu și sunt convins că așa simt toți cei care i-au fost și au rămas ucenici. Este destul de greu să cuprinzi în cuvinte personalitatea complexă a părintelui Nicu Moldoveanu: profesor universitar, compozitor, dirijor, muzicolog-bizantinolog. Pentru mine însă, el a fost, înainte de toate, dascălul desăvârșit [...]. De aceea, n-am să uit că așteptam orele de muzică cu nerăbdare. Dar, mai cu seamă, așteptam orele de repetiție de la Ansamblul coral. Acolo, unde uitam de toate, părintele profesor ne transfera în altă lume: cea a migalei, a fineței, a perfectibilului, a răbdării și a bucuriei de a oferi celui din fața noastră, auditoriului, o clipă de fericire, ascultându-ne. Rezultatul muncii noastre era pe măsură, concertele fiind adevărate sărbători pentru mine. Licărul din ochii părintelui ne spunea dacă e bine sau că ceva «nu merge». Dar mai «furam» cu ochii și în sală. Licărul din ochii celor care ne ascultau ne spunea că este bine, că piesele muzicale se așază în sufletul lor ca o alifie pe o rană. Și atunci bucuria era covârșitoare. Eram mândri de dascălul nostru. N-am să uit niciodată

[160] Pr. Petre Matei, „La aniversarea Părintelui Profesor Dr. Nicu Moldoveanu – amintiri și gânduri", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 89, 92, 94.

mâinile părintelui, pe care le ținea într-un anumit fel, gata parcă de a pregăti atacul unei piese, dar mai ales gata de a ne mângâia. Așa am simțit eu. Simțământul aceasta nu s-a schimbat nici astăzi. Lucru de căpetenie: părintele profesor ne-a învățat pe noi, cei ce lucrăm în ogorul muzicii bisericești, să cântăm și să promovăm ceea ce este al nostru, românesc și curat. Dar, mai mult decât atât, nu voi uita calmul său caracteristic de care, trebuie să mărturisesc, am căutat să mă molipsesc. Cu acest calm ne-a cucerit pe toți și, pentru unii poate greu de crezut, cu acest calm ne-a mustrat când a fost nevoie și tot cu el ne-a mângâiat, poate, când nici nu meritam"[161].

„Preotul, profesorul, compozitorul, dirijorul, omul, iată universuri comune, entități valorice profesionale și umane ce «vorbesc» la superlativ, atât fiecare în parte, cât și toate laolaltă, despre unul și același respectat și iubit Nicu Moldoveanu, adevărat reper al valorii umane dăruite creației, dăruite educației, dăruite total lui Dumnezeu. Să crezi, să afli, să înveți, să știi, să poți. Cine are șansa de a primi asemenea daruri de la Dumnezeu printr-un singur om poate mai lesne a cunoaște privilegiul autodevenirii, simte mai aproape starea de grație în Dumnezeire. Este unică această șansă, este însăși cheia fericirii"[162].

„Ceea ce numesc Părinții Bisericii «predania» (παράδοσης) – noțiune susceptibilă de mai multe semnificații – ne duce cu gândul la relația contemporanilor cu tradiția sau cu obârșia [...]. În acest context, momentul sărbătoresc al venerabilului nostru maestru, părintele profesor Nicu Moldoveanu, din anul mântuirii 2010, poate fi privit asemenea unui nod de legătură între tradiție și libertate, personalitatea

[161] Pr. Alexăndrel Barnea, „Flacăra vie din suflet", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), pp. 95-97.

[162] Valentin Gruescu, „Cheia fericirii sau creație, educație, îndumnezeire", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 99.

părintelui aruncând punți între un trecut glorios și un viitor incert, dar optimist din punct de vedere al evoluției muzicii bisericești"[163].

„Personalitate complexă a muzicii liturgice românești, dascăl a mai multe zeci de generații de teologi și îndrumător a zeci de lucrări de doctorat, bizantinolog cu solidă formație de specialitate, muzicolog preocupat de tradițiile corale din muzica de cult din țara noastră, creator de cântări în notație psaltică și în forme corale, părintele Nicu Moldoveanu s-a impus în lumea specialiștilor printr-o activitate prodigioasă, ale cărei orizonturi sunt greu de cuprins, extinzându-se pe spațiul unei jumătăți de secol și cuprinzând cele mai diverse forme sub care s-a practicat și se practică muzica de cult în Biserica Ortodoxă Română. De aceea, numai o prezentare sistematizată, pe tematici muzicale, ar putea surprinde parametrii activității sale multiple de cercetare a elementelor specifice cântării de strană practicate în lăcașurile noastre de cult, monastic, catedrale sau biserici obișnuite"[164].

„Prin complexitatea tematicilor parcurse, prin modelele de armonizare, prin coloristica sonoră obținută din combinarea diferitelor voci, prin perseverența dovedită de-a lungul deceniilor întregi de activitate, prin acrivia cu care a păstrat caracteristicile cântării bisericești, părintele profesor Nicu Moldoveanu este și va rămâne un model de urmat pentru toți ostenitorii din acest domeniu și nu numai, îmbinând, pe lângă promovarea valorilor muzicii noastre bisericești, și valorile vieții, făcând o legătură între armonia de calitate a părților lucrărilor domniei sale cu armonia trăirilor sufletești din viața de zi cu zi"[165].

---

[163] Pr. St. Ionașcu, „Un Apostol al predaniei muzicii bisericești", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 61.

[164] Pr. Gheorghe Neacșu, „Părintele Profesor Nicu Moldoveanu – Un gând la ceas aniversar", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 100.

[165] Mircea Buta, „Comentariu asupra lucrărilor corale scrise, armonizate și aranjate de către preot prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu, publicate în Antologie corală,

„Din cea de-a doua jumătate a secolului al XX-lea și până în zilele noastre, una dintre personalitățile de referință care și-a înscris numele pentru totdeauna în arealul culturii muzicale bisericești românești va rămâne preotul, profesorul, bizantinologul, muzicologul, compozitorul și dirijorul Nicu Moldoveanu. A evidenția în câteva pagini impresiile și constatările diverșilor specialiști ce s-au aplecat asupra personalității și operei complexe a muzicianului omagiat este o provocare pentru orice tânăr cercetător al culturii muzicale [...]. Prin talent înnăscut, printr-un caracter echilibrat, unde fiorul religios s-a întâlnit cu cel artistic, ascuns sub haina unei perfecte stăpâniri de sine, înzestrat, de asemenea, cu o sensibilitate profundă, lasă posterității o operă vastă, printr-o activitate complexă, de slujitor al altarului și al muzicii bisericești”[166].

---

religioasă și laică, pentru formații mixte – București, 2006”, în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 274.

[166] Pr. Mihai Brie, „Personalitatea Preotului Prof. Univ. Dr. Nicu Moldoveanu în mărturii contemporane”, în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. V. Stanciu, Pr. St. Ionașcu (eds), p. 275.

CAPITOLUL VIII:
ARTICOLE, EVOCĂRI ȘI CUVINTE DE PREȚUIRE ȘI DE RECUNOȘTINȚĂ FAȚĂ DE PĂRINTELE NICU MOLDOVEANU, APĂRUTE ÎN PRESA BISERICEASCĂ

Cuvântul părintelui Nicolae D. Necula cu ocazia împlinirii a șaizeci de ani de viață[167]

La 20 octombrie 2000, a împlinit vârsta de 60 de ani cel mai vechi cadru didactic de la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din București, părintele profesor Nicu Moldoveanu, titularul disciplinei Muzică bisericească și ritual și șeful catedrei de Teologie Practică. S-a născut în comuna Scânteia (până în anul 1948, Brătianu), din județul Ialomița, la hotar cu județul Brăila, din părinții Grigore (1902-1988) și Ioana (1908-1992), agricultori români de religie ortodoxă, fiind al șaptelea dintre cei unsprezece copii ai lor (doi băieți: Gheorghe – primul născut – și Nicu – al șaptelea – și nouă fete: Georgeta, Maria, Elena, Aurelia, Agripina, Constanța, Zenovia, Leontina și Valentina-Cristina, a doua, penultima și ultima decedate). Școala generală a început-o în anul 1947 și a absolvit-o în anul 1954, în comuna

[167] Text publicat original în: *Vestitorul Ortodoxiei*, 1 noiembrie 2000.

natală. În timpul liber și în duminici și sărbători îi ajuta cu mult devotament pe preoții din sat, Ioan D. Leonte și Velicu (Vicea) Caraivan, la treburile și slujbele bisericești. Despre aceștia, precum și despre învățătorii și profesorii pe care i-a avut la școala elementară (Dumitra și Gheorghe Soare, Lucia Ionescu, Elena Taman, Ion Slujitoru și Victoria Caraivan, una din preotesele satului, licențiată în Litere, cu care făcea și muzică), colegul nostru povestește adesea cu mult respect și cu vie aducere-aminte numai lucruri de toată lauda. De Duminica Tomii, în anul 1955, s-a petrecut un lucru remarcabil în viața tânărului Nicu. Conducea un cor de fete din satul său, cu care a participat la târnosirea unei biserici noi dintr-un sat vecin (Poșta-Dumitrești), fiind remarcat de episcopul vicar patriarhal Teoctist Botoșăneanul (actualul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române), care le-a trasat preoților din comuna Scânteia sarcina de a-l îndemna pe tânărul dirijor să se înscrie la concursul de admitere pentru Seminarul Teologic care funcționa provizoriu la Curtea de Argeș (în anul 1957 a fost mutat la București, în clădirea actualei Facultăți de Teologie). Remarcarea și îndemnul au prins rădăcini imediat. Astfel, între anii 1956-1961 va fi elev al acestui Seminar Teologic. A susținut examenul de admitere la București, în clădirea Institutului Teologic (astăzi Facultatea de Teologie), comisia fiind prezidată de același episcop vicar. Din comisie făceau parte profesorii: Chiril Popescu (pentru proba de muzică), Ilie Remus (pentru Limba și literatura română), arhimandritul Nicodim Sachelarie (pentru cunoștințe religioase) și părintele Nicolae Ciudin, directorul Seminarului (pentru Limba rusă). După un an petrecut la Curtea de Argeș, Seminarul s-a mutat la București, când s-a reînnoit și corpul didactic. Ca director a fost numit părintele Nicolae Buzescu, iar corpului didactic existent (părintele Nicole Buzescu, arhimandritul Justinian Dalea, arhimandritul Nicodim Sachelarie, Constantin Pârvu, Dumitru Radu, Adrian Popescu) i s-au adăugat părintele Nicolae Trifănescu, Ioan Cristescu, iar mai târziu părintele Lucian Gafton, Constantin Drăgușin, Alexandru Armand

Munteanu, Vasile Nicolau și Ștefan Constantinescu. Între anii 1961-1965, părintele Nicu Moldoveanu a fost student la Institutul Teologic Universitar de Grad Universitar din București, beneficiind, asemenea tuturor studenților teologi de atunci, de îndrumarea tuturor profesorilor (Ioan Gh. Coman, Ene Branișteș, Nicolae Nicolaescu, Alexandru Elian, Ioan Rămureanu, Vladimir Prelipceanu, Nicolae Balcă, Liviu Stan, Nicolae Chițescu, Petru Rezuș, Mircea Chialda, Alexandru Ciurea, Ioan Vesa, Ioan Bria, Constantin Drăgușin, Ștefan Alexe, Lucian Gafton). Dar, în mod special, s-a bucurat de îndrumarea neprecupețită a profesorului Nicolae C. Lungu (1900-1993), sub a cărui conducere științifică și-a întocmit teza de licență, intitulată *Cântarea corală în Biserica Ortodoxă Română în secolul al XX-lea*, la disciplina Muzică bisericească și ritual. În anul 1965, părintele Nicu Moldoveanu a fost declarat licențiat în Teologie și, în același an, s-a căsătorit cu Steliana Popescu, fiică de preot, cu care va avea doi copii. În toamna aceluiași an (1965) a susținut concursul de admitere pentru cursurile de doctorat, la secția Teologie Practică, specialitatea Muzică bisericească și ritual. Numărându-se între cei zece doctoranzi reușiți, a continuat să lucreze la specialitatea aleasă, cu maestrul multora dintre noi, profesorul Nicolae Lungu, sub îndrumarea căruia a elaborat și publicat primele lucrări de muzicologie bisericească și compoziție. La 1 noiembrie 1968, părintele Nicu Moldoveanu și-a susținut examenul aprofundat de admisibilitate, în fața unei comisii alcătuite din profesorii Secției Practice de la Facultatea de Teologie din București și de la Facultatea de Teologie din Sibiu, la care s-au adăugat profesorii de Teologie Dogmatică de la București: părintele Dumitru Stăniloae și profesorul Nicolae Chițescu. În data de 22 octombrie 1974 și-a susținut teza de doctorat, intitulată *Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrise muzicale vechi bizantine din România (grecești, românești și româno-grecești) până la sfârșitul secolului al XIX-lea*, având conducători științifici pe profesorul Nicolae Lungu, de la București, și pe părintele Gheorghe Șoima de la Sibiu. Teza a fost publicată în paginile revistei *Biserica Ortodoxă Română*, XCII (1974), 1-2 (153

pp.). Între anii 1970-1975, părintele Nicu Moldoveanu a studiat, în particular, Paleografia muzicală bizantină cu profesorul Gheorghe Ciobanu și cu părintele arhidiacon Grigore Panțîru. În anul universitar 1980-1981, a beneficiat de o bursă de studii din partea Patriarhiei Ecumenice, la secția de dirijat coral și compoziție, din cadrul instituției „Hochschule für Musik und darstellende Kunst" (Academia de Muzică și Arte Reprezentative) din Viena (Austria), avându-i îndrumători pe profesorii Alexander Kollo și Günter Teuring. Din anul 1965 până în anul 1977, a funcționat, în calitate de cântăreț bisericesc și diacon, la Biserica Icoanei din București, apoi, până în anul 1990, ca diacon onorific la Biserica „Sfântul Dumitru – Colentina", iar din anul 1990 ca preot la această biserică, până în anul 1995, când a fost transferat, la cerere, la Biserica „Sfântul Elefterie". Din anul 1968 până astăzi, părintele Nicu Moldoveanu funcționează la Facultatea de Teologie Ortodoxă (între anii 1968-1975 a funcționat ca asistent, în anul universitar 1975-1976 ca lector, din anul 1976 conferențiar, iar din anul 1995 ca profesor, conducător de doctorat și șef de catedră). Are doi copii – Ioan și Irina. Ioan este preot în București și asistent la Facultatea de Teologie din București. Licențiat în Teologie și absolvent al cursurilor de doctorat la București, a beneficiat de o bursă în Grecia, la Atena și Tesalonic. Și-a obținut doctoratul în Teologie, specialitatea Istoria Bisericii Ortodoxe Române, în anul 1999. Irina este licențiată în Teologie și doctorand la catedra de Teologie Istorică, specialitatea Bizantinologie, bibliotecar la aceeași facultate. Părintele Nicu Moldoveanu îi are colaboratori, la disciplina pe care o predă, pe părintele Victor Frangulea (lector) și doi preparatori: părintele diacon Zaharia Matei și Nicolae Giolu, iar cu ani în urmă a colaborat cu părintele Constantin Basica și cu Macedon Petrescu – actualul episcop vicar (Teodosie Snagoveanu) al Arhiepiscopiei Bucureștilor, care are și acum un post de asistent rezervat. Și-au susținut doctoratul, sub conducerea sa, părintele Vasile Stanciu, conferențiar la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, și părintele Alexăndrel Barnea, lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iași, urmând ca foarte curând să-și susțină tezele

părintele Petre Matei (preot misionar în Cipru) și alții. Doctoranzi în specialitate la ora actuală sunt: părintele Iacob Ormenișan din București, părintele Marius Moșteanu – lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Constanța, părintele diacon Stelian Ionașcu – profesor de muzică la Seminarul Teologic din București, părintele diacon Zaharia Matei și Nicolae Giolu – preparatori la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București, Adam Domin – asistent la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Alba-Iulia, părintele George Neacșu din Pitești, asistent la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Pitești, părintele Ion Bârnea – asistent la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Craiova. Acestora li se adaugă trei doctoranzi de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj: părintele Mihail-Gavril Brie, asistent la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Oradea, plecat cu o bursă de studii la Viena, părintele Ioan-Sorin Dindelegan și profesorul Teofil-Ovidiu Stan. Pe lângă aceștia, trebuie menționați și cei doi doctoranzi reușiți în sesiunea din octombrie 2000: Alexandru –Marius Dumitrescu și Mihail-Arcadius Iliescu. Aproape toți profesorii de muzică bisericească de la facultățile de teologie și de la seminariile teologice, cu mici excepții, i-au fost studenți sau doctoranzi sau au beneficiat, într-un fel sau altul, de sprijinul părintelui Nicu Moldoveanu. Părintele Nicu Moldoveanu este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Dintre multele lucrări și studii publicate de-a lungul timpului sau în curs de publicare, amintim: *Catalogul general al manuscriselor muzicale vechi bizantine în România; Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrise muzicale bizantine (grecești, românești și româno-grecești), până la începutul secolului al XIX-lea; Sfântul Vasile cel Mare: închinare la 1600 de ani de la săvârșirea sa*, 1980; *Repertoriu coral pentru voci egale și formații bărbătești*, București, 1983[168]; *Gramatica muzicii psaltice*[169]; *Cântările Sfintei Liturghii și*

[168] Până în prezent, *Repertoriul coral* a fost publicat în alte două ediții: 1998, la Editura Episcopiei Dunării de Jos, și 2003, la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

[169] *Gramatica muzicii psaltice* a fost revizuită și reeditată, prin grija părintelui profesor, la Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă (București, 2013), în condiții grafice deosebite.

alte cântări bisericești, București, 1992, 1999[170]; *Dicționar de termeni muzicali* (coautor), București, 1984; *Biserica Ortodoxă Română – Monografie album* (coautor); *Noul Idiomelar (slujba praznicelor împărătești și a sfinților cu polieleu) pe ambele notații suprapuse*, București, 2002; Grigore Olaru, *Cu steaua și cu vicleimul* (notarea melodiilor de pe banda magnetică de părintele Nicu Moldoveanu); *Antologie de colinde pentru cor mixt*, București, 1999[171]; *Polieleie și mărimuri la praznicele împărătești și la sfinții mari; Colecție de tropare (ale Învierii, la praznice împărătești, la sfinții mari și tropare de obște); Cântările Triodului* (carte apărută, până acum, în patru ediții: 2000, 2003, 2006 și 2014 – *n.n.*), *Catavasierul*, București, 2000 (ediția a II-a, 2013 – *n.n.*). Sărbătorirea celor 60 de ani de viață, în plină sănătate și putere de muncă, îi oferă distinsului profesor posibilitatea unei retrospective care nu poate fi decât dătătoare de satisfacții. Realizat pe plan familial, profesional și social, apreciat și iubit de colegii de facultate și de prieteni, de foștii săi studenți, răspândiți în toate regiunile țării, părintele profesor Nicu Moldoveanu poate trăi bucuria muncii sale împlinite și satisfacția unor frumoase realizări. Dar ar fi prematur să facem un bilanț, pentru că sărbătoritul nostru este la maturitatea creației sale și are o mulțime de lucrări realizate care își așteaptă rândul la tipar, printre care amintim: *Compozitorul Nicolae Lungu. Monografie*[172]; *Învățământul muzical bisericesc la români*[173]; *Antologie de coruri religioase pentru cor mixt*; *Antologie de coruri laice pentru*

[170] Această antologie de cântări bisericești a fost reeditată până în prezent de treisprezece ori, ultima apariție fiind cea din anul 2018.

[171] A doua ediție, revizuită și adăugită, a fost publicată tot la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 2005.

[172] Volumul monografic închinat dascălului său de suflet a fost publicat în anul 2013, la Editura Basilica, având titlul *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*.

[173] Până în prezent, părintele profesor Nicu Moldoveanu nu a publicat o carte care să poarte acest titlu, dar, în volumul intitulat *Istoria muzicii bisericești la români*, a abordat tema învățământului muzical bisericesc la români, iar unul dintre studiile publicate în *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București* (2002) se intitulează „Învățământul muzical bisericesc la români până la înființarea seminariilor teologice" (pp. 325-352).

cor mixt[174]; *Cântări la Sfintele Taine și la Ierurgii*[175]. Pentru Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității din București, părintele profesor Nicu Moldoveanu este un model de cadru didactic cu solidă pregătire teologică și de specialitate muzicală, cu ținută academică, universitară, cu prestanță și autoritate, dar și cu înțelegere și dragoste părintească. De aceea, raporturile sale cu colegii și, mai ales, cu studenții au fost dintre cele mai frumoase și apropiate, bucurându-se de stima și prețuirea acestora.

Cuvântul părintelui Vasile Stanciu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca[176]

Este o deosebită bucurie duhovnicească pentru noi să așternem în paginile revistei *Renașterea* câteva gânduri de cinstire și apreciere la adresa unuia dintre cei mai de seamă profesori de muzică bisericească din învățământul teologic universitar românesc, părintelui profesor Nicu Moldoveanu, bizantinologului, compozitorului și dirijorului de largă recunoaștere atât în țară, cât și în străinătate. Aniversarea a 65 de ani de viață ne oferă posibilitatea să punctăm succint profilul personalității unui muzician de excepție al Bisericii noastre.

a. **Date biografice**

Se naște la 20 octombrie 1940, în comuna Scânteia/Brătianu, din județul Ialomița. Studiile muzicale le începe la Seminarul Teologic din București, între anii 1956-1961, cu profesorii Chiril Popescu, Ioan Gh.

---

[174] Ultimele două volume de antologie menționate și anunțate pentru tipar au apărut într-un singur volum, în două părți, una religioasă și alta laică, la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în anul 2006.

[175] Cartea a fost publicată la Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, în două ediții: 2002 și 2015.

[176] Pr. V. Stanciu, „P.C. Pr. Prof. Univ. Dr. Nicu Moldoveanu la împlinirea vârstei de 65 de ani", în: *Renașterea*, 10/2005, p. 8.

Cristescu, Constantin Drăguşin şi le continuă şi desăvârşeşte la Institutul Teologic Universitar din Bucureşti, între 1961-1965, cu profesorul, compozitorul şi dirijorul Nicolae Lungu, care va deveni îndrumătorul de doctorat la specialitatea Muzică bisericească şi Ritual, din cadrul aceleiaşi instituţii de învăţământ. Apoi, între anii 1980-1981, studiază la „Hochschule für Musik und darstellende Kunst", din Viena, unde îşi perfecţionează arta dirijatului coral cu Alexander Kollo şi Günter Teuring şi, din nou, la Bucureşti, cu bizantinologii Gheorghe Ciobanu şi părintele diacon Grigore Panţîru. În anul 1974 obţine titlul de *Doctor în Teologie*, cu teza *Izvoare ale cântării muzicale psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrisele muzicale vechi bizantine din România (greceşti, româneşti şi româno-greceşti), până la începutul secolului al XIX-lea.* Această lucrare reprezintă prima catalogare a manuscriselor psaltice din România, fiind citată de majoritatea bizantinologilor români şi străini. Întreaga activitate didactică şi-a desfăşurat-o până în prezent numai la Institutul Teologic Universitar, actuala Facultate de Teologie Ortodoxă a Universităţii Bucureşti, ca urmaş al muzicianului Nicolae Lungu.

b. **Profesorul**

Părintele Nicu Moldoveanu şi-a modelat profilul profesional după tiparul marelui său înaintaş, Nicolae Lungu, şi nu ezită să mărturisească răspicat acest adevăr. În învăţământul teologic universitar românesc, Nicolae Lungu deschide o pagină de aur, care cu greu poate fi egalată, cel mult imitată. Discipolul cel mai apropiat al său s-a format la şcoala neîntrecutului maestru. Îndrăznesc să punctez câteva aspecte legate de latura pedagogiei muzicale pe care Nicolae Lungu a transmis-o ucenicului său: 1. dragostea şi respectul pentru cultura muzicală psaltică de provenienţă bizantină, pe care a restructurat-o sub aspectul melodicii la forma cunoscută astăzi în întreaga Biserică Ortodoxă Română şi în Diaspora românească; 2. dragostea pentru cultura muzicală de sorginte populară, ilustrată atât în compoziţii, cât şi în interpretare şi popularizare; 3. dragostea şi respectul pentru trecutul nostru muzical românesc, bisericesc şi laic,

pentru toți cei care s-au ostenit, după puterea și priceperea lor, în ogorul muzicii bisericești; 4. grija permanentă pentru formarea de noi ucenici, care să ducă pe mai departe crezul muzical al înaintașilor; 5. modestia și probitatea morală, fără a face pact nicio clipă cu ipocrizia, falsitatea, nonvaloarea sau oportunismul în toate nuanțele lui. Pe acestea le-am moștenit și noi, ucenicii ucenicului lui Nicolae Lungu, și încercăm să le promovăm, cu încrederea pe care ne-o dă părintele ce se află alături de noi și cu noi.

c. **Compozitorul și bizantinologul**

Școala componistică a lui Nicolae Lungu și formația de cercetare în domeniul bizantinologiei a lui Gheorghe Ciobanu și Grigore Panțîru și-au pus pecetea definitiv asupra părintelui Nicu Moldoveanu. Tehnica armonizării simple, nu simpliste, care să scoată în evidență linia melodică bisericească, se întrevede în toate creațiile sale corale, iar rigurozitatea și acrivia tehnicii componistice în toate compozițiile sale religioase și de factură populară. Spațiul nu ne permite să enumerăm zecile de compoziții și prelucrări corale în stil psaltic și popular prin intermediul cărora părintele Nicu Moldoveanu face dovada unei pregătiri temeinice de excepție.

d. **Preotul și dirijorul**

Are marea șansă ca ceea ce propovăduiește din amvon să împărtășească și studenților. Îl fericesc pentru această șansă, de care, din păcate nu se pot împărtăși încă profesorii adevărați de Teologie. A doua mare șansă, pe care o exploatează cu maximă eficiență, este că Biserica îi oferă posibilitatea de a-și proba, în calitate de dirijor și compozitor, propriile lucrări muzicale și gustă bucuria deplinei împliniri.

e. **Editorul**

Părintele profesor Nicu Moldoveanu continuă activitatea intensă pe plan muzical începută de Nicolae Lungu, cu binecuvântarea Patriarhului Justinian Marina, de a realiza uniformizarea cântării bisericești românești. Dacă Nicolae Lungu a întreprins o muncă de pionierat,

părintele Nicu Moldoveanu încununează activitatea marelui său înaintaș prin reeditarea tuturor cărților de muzică bisericească, prin îmbunătățiri substanțiale sub aspectul formei, al conținutului și al calității materialului muzical.

f. **Ctitor de școală**

Părintele Nicu Moldoveanu este primul *Doctor în Teologie*, specialitatea Muzică bisericească și ritual, din Biserica Ortodoxă Română, preluând de la Nicolae Lungu și misiunea de a forma ucenici bine pregătiți în școala doctorală de muzică bisericească din Patriarhia Română. A ridicat prestigiul acestei școli doctorale printr-un proiect de cercetare a istoriei muzicii bisericești, pe provinciile geografice ale României, care, sperăm, se va concretiza prin apariția unei istorii complete a acestei arte sacre.

Iată doar câteva aspecte ale activității unui mare profesor de Teologie cu care avem șansa să fim contemporani. Îl rugăm pe Dumnezeu să-i dăruiască sănătate și aceeași capacitate de muncă. La mulți ani, iubite maestre!

Cuvântul părintelui arhimandrit Timotei Aioanei, eclesiarhul Catedralei Patriarhale, închinat părintelui Nicu Moldoveanu cu prilejul împlinii a șaptezeci de ani de viață[177]

Viața și activitatea părintelui profesor Nicu Moldoveanu include o sumedenie de nume, locuri, instituții, realizări, idealuri, împliniri

[177] Cuvântul arhimandritului Timotei Aioanei se intitulează „La vremea culegerii roadelor" și a fost publicat în *Ziarul Lumina*, rubrica *Lumina din inimi*, joi, 30 septembrie 2010, p. 6 (partea I) și joi, 7 octombrie 2010, p. 6 (partea a II-a). În ziua de 29 septembrie 2014, arhimandritul Timotei Aioanei a fost ales de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române episcop vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor, iar hirotonia în treapta de arhiereu a avut loc în data de 30 octombrie a aceluiași an.

și neîmpliniri, bucurii și tristeți, iar de acum înainte proiecte care se vor finaliza, precum și vreme îndelungată de slujire a Bisericii Mântuitorului Hristos până la adânci bătrâneți. Privind din această perspectivă, fac și eu parte din povestea vieții părintelui profesor, ca fost student la Institutul Teologic de Grad Universitar din București (cum se numea atunci). În anul 1989 am avut prilejul să întâlnesc, printre profesorii înaltei școli teologice bucureștene, mari personalități care aveau de mult timp renume în lumea Bisericii și a culturii românești. Facultatea de Teologie, cum se numește în prezent, era atunci un bastion important al spiritualității românești, care stopa, prin lucrare academică și teologică, tendințele de așezare în întuneric a unui popor întreg. Printre profesorii de atunci, luminători ai tinerilor studenți, se numără și părintele Nicu Moldoveanu, titularul Catedrei de muzică bisericească și ritual. Deși în floarea vârstei, a dat dovadă de multă energie și devotament. În plus, răspunzând chemării tainice, părintele Nicu Moldoveanu a reușit să împărtășească lumină prin cântare și rugăciune. Lucra în acea perioadă cu multe voci bune, care veneau de la seminariile teologice din București, Mănăstirea Neamț, Buzău și Craiova. Cu puține excepții, absolvenții școlilor amintite formau corul Institutului Teologic de Grad Universitar din București într-o vreme în care activitatea Bisericii era îngrădită, iar instituția se dorea a fi marginalizată. În atmosfera Bucureștilor de dinainte de anul 1989, corul studenților teologi avea o faimă meritată, câștigată în decursul anilor prin osârdia unor profesori mari, a căror osteneală nu poate fi apreciată decât la modul superlativ. Muzica bisericească corală constituia, mai ales în acea perioadă, o lucrare misionară de real succes. Mulți credincioși și intelectuali de valoare trăiau bucuria sărbătorilor, în special înainte de Crăciun, împreună cu studenții teologi, la Concertul de colinde așteptat cu nerăbdare și răsplătit cu aprecieri și aplauze pe măsură. Deși n-am fost student la București decât un an, am remarcat grija profesorului de muzică pentru acest moment, dar și implicarea sa în viața academică a institutului.

Repetiții și iar repetiții, osteneală, mustrări, tonuri ridicate, mâhniri și emoții duceau, până la urmă, la bucuria lucrului împlinit. Mitropolitul Antonie Plămădeală, care a fost vicar la București prin anii '70, mărturisea că tot mai mulți oameni de cultură îl rugau să le procure o invitație la concertele de colinde susținute de corul studenților. Aprecierea de după concert a unui cunoscut scriitor din acea perioadă („așa trebuie să fie toate școlile românești") arăta un lucru semnificativ. Institutul de Grad Universitar păstra, pe lângă specificul teologic, o legătură cu tradiția neamului românesc, cu această cântare în care se regăsește sufletul românului la bucurie și la necaz, la întâmpinarea marilor sărbători care au constituit, veacuri la rând, momente sau popasuri în care oamenii căutau mai mult comuniunea cu Împăratul veacurilor. Îl revăd și acum, după trecerea multor ani, pe părintele Nicu Moldoveanu, în mijlocul grupului de studenți. Eleganța gesturilor, a vestimentației și arta dirijoratului se împleteau cu fermitatea dascălului și au rămas printre amintirile mele păstrate într-un loc al inimii. N-am întâlnit foarte mulți profesori de muzică, dar, totuși, a trebuit să remarc că toți au un itinerar spiritual diferit. Vocația pentru muzică, sensibilitatea sufletească, isihia de care amintesc cărțile filocalice, iubirea față de cele netrecătoare sunt întâlnite, de cele mai multe ori, în viața lor. Există un cântec al înălțimilor, o muzică divină, care înfrumusețează întreaga creație, dar pe care n-o aud decât puțini pământeni. Dintre aceștia, unii o așază în paginile cărților, adevărate capodopere muzicale bisericești, spre bucuria multor muzicieni și oameni de cultură și pentru a aduce o mărturie a iubirii lor manifestate către Izvorul nesecat al armoniei universului. Am văzut în câteva biblioteci de renume din țară și din străinătate manuscrise de muzică psaltică, unele dintre ele adevărate opere de artă ale cântului bisericesc, însoțite de frontispicii și miniaturi, la care s-a lucrat vreme îndelungată, uneori chiar ani la rând, cu migală, pricepere și cu răbdare fără margini. Manuscrisele de atunci, întâlnite la marile mănăstiri ori prin chiliile Athosului, la români și la alte

popoare ortodoxe, au în realitate un motiv profund, acela al căutării și descoperirii lui Dumnezeu în cântare.

Opera muzicală bisericească, dintru început și până în prezent, cuprinde nenumărate tomuri, cele mai răspândite fiind după cele ale Sfintelor Scripturi, arătând, prin aceasta, că muzica s-a împletit întotdeauna cu relatările scripturistice și că oameni din toate timpurile și locurile au urmat corului de îngeri care a cântat la Betleem, în momentul în care Fiul lui Dumnezeu s-a făcut Fiu al Fecioarei. În istoria acestor cântări, strălucitoare și greu de exprimat în cuvinte, părintele profesor Nicu Moldoveanu și-a câștigat, prin iubire, trudă, pricepere și dăruire, un loc al său. Este, în primul rând, modelul magistrului care picură în sufletul ucenicului chemarea pentru muzică. Se întâmplă uneori ca din generații multe de tineri foarte puțini să-și urmeze profesorul care s-a ostenit la catedră, aidoma apostolului de la amvon. Jertfa profesorilor, a învățătorilor celor buni, a apostolilor, a duhovnicilor cere acest sacrificiu. Sunt puține satisfacțiile unei astfel de slujiri, dar merită să încerci! În al doilea rând, părintele Nicu Moldoveanu s-a ostenit mult pentru compunerea, editarea și culegerea unei bogate opere muzicale folosite ca material didactic pentru generații de învățăcei întru cele ale Teologiei. Îmi amintesc de repetițiile pentru serbarea dinainte de Crăciun. Toți uzitau (întrebuințau) același *Repertoriu coral*, care purta pe copertă numele părintelui profesor. Dar toate aceste preocupări înseamnă ceasuri, zile, săptămâni și ani de osteneală. La masa de scris, autorul se află, ca la Judecata Particulară, față în față cu Judecătorul din Ceruri. Lui I se adresează, pe El Îl laudă, Lui îi înalță cântare. Cântarea este o rugăciune sublimă pentru cei care-i înțeleg valoarea și o transformă, dincolo de cuvinte, într-o jertfă bine primită înaintea lui Dumnezeu. Părintele Nicu Moldoveanu a cultivat, în toți acești ani, respectul pentru muzica pământului românesc, spunând și cucernicia sa împreună cu Anton Pann: „Cântă, măi, frate române, pe graiul și limba ta și lasă cele străine pe ei de a și le cânta”. Dacă nu prețuim noi repertoriul bisericesc

românesc, atunci cine să-l prețuiască? Mi se pare nedrept să-i ocolim pe imnografii și psalții români în favoarea altora, oricât de celebri ar fi ei. După ce am epuizat filonul psaltic românesc, avem dreptul să privim și mai departe.

De părintele profesor Nicu Moldoveanu mă leagă și o întâmplare care revine adeseori în aducerile mele aminte. La mijlocul lunii iunie a anului 1990 era programat examenul anului meu la disciplina Cântare bisericească și ritual. În aceeași zi, la Mănăstirea Cernica avea loc înmormântarea părintelui arhimandrit Benedict Ghiuș, pe care l-am prețuit enorm. Centrul Capitalei era controlat de mineri, circulația întreruptă, haos, teamă, tensiune. I-am solicitat părintelui profesor să mă asculte mai repede, în decursul dimineții. Era suprasolicitat, examinând o grupă care rămăsese de la un examen din ajun. Până la urmă, părintele a înțeles situația. Am beneficiat de o derogare motivată, m-a ascultat cu atenție, la un moment dat chiar a lăsat ochelarii jos, pe masă. Cred că a fost mulțumit. Îi sunt recunoscător nu doar pentru notele bune, ci și pentru înțelegerea arătată. Am ajuns la Mănăstirea Cernica pe un drum ocolit (șoseaua de centură), cu o mașină a unui preot argeșean, prin bunăvoința doctorandului Vasile Merticariu (preasfințitul Varlaam Ploieșteanu de astăzi). Slujba de înmormântarea era pe sfârșite. L-am mai întâlnit pe părintele Nicu Moldoveanu și după acest eveniment. L-am privit de departe, i-am văzut noile strădanii sau reeditările lucrărilor muzicale. După mulți ani, l-am reîntâlnit în București, o dată chiar la Biserica „Sfântul Elefterie", unde slujește, și la Facultatea de Teologie „Justinian Patriarhul". L-am reîntâlnit de multe ori într-un alt mod, prin ucenicii săi, astăzi profesori de muzică bisericească, dirijori, teologi, mari slujitori ai Bisericii, care nu-și uită profesorul de altădată. Cred că prin aceste roade, părintele Nicu Moldoveanu află bucuria slujirii în ogorul Domnului, recunoștința ucenicilor săi, mulți la număr, și iubirea celor din jur. Ascultă și acum, cum a ascultat mereu, un cântec nepământean, ascuns auzului celor mulți. Este o taină pe care nu o putem pătrunde deplin.

Cuvântul părintelui Stelian Ionașcu, al părintelui Zaharia Matei, al părintelui Nicolae Giolu și al părintelui Alexandru Marius-Dumitrescu, urmași la Catedra de muzică bisericească a Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București[178]

Prețuirea arătată părinților și dascălilor care ne-au predat tainele credinței și ale științei teologice este un act firesc și binevenit. Sf. Apostol Pavel îndemna la cinstirea și pomenirea învățătorilor credinței, îndeosebi prin imitarea exemplului lor de mărturisire și de trăire a credinței (*Evrei* 13, 7). De aceea, pentru noi, ziua de 20 octombrie este zi de bucurie și de întâlnire cu părintele profesor Nicu Moldoveanu, renumit dascăl de Teologie, muzicolog, compozitor, dirijor, diortositor și editor de carte muzicală bisericească psaltică și corală. Prin lucrarea sa muzicală bisericească misionară, constând în tipărirea tuturor cărților de cântări bisericești necesare stranei, și prin munca de cercetare, concretizată prin publicarea a numeroase studii și volume de muzicologie bizantină, dicționare și volume monografice, părintele profesor face parte din pleiada marilor personalități ale muzicii bisericești românești și, deopotrivă, ale Bisericii Ortodoxe.

Erudit dascăl și model pentru ucenici și studenți

Părintele profesor și-a îndeplinit, într-un mod exemplar și pe deplin lăudabil, misiunea de dascăl teolog. Rămâne omul și profesorul model, iubit și apreciat de colegii profesori și de foștii săi studenți pentru felul său de a fi, plăcut, spiritual, inconfundabil. Avea întotdeauna o ținută academică. Ținuta vestimentară a părintelui era întotdeauna ireproșabilă, fapt datorat, bineînțeles, și distinsei doamne preotese Steliana, chip de soție devotată părintelui și familiei. Chipul său îți impunea

[178] Cuvântul se intitulează „Părintele Profesor Dr. Nicu Moldoveanu – ilustru dascăl de muzică bisericească și vrednic slujitor al Bisericii – la cei 75 de ani" și a fost publicat în *Ziarul Lumina*, în numărul din 22 octombrie 2015.

un anumit respect și te apropiai de dânsul cu o oarecare sfială. Însă, în spatele acestui om sobru și autoritar descopereai o inimă deschisă și caldă. Așa se face că atunci când observa seriozitate și interes din partea studenților pentru muzica bisericească, dânsul îi apropia cu dragoste, le oferea șansa studierii și aprofundării ei. Orele de curs și orele de ansamblu coral erau, pentru noi toți, o delectare. Părintele lucra cu mult har, cu răbdare și cu profesionalism. Își programa din timp repertoriul și repetițiile. Avea o metodă de lucru foarte precisă și știa să lucreze eficient. Concertele de colinde și cele închinate Sfinților Trei Ierarhi erau zile de mare sărbătoare și erau încununate de mult succes, spre bucuria celor care trudeam împreună cu dânsul și a auditoriului. Tocmai de aceea erau așteptate cu viu interes. Înzestrat cu o capacitate selectivă de excepție, părintele profesor a știut, ca nimeni altul, să-și apropie ucenici, formând o adevărată școală de tineri dascăli de muzică bisericească, care să ducă mai departe munca pe care a desfășurat-o la catedră de-a lungul celor aproape patruzeci și cinci de ani. Printre activitățile de vârf ale părintelui profesor trebuie menționată cea legată de școala doctorală de muzică bisericească, pe care a creat-o și la care s-au format numeroși tineri teologi, dintre care unii sunt astăzi profesori de seamă la facultățile și seminariile din întreaga țară, făcând cinste Bisericii Ortodoxe Române și învățământului teologic românesc. Aproape toți profesorii de muzică bisericească de la aceste facultăți și seminarii, cu mici excepții, i-au fost studenți sau doctoranzi sau au beneficiat, într-un fel sau altul, de sprijinul său.

Profesor și cercetător neobosit

Părintele profesor Nicu Moldoveanu este recunoscut pentru acrivia și rigoarea științifică cu care-și redactează studiile. Acestea sunt bine întemeiate și temeinic argumentate. Întotdeauna a știut să găsească cele mai importante surse istorice și muzicologice. A ținut și ține în continuare la acest principiu: seriozitate și responsabilitate academică. De aceea, toate studiile și cercetările sale în domeniul muzicologiei bizantine sunt reper

și indispensabile oricărui cercetător. Personalitate puternică, însuflețit de o credință dreaptă și statornică, înzestrat de Dumnezeu cu inteligență și intuiție covârșitoare, om al sintezelor în istoria muzicii noastre bisericești, părintele Nicu Moldoveanu a știut să ofere stranei Bisericii pe care o slujește ceea ce este pe deplin necesar. Începând cu anul 1990 și până astăzi, aflat mai mereu pe drumul dintre Facultatea de Teologie și Tipografia Institutului Biblic, s-a preocupat, asemenea neobositului protopsalt Anton Pann, să dea la iveală, în condiții tipografice de excepție, comorile cântării bisericești. Biserica Ortodoxă Română avea mare nevoie de cărți de cântări. Dânsul și-a împlinit vocația de a compune, de a culege cele mai frumoase cântări bisericești românești și de a le cuprinde în volume de cântări care sunt normative pentru strana românească. Astfel, a știut să ducă mai departe munca și tradiția înaintașilor săi. De aceea, părintele Nicu Moldoveanu reprezintă, pentru ucenicii săi, pe care i-a format de-a lungul a zeci de ani de osteneli rodnice la catedră, dar și pentru toți ostenitorii în acest domeniu, modelul cel mai ales de profesor devotat și un neobosit cercetător în domeniul muzicii bisericești românești, o pildă vie de strălucit slujitor al altarelor Bisericii și muzicii.

Sărbătorirea celor 75 de ani de viață ai venerabilului părinte profesor, încărcați de roade și vrednicii, însă nelipsiți de grelele încercări ale vieții prin care a trecut, dar pe care le-a biruit prin credința sa statornică și neclintită în ajutorul lui Dumnezeu, oferă distinsului și iubitului nostru părinte profesor și maestru al muzicii noastre bisericești prilejul unui retrospective pline de satisfacții.

La ceas aniversar, noi, ucenicii de la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București, îl felicităm călduros pe părintele Nicu Moldoveanu, dascălul și îndrumătorul nostru, și Îl rugăm pe Dumnezeu să-i dăruiască sănătate, zile îndelungate, senine și pline de bucurii alături de familia sa, împliniri în misiunea pastorală și liturgică și puteri sporite în frumoasa activitate de compozitor și muzicolog pe care a împlinit-o și o împlinește cu mult har și cu multă pasiune și dăruire. La mulți și binecuvântați ani, părinte profesor!

ÎN LOC DE CONCLUZII
MĂRTURIE DE SUFLET A UNUI UCENIC

Minunate sunt lucrările lui Dumnezeu și darurile pe care El le împărtășește oamenilor, dar tot atât de minunat este modul în care El lucrează prin oameni, pentru oameni!

Când spun aceste cuvinte, mă gândesc la pronia și la dragostea lui Dumnezeu, arătate mie prin părintele profesor Nicu Moldoveanu.

În toamna anului 1995 eram student în anul al IV-lea la Facultatea de Teologie Ortodoxă din București și mă pregăteam pentru alegerea temei lucrării de licență. Mă orientasem spre Studiul Noului Testament, pentru care aveam o afinitate aparte, titularul disciplinei fiind atunci părintele profesor Constantin Cornițescu. Mă aflam într-o oarecare dilemă în privința alegerii temei. Într-una din zile, aflându-mă pe holul central de la parterul facultății, l-am întâlnit pe părintele profesor Nicu Moldoveanu.

Cu tact și cu chibzuință, m-a întrebat: „La ce materie te-ai gândit să alcătuiești licența?”. Eu am răspuns cu sfială: „Părinte profesor, m-am gândit că mi s-ar potrivi Noul Testament”. Atunci, părintele mi-a adresat aceste cuvinte: „Vino la mine, tu ești practic și talentat și poți face lucrarea de licență la muzică”. Am acceptat cu multă bucurie propunerea neașteptată, care m-a onorat și m-a emoționat peste măsură. În ziua aceea, am avut o îndelungă discuție cu părintele profesor, pe care l-am însoțit în drumul spre casă, cu metroul, până la stația Eroilor, și pe jos,

până la casa parohială de lângă Biserica „Sfântul Elefterie”, unde slujea ca preot, din luna august a aceluiași an.

Mi-a propus să alcătuiesc o lucrare de licență în care să analizez viața și opera compozitorului Dumitru G. Kiriac, ca omagiu la împlinirea a 130 de ani de la nașterea sa. Am tratat acest subiect cu multă responsabilitate, gândindu-mă, în primul rând, la încrederea pe care mi-a acordat-o. Am fost, timp de mai bine de trei ani, membru în corul facultății, am cântat sub bagheta dirijorală a părintelui profesor, dar nu am îndrăznit să mă apropii de dânsul mai mult. Prin felul său de a fi, îmi impunea respect, dar și o anumită teamă. Nu știam ce să exprim în prezența părintelui profesor, însă chemarea și îndemnul său au răsunat în sufletul meu într-un mod aproape imposibil de descris în cuvinte. Am știut că de acum înainte eram ucenicul părintelui, iar purtarea de grijă și dragostea sa m-au însoțit necondiționat în fiecare etapă a devenirii mele ulterioare.

În anul 1997 m-am înscris la doctorat, iar după doi ani, la începutul anului 1999, împreună cu prietenul și colegul Nicolae Giolu, am fost promovat, la propunerea părintelui profesor, ca preparator la Catedra Practică, pentru disciplina Muzică bisericească și ritual.

Au urmat, ani de-a rândul, minunatele concerte de colinde și cu prilejul Sfinților Trei Ierarhi, pe care părintele le pregătea împreună cu noi, colaboratorii și ucenicii săi. Lângă dânsul am crescut și am învățat cum se alcătuiește un program de concert, cum trebuie rânduite lucrările, după ce criterii, astfel încât un concert să aducă savoare și bucurie ascultătorilor. Fiind alături de dânsul în comisiile de admitere la facultate și la examene, am deprins modalitatea de notare a studenților.

Întotdeauna ne învăța să nu fim nici extrem de exigenți, dar nici prea indulgenți, ci să păstrăm calea de mijloc, a temperanței, a echilibrului. De asemenea, ne învăța un lucru foarte important, acela de a-i trata pe studenți cu multă omenie, îndemnându-ne să încercăm să înțelegem situația sufletească a fiecăruia dintre ei.

Cât privește cultura sa muzicală solidă, se poate spune că părintele Nicu Moldoveanu ne-a predat o operă și o moștenire muzicală vastă,

greu de atins de acum înainte. Tocmai acest lucru ne responsabilizează pe noi, cei care îi suntem urmași la catedră.

Părintele Nicu Moldoveanu este deplin ancorat în realitățile vieții bisericești românești. Cunoaște, ca nimeni altul, nevoile ei legate de practica de strană. Este omul certitudinilor, al lucrurilor practice, dar bineplăcute lui Dumnezeu, devotat, activ și responsabil. Din anii uceniciei sale pe lângă profesorul Nicolae Lungu, părintele Nicu Moldoveanu a înțeles, a aprofundat și a transmis mai departe certitudinea faptului că muzica bisericească contribuie în mod decisiv la transmiterea credinței ortodoxe. Principala sa preocupare a fost întărirea și dezvoltarea învățământului teologic universitar, ca mijloc de împlinire a misiunii Bisericii. A intuit, de la bun început, faptul că un învățământ muzical bisericesc performant se poate realiza numai dacă este susținut de cărți de specialitate și de publicații științifice.

Experiența didactică acumulată în decursul a mai bine de patruzeci de ani, buna cunoaștere a nevoilor învățământului teologic, precum și lucrul cu numeroasele serii de studenți și studente pe care i-a format l-au făcut pe părintele Nicu Moldoveanu să exploreze toate direcțiile domeniului muzicii bisericești românești și al muzicologiei bizantine.

Cu persuasiune și acrivie, părintele profesor a purces la alcătuirea, în dublă notație, psaltică și liniară, a tipăriturilor psaltice, pe care le-a publicat, însoțite de prefețe argumentate, începând din anul 1992 și până astăzi. Toate acestea sunt normative în Biserica Ortodoxă Română, purtând girul întâistătătorilor Bisericii (Patriarhul Teoctist Arăpașu și Preafericitul Părinte Patriarh Daniel).

Personalitatea părintelui profesor Nicu Moldoveanu poate fi asemănată cu cea a marilor psalți români, care au trudit pentru a da stranei românești cântările în limba patriei. Anton Pann, marele reprezentant și susținător al muzicii psaltice și folclorice românești, urmărea „să-și folosească patria și neamul" prin munca de tipărire a cărților de muzică bisericească. Părintele profesor este un nou Anton Pann al vremurilor pe care le trăim, aflându-se mai mereu pe drumurile dintre Facultatea

de Teologie și Tipografia Institutului Biblic, preocupat, asemenea neobositului protopsalt, să dea la iveală, în condiții tipografice de excepție, comorile cântării bisericești.

În egală măsură, părintele profesor s-a preocupat de dezvoltarea cercetărilor muzicologice, publicând o operă științifică de specialitate de mare anvergură, concretizată în volume de istoria muzicii și de cercetare a manuscriselor vechi bizantine aflate în bibliotecile din țara noastră și din străinătate, în cataloage, în monografii, în scrieri lexicografice, în dicționare și în ediții critice, în studii și în articole dedicate unor mari personalități ale muzicii noastre bisericești de strană și corale, precum și în antologii sau repertorii corale religioase și laice. Pe lângă acestea, trebuie să luăm în calcul și zecile de referate de specialitate alcătuite pe marginea licențelor și a tezelor de doctorat ce au fost susținute sub îndrumarea sa.

De asemenea, a cultivat cu prisosință latura componistică bisericească, alcătuind slujbele unor sfinți din calendarul ortodox și numeroase cântări care aparțin tuturor formelor imnografice și sunt diseminate în tipăriturile psaltice publicate. S-a aplecat cu măiestrie asupra muzicii corale. În cadrul antologiilor corale publicate în timpul activității muzicale didactice întâlnim compoziții, armonizări, aranjamente corale și prelucrări care poartă semnătura părintelui profesor. În această direcție, pot fi menționate *Cântările Sfintei Liturghii. Glasurile 1 și 7, pentru cor mixt*, compoziții proprii, armonizările imnelor liturgice, concertele religioase, colindele și prelucrările folclorice și patriotice și din repertoriul universal pentru coruri mixte și bărbătești. Mai mult decât atât, s-a îngrijit de apariția unor volume care aparțin mentorului său, profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu, căruia i-a urmat și i-a rămas fidel în privința crezului său muzical-misionar. De asemenea, părintele Nicu Moldoveanu a publicat o serie de lucrări care depășesc domeniul muzicii, precum cele două volume monografice despre Biserica „Sfântul Elefterie Nou" și Cartierul Cotroceni, elaborate în perioada când activa ca preot slujitor la parohia „Sfântul Elefterie", dar și trei antologii de poezie religioasă.

Dincolo de latura didactică și cărturărească, l-am descoperit pe părintele Nicu Moldoveanu, grație mărturiei colegilor dumnealui și experienței proprii, ca om echilibrat, care intervenea, în cadrul întrunirilor consiliului profesoral, cu soluții optime și numai atunci când situația o cerea. Este un om respectat pentru prestanța sa, pentru eleganța și ținuta sa preoțească și universitară. Toate acestea se reflectă și în modul în care a contribuit la formarea și promovarea discipolilor săi, pe care i-a îndrumat la cursurile de doctorat, mulți dintre aceștia beneficiind de sprijinul său la numirea în posturile didactice. Părintele profesor a contribuit și la ctitorirea școlii doctorale de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca.

Nu în ultimul rând, părintele profesor este un om cu o credință puternică în Dumnezeu. Momentele foarte grele ale vieții, pe care le-a străbătut, nu i-au slăbit credința, ci i-au întărit-o, devenind pentru noi, cei care îi cunoaștem viața și din această perspectivă, un model de urmat.

Toate cele mărturisite aici îi conferă părintelui profesor Nicu Moldoveanu o anumită unicitate în peisajul muzicii noastre bisericești. Astfel, sărbătorirea celor optzeci de ani de viață, încărcați de roade și vrednicii, dar nelipsiți de grelele încercări prin care a trecut, îi oferă distinsului părinte și maestru al muzicii noastre bisericești posibilitatea unei retrospective pline de satisfacții.

Această lucrare monografică se dorește a fi un modest dar de suflet închinat profesorului, muzicianului, omului și preotului Nicu Moldoveanu, părintele meu sufletesc, cu prilejul împlinirii venerabilei vârste de optzeci de ani.

Pr. Lect. Dr. Zaharia Matei

BIBLIOGRAFIE CONSULTATĂ

a. **Izvoare:**

1. *Legiuirile Bisericii Ortodoxe Române sub Înalt Prea Sfințitul Patriarh Justinian 1948-1953,* Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1953.

2. Pr. Nicu Moldoveanu, *Amintiri și impresii: oameni, fapte, întâmplări de viață (manuscris dactilografiat)*.

b. **Cărți de psaltichie (prefețele):**

1. *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1992;

2. *Cântările Triodului*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2001;

3. *Noul Idiomelar*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, ²2007;

4. *Cântări la Sfintele Taine și la Ierurgii și alte cântări religioase*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2002;

5. *Anastasimatarul Uniformizat* (*Vecernierul)*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, ²2002;

6. *Cântările Penticostarului*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004;

7. *Slujba Sfântului Ierarh Ghelasie de la Râmeț pe dublă notație muzicală*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015;

8. *Axionar și Podobier,* Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2018.

c. **Cărți de muzică corală:**

1. *Repertoriu coral*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, ³2003;

2. *Antologia de colinde*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, [1]1999; 2005;

3. *Antologia corală, religioasă și laică pentru formații mixte*, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2006.

d. **Alte volume îngrijite de părintele Nicu Moldoveanu:**

1. *Poezii religioase românești*, vol. I, Ed. Basilica, București, 2017;
2. *Poezii religioase românești*, vol. II, Ed. Basilica, București, 2019;
3. *Poezii religioase românești*, vol. III, Ed. Basilica, București, 2020.

e. **Volume:**

1. Coman, Constantin, Moraru, Pr. Nicolae, *Seminarul Teologic „Chesarie Episcopul" (1825-1846) din Buzău*, Ed. Arhiepiscopiei Buzăului și Vrancei, Buzău, 2016;

2. Cosma, Viorel, *Lexicon biobibliografic*, vol. I (A-C), Ed. Muzicală, București, 1989;

3. Cosma, Viorel, *Muzicieni din România – Lexicon biobibliografic*, vol. VI (Max-Mus), Ed. Muzicală, București, 2003;

4. Gabor, Pr. Adrian, Săsăujan, Pr. Mihai, Benga, Pr. Daniel, Tudorie, Ionuț-Alexandru, *Istoricul Facultății de Teologie „Patriarhul Justinian" a Universității din București (1881-2013)*, Ed. Basilica, București, 2013;

5. Giuleanu, Victor, *Melodica bizantină*, Ed. Muzicală, București, 1980;

6. Grigorescu, Ștefan, *Protopopiatul Slobozia*, Ed. Episcopiei Sloboziei și Călărașilor, Slobozia, 2014;

7. Ionescu, Gheorghe C., *Lexicon al celor care, de-a lungul veacurilor, s-au ocupat cu muzica de tradiție bizantină în România*, Ed. Diogene, București, 1994;

8. Ionescu, Gheorghe C., *Muzica bizantină în România. Dicționar Cronologic*, Ed. Sagittarius, 2003;

9. Moldoveanu, Pr. Nicu, *Istoria muzicii bisericești la români*, Ed. Basilica, București, 2010;

10. Moldoveanu, Pr. Nicu, *Cartierul „Sf. Elefterie – Cotroceni"*, vol. I, Ed. Basilica, București, 2012;

11. Moldoveanu, Pr. Nicu, *Profesorul, dirijorul și compozitorul Nicolae Lungu*, Ed. Basilica, București, 2013;

12. Moldoveanu, Pr. Nicu, *Cartierul „Sf. Elefterie – Cotroceni"*, vol. II, Ed. Basilica, București, 2014;

13. Moldoveanu, Pr. Nicu (ed), *Poezii religioase românești*, Ed. Basilica, București, 2017;

14. Moisescu, Titus, *Prolegomene bizantine*, Ed. Muzicală, București, 1985;

15. Neacșu, Pr. Marcel-Mihail, Scărlătescu, Pr. Adrian Lucian, *Iazu, File de cronică*, Ama Aediting, București, 2017;

16. Păcurariu, Pr. Mircea, *Dicționarul teologilor români*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996;

17. Pennington, Anne E., *Muzica în Moldova medievală*, Ed. Muzicală, București, 1985;

18. Stanciu, Pr. Vasile, Ionașcu, Pr. Stelian (eds), *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Ed. Basilica, București, 2010;

19. Șirli, Adriana, *Repertoriul tematic al manuscriselor bizantine și postbizantine. I. Anastasimatarul*, Ed. Muzicală, București, 1985;

20. Trebici-Marin, Hrisanta, *Anastasimatarul de la Cluj-Napoca. Ms. 1106*, Ed. Muzicală, București, 1985;

21. *Who's who in Romania*, București, 2002.

Studii, articole și recenzii:

1. Aioanei, Arhim. Timotei, „La vremea culegerii roadelor", în: *Lumina*, 30 septembrie 2010;

2. Aioanei, Arhim. Timotei, „La vremea culegerii roadelor", în: *Lumina*, 7 octombrie 2010;

3. ***, „Almanahul Parohiei Ortodoxe Române din Viena", 1980;

4. Bulat, Toma G., Ciurea, Pr. Alexandru I., „75 de ani de la întemeierea Facultății de Teologie din București. Contribuții la istoricul Facultății de Teologie și Institutului Teologic Universitar din București", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXV (1957), 11-12;

5. Buzera, Alexie, „Diacon Conf. univ. dr. Nicu Moldoveanu, Repertoriul Coral, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983, 556p.", în: *Mitropolia Olteniei*, XXXVI (1984), 3-4;

6. ***, „Centenarul Facultății și Institutului de Teologie din București la aniversarea centenarului său. Prezentare biografică și bibliografică selectivă a profesorilor Facultății de Teologie și Institutului Teologic de-a lungul existenței sale de o sută de ani", în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 1-2;

7. Cornițescu, Diac. Emilian, Necula, Pr. Nicolae, „Vizita Î.P.S. Meletios Swite, mitropolit al Bisericii Ortodoxe a Sirienilor din America de Sud, la Institutul Teologic Universitar din București (cronică)", în: *Studii Teologice*, XXIX (1977), 1-2;

8. Gârdan, Pr. Gabriel, Andrieș, Mariana, „Profesor Honoris Causa: Nicu Moldoveanu", în: *Lumina*, 13 noiembrie 2010;

9. Ioniță, Viorel, „Institutul Teologic de grad universitar din București 1948-1981", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIX (1981), 9-10;

10. Lungu, Nicolae C., „Problema transcrierii și uniformizării cântărilor psaltice în Biserica noastră", în: *Studii Teologice*, VIII (1956), 3-4;

11. Matei, Pr. Zaharia, „Contribuția preotului profesor doctor Nicu Moldoveanu la valorificare și îmbogățirea tezaurului muzical psaltic românesc", în volumul: *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. Vasile Stanciu, Pr. Stelian Ionașcu (eds), Ed. Basilica, București, 2010;

12. Matei, Pr. Zaharia, „Preotul prof. univ. dr. compozitor, dirijor, muzicolog bizantinist Nicu Moldoveanu", în *Dicționar de muzică bisericească românească*, Ed. Basilica, București, 2013;

13. Matei, Pr. Zaharia, „Cântările Sfintei Liturghii pentru cor mixt. Glasurile 1 si 7, de Pr. Prof. Dr. Nicu Moldoveanu – o remarcabilă contribuție la îmbogățirea repertoriului coral liturgic ortodox", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București*, XIV, Ed. Universității din București, București, 2014;

14. Matei, Pr. Zaharia, „Misiune și slujire pastorală prin cântarea bisericească în vremea arhipăstoririi Patriarhului Justinian Marina", în: *Revista Teologică*, XCIX (2017), 4, Ed. Andreiană, Sibiu;

15. Moldoveanu, Nicu, „Compoziții, prelucrări și armonizări de cântări bisericești și folclor religios pentru cor mixt", în: *Glasul Bisericii*, XXVII (1968), 3-4;

16. Moldoveanu, Diac. Nicu, „Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrise muzicale vechi bizantine din România (grecești, românești și româno-grecești) până la începutul secolului al XIX-lea. Teză de doctorat", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCII (1974), 1-2;

17. Moldoveanu, Nicu, „Compoziții și armonizări bisericești pentru cor bărbătesc", în: *Glasul Bisericii*, XXIII (1974), 1-2;

18. Moldoveanu, Diac. Nicu, „Cântări liturgice la Sfintele Paști – prelucrări, armonizări, transpuneri pentru cor bărbătesc", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 7-8;

19. Moldoveanu, Pr. Nicu, „Cântări tradiționale din slujba cununiei și înmormântării", în: *Biserica Ortodoxă Română*, XCIII (1975), 9-10;

20. Moldoveanu, Pr. Nicu, „Medalion", în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 1-2;

21. Moldoveanu, Pr. Nicu, „Nicolae Lungu, un veac de la naștere, personalitatea muzicală și profilul uman al acestui vrednic slujitor al Bisericii noastre", în: *Vestitorul Ortodoxiei*, XII (2000), 248-249;

22. Moldoveanu, Pr. Nicu, „Cărți de muzică bisericească tipărite în ultimii douăzeci de ani cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române", în: *Anuarul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității din București*, VI, Ed. Universității din București, 2006;

23. Necula, Pr. Nicolae, „Sărbătoarea zilei hramului la Institutul Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXIX (1977), 3-4;

24. Necula, Pr. Nicolae D., „Festivitate aniversară omagială în onoarea Domnului Profesor Nicolae Lungu la împlinirea vârstei de 80 de ani", în: *Studii Teologice*, XXXII (1980), 7-10;

25. Necula, Pr. Nicolae D., „Sărbătorirea Sfinților Trei Ierarhi la Institutul Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXXIII (1981), 3-4;

26. Necula, Pr. Nicolae D., „Conferința de cântare bisericească, ritual și tipic", în: *Studii Teologice*, XXXIII (1981), 7-10;

27. Necula, Pr. N.D., „Deschiderea oficială a cursurilor la Institutul Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 1-2;

28. Necula, Pr. Nicolae, „Sărbătoarea tradițională a colindelor la Institutul Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 3-4;

29. Necula, Pr. Nicolae D., „Preot prof. dr. Nicu Moldoveanu la a 60-a aniversare. Model de slujire a muzicii bisericești", în: *Vestitorul Ortodoxiei*, XII (2000), 256;

30. Necula, Pr. Nicolae D., „Preotul profesor dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. Vasile Stanciu, Pr. Stelian Ionașcu (eds), Ed. Basilica, București, 2010;

31. ***, „P.C. Asistent Constantin Cornițescu, P.C. Pr. Ilie Moldovan, P.C. Diac. Asistent Nicu Moldoveanu și Dl. Gîrmă Wolde Kirkos (Etiopia), declarați «Doctori în Teologie»", în: *Studii Teologice*, XXVII (1975), 1-2;

32. Popescu, Adrian, „Centenarul independenței de Stat la Institutul Teologic Universitar din București (cronică)", în: *Studii Teologice*, XXIX (1977), 5-8;

33. ***, „Prezentare biografică și bibliografie selectivă a profesorilor Facultății de Teologie și Institutului Teologic de-a lungul existenței sale de o sută de ani", în: *Studii Teologice*, XXXIV (1982), 1-2;

34. ***, „Regulament de organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ pentru pregătirea personalului bisericesc și de recrutare a corpului didactic din Patriarhia Română", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXIV (1956), 6-7;

35. ***, „Regulament de organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ pentru pregătirea personalului bisericesc și de recrutare a corpului didactic din Patriarhia Română. Partea a II-a: Institutele de grad universitar", în: *Biserica Ortodoxă Română*, LXXXIV (1966), 7-8;

36. Rezuș, Pr. Petre, „P.C. Pr. Asistent Constantin Cornițescu, P.C. Pr. Ilie Moldovan, P.C. Diac. Asistent Nicu Moldoveanu și Dl. Gîrma Wolde Kirkos (Etiopia) declarați «Doctori în Teologie»" în: *Studii Teologice*, XXVII (1975), 1-2;

37. ***, „Sărbătorirea Hramului Institutului Teologic Universitar din București", în: *Studii Teologice*, XXX (1978), 3-4;

38. Stan, Alexandru I., „Diac. Conf. Nicu Moldoveanu, Repertoriu coral, tipărit cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Justin, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, 1983", în: *Studii Teologice*, XXXVII (1985), 3-4;

39. Stanciu, Pr. Vasile, „Muzicianul preot prof. univ. Nicu Moldoveanu la 60 de ani", în: *Renașterea*, 9-10/2000;

40. Stanciu, Pr. Vasile, „Preotul profesor universitar dr. Nicu Moldoveanu", în vol. *Părintele Prof. Dr. Nicu Moldoveanu la 70 de ani*, Pr. Vasile Stanciu, Pr. Stelian Ionașcu (eds), Ed. Basilica, București, 2010;

41. Vasilescu, Gheorghe, „Sărbătoarea hramului Facultății de Teologie Patriarhul Justinian din București", în: *Glasul Bisericii*, LXVI (2007), 1-3;

42. Vasiliu, Cezar, „Serbarea colindelor la Institutul Teologic din București", în: *Studii Teologice*, XXXIII (1981), 1-2;

43. Vasiliu, Cezar, „Doctorii în Teologie proclamați la Facultatea de Teologie (1881-1948) și la Institutul din București (1948-1981)", în: *Biserica Ortodoxă Română*, 9-10/1982;

44. Vărădeanu, Vasile, „Diacon asistent Nicu Moldoveanu, Izvoare ale cântării psaltice în Biserica Ortodoxă Română – manuscrise muzicale vechi bizantine din România (grecești, românești și româno-grecești) până la începutul secolului al XIX-lea. Teză de doctorat. Ed. Institutului Biblic, București, 1974", în: *Mitropolia Banatului*, XXVI (1976), 9-12;

45. ***, „Vizita Papei Ioan Paul al II-lea în România", în: *Biserica Ortodoxă Română*, CXVII (1999), 1-6;

46. Zottoviceanu, Elena, „Le XIVème Congrès International d'Études Byzantines, Bucarest, 1971", în: *Revue Roumaine d'Histoire de l'Art*, t. IX/1, 1972.

Titlurile lucrãrilor publicate sau coordonate de pãrintele profesor Nicu Moldoveanu

Lucrări muzicale

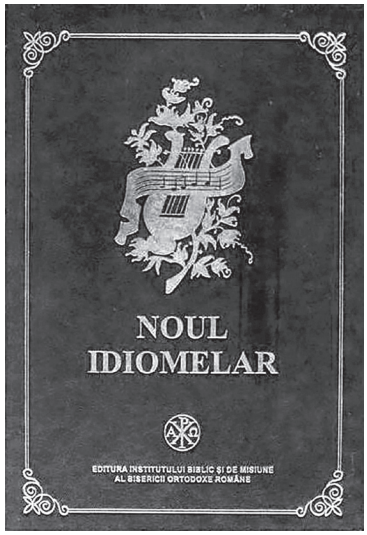

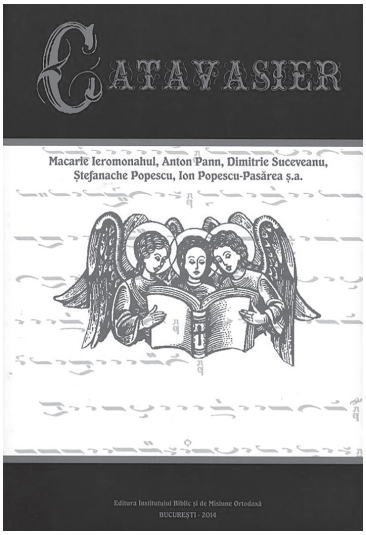

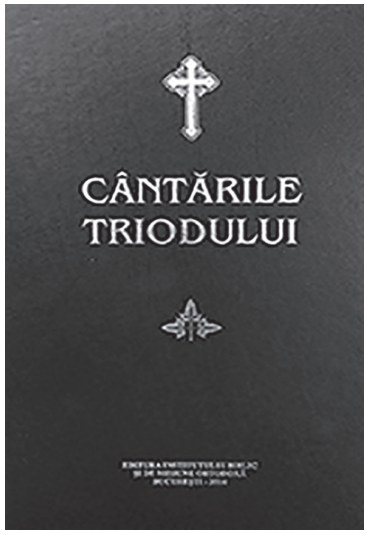

CÂNTĂRI LA SFINTELE TAINE
ȘI LA IERURGII
ȘI ALTE CÂNTĂRI RELIGIOASE

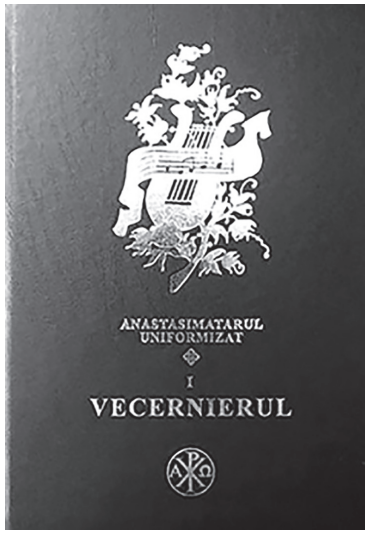
ANASTASIMATARUL
UNIFORMIZAT
I
VECERNIERUL

ANASTASIMATARUL
UNIFORMIZAT
II
UTRENIERUL

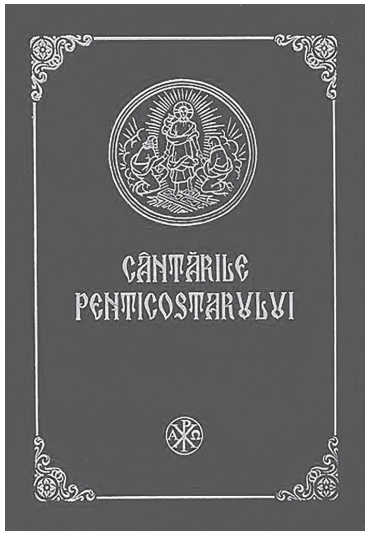
CÂNTĂRILE
PENTICOSTARULUI

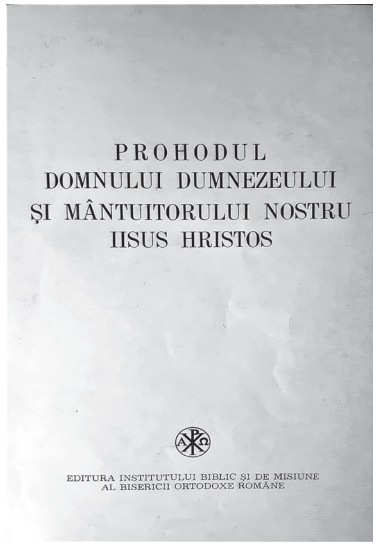
PROHODUL
DOMNULUI DUMNEZEULUI
ŞI MÂNTUITORULUI NOSTRU
IISUS HRISTOS
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE
AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

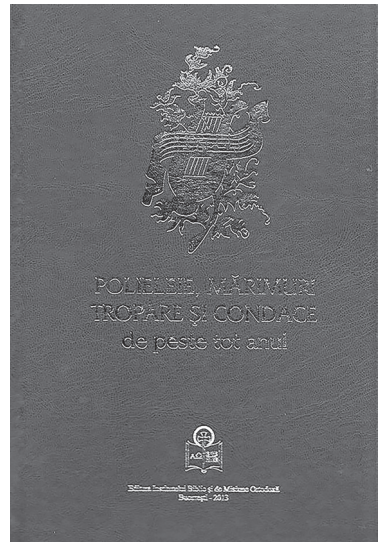
POLIELEIE, MĂRTURII
TROPARE ŞI CONDACE
de pe tot anul

SLUJBA
SFINŢILOR MARTIRI BRÂNCOVENI
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2014

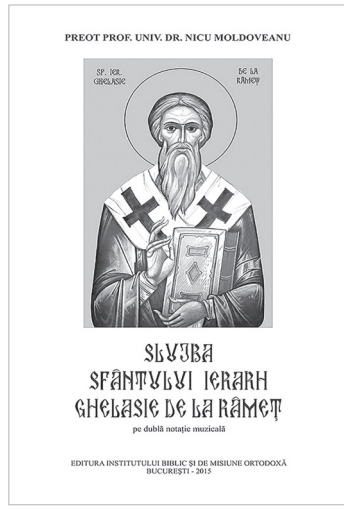
PREOT PROF. UNIV. DR. NICU MOLDOVEANU
SLUJBA
SFÂNTULUI IERARH
GHELASIE DE LA RÂMEŢ
pe dublă notaţie muzicală
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2015

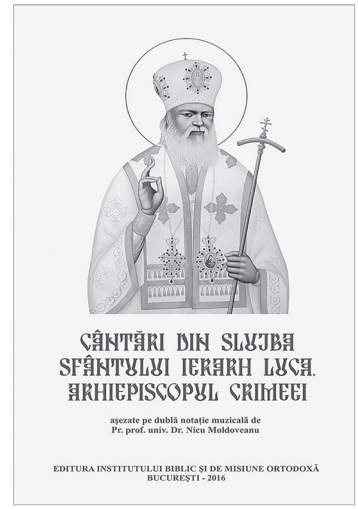
CÂNTĂRI DIN SLUJBA
SFÂNTULUI IERARH LUCA,
ARHIEPISCOPUL CRIMEEI
aşezate pe dublă notaţie muzicală de
Pr. prof. univ. Dr. Nicu Moldoveanu
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2016

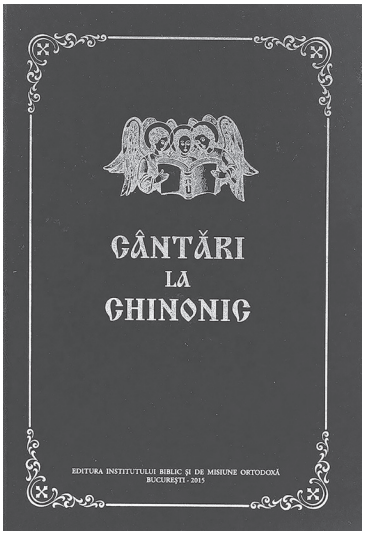
CÂNTĂRI
LA
CHINONIG
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2015

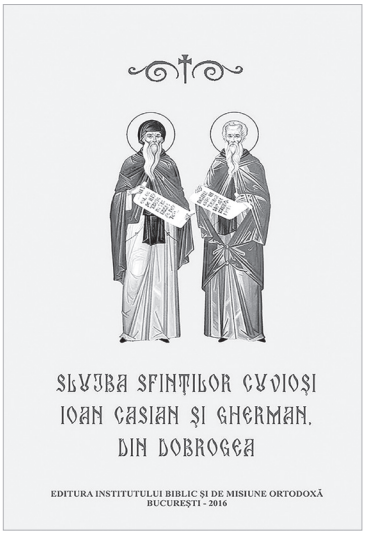
SLUJBA SFINŢILOR CUVIOŞI
IOAN CASIAN ŞI GHERMAN,
DIN DOBROGEA
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2016

Preot prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu
CÂNTĂRILE SFINTEI LITURGHII
PE CELE OPT GLASURI
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2018

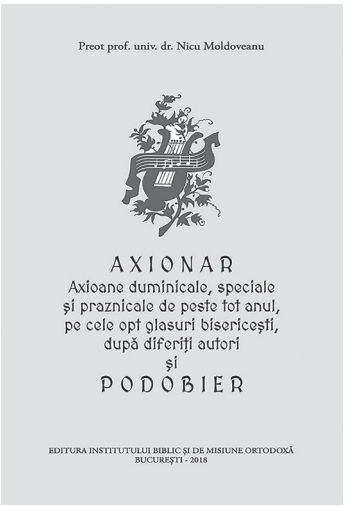
Preot prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu
AXIONAR
Axioane duminicale, speciale
şi praznicale de peste tot anul,
pe cele opt glasuri bisericeşti,
după diferiţi autori
şi
PODOBIER
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2018

Preot prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu
DOXOLOGII MARI
PE CELE OPT GLASURI
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2018

CÂNTĂRILE
SFINTEI LITURGHII
glasurile 1 şi 7, pentru cor mixt
EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
ŞI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREŞTI - 2014

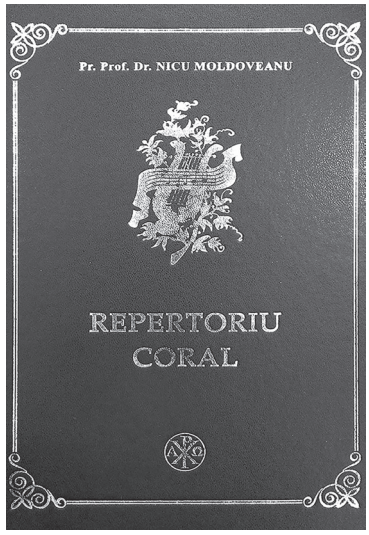
Pr. Prof. Dr. NICU MOLDOVEANU
REPERTORIU
CORAL

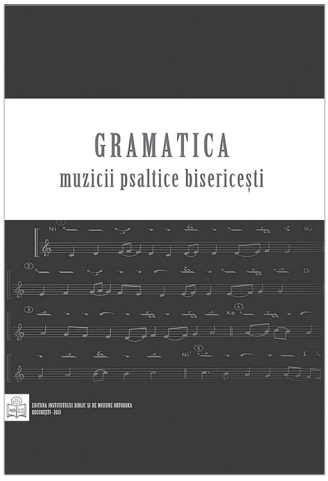
GRAMATICA
muzicii psaltice bisericeşti

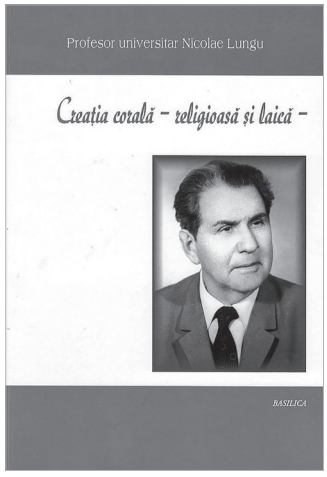
Profesor universitar Nicolae Lungu
Creaţia corală - religioasă şi laică -
BASILICA

MUZICĂ LINIARĂ
TEORIE ŞI SOLFEGII

Lucrări documentare

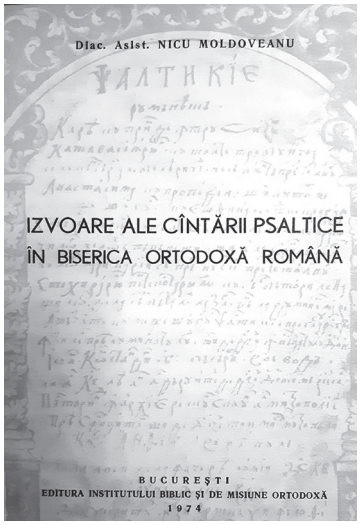

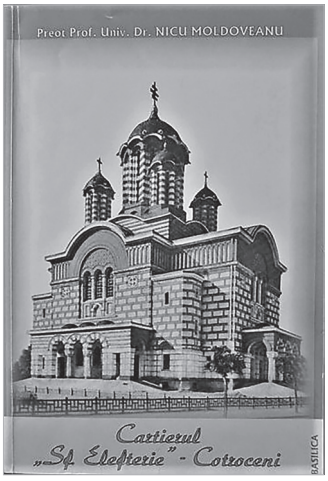

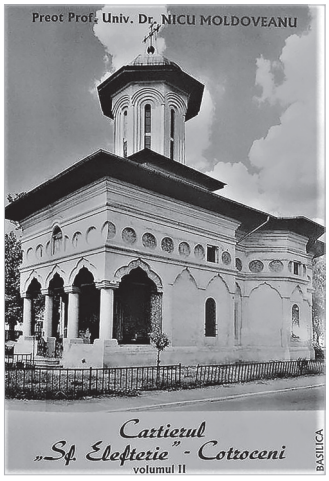

DICTIONAR
DE MUZICĂ BISERICEASCĂ
ROMÂNEASCĂ
BASILICA

Pr. Prof. Dr. NICU MOLDOVEANU
ISTORIA MUZICII BISERICEȘTI
LA ROMÂNI
BUCUREȘTI - 2010

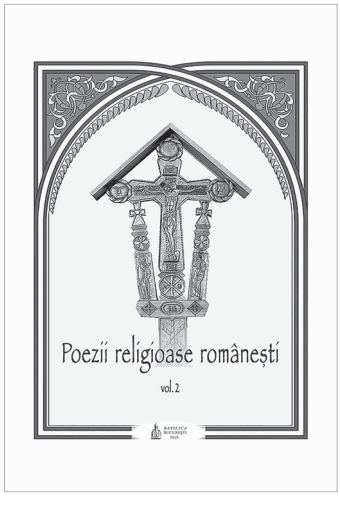
Poezii religioase românești
vol. 2

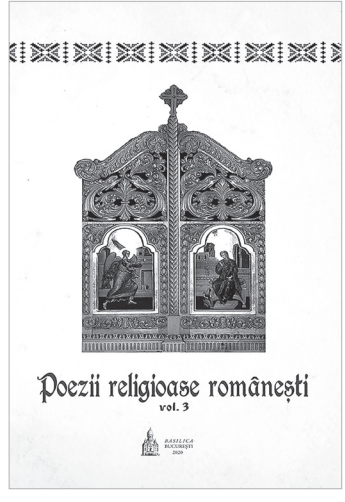
Poezii religioase românești
vol. 3

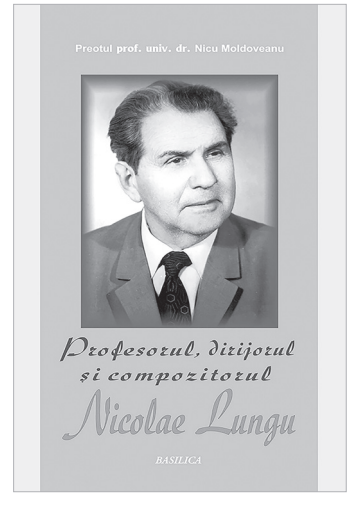
Preotul prof. univ. dr. Nicu Moldoveanu
Profesorul, dirijorul
și compozitorul
Nicolae Lungu
BASILICA

CUPRINS

Cuvânt înainte
Părintele Nicu Moldoveanu – talentat profesor
și compozitor de muzică bisericească / 7
Daniel, Patriarhul României

Părintele profesor Nicu Moldoveanu, strălucit dascăl
al frumuseții armoniilor muzicale în biserica noastră
ÎPS Casian Crăciun / 11

Notă asupra ediției / 17

Capitolul I:
Vatra, Școala și Biserica satului / 21

I.1. *Obârșia și vatra satului* / 21

I.2. *Biserica și preoții satului* / 25

I.3. *Copilăria și familia părintelui Nicu Moldoveanu* / 34

Capitolul II:
Studiile și debutul carierei / 39

II.1. *Cursurile ciclului primar și ale ciclului gimnazial* / 39

II.2. *Studiile la Seminarul Teologic din București* / 45

II.3. *Studiile teologice universitare și doctorale* / 48

Capitolul III:
Activitatea didactică / 63

III.1. *Aspecte preliminare* / 63

III.2. *Titularizarea pe postul de asistent universitar* / 67

III.3. *Studii la Academia de Muzică din Viena* / 71

III.4. *Activitatea didactică în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul", în calitate de profesor universitar, conducător de doctorat și director al departamentului de Teologie practică* / 76

III.5. *Activitatea dirijorală la pupitrul corului studenților teologi* / 90

III.6. *Repere concertistice din activitatea muzicală dirijorală* / 96

III.7. *Seară aniversară la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București, prilejuită de împlinirea a șaptezeci de viață ai părintelui Nicu Moldoveanu* / 109

Cuvinte de prețuire / 115

Fragmente din cuvântul de prețuire al părintelui Nicolae Necula / 116

Fragmente din cuvântul de prețuire al părintelui Vasile Stanciu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, intitulat „Amintiri din vremea studiilor doctorale la București" / 122

Fragmente din cuvântul de prietenie și felicitare al profesorului și muzicologului Viorel Cosma / 125

Fragmente din cuvântul de prețuire și de recunoștință al înaltpreasfințitului Casian, arhiepiscopul Dunării de Jos / 127

Fragmente din cuvântul preasfințitului Varlaam Ploieșteanul, episcop vicar patriarhal / 132

Fragmente din cuvântul părintelui Nicu Moldoveanu / 135

III.8. *Prețuire, recunoștință și recunoaștere academică – părintele Nicu Moldoveanu, Profesor Honoris Causa al Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan", a Universității „Babeș-Bolyai" din Cluj-Napoca* / 137

„Cultura euharistică" – cuvântul rostit de părintele Ioan Chirilă, decanul Facultății de Teologie Ortodoxă „Nicolae Ivan" din Cluj-Napoca, cu prilejul decernării titlului de *Profesor Honoris Causa* părintelui Nicu Moldoveanu / 140

III.9. *Teze de licență elaborate și susținute la specialitatea Muzică bisericească și ritual, sub îndrumarea părintelui Nicu Moldoveanu, între anii 1975-2010* / 143

III.10. *Lucrări de disertație elaborate și susținute sub îndrumarea părintelui Nicu Moldoveanu* / 150

III.11. *Teze de doctorat elaborate și susținute sub îndrumarea părintelui Nicu Moldoveanu* / 151

Capitolul IV:
Activitatea liturgică și misionar-pastorală / 153

Capitolul V:
Opera părintelui Nicu Moldoveanu / 165

V.1. *Direcții de cercetare în domeniul muzicologiei românești* / 165

V.2. *Scrieri de muzicologie bizantină* / 169

V.2.1. ***Lucrări apărute în volum*** / 169

V.2.2. ***Studii și articole de specialitate*** / 172

V.2.3. ***Articole publicate în ziarul Lumina*** / 178

V.3. *Activitatea muzicală psaltică* / 179

V.3.1. ***Tipărituri muzicale psaltice*** / 179

V.3.2. ***Catalogul creației psaltice*** / 200

V.4. *Creația corală religioasă și laică* / 242

V.4.1. ***Antologii (repertorii) corale*** / 242

V.4.2. ***Catalogul creației corale religioase și laice*** / 251

V.5. *Cărți apărute sub directa îngrijire a părintelui Nicu Moldoveanu și a altor colaboratori* / 273

V.6. *Alte lucrări* / 275

Capitolul VI:

Particularități ale stilului componistic al părintelui Nicu Moldoveanu, reflectate în lucrarea intitulată *Cântările Sfintei Liturghii. Glasurile 1 și 7, pentru cor mixt* / 281

VI.1. *Monodia* / 282

VI.2. *Omofonia (Armonia)* / 288

VI.3. *Polifonia* / 292

VI.3.1. *Imitația strictă* / 292

VI.3.2. *Tehnica stretto* / 294

Capitolul VII:

Părintele Nicu Moldoveanu în conștiința unor personalități de seamă ale Bisericii Ortodoxe Române și în conștiința colegilor, a prietenilor și a ucenicilor / 299

Capitolul VIII:

Articole, evocări și cuvinte de prețuire și de recunoștință față de părintele Nicu Moldoveanu, apărute în presa bisericească / 315

Cuvântul părintelui Nicolae D. Necula cu ocazia împlinirii a 60 de ani de viață / 315

Cuvântul părintelui Vasile Stanciu, de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca / 321

Cuvântul părintelui arhimandrit Timotei Aioanei, eclesiarhul Catedralei Patriarhale, închinat părintelui Nicu Moldoveanu cu prilejul împlinii a șaptezeci de ani de viață / 324

Cuvântul părintelui Stelian Ionașcu, al părintelui Zaharia Matei, al părintelui Nicolae Giolu și al părintelui Alexandru Marius Dumitrescu, urmași la Catedra de muzică bisericească a Facultății de Teologie Ortodoxă „Justinian Patriarhul" din București / 329

În loc de concluzii
Mărturie de suflet a unui ucenic / 333

Bibliografie consultată / 339

Titlurile lucrărilor publicate sau coordonate de părintele profesor Nicu Moldoveanu / 347

Cuprins / 355

TIPOGRAFIA CĂRȚILOR BISERICEȘTI
Intrarea Miron Cristea nr. 6; 040162, București
Telefon: +40 335 21 29; +40 335 21 28; Fax: 3551900
e-mail: magazin@editurapatriarhiei.ro
www.editurapatriarhiei.ro